

VOLLEDIGE WERKEN
van
HENDRIK CONSCIENCE

GEILL. JUBILEUM-UITGAVE

1812

1912

**DE BURGEMEESTER
VAN LUIK**

AMSTERDAM - GEBR. GRAAUW

DE BURGEMEESTER VAN LUIK

Brussel. — Drukkerij J. JANSSENS, Marcqstraat, 16.

DE
BURGEMEESTER VAN LUIK

DOOR

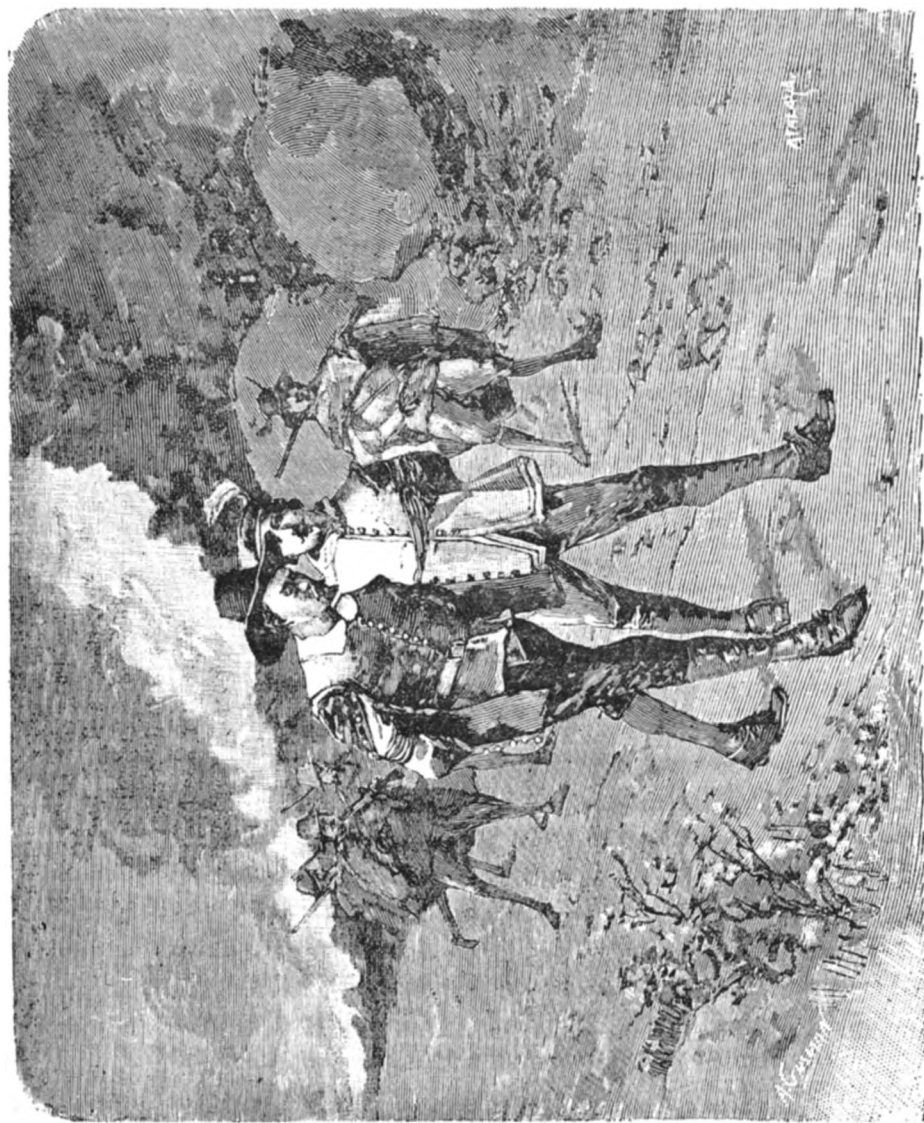
HENDRIK CONSCIENCE

BRUSSEL

J. LEBÈGUE & Cie, BOEKHANDELAARS-UITGEVERS
36, NIEUWSTRAAT, 36

—
1912

Zij begaven zich dus gedwee en onderworpen in de baan... (bladz. 25).

De Burgemeester van Luik

I

De geschiedenis van Luik en de geschiedenis van Vlaanderen schijnen bladzijden uit een zelfde boek — uit een boek, dat de lotgevallen verhaalt van een weinig talrijk, doch werkzaam, fier en ontembaar volk.

Dáár, evenals hier, was het stormig leven der burgers, dwars door de eeuwen heen, niets anders dan een rustelooze, een reusachtige kamp voor het behoud der duurgekochte vrijheid en der immer bedreigde onafhankelijkheid des vaderlands.

Ging er te Luik een noodkreet op, hij herklonk tot in het hart van Vlaanderen. Niet zelden, na lange verdrukking der burgerij, ontvlamde het vuur der volkswraak in beide streken op hetzelfde oogenblik, als klopten de boezems der vrije mannen, op de oevers der Maas en op de oevers der Schelde, steeds eenstemmig, zoowel in tijden van smart en verne-

dering als in schoonere dagen van zegepraal en geluk.

Het is omdat de natuur, alhoewel zij dezen volkeren eene verschillende taal had gegeven, ze nochtans broeders had gemaakt door den geest en door het hart, hun in de wereld en in de geschiedenis eene zelfde zending had opgelegd, en hun gemoed had bestemd om dezelfde dingen te beminnen en dezelfde dingen te haten.

Luik had nochtans op het einde der zestiende eeuw, onder al de gedeelten van het tegenwoordig België, alleen nog zijne oude onafhankelijkheid weten te behouden. De opslorpende heerschzucht van het huis van Burgondië en de werelddrukkende macht der Spaansche kroon, op het hoofd van keizer Karel V, waren voorbijgegaan zonder der vrije stad der Eburonen haar zelfbestaan te hebben ontroofd.

Deze uitzonderlijken toestand had zij te danken aan den eigen aard harer staatsinstellingen. Zij vormde inderdaad met de uitgestrekte landstreek, die haar aankleefde, een prinsdom, dat noch door huwelijk, noch door erfenis kon worden overgezet, noch door den wil van den bezitter kon worden afgestaan en verkocht.

Dit prinsdom had tot geestelijk en wereldlijk opperhoofd eenen bisschop, die door de kanunniken der S.-Lambertuskerk en uit de leden van het kapittel zelf moest worden gekozen.

De vrijheden des volks waren er sedert eeuwen zeer uitgestrekt, en schier gansch het beheer der wereldlijke zaken was er in handen der wethouders en der twee en dertig ambachten. Hieruit sproot natuurlijkerwijze voort, dat de vorst, door heersch-

zuchtige hovelingen of door het voorbeeld van vreemden aangedreven, nu en dan eene poging beproefde, om de voorrechten der burgerij, hoe oud ook, in te krimpen, en daardoor zijn eigen gezag te vergrooten. Maar de Luikenaars waren op dit punt zoo ijverzuchtig en zoo ontembaar, dat zij hun recht telkenmaal in stroomen bloeds bevestigden en het opnieuw deden erkennen, zelfs dan, wanneer zij door de overmacht van vreemde legers voor altijd schenen verpletterd.

In de eerste helft der zeventiende eeuw en bij het aanbreken van den beruchten dertigjarigen oorlog, stond *Frankrijk* met de Hollandsche Nederlanden tegenover *Spanje* en het Duitsche keizerrijk. De beide vijanden, wel gevoelende, dat hunne beslissende vernedering of hun overwicht op Europa uit deze worsteling moest ontstaan, hadden niets gespaard om ten koste van alle pogingen, ja zelfs door de oneerlijkste kuiperijen, bondgenooten aan te werven. Op de onafhankelijke en rijke stad Luik hadden zij het vooral gemunt.

Door het inspannen van welberekende middelen had Spanje zooveel bekomen, dat men, nu voor de tweede maal, eenen Duitschen prins tot bisschop van Luik had gekozen. Zoo hoopte men deze volkrijke landstreek er toe over te halen hare onzijdigheid te verloochenen en partij te kiezen vóór Spanje tegen Frankrijk.

De nieuwe prins-bisschop, die ten jare 1612 werd ingehuldigd, was Ferdinand van Beieren, reeds keurvorst van Keulen, en zelfs geen priester (1). Of zijne

(1) Ferdinand van Beieren is in 1650 gestorven, zonder de priesterlijke wijding te hebben aanvaard.

(Zie SAUMERY, *les Délices du pays de Liège*, p. 61.)

benoeming, die geheel en zonder beroep aan het kapittel van S.-Lambertus toebehoorde, regelmatig was of niet, daarover bekreunden de Luikenaars zich weinig. Zij onthaalden hunnen nieuwen vorst met groote vreugdebedrijven en met eerbied; maar, toen hij de door hem bezworene vrijheden wilde inkorten en uit eigen gezag de oude wetten wijzigen, ontmoette hij zooveel tegenstand, dat hij van zijne pogingen, ten minste voor alsdan, moest afzien, zich voorbehoudende op gunstigere oogenblikken deze onplooi-bare burgerij te straffen en aan zijnen wil te onderwerpen. Hij verbleef sedert dien tijd bestendig te Bonn, in zijn keurvorstendom.

Evenals in elk vrij land, bestonden er te Luik ten minste twee gezindheden. De eene, minder talrijk, maar machtig door hare rijkdommen en door den onderstand van Spanje, was samengesteld uit leden der ridderlijke geslachten, uit voorname burgers en uit de weinige ambachtslieden, welke van hen afhingen of hunnen raad volgden. Deze was vijandig aan het volksbestuur, wilde het gezag van den vorst vergrooten en de stad Luik in dezen oorlog de partij van Spanje doen kiezen.

De tweede, schier de geheele bevolking bevattende, wilde de oude vrijheden en tevens 's lands onzijdigheid in den oorlog ten koste van goed en bloed verdedigen, en dewijl deze onzijdigheid slechts door den prins en door Spanje was bedreigd, toonde de volksgezindheid alsdan zekere geneigdheid voor Frankrijk, welks koning beloofd had den Luikenaars tegen hunne vijanden onderstand te doen.

Het gebeurde omtrent dien tijd, dat eenige jonge edellieden, weinig door de burgerij bemind, van

Parijs teruggekomen waren met eene nieuwe kleederdracht. Zij droegen namelijk schoeisels, welker omslagen bijna tot op de voeten nedervielen, en daaraan strikken en linten, die hen deden gelijken naar eene soort van zwaluwen met bevederde pooten, in Luikschen tongval *Chiroux* (1) genaamd.

Toen deze jongelieden eens op eenen Zondag uit St.-Lambertuskerk traden, begon het volk, over die nog onbekende dracht lachende, hun toe te roepen : *Chiroux ! Chiroux !*

Zij, willende beduiden, dat men gewoon was in Luik alle nieuwigheid te gispn en af te keuren, antwoordden met den kreet *Grignoux ! Grignoux !* welk woord knorders, grimmers of ontevredeneten beteekent.

Sedert dan eigenden de twee gezindheden zich deze namen toe; en op het woord, dat men eens hun tot beleediging had toegeworpen, waren zij nu trotsch als op eenen eeretitel.

Twee oorzaken hadden veel bijgebracht om de volkspartij machtig te maken, ja, om onder de burgerij eenen grooten haat tegen Ferdinand van Beieren te doen ontvlammen.

Hij had aan Spanje en Duitschland toelating gegeven om met hunne legers op Luikschen grond te trekken, en dus de onzijdigheid van het prinsdom te schenden. Misschien had hij deze vreemde macht geroepen om de Luikenaars te straffen. Althans Spanjaards, Lorreiners en Croaten rukten onweersaanbaar op den Luikschen grond, verbrandden er de dorpen, bestormden er de kasteelen, plunderden

(1) De ces souliers mignons, de rubans revêtus,
Qui vous font ressembler à des pigeons pattus.

(MOLIÈRE, *École des maris.*)

er de woningen der boeren en vermoordden er een aanzienlijk getal weerlooze menschen.

De inwoners der stad waren te velde getogen om deze roofzuchtige vreemdelingen uit het vorstendom te drijven; maar na nuttelooze verliezen erkenden zij welhaast, dat er tegen zulke overmacht niet te strijden was. Zij bleven dus binnen hunne muren, bereid om daar hun leven en hunne vrijheid duur te verkopen, indien de vijand het wagen dorst, het sterke en schier onverwinnelijke Luik te komen bestormen.

De onmenschelike moorderijen, op arme boeren gepleegd, voerden den haat der burgerij tegen Ferdinand van Beieren ten top. Wel schreef de vorst, dat hij geene schuld aan deze ongelukken had, en de komst der legers op den Luikschen grond slechts aan den wil van den koning en van den keizer kon toegeschreven worden; maar men wilde aan deze verontschuldiging geen geloof hechten, omdat het nergens uit bleek, dat de prins-bisschop zich tegen deze schending der onzijdigheid had verzet.

Omtrent dien tijd werd de burgemeester Beekman, hoofd en aanleider der *Grignoux*, eensklaps aangedaan door eene wonderlijke en verborgene ziekte. Zijn lichaam smolt langzaam weg en hij werd als een levend geraamte, ofschoon hij tot het oogenblik zijns doods al zijn verstand en zijne krachtdadigheid behield.

Het volk begon te roepen, dat hij, op bevel van prins Ferdinand was vergiftigd geworden. Men wist zelfs niet, of de burgemeester wel eenen onnatuurlijken dood was gestorven; diensvolgens kon men in deze zaak geen het minste bewijs tegen Ferdinand van Beieren inbrengen; maar ongelukkiglijk waren

in die hachelijke tijden van oneerlijke en ziellooze politiek zulke ambtelijke sluipmoorden niet zeldzaam.

Het spreek van zelf, dat deze noodlottige voorvallen het volk tot wraakzucht en soms tot onrechtvaardige vervolgingen tegen de *Chiroux* moesten aandrijven.

De Luikenaars hadden niet veel geduld. Wanneer eens het geleden onrecht of de aanslag op de oude vrijheden eene vonk van gramschap in hunne boezems had geworpen, behoefde er niet veel tijds om dit gevoel als een woest en verslindend vuur te doen ontvlammen. Die mannen, welke den ganschen dag, met borst en armen bloot, op het gloeiend ijzer beukten, of de rotsen van het moedergebergte loswoelden, of de versteende vuurstof aan den duisteren schoot der aarde ontrukten, en altijd en onverpoosd met de ruwe natuur in worsteling waren, die mannen moesten opvliegend van inborst zijn, driftig in den strijd, onverbiddelijk in hunnen haat.

Er had een oploop plaats. Men vermoordde eenige *Chiroux*, en veel erger ware het den aanhangers van Spanje vergaan, hadden de wethouders, om de volkswoede eenige bevrediging te geven, niet vele verdachte burgers en handwerklieden uit de stad en uit het land van Luik gebannen.

Het was de gewoonte der *Chiroux* zoowel als der *Grignoux*, wederkeerig de ballingschap op de overwonnen gezindheid toe te passen en de eigendommen der gebannenen en alwat zij bezaten in beslag te nemen.

Aldus werden er op verschillende tijdstippen duizenden inwoners uit de stad en van haar grondgebied gejaagd, met vrouw en kinderen, zonder middel van

bestaan en blootgesteld om van honger en van ellende te bezwijken.

De grootste hoop dezer bannelingen hield zich verscholen in de wouden der Ardennen of in bosschen en gehuchten van het hertogdom Limburg, levend en kwijnend in de hoop, dat een ommekeer der zaken hun de poorten der betreurde geboortestad zou openen, en altijd gereed om op het minste sein gewapend ter hulp te loopen van degenen, die binnen Luik den immer beloofden strijd tegen hunne vijanden zouden aangaan.

In de donkere diepte van het Clermont-bosch, op de grenzen van Limburg, hadden eenige huisgezinnen zich nedergeslagen, omdat de Spaansche soldaten in die streek een sterk blokhuis hadden gebouwd. De arme bannelingen, die vreesden door de Luikenaars te worden overvallen, konden dus in tijd van nood bij de Spanjaards, wier aanhangers zij waren, eene veilige schuilplaats vinden.

Zonderling en smartelijk om te aanschouwen was het verblijf der bannelingen in het Clermont-bosch.

Tegen eenen steilen heuvelrug, onder hooge eike-boomen, stonden nevens elkander een tiental ellendige hutten, bijna vormeloos gebouwd uit ruwe boomstammen en overdekt met gras en gebladerte. Vele kinderen en vrouwen, halfnaakt of bedekt met gescheurde lompen, die echter nog van vroegeren welstand getuigden, gingen en kropen uit en in de hutten, stil en zwijgend, als hadde het eeuwig mistrouwen voor verraad hen met stomheid geslagen.

Slechts twee mannen bevonden zich alsdan in de legerplaats. Een grijsaard, wiens lange, sneeuwige haard tot op de borst nederhing, zat ter aarde in de

schaduw der eiken; hij was bezig met het vlechten van wilgen twijgen, en draaide langzaam en droomende de begonnen mande tusschen zijne knieën.

Nevens hem stond een andere oude man, die met den hamer op een aanbeeld sloeg en poogde eenige nagelen te smeden. Schrikkelijk mager was hij, evenals het jongskens, dat aan zijne zijde met eene soort van blaasbalg een vuur van houtskolen deed gloeien.

Lang reeds hadden zij in stilte hunnen arbeid voortgezet, toen van achter den heuvel een scherp gefluit zich liet vernemen.

De oude smid liet zijnen hamer op het aanbeeld vallen en riep verblijd :

« Eindelijk, daar zijn de kameraden! Mochten zij gelukkig geweest zijn! Zij brengen vleesch waar-schijnlijk! »

Een tiental mannen, meest in de jeugdige kracht des levens, met het geweer op den schouder en een pak aan de hand, kwamen van de helling neder. Even slecht gekleed als hunne twee oude makkers, hadden zij geheel het voorkomen van gewapende bedelaars, die terugkeeren van eenen rooftocht.

Zoohaast hunne stemmen tot de legerplaats weerklonken, liepen de vrouwen hun te gemoet, ontnamen hun de pakken, waarmede zij belast waren, en begeleidden ze tot bij de hutten, onder het uiten van allerlei blijde kreten.

De oude smid, na de hand van elk te hebben gedrukt, vroeg hun :

« Sa, jongens, gij hebt mij niet weinig schrik op het lijf gejaagd. Ik dacht, dat gij in de handen der booze *Grignoux* gevallen waart. Wij verwachtten u op den middag, en het is reeds vijf uren! »

“ Eene zonderlinge zaak, » antwoordde een der jongelingen lachend, « wij hebben schier den ganschen dag achter vierduizend gulden geloopt. »

“ Vierduizend gulden? Zulke schat! Wat wilt gij zeggen? »

“ Het schijnt, dat er uit Brussel een Spanjaard is gaan loopen, eene soort van minister of generaal, die uit de landskas millioenen heeft gestolen en tot den dood is veroordeeld. Men heeft in het leger, te Daalhem, tijding dat hij zal pogen, van Aken door het Limburgsche op den Luikschen grond te geraken, om daar in vrijheid zijnen diefstal te genieten. De generaal Jan De Weert belooft vierduizend gulden aan alwie hem den dief kan aanbrengen. Zoo zeide mij een Spaansch soldaat, die wat Fransch sprak. »

“ O God, indien gij hem hadt gevonden! » zuchtte de smid, « het zou ons rijk gemaakt hebben tot den dag der verlossing! »

“ Er zijn er meer anderen, die achter den raren vogel zoeken, » hernam de jongeling. « Op al de wegen en banen langs de grenzen ontmoet men Spaansche soldaten, zelfs van Argenteau en Navagne. Alle passen zijn bezet; maar wie slim genoeg is om millioenen te stelen, zal niet als een dwaze spreuw in het net van den vogelaar gaan vliegen. »

“ Geeft acht, lieden in het bosch! » riep een der makkers, zijn geweer aangrijpende.

De anderen blikten eerst rond en hielden dan met mistrouwen de oogen naar iemand gericht, die van verre naderde door eenen wegel, welken de bannelingen zelve tusschen het dichte loover hadden gebaad.

Toen hij met het hoofd buiten de heesters was

geraakt en zag, dat een der mannen, die hem bespiedden, de lont van zijn geweer aanblies, hief hij de hand op en riep :

“ *Chiroux!* ”

“ Maar bedriegen mij mijne oogen? ” riep de smid.
“ Zoo waar ik leef, het is de deken der kuipers. Ha, nieuws, nieuws! Het uur der verlossing gaat slaan misschien! ”

“ Welnu, heer deken, welke tijding brengt gij ons? ” vroeg hij, toen de eerste groetenissen waren gewisseld.

“ Eene goede, blijde tijding, ” was het antwoord, “ en een beetje geld vanwege onze vrienden in Luik. Met hoeveel zielen leeft gij hier? ”

“ Met negen en twintig, ” zeide eene der vrouwen.
“ Gij kunt ze tellen, mijnheer; allen, klein en groot, staan wij hier rondom u. ”

“ En de vijf anderen? ”

“ Dood. ”

“ Dood? Sedert zes maanden? ”

“ De Winter, de bittere Winter, mijnheer. ”

“ Ja, ja, ” mompelde de deken der kuipers, het hoofd treurig schuddende, “ de dood bezoekt ons even dikwijls in het groote Hertogenwald. Verledene week, eilaas, is mijn oudste zoon.... maar spreken wij van die droeve dingen niet. Wie ontvangt het geld, dat ik u breng? ”

Onder het uiten dezer vraag ontblootte hij eenen lederen gordelriem. Hij haalde er eenige kleine goudstukken uit, telde ze in de hand van den smid en zeide :

“ Ziedaar honderd vijf en veertig gulden : vijf gulden voor elk hoofd. Het is weinig op zes maanden

tijds; maar er zal welhaast een aanzienlijke onderstand van Brussel afgezonden worden. De koning van Spanje heeft beloofd, den armen bannelingen eene regelmatige toelage te verleenen. »

« Geld! Het is iets voor ellendigen als wij, » morde de smid met ingehoudene gramschap, « maar de verlossing, de vrijheid? mijn haar is schier vergrijsd onder het wachten! »

« De dag nadert, gezellen, » zeide de deken, « hij nadert snel, geloof mij. Onze vrienden zijn sterk geworden binnen Luik. Er is iets ophanden, dat ik u niet geheel mag uitleggen; maar houdt u gereed, hetzij om op den roep der zegevierende *Chiroux* vreedzaam in uwe woning terug te keeren, hetzij om met een machtig Spaansch-Duitsch leger gewapenderhand in Luik te dringen. Meer mag ik u niet openbaren. Blijft moedig en hebt nog een weinigje geduld; zulke groote pogingen eischen tijd.

« Immer beloften en ijdele woorden! » kreet eene vrouw. « Zoolang de burgemeester Laruelle leeft, zullen de *Grignoux* in Luik meester blijven. Hij is de afgod van het verblinde volk. »

« Welnu, dan zal het lied der *Grignoux* welhaast uitgezongen zijn, » zeide een der gewapende lieden. « Wij hebben eenen boer van Julemont ontmoet; hij is gisteren te Argenteau geweest en heeft daar hooren zeggen, dat Laruelle eensklaps ziek is geworden en op sterven ligt. Geheel Luik staat in rep en roer, dewijl men, evenals voor den vorigen burgemeester, het gerucht verspreidt, dat Laruelle vergiftigd is. »

« Vermaledijding! » viel de smid in woede uit. « Hadden die geruchten den minsten grond, ik wierd de hevigste aller *Grignoux*! Niet door zulke ver-

borgene sluipmoorden verdedigt een Luikenaar zijne rechten ! »

« Het is waar, gij hebt gelijk ! » riepen de anderen.
— « Indien de Spanjaarden meenen..... »

« Maar zwijgt toch, vrienden, » onderbrak de deken. « Gij laat u bedriegen door elke nieuwe arglist onzer vijanden. Zóó vuren zij den onrechtvaardigen haat des volks aan. Laruelle is gezond en sterk, en niemand denkt er aan, verraderlijkerwijze op zijn leven toe te leggen. Gisterenavond is tot ons, in het Hertogenwald, iemand onzer goede vrienden uit Luik gekomen. Hij had den burgemeester Laruelle den dag te voren nog met den Franschen resident op de St.-Jansplaats, voor het huis van den kanunnik Lintermans zien wandelen. Alzoo, luistert niet naar al deze valsche geruchten, door de *Grignoux* dagelijks uitgestrooid, omdat zij voelen, dat hunne macht vergaat en een gedeelte des volks de oogen beginnen te openen. Blijft moedig en vertrouwend; onze verlossing is aanstaande : twijfelt daar niet aan. Ja, ja, gezellen, er bereiden zich groote dingen. Houdt u dus gereed, om op het eerste sein deel te nemen aan eene beslissende poging tot de vrijmaking onzer dierbare geboortestad. Tot wederziens nu : ik moet u vaarwel zeggen. »

« Alreeds? Wij hebben versch vleesch. Wilt gij niet met ons het avondmaal nemen? » vroeg de oude smid.

« Onmogelijk, » was het antwoord, « de vrienden in het Grinhobosch verwachten mij, en ik moet daar vernachten. »

« Vreest gij niet, zoo alleen op de baan, met geld? »

“ Ik heb een bijzonder vrijgeleide van den generaal, en ik hoef geenen enkelen stap op het Luiksche gebied te wagen. Nochtans, ik wenschte wel door iemand uwer uit het bosch te worden geleid; want ik heb daar straks mijne richting verloren en lang gedwaald. ”

Al de jongelieden grepen hunne vuurwapens en toonden zich bereid om hem te vergezellen; maar op zijn aandringen zetten de meesten hun geweer af, en hij werd slechts door vier der sterksten gevolgd.

Onderweg sprak men weinig, aangezien men moeite genoeg had om door het dichte geboomte te dringen; slechts nu en dan had de deken te antwoorden op eene vraag, hem toegestuurd om tijding te bekomen over eenen of anderen vriend, die in het Hertogenwald legerde.

Men kwam aldus eindelijk op den boord van het bosch, niet verre van het dorp Clermont. Dan drukte de deken tot vaarwel nog de hand zijner geleiders, zeide hun, dat zij intijds van het minste belangrijke nieuws bericht zouden krijgen, en verliet hen, om den weg naar Grinho in te slaan.

De bannelingen keerden terug door het bosch. Met tragen stap en koutende over hetgeen de deken hun had gezegd, over de vrienden in het Hertogenwald en over de naderende verlossing, volgden zij een nieuw pad.

Welhaast echter, om hunne baan nog te verkorten, drongen zij door verwarde heesters en beklommen eenen heuvelrug. Zij zwegen sedert eene wijl; want het klimmen door het kreupelhout was moeilijk.

Degene, die vooruit was en eerst de hoogte bereikte, bleef eensklaps staan, maakte zich klein om

zijn hoofd achter den heuvel terug te trekken, en deed een dubbel teeken, waardoor hij zijne makkers terzelfder tijd tot zich riep en hun de grootste stilte oplegde. Hij blies onmiddellijk op de lont van zijn geweer en trok den haan over, als bedreigde hem eenig gevaar.

“ Welnu, wat hebt gij gezien? ” vroeg men hem met verdoofde stem.

“ Liederen, ginder beneden; zij bespieden de legerplaats en sluipen als vossen. Zij hebben kwade inzichten, voorzeker. ”

“ Hoeveel? ”

“ Ik weet het niet; mij dunkt ik zag tusschen de heesters vele hoeden zich verheffen en weder verdwijnen. Het zijn geene soldaten! ”

“ *Grignoux* van Luik, bespieders, ugezonden door onze vijanden! ”

“ Komt; weest stil en ziet zelven. ”

Zij kropen tegen den heuvel op, hieven het hoofd boven de hoogte en bemerkten inderdaad ten minste twee mannen, die, tusschen de heesters gebogen, naar de hutten schenen uit te zien.

“ Komt, volgt mij, ” zeide een der jongelieden. “ Zijn het vijanden, wij zullen het haast weten! ”

Maar op dit oogenblik richtte een der onbekenden zich op en stuurde het oog naar den heuvel, waarboven de gewapende bannelingen zich vertoonden. Als met vrees getroffen bij die onverwachte verschijning, keerden de onbekenden zich om, liepen terug in het bosch en verdwenen tusschen het loover.

“ Langs hier, zij kunnen ons niet ontsnappen! ” riep degene, die de leidsman der jongelieden scheen te zijn.

Door zijne makkers gevolgd, daalde hij in volle vaart zijdelings van den heuvel, met het zichtbaar voornemen den vluchtelingen den weg af te snijden.

Inderdaad, na eenige minuten zoo snel als mogelijk door de heesters te hebben gedrongen, stieten zij om zoo te zeggen onverwachts tegen de twee onbekenden. Dezen, ziende dat alle poging tot ontsnappen nutteloos was, bleven staan, toen men hun in het Luiksch toeriep :

“ Halt! Wie daar? ”

“ Het zijn Luikenaars, ” morde een der vluchtelingen zijnen gezel in het oor. En den hoed zwaaiend, riep hij in denzelfden toonval uit :

“ Wij zijn vrienden! Leven de *Grignoux* ! ”

Nauwelijks was die roep van zijne lippen opgegaan, of hij ontving zulken fellen geweerstoot in den rug, dat hij schier voorover viel.

“ Dáár! dit zal u leeren roepen : Leven de *Grignoux* ! ” huilde een der bannelingen.

Deze onbekenden waren gekleed als bewoners der omstreken. De eene droeg een boerenkiel. De andere, die den kolfslag had ontvangen, scheen een welhebber burger te zijn, een koopman of ten minste een rijke pachter. Hij onderscheidde zich door eene hooge gestalte; zijn aangezicht was ook veel regelmatig van trekken, zijn baard met meer zorg gevormd en zijne houding, zelfs in dezen neteligen toestand, fier en statig. Beiden hadden eenen zwaren gaanstok van mispelarenhout, zooals de reizende buitenlieden er gewoonlijk droegen. Dewijl alle verdediging tegen vuurwapens hun onmogelijk scheen, hielden zij zich stil en verdroegen de mishandelingen met onderwerping.

Men had hen aangevat en hield hun de armen vast, terwijl men onder allerlei beleedigende kreten hun vroeg :

“ Wie zijt gij? Wat komt gij hier doen? ”

“ Vrienden, waarom wilt gij ons kwaad? ” antwoordde de hoogstaltige man. “ Ik ben een burger van Soumagne; mijn gezelschap is een Brabantsch huidvetter, dien ik naar Henri-Chapelle heb vergezeld, om daar eikenschors te koopen. Wij gaan terug naar Soumagne. ”

“ Gij liegt; het is hier de baan naar Soumagne niet! ”

“ Wij wilden onzen weg verkorten en zijn verdwaald geraakt. ”

“ Het zijn verraders of bespieders, ” zeide een der jonge mannen. “ Hij is niet van Soumagne, want hij spreekt den tongval van Hermal; ik kan het wel hooren, vermits ik geboortig ben van St.-Severin. ”

“ Maar ik ben te Amay geboren; het is dus niet verwonderlijk, dat gij het aan mijne spraak kunt herkennen, ” bemerkte de hoogstaltige burger met eene schijnbare kalmte.

“ Gij zijt evenwel een *Grignoux*, en gij komt hier de arme bannelingen bespieden, om hun, die gij hebt beroofd en ongelukkig gemaakt, nog meerder kwaad te brouwen! ” snauwde men hem toe.

“ Hoe bedriegt gij u, goede lieden! ” antwoordde hij. “ Ik ben *Chiroux*, trouwe *Chiroux*, en mijne woning is reeds tweemaal daarom door de *Grignoux* verwoest geworden. ”

“ En gij roept : leven de *Grignoux* ! ”

“ Ik hoorde, dat gij Luiksche spraakt : in deze ongelukkige tijden moet een arme, weerlooze burger

huilen met de wolven en blaten met de schapen, zooals het spreekwoord zegt. Gij bedreigdet ons; de vrees..... Het is te begrijpen, niet waar? »

« Hebt gij een vrijgeleide? » vroeg men.

« Wij hadden er een; de Spaansche soldaten hebben het ons onderweg ontnomen. »

« Alles wat gij zegt, is linksch en boezemt mij mistrouwen in, » riep de aanleider. « Men betaste hen en onderzoekte hunne kleederen van hoofd tot voeten! »

Dit bevel werd niet zonder barschheid uitgevoerd; maar het onderzoek leverde geenen uitslag op. Men vond slechts eenige guldens kleine munt in de tasch van den Soumagner; de Brabander bezat zelfs niets meer dan eenige koperen stuivers.

« Behoudt dat geld, ik geef het u, mijne goede vrienden, » zeide de burger. « Gij zijt arm waarschijnlijk, en uw onverdiend lijden..... »

Maar zijn gezelschap, zonder dat de bannelingen het bemerkten, neep hem in den elleboog en brak door deze verwittiging zijne rede.

« Wij willen uw geld niet; wij zijn dieven noch bedelaars, » werd hem geantwoord.

De aanleider zeide tot zijne gezellen :

« Gij, Petrus, blijf met geveld vuurroer de gevangenen bewaken; doet een hunner eenen stap, schiet hem neder; de anderen volgen mij, om te weten, wat wij met die schelmen gaan doen; want schelmen, bespieders zijn ze zeker. »

De drie bannelingen verwijderden zich op eenige stappen, en begonnen elkander te raadplegen. Één was van gedachte de gevangenen maar te laten loopen. Volgens hem waren het argelooze burgers;

want welk kwaad inzicht toch konden zij hebben met zoo ongewapend in het Clermont-bosch te komen? Een tweede drukte den zonderlingen twijfel uit, of deze hoogstaltige en fiere man, alhoewel nu nederig gekleed, niet de Spaansche minister kon zijn, die uit Brussel met vele gestolene millioenen was ontvlucht; maar de andere bestreden dit gevoelen en lachten met zulke gissing, dewijl de bedoelde burger wel onbetwistbaar een Luikenaar was en waarschijnlijk, zooals hij zelf zeide, te Amay was geboren.

Eindelijk geraakte men tot de slotrede, dat er in de houding en in de taal dezer onbekenden evenwel iets was, dat niet recht scheen, en men tot alle verzekering niet beter kon doen, dan ze naar het blokhuis te leiden en ze aan de Spaansche bezetting over te leveren. Dáár zou men wel te weten komen, wat er waar of onwaar was in hunne uitleggingen; en mocht, tegen alle waarschijnlijkheid, de burger de persoon zijn, dien men overal zocht, dan zouden toch de banelingen de toegezegde belooning krijgen.

“ Op weg naar het blokhuis! ” riep de aanleider.
“ Vooruit! ”

“ Maar, vrienden, ” smeekte de burger verbleekend, “ het blokhuis? Wilt gij ons dan in handen der soldaten leveren? Wat hebben wij misdaan? Zijt niet zoo wreed tegen twee weerlooze menschen. Ik zal u beloonen. Zegt wat gij verlangt..... ”

De Brabander veinsde te struikelen, als stiet hij met den voet tegen eenen wortel, en viel met zeker geweld tegen den arm van zijn makker, die het sein verstond en ophield van spreken.

Zij begaven zich dus gedwee en onderworpen in de baan vooruit tusschen hunne gewapende leidslie-

den. Onderweg bleven zij stilzwijgend ; maar wanneer zij er gelegenheid toe vonden, wisselden zij eenen droeven blik met elkander. Zij moesten eenen grooten schrik van de Spaansche soldaten gevoelen ; want zij lieten moedeloos het hoofd hangen en schenen nedergedrukt onder hopelooze overwegingen.

Na zich te hebben doen herkennen, werden de bannelingen binnen de kleine verschansing gelaten en zij boden zich aan voor den officier, die met een vijftigtal mannen de bezetting van het blokhuis uitmaakte.

Deze was een Spanjaard, die zeer weinig Fransch verstond. De lange uitleggingen der bannelingen maakten hem ongeduldig ; het feit, dat de gevangenen op het grongebied des konings : Leven de *Grignoux* ! geroepen hadden, scheen hem voldoende, en hij brak de verklaringen der jonge lieden bitsig af. Dan wendde hij zich tot de twee aangehoudene burgers ; doch dewijl deze zich hielden, alsof zij geen Spaansch verstonden, riep de officier eenen zijner soldaten en zeide :

« Men steke deze lieden in het kot en stelle eenen schildwacht voor de deur. Ik verwacht mijnheer Gilles De Pas : hij kent vele talen. In alle geval zullen die twee verdoolde kerels morgen naar Navagne worden vervoerd. Zij zijn *Grignoux* en hebben geen vrijgeleide : dit is genoeg. »

De twee burgers werden in eene soort van overwelfden kelder gebracht, waarin slechts een weinig licht daalde door de ijzeren staven, waarmede de eenige opening naar buiten was afgesloten.

Lang bleven zij daar stom en roerloos op den boord van de houten slaapbrits zitten ; want voor de ijzeren

staven wemelden de hoofden van vier of vijf soldaten, die elkander schenen te verdringen om de gevangenen te zien, en van daar, indien dezen hadden gesproken, zouden hebben kunnen hooren wat zij elkaar zeiden.

Eindelijk verdwenen de hoofden van voor de opening : de hoogstaltige burger hief de handen op en riep tamelijk luid in de Fransche taal :

« Gobert, Gobert, mijn vriend, in welken schrikkelijken toestand bevinden wij ons! »

« Om Gods wil, mijnheer, noem mijnen naam niet! » mompelde zijn gezelschap met versmachten stem. « De muren hebben ooren. De schildwacht staat daar voor de deur. Gij vergeet, wat wij zoo zorgelijk hadden beraamd en vastgesteld. Gint gij den bannelingen geen geld aanbieden? Het was uw onvermijdelijk verlies. »

« In de handen der Spaansche soldaten, o hemel! » zuchtte de andere. « Welk lot staat ons te wachten! »

« Het hangt van u af, mijnheer. Indien gij voorzichtig zijt en uitvoert, wat gij zelf met zooveel wijsheid hebt voorgeschreven, dan is alle hoop nog niet verdwenen. Niemand kent ons hier, en wel slim zouden die arme soldaten zijn, Spanjaards of Croaten, die zouden raden wie zij hier onder de hand hebben. »

« Hier? ja, het is mogelijk; maar men zal ons morgen naar het hoofdkwartier voeren en ons in tegenwoordigheid van den generaal Jan De Weert brengen. De onverbiddelijke man kent mij; hij is een bloedig vijand van den gevluchten generaal Van den Berghe, mijnen rampgenoot. Het is gedaan, Gobert : het einde der levenskomedie nadert voor mij! »

« Kan het niet anders, mijnheer, dat het zoo weze! » antwoordde de andere met eenen zucht.

“ Voor u het schavot, voor mij de galg. Wij leefden wel spaarzaam in Holland, maar hadden er ten minste noch schavot, noch galg te vreezen. Welke noodlottige gedachte toch dreef u aan om, dwars door des konings leger, in de stad Luik te willen dringen? ”

“ Het was tijd, hoog tijd, Gobert, dat ik uit Holland ontvluchtte. Vrienden aan het hof van Brussel, zooals gij misschien weet, doen pogingen bij den prins-kardinaal om voor mij genade van de doodstraf te bekomen. Natuurlijk was ik in briefwisseling met hen. Men heeft mijne brieven onderschept, of men heeft ze uit Brussel aan prins Frederik Hendrik overgeleverd. Reeds was het bevel om mij, als verdacht van hoogverraad, aan te houden. Ik moest vluchten : éénen dag langer in Holland, en ik was een verloren man ”

“ Maar waarom juist naar Luik? Frankrijk staat voor u open. Men heeft uwen zoon, mijnheer Albert, er gulhartig bij het hof onthaald. ”

“ Ha, ziet gij, Gobert, in Luik alleen kon ik de middelen vinden om mij op de Spanjaards en op mijne vervolgers van Brussel te wreken. Ik heb er vrienden, edelmedige vrienden. ”

Zij zwegen eenigen tijd en bogen zelfs hunne hoofden, om hun aangezicht zooveel mogelijk aan het onderzoek der nieuwsgierige soldaten te onttrekken.

Toen dezen opnieuw verdwenen, zeide de hoogstaltige man :

“ Het is te beklagen, dat ik niet in Luik geraakt ben; ik hadde van daar dien trotschen Spanjaarden zooveel spels berokkend, dat zij de hooge waarde hadden erkend van hem, wiens onschatbare ver-

diensten zij zoo roekeloos verwerpen. Ha, zij zouden het mij bloedig betaald hebben; maar nu ligt de leeuw in het net, en zijne vijanden zegevieren! »

« Men komt! » fluisterde de andere. « Sleutels? men opent onzen kerker! »

Inderdaad, de deur knarste op hare hengsels, en de officier trad binnen, terwijl hij zeide tot iemand, die hem volgde :

« Laat zien, mijnheer De Pas, of gij uit deze lieden zult kunnen verstaan, wie ze zijn of van waar ze komen. Poog te doorgronden, of er geene wolven onder die schaapsvachten zitten. Misschien zijn het nog ergere gasten dan enkel *Grignoux*. »

Degene, die na den officier binnentrad, was een struische man van hooge gestalte, met eenen breeden, bevederden hoed op het hoofd, eenen grijzen mantel over de schouders en eenen langen degen aan de zijde. Of hij soldaat of burger was, dit kon men niet wel onderscheiden, dewijl hij den baard zeer kort droeg, en zijne kleeding zoowel eenen burger als eenen krijgsman kon behooren. Toen hij in den kerker trapte, hield hij de oogen half gesloten en keek als een vos van onder zijne zwarte, neergetrokkene wenkbrauwen op de gevangenen.

Evenwel, dewijl de avond viel en het daglicht reeds merkkelijk was verzwakt, naderde hij meer tot hen en staarde den burger in het aangezicht.

Als getroffen door eene plotselijke verrassing deed hij eenen stap terug; maar ziende, dat de officier hem verwonderd bekeek en dat de burger verbleekte, bedwong hij zijne ontsteltenis oogenblikkelijk en zeide met eenen glimlach in het Spaansch :

« Hoe wonder toch! Ik heb eenen kozijn, die kapi-

tein is in het regiment d'Alegro; hij gelijkt dezen burger als ware hij zijn evenbeeld, ten minste zoo scheen het mij in de halve duisternis; maar het is eene dwaling mijner zinnen: mijn kozijn is nog geheel zwart van haar, en deze burger merkelijk grijs. »

Hij begon de gevangenen in de Fransche taal te ondervragen. Zij gaven hem dezelfde uitleggingen als aan de bannelingen. Zeker moest de ondervrager niet behendig zijn of zijne zending met weinig vlijt vervullen; want hij drong op niets aan en scheen al hunne antwoorden voor waarheden te aanvaarden. Ook sleet hij weinig tijds aan zijn onderzoek, wendde zich tot de deur des kerkers, wenkte den officier en fluisterde hem in het oor :

« Vraag mij niets, luitenant. Kom boven; ik moet u alleen spreken. Gij gaat iets wonderlijks vernemen, waaraan gij u gewis niet verwacht. »

De beide bezoekers verdwenen, en de deur werd gegrendeld.

« Wij zijn verloren! » zuchtte de burger op angstigen toon.

« Waarom? » vroeg zijn gezel. « Deze schijnt mij nog eenvoudiger dan de anderen. »

« Gij bedriegt u, Gobert; hij veinst; het is een vos, die geroken heeft, welk wild er in de klem zit. »

« Maar hoe kunt gij het weten, mijnheer. »

« Hoe? Ik heb dien persoon nog meer in mijn leven ontmoet. Waar? Dit zou ik u niet kunnen zeggen; maar dien linkschen, dien schijnheiligen blik heb ik meer dan eens gezien. Gilles De Pas? Zóó noemde hem de officier. Waar heb ik hem gekend? In Hol-

land? In Brussel? Het ontsnapt mijn geheugen. Hebt gij niet bemerkt, dat hij mij bij den eersten oogopslag heeft herkend? »

« Maar hij verklaarde de reden zijner verrassing aan den officier : gij gelijkt zijnen kozijn. »

« Een voorwendsel. De officier zal nu reeds alles weten, men bereidt waarschijnlijk de ketens, die mij moeten binden. Hadde ik hier papier, ik schreef mijn testament. Ik zou stervend mij willen wreken op degenen, die mij hebben verlaten; ik ken geheimen, die vele trotsche hoofden in Brussel zouden doen vallen! »

« Daar komt men weder, » morde zijn gezelschap. « Om 's hemels wil, mijnheer, geef den moed niet op. Wat men ook zegge of beproeve, verraad u zelve niet! »

Ditmaal kwam de man met den grijzen mantel alleen in den kerker. Hij sloot de deur, zette eene lamp op den grond en, den hoed afnemende, zeide hij met eene spottende beleefdheid :

« Mijne groeten aan den heer graaf van Warfuzée en aan zijnen trouwen kamerdienaar Gobert! »

Eene siddering doorliep de leden des burgers; maar hij antwoordde niet en hield zich als iemand, die niet begrijpt wat men wil zeggen.

« Ha, het belijft u niet mij te herkennen? Mij, die u vroeger zoo lang een standvastig gezelschap was! » schertste de andere, terwijl hij de lamp nader bracht en zich voor de gevangenen op eenen grooten steen nederzette. « Luister slechts, heer graaf van Warfuzée. Ik ga u eene geschiedenis herinneren, die iedereen kent. Of ze waar of onwaar is, daarover kunt gij beter oordeelen dan wie het zij. Men vertelt dat er eens een voornaam heer van het Brusselsche hof met

eenen zekeren generaal — Hendrik Van den Berghe, geloof ik — naar Breda is gegaan, om daar zijn vaderland voor tweehonderdduizend kronen aan Frankrijk en aan Holland, elk voor de helft, te verkoopen. Die voorname heer was ontvanger van den koning van Spanje, in zijne Nederlanden, en zou millioenen uit 's Rijks kas verkwest of gestolen hebben. Gij zijt die beruchte edelman niet? Mijne wezenstrekken herinneren u niets? Er was nochtans te Breda een persoon, die al uwe stappen volgde, die zich den boezemvriend van prins Frederik Hendrik had weten te maken, en dus het middel vond om al, wat gij in Holland deedt, uwe minste woorden, elken uwer stappen aan onze doorluchtige gouvernante te Brussel over te brieven. Gij weet wel, de Fransche edelman, die door den koning was gebannen en eene schuilplaats in de Vereenigde Staten van Holland had gezocht?..... Kijk niet naar de ijzeren staven en spreek vrij; de voorzorgen zijn genomen. De schildwacht is naar boven. Niemand zal ons bespieden; niemand kan ons hooren. »

« Ha, verrader! » kreet de gevangene, met fierheid het hoofd verheffende, « aan u dus heb ik mijne veroordeeling tot eenen schandelijken dood te wijten! »

« Zooals gij zegt, heer graaf. »

« Een edelman, gij een edelman? Gij zijt een bespieder, een uitgelopen monnik! »

« Een uitgelopen monnik, inderdaad, die het klooster ontvluchtte, om zijn ingeboren vernuft op een grooter veld te benuttigen. »

« Vuige slang, gij hebt mij verkocht voor geld! » morde Warfuzée met beklemden woede. « O, Grand-

mont, Grandmont, dank God, dat ik machteloos ben om mij te wreken ! »

« Noem mij Gilles De Pas, heer graaf; zóó is hier mijn naam; en spreek niet zoo luide : het is gevaarlijk voor u. Gij verwijt mij, dat ik mijnen koning heb gediend voor geld. En gij! Gij hebt uw vaderland verkocht voor geld. Wie is de minst schuldige van ons beiden? En toch, heer graaf, waarom zou men zoo nauw zien in deze tijden van algemeene bedriegerij? Wat is Richelieu, wat zijn de koning van Spanje en de Duitsche keizer en de prins kardinaal en al wie tegenwoordig aan een vorstelijk hof verkeert? Wat anders dan een hoop omkoopers, geld gevende of geld ontvangende, om overal valscheheid en verraad te zaaien, of om vaderland en eer prijs te geven voor gunsten en schatten? Men noemt dit de Italiaansche diplomatie; Frankrijk heeft ze ten zijnent ingevoerd, Spanje heeft ze nagevolgd, en zoo is nu de wereld eene markt geworden, waar men de zielen en de landen aan den meestbiedende verkoopt (1). Is het waar of niet? »

« Het is waar, » mompelde Warfuzée.

« Welnu dan, » hernam Grandmont, « waarom zouden wij het eene misdaad wanen, denzelfden handel als onze vorsten, hunne ministers en hovelingen te drijven? Wat mij betreft, ik zie er geen kwaad in. Zelfs ben ik hier gekomen om u in dien zin een voorstel te doen. Wilt gij mij koopen? »

« Hoe verstaat gij dit? » vroeg Warfuzée op eenen toon, die getuigde, dat eene plotselijke hoop hem in den boezem zonk.

(1) Zie CAPEFIGUE, in zijn werk : *Richelieu, Mazarin, la Fronde et le règne de Louis XIV.* t. IV, chap. LIV.

“ Ik zou u redden, heer graaf, en u op de plaats brengen, waar gij u in volle en zekere vrijheid achten zoudt. ”

“ Hemel! Grandmont, mijn goede Grandmont, zoudt gij dit kunnen? ” zuchtte de graaf met eenen blijden glimlach.

“ Twijfel er niet aan, ” was het antwoord, “ ik ben nog wat ik vroeger was. Voornaam *agent* der duistere politiek, ontdekker van geheimen, vertrouweling van den generaal, voorzien van velerlei volmachten. Ik hadde slechts één woord te spreken, en men opende voor u de poort van het blokhuis. ”

“ Om Gods wil, mijnheer Grandmont, spreek dat woord! ” riep Gobert, zich op de knieën werpende. “ Ik zal u tot op mijn doodbed zegenen! ”

“ Ja, maar, mijn lieve Gobert, ” antwoordde Grandmont spottend, “ zulke munt, als gij mij aanbiedt, is nergens meer gangbaar. Houd u stil; met uwen meester wensch ik de zaak in der minne af te doen. Laat hooren, heer graaf, hebt gij geld op u?..... Niet? Dan kan ik u niet helpen, volstrekt niet, al waart gij mijn eigen vader. Morgen naar Navagne, en van daar naar Brussel! Het is, alsof de beul reeds zijne bijl aan het wetten was, om u het hoofd af te slaan. Ik zal er mij bevinden; het zal een groot feest te Brussel zijn voor uwe vijanden en zelfs voor velen uwer vrienden; want de dooden zwijgen en verraden niemand meer. ”

“ Welaan, zeg, hoeveel eischt gij? ” vroeg Warfuzée, door de akelige voorzegging met diepen schrik getroffen.

“ Om de zaak niet moeilijk te maken en u te toonen, dat ik edelmoedig met u wil zijn, eisch ik slechts zesduizend gulden. ”

“ Het is eene schrikkelijke somme voor eenen verdorven man als ik; maar het leven is mij wel zooveel waard. Ik stem toe in uwe voorwaarden. Zoohaast ik in Luik ben, schrijf mij, waar ik het geld moet zenden. ”

“ Zóó kan het niet gaan, ” mompelde Grandmont, het hoofd schuddende. “ Ik zou mij wel met zulke belofte vergenoegen; want mij ontbreken de mid- delen niet om u tot betaling te dwingen, al waart gij ook in Luik. Maar, ziet gij, heer graaf, ik ben slechts een bemiddelaar in deze zaak, en om u te redden, heb ik personen moeten omkoopen, die dezen avond nog willen voldaan worden. Gij moet geld hebben, klinkend geld; geef het mij..... maar indien het niet eene groote somme ware, laat het dan blijven; want in dat geval zou ik niets voor u kunnen beproeven. ”

“ Kom, Gobert, ” zeide de graaf, “ laat ons al geven wat wij hebben; op het schavot zou het ons toch tot niets meer dienen. ”

Warfuzée en zijn dienaar draaiden het bovenste gedeelte van hunne gaanstokken los, en deden uit elk in den hoed van Grandmont eene menigte goud- stukken rollen.

“ Ik wist wel, dat de kat ergens moest verborgen zitten, ” morde Grandmont lachende. “ Een man als de heer graaf weet te wel, dat men met goud uit de meest hopelooze toestanden kan ontsnappen. Hoe- veel is daar? ”

“ Tweeduizend gulden. ”

“ Juist? ”

“ Zeer juist, en alle goed gewikte stuks. ”

“ Ik geloof het : zij schijnen gansch nieuw uit s konings kas te komen. Dit is ongeveer genoeg om

mijne medeplichtigen tot geduld over te halen. Nu, heer graaf, gaat gij mij eene schuldbekentenis van vierduizend gulden teekenen; en schrijf er in, dat gij ze mij op mijne eerste vraag zult betalen. Vrees niet, ik zal u den tijd laten om ginder in Luik op vasten voet te geraken. Wie weet, of wij nog geen anderen handel te zamen zullen drijven; want ik weet, dat gij een vrijgevige politieke zijt van de goede school, van de Italiaansche school. »

Terwijl hij dit zeide, had hij een blaadje papier en eenen inktkoker uit zijne tasch gehaald en den graaf ter hand gesteld.

Toen deze de schuldbekentenis had geschreven, zeide Grandmont, ze met het schrijfsgerief in zijne tasch verbergende :

« De generaal Jan De Weert had vierduizend gulden uitgelooft aan dengenen, die u zou vangen. Vierduizend gulden om u aan den beul te leveren, en slechts zesduizend gulden om u het leven te redden! Erken, heer graaf, dat het voor niet is, dat ik ditmaal werk. Maar de koning betaalt zoo slecht tegenwoordig..... »

« Wanneer zult gij ons uit dezen kerker verlossen? » vroeg Warfuzée.

« Eenige oogenblikken geduld. Een kwart uurs ten hoogste. De officier zal u voor zich doen verschijnen; hij zal u nog eens ondervragen; gij zult u houden als de eerste maal en hem dezelfde antwoorden geven. Dan zal hij u buiten het blokhuis doen zetten, als overtuigd, dat men zich ten uwen opzichte heeft misgrepen en gij hinderlooze burgers zijt. Volgt de baan, die voor de poort van het blokhuis opklimt; op tweehonderd stappen van hier zult gij mij vinden.

Wij zullen achter het Clermont-bosch keeren, en ik zal u leiden door verborgene wegen, totdat gij buiten alle gevaar zijt. Maar begrijp mij wel, heer graaf, en gij ook, Gobert, indien ooit een woord over den genen, die u redt, van uwe lippen valt, dan zal mijn dolk den weg naar uwen boezem wel vinden! Want, twijfelt er niet aan, in Luik zelf zal ik dikwijls u zien, misschien aan uwe zijde staan, zonder dat gij het weet. En nu, houdt u gereed om te vertrekken. Het is een duistere nacht; des te beter. »

Toen de deur gesloten was, begon de graaf te juichen over zijne onverwachte verlossing. Gobert toonde echter weinig blijdschap en schudde nadenkend het hoofd.

« Wat vreest gij nog? » vroeg de graaf. « Straks zijn wij vrij en morgen in Luik. »

« Die Grandmont, mijnheer, schijnt mij een aartschelm, bekwaam om zijn eigen vader te verkoopen. Hij en zijne medeplichtigen laten ons uit het blokhuys vertrekken, omdat anders de uitgelooftde belooning aan de bannelingen zou toebehooren. Nu hebben zij zelven deze belooning, en Grandmont nog tweeduizend gulden daarboven. »

« Wat let ons dit, indien wij slechts op vrije voeten geraken? »

« Maar het zou voor Grandmont niet moeilijk zijn, tevens de vierduizend gulden van den generaal te bekomen. Indien hij zelf ons aan den generaal leverde of ons in eenen strik deed vallen? »

Er werd hun geen tijd gelaten om langer te kouten. Een soldaat trad in den kerker en bracht hen in eene kamer voor den luitenant. Deze veinsde hen nog eens te ondervragen en gaf bevel, dat men hen uit het

blokhuis zou leiden en in volle vrijheid laten vertrekken.

Zij gingen met haast den weg in, die, zooals hun redder het had gezegd, voor de poort eenen heuvel besteeg.

Nadat zij gedurende een paar minuten haastig hadden voortgestapt, stond er eensklaps nevens de baan een groot zwart beeld van tusschen de heesters op; en alhoewel zij vermoedden wat die verschijning beduidde, bleven zij sidderend staan.

De donkere menschengedaante naderde, greep den graaf de hand en fluisterde :

“ Langs hier. Wij verlaten deze groote baan, om nevens den boord van het bosch verborgene wegen te zoeken. Volgt mij op de hielen en spreekt geen woord; anders loopen wij gevaar van verrast te worden. Er zijn nog vele kleine benden soldaten, die zelfs in den nacht voortgaan met den graaf van Warfuzée op te zoeken. Stil nu! ”

Zij daalden van de helling nevens den weg en verdwenen in eene donkere diepte.

Gedurende een paar uren drongen zij geduldig door bosch en struiken, plasten door vochtige weiden, beklommen steile hoogten, daalden weder de heuvelen af en werden eindelijk door het struikelen in de dikke duisternis zoo moede, dat het gaan hun pijnlijk werd. Reeds meermalen hadden zij aan hunnen leidsman bemerkings willen maken over den langen en lastigen weg, dien hij hun deed volgen; maar telkens had hij hun de stilte bevolen, hun zeggende, dat zij welhaast den Luikschen grond zouden bereiken.

De graaf werd zeer mistrouwend; zijn dienaar fluisterde hem bijwijlen woorden in het oor, die niet

van aard waren om zijnen kommer te verminderen. Hij dorst echter zijn verdenken niet uitdrukken.

Toen zij uit een bosch op eene groote baan traptten, hield Grandmont hen zelf staan en zeide :

“ Ik geloof waarlijk, dat wij de goede richting hebben verloren. ”

“ Waar zijn wij hier? ” vroeg de graaf.

“ Indien ik het wist, zou ik den weg herkennen, welken wij te volgen hebben. Wij zijn waarschijnlijk reeds op het Luiksche grondgebied; maar ik kan het u niet verzekeren. ”

Op dit oogenblik hoorden zij van verre het geklingel van kleine bellen.

“ Verbergt u in het bosch, ” zeide Grandmont, “ ik zal dien voerman naar den weg vragen. ”

En hij stapte vooruit, om dit inzicht uit te voeren.

“ Heer graaf, ” mompelde Gobert, “ ik geloof, dat die schelm ons gaat verkoopen. Blijf hier. Er kan van komen wat wil, ik zal het weten. ”

Dit zeggende, kroop hij op handen en voeten door het bosch, om te gaan afluisteren, welke woorden Grandmont met den voerman zou wisselen. Hij bereikte nog intijds den boord der baan en hoorde, dat Grandmont vroeg : “ Vriend, waar naartoe leidt deze baan? ” en dat de voerman daarop antwoordde : “ naar Julemont. ”

Gobert keerde in aller haast terug tot zijnen meester en fluisterde toen aan zijn oor :

“ O, mijnheer, heb ik het u niet gezegd? Wij zijn niet verre van Julemont; het is de rechte baan naar Navagne! ”

“ Wat gedaan? ” morde Warfuzée.

“ Indien gij den booswicht met uwen stok goed in

den nek troft, hoe struisch hij ook zij, hij zou vallen. »

« Maar dan? »

Grandmont verscheen op dit oogenblik aan hunne zijde.

« Ik heb mij wel erg misloopen, » zeide hij. « Indien wij zoo voortgingen, zouden wij binnen een paar uren den generaal Jan De Weert te Navagne kunnen groeten; maar gij zoomin als ik hebt lust om heden in gehoor door hem te worden ontvangen. Wij keeren op onze stappen terug. Nu kan ik de ware richting niet meer verliezen. Dáár, achter dien heuvel, ligt het dorp Charneux. Wij zijn geene halve mijl meer van de grenzen verwijderd, en binnen drie kwart uurs bereiken wij de Luiksche gemeente Melin. »

« Melin? » herhaalde de graaf. « Staat daar niet een kasteel? »

« Ja, geheel eenzaam op eene hoogte. »

« De baron de Melin is mij een oud bekende. Indien hij op zijn kasteel was! »

« Hij is er sedert eene maand. »

« O, dan wil ik hem de gastvrijheid gaan vragen; want ik kan schier op mijne beenen niet meer staan; al mijne ledematen zijn als verbrijzeld. »

« Zooals gij wilt, heer graaf; volg mij; ik breng u rechtstreeks naar het kasteel van Melin. »

De hoop, na zulke afmattende reis een dak en eene veilige rustplaats te vinden, had het mistrouwen van Warfuzée geheel verdreven. Hij volgde zijnen leidsman met nieuwen moed, en ditmaal ten minste werd zijne verwachting niet teleurgesteld; want Grandmont, zonder nog de baan te missen, bracht hen over de grenzen en een kwart uurs daarna voor de poort van het kasteel van Melin.

Het duurde zeer lang eer iemand, op hun herhaald kloppen, achter de poort verscheen en hun vroeg, wie zij waren en waarom zij dus, in het diepste van den nacht, de rust der bewoners van het kasteel kwamen storen.

Grandmont bracht zijnen mond voor het kijkgat der poort en zeide :

« Ga haastig uwen meester wekken; bericht hem, dat een voornaam edelman, zijn beste vriend, hier buiten staat en zijne gastvrijheid afsmeekt. Aarzel niet en maak spoed; want weigerdet gij deze boodschap te dragen, de heer de Melin zou het zijn leven lang bitter beklagen. »

De knecht verdween.

Weinige minuten later naderde men weder van binnen tot de poort, en iemand vroeg door het kijkgat :

« Wie is het, die mij zoo ontijdig doet wekken en zich mijnen vriend noemt? »

« O, mijn lieve Theodoor, » zeide de graaf, « ik verkeer in grooten nood; gun mij eene schuilplaats voor dezen nacht. »

« Die stem? onmogelijk? En nochtans..... Zijt gij het wel, graaf van Warfuzée? »

« Ah, gij herkent mij! Uw vriend, René van Warfuzée. »

« Wacht, ik doe de poort voor u open. »

Grandmont boog zich tot den graaf en fluisterde hem in het oor :

« Mijne rol is hier vervuld. Tot wederziens! »

De vluchtelingen werden binnengelaten; de poort werd gesloten, en de nachtelijke stilte heerschte weder onverstoord.

II

De stad Luik ligt in een vruchtbaar dal, welks bodem door de kronkelende armen van den Maas-stroom in vele eilanden is verdeeld. Langs alle zijden is zij omringd met groene heuvelen; haar verschiets is indrukwekkend en bekoort het oog door schilderachtige verscheidenheid van het immer veranderend uitzicht, dat zij aanbiedt. De huizen in het oudste gedeelte der stad schijnen de hoogten van St.-Martijn op te klimmen, en vele hangen daar het eene boven het andere, als waren zij aan den romp der steile rots zelve door onbekende middelen vastgekleefd.

Van daar geniet men een wonderlijk schouwspel. Als een vogel, die uit de lucht op de aarde nederblijkt, ziet men de gansche stad, met hare veertig kerken, met hare eilanden, met hare bochtige wateren, met al haar leven en gedruisch op honderd ellen diepte onder zijne voeten zich uitspreiden, tot aan den Cornillonsberg, die de verre kimme met eenen bochtigen zoom van blauwende heuvels begrenst.

Het was bovenal tegen de helling van den St.-Martijnsberg, dat vele edellieden en rijke burgers zich prachtige woningen hadden gebouwd, om dit bekoor-

lijk uitzicht en tevens den zuiveren luchtstroom der Haspegouwsche vlakten te genieten.

Dáár insgelijks had de baron de Saizan zijn verblijf gekozen. Hij was een rijk Fransch edelman, die, om rust te vinden en aan de kuiperijen van het hof te ontsnappen, ten minste zoo hij zeide, naar de onafhankelijke en gastvrije stad Luik was gekomen. Hij gaf maaltijden en feesten, noodigde vele voorname burgers aan zijne tafel en spreidde eene groote pracht ten toon. Met de openbare zaken der stad Luik scheen hij zich niet te willen bemoeien, en ofschoon hij als Franschman natuurlijk zijn vaderland was toegedaan, onthaalde hij zonder onderscheid zelfs burgers, die zich openlijk tegen den Franschen invloed verklaarden.

Zijn huis ging zeer hoog tegen den St.-Martijnsberg, en het overschouwde met zijn twintig groote vensters de gansche stad en een gedeelte der Maas. De tuin bestond uit twee breede, platte gronden, die met gemetselde rotsbonken waren opgehouden; en men daalde van de stoep des huizes tot in den eersten en in den tweeden tuin, langs arduinen trappen met vergulde leuning.

Op eenen namiddag der maand Juni moest de baron de Saizan weder talrijke gasten ten zijnent genoodigd hebben; want men hoorde binnenshuizes de galmen van vroolijke stemmen. Op den grond van den bovensten tuin stonden eene breede tafel en vele zetels geschikt, en men had zichtbaar toebereidsels gemaakt om hier na het middagmaal, den gasten koffie of limoendrank aan te bieden.

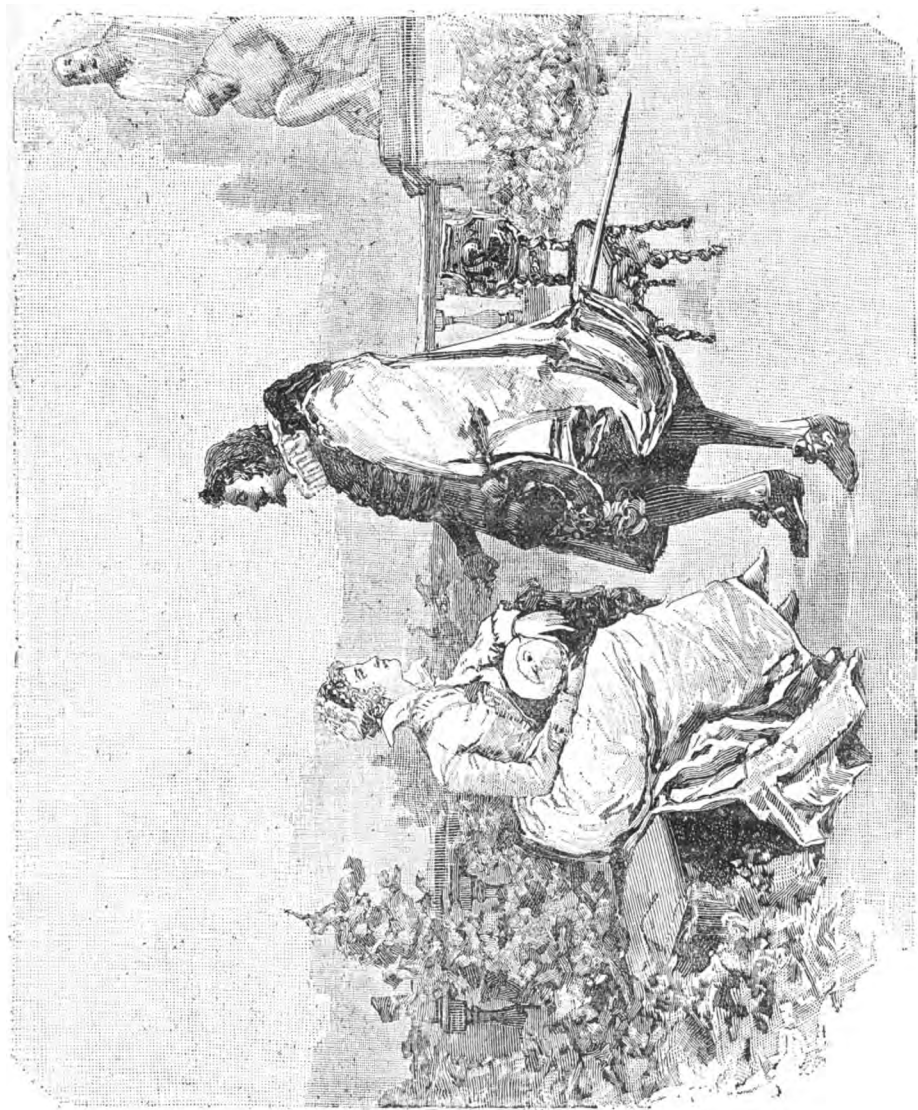
Anders was het in den tuin zoo stil en zoo eenzaam, als hadde niemand er zich bevonden.

Evenwel, gansch aan het einde van den bovensten grond, onder een priëel van wijngaardranken, zat er eene jonge juffer op eene breede hofbank, beweëloos en droomend rondstarende over de stad en over de verre heuvelen, tot in het peilloos blauw der wegsmeltende kimme.

Zij was nog in de lente des levens en kon haar achttiende jaar niet bereikt hebben. Lange zwarte haren, volgens de mode van den tijd gekruld, wiegelden onder den adem van den zuiderwind over haren hals, waarvan de zachte blankheid door een enkel snoer van hoogroode koralen was opgeheven. Zij droeg een keurslijf van lichtblauwe zijde, en eene samaar van donkerblauw satijn, welke tot op hare voeten nederdaalde.

Weinig strikken, parelen of boordsels bemerkte men aan hare kleeding, die, alhoewel uit rijke stoffen bestaande, echter van veel zedigheid getuigde. Overigens was deze dracht eenstemmig met de stille uitdrukking harer oogen, welke de heldere spiegel eener zoete, gevoelige ziel schenen te zijn.

Vol vergetelheid van hetgeen binnenshuizes geschiedde, zat zij daar nu in droomachtige gepeinzen verslonden, en hield den blik in de ruimte gericht. De stad Luik, in het diepe dal, en het woelige leven des volks in de straten daar beneden schenen voor haar weinig belang aan te bieden. Haar blik dwaalde onophoudend in de verte naar de heuvelen, die het verschiep begrensden, en meer bijzonderlijk staarde zij met eene soort van geheim verlangen naar de hoogte van St.-Gilles, als poogde zij dáár, achter der heuvelen rug, iets te ontwaren, dat haar hart betreurde.

Het meisje hief het hoofd op en antwoordde met eenen zoeten glimlach (bladz. 47).

Op dit oogenblik daalde een jonkman uit het huis in den hof. Hij deed eenige stappen vooruit, keek rond als zocht hij iemand, en bleef aarzelend staan.

Deze jongeling, zeer rijzig van gestalte en regelmatig van wezenstrekken, had een schoon en open gelaat, zwarte, levendige oogen en eenen overvloed van krullende haren, die hem niet alleen hals en schouders, maar zelfs het voorhoofd overdekten.

Kleine, opgestrekene knevels overschaduwden zijne lippen, en een zachte puntbaard verlengde zijne kin.

Hij droeg een zwart fluweelen wambuis, dat men alsdan een hongerlijn noemde, eenen platten kraag van fijn Vlaamsch lijnwaad, grijze lakensche hosen en zachte, omgeslagene laarzen. Een degen hing hem aan de zijde. In de hand hield hij eenen viltten hoed met zeer breede boorden en schier gansch bedekt met nederliggende, doch vlokkige pluimen.

Nadat deze jonge man nog eenige oogenblikken had rondgekeken, stapte hij langzaam naar het einde des tuins en bleef staan met het oog op de jonge maagd gevestigd.

Hij verraste haar, terwijl zij het hoofd op de hand hield gebogen en in smartelijke gepeinzen scheen verslonden.

Het was op vreesachtigen toon, dat hij haar vroeg :

“ Zal mejuffer van Warfuzée het haren ootmoedigen dienaar Daniël niet ten kwade duiden, dat hij onbescheiden genoeg is om hare eenzaamheid te storen? ”

Het meisje hief het hoofd op en antwoordde met eenen zoeten glimlach :

“ O, mijnheer Laruelle, hoe kunt gij zulks vragen, gij, die zoo edelmoedig zijt voor arme ongelukkige

bannelingen als wij? Het is bijna, alsof gij mij vroegt, of de tegenwoordigheid eens broeders eener zuster onaangenaam kan zijn. »

« Spreek zoo niet, mejuffer, » onderbrak de jongeling; « zooveel minzaamheid van uwentwege beschaamt mij. Uw gevoelig hart overdrijft..... »

« Maar sedert mijn broeder Albert naar Frankrijk is gegaan, blijft gij alleen, gij en de burgemeester, uw edelhartige vader, en uwe goede moeder de beschermers van vier ongelukkige meisjes. O, wees zeker, mijnheer, wat gij zoo mild en zoo belangeloos voor ons doet, zal Clara van Warfuzée nooit vergeten. »

« Welnu, mejuffer, » zeide de jongeling, door de woorden der maagd verstout, « bewijs mij eene gunst. Kom terug aan de tafel. Men is er vroolijk; uwe zusters bekoren iedereen door hunne geestigheid. Wees niet bevreesd voor de politieke samenspraak der oude heeren. Wij, met den jongen baron de Saizan en uwe zusters, vormen een afzonderlijk gezelschap en wij vermaken ons zeer. Er is, voor mij ten minste, slechts één ding, dat mijne vreugde verduistert : het denkbeeld, mejuffer Clara, dat gij hier eenzaam zit te droomen en te treuren..... »

« Ach, ik bid u, mijnheer Daniël, » smeekte het meisje, « spaar mij! De vroolijkheid doet mij lijden. Ik heb geene zoo gelukkige inborst als mijne zusters. Het beeld mijns vaders zweeft mij overal voor de oogen. Onschuldig veroordeeld tot den dood, vervolgd en nagejaagd als een wild gedierte..... en ik, zijn kind, ik zou kunnen lachen, jokken en geestig zijn? »

« Maar, mejuffer, » hernam Daniël, « gij martelt uw al te teeder hart zonder redenen. Uw heer vader is in volle veiligheid; hij zal eerstdaags te Luik aan-

komen, om hier tusschen goede vrienden met zijn dierbaar huisgezin te leven. Hebben wij niet de tijd ontvangen van zijne aanstaande komst? »

« Wij wachten reeds zoo lang! » zuchtte zij.

« Lang? Nog niet gansch eene maand. Wij kennen immers de redenen, waarom uw heer vader zijne komst te Luik eenige weken heeft uitgesteld? Wees getroost, mejuffer, en verjaag die ongegronde bekommernissen. »

« Zoo, ten laste van edelmoedige beschermers, kunnen wij evenwel niet voortdurend blijven. »

« Het is geen last, mejuffer; het is een vermaak en eene eer voor ons, u dienstig te kunnen zijn, indien wij er slechts kunnen in gelukken, u het verblijft te Luik verdraaglijk te maken. Het huis van de heer kanunnik Lintermans, waar gij nu in afwachting der komst uws vaders woont, is een der schoonste en prachtigste onzer stad. Mijne moeder ijvert met liefde, om u tegen alle zorg te behoeden en uw minste verlangen te voldoen. Ik hoop toch, dat niets, niets u ontbreekt in uwe woning, — of anders, een enkel woord is genoegzaam. »

« O, neen, neen, » riep zij uit, « dank aan de goedheid uwer moeder en aan de uwe, mijnheer Daniël, vliegt men al onze wenschen vooruit. »

« Welnu, stel die bekommernissen u uit den geest, mejuffer. Men mag met het verdriet zoo niet dwepen. Kom weder in de zaal, het zal uwe zwaarmoedigheid verdrijven. »

« Gij verlangt het, mijnheer? » zeide zij zeer treurig. « Ik zal u voldoen; maar gij bereikt uw edelmoedig doel niet; want in stede van mij het hart te verlichten, gaat gij mij doen lijden. »

« Is het zóó? » riep de jongeling, « dan smeeik ik u integendeel, mejuffer, mijne bede niet in acht te nemen. Mocht ik eenige oogenblikken u gezelschap houden..... »

Zij schoof terzijde op de bank, als om hem eene plaats aan te wijzen; maar Daniël trok eenen hofstoel bij en zette zich op een paar stappen van haar neder. Om de gedachten der maagd op min droeve dingen te keeren, vroeg hij :

« Luik is eene schoone stad, niet waar? »

« Bekoorlijk schoon, mijnheer. »

« De duizenden woningen en al die kerken onder zijne voeten verspreid ziende, zou men zich verbeelden, dat een leger huizen van den St.-Martijnsberg nederdalende, door den Maasstroom werd teruggehouden en eensklaps met beweegloosheid getroffen. De achterblijvers hangen nog tegen de hoogten, waar zij in hunnen gang zijn verrast geworden. Die vooronderstelling is eene kinderlijke droomerij, ik weet het wel, mejuffer. Het is niettemin een wonderlijk gezicht, eene zoo groote stad te midden der gebergten op vele eilanden te zien liggen; en niet ten onrechte noemt men haar somwijlen het Venetië op het vasteland. »

« Inderdaad, » antwoordde het meisje, « die woelige wereld in de diepte, die rollende wagens, die varende schuiten, dat krielen van wandelaars en arbeidslieden beneden onze voeten, dat alles is verrassend en zonderling; maar wat mij meest bekoort, is het schilderachtig verschiet, dat uwe schoone stad van alle zijden omringt; die heuvelen zoo verscheiden van vorm, zoo verre somwijlen, dat hunne kruinen zich met de dampige kim versmelten. Ha, zij herin-

neren mij mijne betreurde geboorteplaats en mijne arme moeder, die God, eilaas, mij zoo vroegtijdig heeft ontnomen! »

« Ik begrijp, mejuffer, het kasteel van Warfuzée, bakermat van uw doorluchtig geslacht, ligt op eene aanzienlijke hoogte; en van daar moet men ook uitzicht hebben op de natuurschoonheden, waarmede de Schepper ons Luikerland langs den Maasstroom heeft gesierd. »

Een genster van geestdrift blonk in de oogen der maagd, terwijl zij uitriep :

« Ja, ja, een uitzicht zooverre, dat men van daar de rotsen ontdekt, waarop het kasteel van Chokier is gebouwd! Zooverre, dat er de blik zich in het oneindige ruim verliest. Ach, hoe vroolijk, in wat stille onschuld en in welke innige bewondering voor Gods werken heb ik daar de heldere dagen mijner kindsheid gesleten! Er is nevens het kasteel een uitgestrekt bosch van ontzaglijke eikeboomen. Dat bosch daalt van den berg neder, zinkt in het diepe dal, beklimt verder weder eenen hoogen heuvelrug en schijnt een aardsch paradijs, waar alles, wat eene weelderige natuur aanbieden kan, is te zamen gebracht. Dat kleine woud is het wandelpark van het kasteel. Dáár sleet ik gansche dagen met mijne goede moeder; zij beminde de eenzaamheid en de donkere schaduw der eikeboomen. Ik speelde aan hare zijde, vol hoop in het schoone leven, dat mij toelachte..... maar, eilaas, ik wist dan niet, dat mijne arme moeder ziek was en, na lange jaren van kwijning, zoo onverwachts en voor altijd aan mijne liefde zou worden ontruikt. »

Daniël zweeg eene wijl, om de smartelijke ontroe-

ring der maagd een weinig te laten bedaren. Dan zeide hij :

“ Zeker, mejuffer, het verlies eener moeder is het grootste ongeluk, dat den mensch kan treffen. Wat moeten uwe zusters, die ouder waren dan gij, geleden hebben bij zulke onherstelbare ramp ! ”

“ Ik alleen, mijnheer, heb de laatste oogenblikken mijner moeder bijgewoond, ” antwoordde zij, het hoofd treurig schuddende. “ Niemand was dáár om haar de oogen te sluiten, dan ik, het kind, dat zij als het licht harer oogen beminde. Mijn vader en mijne zusters waren aan het hof, te Brussel, waar mijne moeder nooit had willen wonen. Men kon hen niet intijds verwittigen. Zij zijn gekomen op de begrafenis en hebben geweend, bitter en lang geweend, zeker ; maar, mijnheer, hunne droefheid, hunne wanhoop, konden zij wel zoo diep zijn als bij mij, die sedert mijne geboorte de hand mijner moeder niet had verlaten en slechts geleefd had in hare liefde ? Ook ben ik ziek geworden, doodelijk ziek : ik wenschte te sterven, om haar in den hemel weder te vinden ; maar die wensch van mijn verbrijzeld hart moest zich niet vervullen ; ik bekwam allengs de gezondheid weder. ”

“ En sedert dan hebt gij het kasteel van Warfuzée verlaten ? Het leven te Brussel en de pracht van het hof hebben, God zij er om gedankt, u sterk gemaakt tegen uwe schrikkelijke droefheid ? ” bemerkte de jongeling.

“ Ik was nog te jong om aan het hof te verkeerden, ” hernam zij. “ Dewijl, volgens de meening mijns vaders, mijne opvoeding niet doelmatig was geweest, werd ik in een geestelijk gesticht geplaatst, en ik heb het slechts verlaten om hier in Luik eene veilige

schuilplaats te zoeken en er op de komst mijns vaders te wachten. Vindt gij mij weinig vroolijk van geest en soms zelfs zwaarmoedig, mijnheer Daniël, vergeef het mij. Mijn voorgaande leven en mijne opvoeding verklaren u de redenen van het verschil, dat er onder dit opzicht tusschen mij en mijne zusters bestaat. Dit zegt u tevens, waarom ik in 'het aanschouwen dezer schoone natuur meer troost en verkwikking vind dan in eene vroolijkheid, die vreemd is aan mijn hart. Alles tooverst hier voor mijn oog het betreurde kasteel mijner voorvaderen, dat ik, eilaas, misschien nooit meer zal wederzien! »

« Wat zijn dit nu voor zonderlinge gedachten? » riep Daniël met zooveel losheid in de stem als hem mogelijk was; want het medelijden met de treurnis der maagd ontroerde hem diep. « De droeve tijden, die wij beleven, kunnen niet eeuwig duren. Wel zijn de goederen uws vaders door den koning van Spanje in beslag genomen; maar indien men zijne eigendommen, die op den Luikschen grond gelegen zijn, wilde vervreemden, wie zou ze durven koopen? Geen mensch ter wereld : iedereen weet wel, dat, hoe de oorlog eindige of niet, het kasteel van Warfuzée aan zijne erfelijke bezitters zal worden teruggegeven. »

« De wreede Croaten hebben er alles verbrijzeld en het wandelbosch verwoest! »

« Dit alles is zoo gemakkelijk te herstellen, mejuffer. »

« Moeten denken, dat Spanjes huursoldaten nu wonen in de kamer, waar mijne wieg heeft gestaan, in de kamer, waar ik den laatsten zoen mijner moeder heb ontvangen! »

« Zij zullen er niet lang meer verblijven, mejuffer.

De koning van Frankrijk, zeggen de berichten, brengt een ontzaglijk nieuw leger te been, om daarmede de Spaansche macht in de Rijnlanden te komen verpletten. Dan zullen wij wel de macht vinden om ons grondgebied te doen eerbiedigen; en ik zal wel zorgen, dat het eerste wat wij, Luikenaren, zullen doen, daarin zal bestaan, uwen heer vader en u en uwe zusters triomfantelijk naar het kasteel van Warfuzée te voeren. Wat schoone dag, die al uw lijden in eindeloos geluk zal veranderen! »

« Mijnheer Daniël, » zeide het meisje met eenen dankbaren glimlach op de lippen, « al ware ook de toekomst duister als de nacht, gij zoudt in uwe ziele-goedheid en in uwe zoete welsprekendheid nog het middel vinden om licht en troost te werpen in het meest wanhopig hart. Hoe toch zal het mij ooit mogelijk zijn, uwe edelmoedige belangstelling te erkennen? »

« Gij kunt het van nu af aan, indien gij slechts wilt. »

« Spreek, Daniël; één wensch van u..... »

« Het is eenvoudig, mejuffer; gij moet niet altijd zoo treurig zijn. Het is mij onuitlegbaar, en ik durf het schier niet bekennen; maar het denkbeeld alleen, dat ik onmachtig ben om uw verdriet te verwinnen, martelt mij dag en nacht..... »

Zijne rede werd onderbroken door de komst van eenen anderen jongeling, zeer prachtig gekleed, met satijnen wambuis, met gebekten kraag en mouwomslagen van gewerkte kant, met boordsels en parelen aan borst en hopen. Het gevest zijns degens, dat met glinsterende gesteenten was bedekt, getuigde bovenal, dat hij tot een voornaam en rijk geslacht moest behooren.

Met eene diepe en zwierige buiging zeide hij lachende :

“ Zoo, zoo, mijnheer Laruelle, op zulke wijze vervult gij de boodschappen, waarmede gij u zelven belast? Gij moest mejuffer van Warfuzée bij ons terugbrengen; maar het schijnt, dat de betooverende blik harer oogen alleen toereikend was, om u uwe zending en misschien de gansche wereld te doen vergeten. O, laat mijne woorden u niet belgen; ik beken, dat ongevoeligere mannen dan gij, in tegenwoordigheid van zoovele bevalligheden, het geheugen zouden kunnen verliezen. ”

De maagd antwoordde door eenige woorden van verwijt; maar de jonge edelman zette zich zonder meer plichtpleging in eene gemakkelijke houding nevens haar en vroeg :

“ Is het mij veroorloofd te weten, welk het onderwerp uwer samenspraak was? Ik kan het, meen ik, wel raden. De stad Luik en hare schoonheden, niet waar? Inderdaad, wilde men de Luikenaars gelooven, men zou moeten denken, dat de goede God hier zijn meesterstuk heeft gemaakt. ”

“ Neen, neen, mijnheer de baron, zooverre drijven wij het niet, ” bemerkte Daniël, “ maar beken toch, dat wij eenige redenen hebben om onze stad te beminnen..... ”

“ Zeker, gij hebt vele prachtige kerken en een bisschoppelijk paleis, dat waard is om gezien te worden, ” viel de Saizan hem in de rede, “ maar wat is dit alles toch in vergelijking van Parijs, dat achtste wonder der wereld, dat in zijnen schoot wonderheden genoeg bevat om, waren ze verspreid, al de steden van Europa op te sieren? ”

“ Het zij zoo, gij hebt misschien gelijk, mijnheer de Saizan, „ zeide de maagd, „ maar kunt gij het wel afkeuren, dat men boven alles het oord liefheeft, waar men geboren is en waaraan al onze herinneringen zijn gehecht? „

“ Zeker niet, mejuffer; maar is het daartoe wel volstrekt noodig, de schoonheden van zijn vaderland te overdrijven? Wat men hier ziet, ontmoet men overal. Men hoeft slechts een weinig gereisd te hebben, om er van overtuigd te zijn. „

Ongetwijfeld gevoelde Daniël Laruelle zich gekwetst, als een ware Luikenaar die hij was. Zijne stem verkreeg eenen zekeren bitsigen nadruk, toen hij zeide :

“ Duid het mij niet ten kwade, heer baron, dat ik mij eene terechtwijzing veroorloof. Wat men te Luik kan vinden en wat er sedert eeuwen zorgvuldig wordt bewaard, vindt men niet overal. „

“ En wat zou dit zijn? „

“ De vrijheid, mijnheer! „

“ Inderdaad, in Luik schijnt de wereld het onderste boven gekeerd. De koning heet er Zijne Majesteit *de menigte*. Of dit wel rechtvaardig of voordeelig is, daarover kan ik nog niet oordeelen. Het is hier in alle geval een zonderling land..... „

“ Een land zonder dienaars of slaven, mijnheer, „ ging Daniël voort, „ een land, waar elke burger, hij zij ridder of handwerksman, zijn eigen recht geniet en de speelbal niet is van machtigen en grooten; waar de vreemdeling zelf, hij zij wie hij wil, zoohaast hij dezen onafhankelijken grond betreedt, mag uitroepen : ik ben een vrij man : het onrecht bereikt mij niet meer! „

« Ik zou op uw warm pleidooi ten voordeele van wat gij zoo geestdriftig de vrijheid noemt, nogal veel weten te antwoorden, » bemerkte de edelman, zich met eenen glimlach tot het meisje keerende, « maar, zonder het te weten, maak ik mij schuldig aan hetzelfde kwaad, dat ik hier overal af te keuren vond. Daar zijn wij nu volop in de politiek verward, en wij vergeten, dat er iemand met ons is, wier bevalligheden recht hebben op onze gansche hulde en op onze gansche aandacht. Vergeef het mij, mejuffer; de lucht van Luik boezemt niet veel zachte gevoelens in. »

« Wat wilt gij zeggen, heer baron? » vroeg Daniël met bedwongene spijt.

« Och, mijnheer Laruelle, neem dit verwijt niet voor u, » was het antwoord. « Ik ben wel zeker, dat gij de ingeborene zachtheid van een jong en edelmoedig hart nog geenszins hebt verloren. Zonder den minsten twijfel hebt gij met mejuffer van Warfuzée niet over de doffe politiek, maar over meer vermakenlijke dingen gesproken. Ik beticht mij zelve, dat ik mij door het voorbeeld, daarbinnen door de oude heeren gegeven, heb laten verleiden, en de wetten der hoffelijkheid ten opzichte dezer schoone jonkvrouw vergeet. Zij zal voor ditmaal ten minste mij vergiffenis schenken, ik durf het hopen. »

« Gij bedriegt u, mijnheer de Saizan, » zeide de maagd. « Ernstige samenspraken vervelen mij niet. Zóó zijn onze Luiksche zeden: de vrouwen stellen hier insgelijks belang in den gang der openbare zaken. »

« Misschien, mejuffer, zal ik inderdaad later mijn ongelijk erkennen; voor alsnu evenwel bevalt dit leven mij niet veel, » hernam de jonge edelman.

« Daarbinnen hebben de gasten mijns vaders, nu sedert drie uren, van nóg niets anders gesproken dan van koningen en van volk, van legers en van oorlog, van vrijheid en van slavernij. Zij twisten en zweeten van het geweld, dat zij inspannen om hun gevoelens te doen zegepralen. Waar blijft bij zulke driftige samenspraak de hoffelijkheid, de geestigheid, de minzame kout, die een uitgekozen gezelschap kenmerken? Tot zooverre, mejuffer, dat uwe zusters, zich geheel verlaten ziende, met mijne moeder naar boven zijn gegaan, om daar bij de klavecimbel het onrecht te vergeten, dat men hun aandoet. »

« Gij hebt gelijk, » zeide Daniël, « ik ten minste ben schuldig. Wat de oude heeren betreft, ik bekennen, dat zij nooit anders dan met de ernstigste zaken bezig zijn. Onze plicht was het, de dames gezelschap te houden, en dezen plicht heb ik, zonder mijnen wil nochtans, miskend. »

Hij wierp eenen blik van zoet verwijt in de oogen der maagd. Zij stond op en zeide :

« Ja, mijnheer Laruelle, mij alleen moet men hier betichten. Komt, heeren, ik zal mevrouw de baronesse en mijne zusters om vergiffenis smeeken en u bij hen verontschuldigen. »

Mijnheer de Saizan nam den arm der maagd en leidde haar naar het huis; maar vooraleer zij het midden des tuins bereikten, werd er eene dubbele deur geopend, en al de gasten, zoowel de dames als de heeren, daalden van de steenen trappen en namen plaats bij de tafels, waarop de dienaars reeds koffie, limoendrank en uitgekozen rijnwijn hadden opgediend.

Degene, dien de baron de Saizan dwong aan zijne

eigene zijde de eereplaats te nemen, was een man van iets meer dan vijftig jaar, tusschen allen onderscheiden door eene donkere kleeding, wier vorm nog herinnerde aan de Spaansche mode, die schier overal sedert weinige jaren door de Fransche kleederdracht was vervangen. Hij droeg nog het wambuis, met kloven aan de mouwen, hosen tot aan de knieën, zijden kousen en schoenen met satijnen rozen. Zijn haar was kort en kroezelig, zijne knevels opgestreken en zijn reeds grijze baard bedekte geheel zijne kin.

Zijn hoog voorhoofd, tot op de kruin van haar ontbloot en met rimpels overtogen, getuigde van eenen diepdenkenden geest, en men hadde hem wel bij den eersten oogopslag eene strenge inborst toegerekend; maar er lag in den stillen blik zijner zwarte oogen, in de fijnheid zijner lippen, in de zachtheid van al zijne wezenstrekken iets, dat van goedheid des harten sprak en toeneiging en tevens eerbied moest inboezemen.

Die man was Sebastiaan Laruelle, de burgemeester van Luik, die, zonder ooit de volksdriften te hebben angevuurd, en ofschoon hij alles deed om iedereen voor de wetten te doen buigen, desniettemin de afgod des volks was geworden, tot zooverre, dat een woord van hem voldoende ware geweest om binnen Luik eenen vreeselijken storm te doen ontstaan of de reeds losgebroke woede der menigte te bedaren.

Aan de andere zijde van den baron de Saizan zat een persoon, geheel in zwarte kleeding. Het was de abt de Mouzon, Fransche gezant in Luik, en men noemde hem mijnheer *de Resident*. Nevens hem bevond zich de eerwaarde heer Jordan, kanunnik van de St-Lambertuskerk. Aan den linkerkant der tafel

zaten de heeren Fleron, schepen van Luik, en de advocaat Marchand, een beroemd rechtsgeleerde.

Beide deze laatsten waren gekend om hunne vredelievende gedachten, en zij verborgen het nooit, dat zij de verzoening met den prins-bisschop als het eenige middel aanzagen, om de stad Luik tegen beklaglijke onlusten en groote rampen te behoeden. Evenwel dewijl zij den terugkeer van den vorst niet zonder ernstige waarborgen van een rechtvaardig bestier schenen te verlangen, en tot dan aan de geheime kuiperijen der *Chiroux* waren vreemd gebleven, onthaalde de burgemeester Laruelle in zijne vrijzinnigheid hen even goed, alsof zij niet met hem in gevoelen hadden verschild.

Terwijl deze heeren, nauwelijks gezeten, hunne onderbrokene samenspraak hadden hervat, waren de vier dochters van Warfuzée met mevrouw de Saizan en de jongelieden naar den anderen kant des tuins geweken en wisselden daar, onder luid gelach, allerlei hoofdsche woorden en geestige kwinkslagen met den zoon van den baron de Saizan, die op zulk veld zich een welsprekend en onverwinbaar worstelaar toonde.

Zoo nederig en zedig als de jongste dochter van Warfuzée was, zoo trotsch en zoo behaagzuchtig schenen hare zusters. Hunne kleedij alleen kon ten dezen opzichte getuigenis hunner inborst geven. Zij waren gansch uitgedost in zwaar, kostelijk satijn, in gebloemd fluweel en in glanzende zijde, overdekt met goud en gesteente, met Indische parelen en schitterende diamanten op den ver ontblooten hals. Zij geleken waarlijk drie koninginnen; en niemand hadde kunnen vermoeden, dat zij de dochters waren van eenen armen vluchteling, wien Spanje al zijne

goederen had ontnomen. Bovenal onderscheidde zich door eene merkelijke schoonheid des gelaats de jonge Lucia, derde dochter van Warfuzée, die slechts drie jaar ouder was dan Clara.

In geestigheid en hoofsche manieren wisten deze juffers geheel goed het hoofd te bieden aan den jongen baron en overtuigden hem, zooals hij het zelf erkende, dat zij te Brussel niet het minste sieraad van het hof moesten geweest zijn.

Wat Clara betreft, zij mengde insgelijks nu en dan een woord in de samenspraak; maar in zulke schoone, bevallige nietigheden was zij niet geoefend. Het duurde niet lang, of zij koutte in stilte met Daniël Laruelle van dingen, die haar nauwer aan het hart lagen.

Op dit oogenblik verhief iemand de stem zoodanig aan de groote tafel, dat ook de aandacht der jongelieden werd afgekeerd.

Het was de abt de Mouzon, die op eene bemerking van den kanunnik Jordan uitriep :

« Hoe, eerwaarde, gij zult blijven beweren, dat het kapittel van St.-Lambertus niet Spaanschgezind is? Zoudt gij wel durven ontkennen, dat de kanunnik Nijs, evenals de kanunnik Kerkhem, in geheime betrekking staat met de *Chiroux* van Luik? »

« Ik weet, dat mijne medegenooten, die gij genoemd hebt, heer resident, altijd hunne verkleefdheid voor onzen prins-bisschop openlijk hebben bekend, » antwoordde de eerwaarde heer Jordan; « maar ik twijfel, of zij wel ooit een oneerlijk of geweldig middel zouden goedkeuren, veel minder ondersteunen. »

« Ik zal welhaast in staat zijn om het u te bewijzen, » onderbrak de resident.

“ Wat daar ook van zij, ” hernam de kanunnik Jordan, “ wie heeft Ferdinand van Beieren bij onzen Heiligen Vader, paus Urbanus, aangeklaagd als eenen ontrouwen vorst, hem niet alleen beschuldigende de Spaansche en Duitsche legers op den vrijen grond van Luik te hebben geroepen, maar nog van ontvreemding onzer kerkelijke goederen? Wie heeft den paus bekend gemaakt, dat Ferdinand de eigendommen der bisschoppelijke tafel aan woekeraars heeft verpand en, zonder iemands wete of toelating, vijfenzeventig duizend gulden uit den schat van den Berg van Barmhartigheid heeft weggenomen (1)? Was het niet het kapittel van St.-Lambertus? Gij hebt dus ongelijk, mijne medeleden te betichten van onvaderlandsche gevoelens. ”

“ Om de waarheid te zeggen, ” bemerkte de baron de Saizan, “ men moet erkennen, dat de meerderheid der kanunniken het niet veel ophebben met eenen bisschop, die zelfs weigert zich tot priester te laten wijden..... ”

“ En vermits dit de eerste voorwaarde van zijne verkiezing is geweest, ” viel de Mouzon hem in de rede, “ moet men zijne benoeming wel als vervallen beschouwen. Hij is zelfs geen prins-bisschop van Luik meer. Wat denkt gij er over, heer burgemeester? ”

Sebastiaan Laruelle antwoordde met eenen glimlach, alsof hij niet veel belang aan deze betwisting hechtte :

“ Het kapittel alleen kiest onze vorsten; wij burgers bemoeien ons daar niet mede. Het is ons gelijk,

(1) Zie aangaande den klachtbrief der kanunniken aan den paus : SAUMERY, *Délites du pays de Liège*, p. 71.

wien men ons volgens onze oude gebruiken tot opperhoofd geeft, indien hij slechts onze wetten en onze vrijheden eerbiedigt. »

« Alzoo, » riep de Fransche resident met ware of geveinsde verwondering uit, « alzoo, indien Ferdinand van Beieren beloofde, voortaan het prinsdom te willen bestieren zonder inbreuk op de rechten des volks te doen, gij zoudt hem in Luik aanvaarden, hem, die uwen grond door de woeste Croaten met verdelging en moord heeft overdekt? »

« Indien hij ons redenen gaf om aan zijne oprechtheid te gelooven, » zeide de burgemeester. « Men zou de geledene rampen vergeten, in de blijde hoop eener betere toekomst. »

« God dank, wij zijn zooverre nog niet, dat het onmogelijke mogelijk geworden zij! » schertste de resident. « Ik wilde het evenwel eens zien, al ware het slechts voor de zeldzaamheid, dat het Luiksche volk zijn eigen beul zou toejuichen. »

« Wat ook uwe meening daarover zij, heer resident, » ging de burgemeester voort, « wees zeker, dat wij, op zulke voorwaarden, den terugkeer van onzen prins-bisschop als een onschatbaar geluk zouden aanzien. Wij zouden onzen vorst Ferdinand te gemoet gaan en hem inhalen met oprechte vreugdebewijzen, zooals wij reeds eens hebben gedaan. »

« Dat gij, heer burgemeester, van zulk gevoelen zijt, betwijfel ik geenszins, » bemerkte de schepen Fleron. « Maar uwe vrienden van den raad zijn zoo inschikkelijk niet; anders zou men welhaast met den prins-bisschop verzoend zijn; hij verlangt het zeer vuriglijk. Waarom hem niet met ware inzichten tot vrede geschreven? »

« Wij hebben nog niet opgehouden hem daarover te schrijven, gij weet het wel, heer schepen? » hernam de burgemeester.

« Ja, maar hoe wilt gij in deze pogingen gelukken, » zeide de advocaat Marchand, « vermits gij den vorst onaanneembare voorwaarden stelt? »

« Gij zijt rechtsgeleerde, en als dusdanig geniet gij eenen welverdienden roem, heer advocaat, » antwoordde de burgemeester. « Niemand kent beter onze oude wetten dan gij. Daarom verwondert uwe vraag mij met recht. Wie heeft deze wetten geschonden? Zijn het de Luikenaars, of onze prins? Wij vragen geene nieuwigheid. Niets anders dan dat men ons in bezit onzer voorvaderlijke rechten late, en onze onzijdigheid niet aan vreemde mogendheden verkoope. Wij zijn een volk van arbeiders en kooplieden; wij willen vrienden blijven met alle natiën. — Toen Ferdinand van Beieren door ons als prins-bisschop werd ingehuldigd, heeft hij onder den blauwen hemel, voor Gods aanschijn, getrouwheid aan onze wetten gezworen, evenals wij binnen de palen dezer wetten hem eerbied en gehoorzaamheid toezwoeren. De Luikenaars eischen, dat de vorst en het volk, elk voor wat hem betreft, den plechtig gezworen eed getrouw blijve. Ferdinand van Beieren weigert dit : wij niet. Wie is er dan de oorzaak van de beklaglijke oneenigheid, die reeds zooveel bloed heeft doen vergieten? »

Hij werd in zijne rede onderbroken door de komst van eenen knecht, die hem eenen brief aanbod, zeggende, dat een boer hem had gebracht, om zonder het minste uitstel aan den burgemeester te worden behandigd.

Iedereen verwachtte zich aan eene gewichtige tijding, dewijl men den burgemeester tot op Sint-Martijnsberg was komen zoeken, om hem de haastige boodschap te brengen. Ook hielden allen de oogen op mijnheer Laruelle gevestigd, terwijl hij den omslag van den brief scheurde.

Door eene natuurlijke gewoonte bezag de burgemeester allereerst het handteeken en riep met blijde verrassing uit :

« Ha, van den heer van Warfuzée! »

De vier dochters van den graaf kwamen onder blij gejuich toegelopen; maar hunne vreugde veranderde plotseling in angst, daar zij bemerkten, dat des burgemeesters gelaat somber en treurig werd, naarmate hij kennis nam van den inhoud der boodschap.

« Ach, mijn arme vader! » kreet Clara. « Hem is een ongeluk overkomen! »

En vermits mijnheer Laruelle, in stilte het hoofd schuddende, op den brief bleef staren, begonnen de dochters van Warfuzée, behalve de oudste nochtans, een groot misbaar te maken. Al de andere gasten schenen om uitlegging te bidden.

Ziende, dat het hem niet mogelijk zou zijn, den inhoud der ontvangene boodschap verborgen te houden, zeide de burgemeester :

« Het zijn wonderlijke en droeve zaken. Luistert wat de graaf van Warfuzée mij schrijft :

« Mijn dierbare vriend Laruelle.

» Ik heb eergisterenmorgen Aken verlaten, met mijnen kamerknecht Gobert. Onderweg werd ik gevan-

gengenomen van Luiksche bannelingen, en door hen aan Spaansche soldaten overgeleverd. Een persoon, dien ik niet noemen mag, verlost mij en bracht mij te midden van den nacht op het kasteel van Melin. Mijne schuilplaats werd verraden; reeds vóór den morgenstond kwam eene Spaansche wacht het kasteel doorzoeken. Gelukkiglijk intijds verwittigd, had de heer de Melin ons in eenen geheimen kelder onder eenen toren verborgen. De soldaten, zich zeker achtende van mijne tegenwoordigheid op het kasteel, hebben er stand genomen en houden alle gangen er van bezet. De heer de Melin en zijne meeste dienstboden zijn gevlucht. Er blijft niet meer dan de goede man, die zich zelven in gevaar gaat stellen om u dit bericht te dragen. In de handen der Spanjaards vallen of van honger in mijnen donkeren kuil vergaan, ziedaar de eenige uitkomst, die mij te wachten staat, indien gij mij niet tegen den dreigenden dood verdedigt. Heb medelijden met mijnen hachelijken toestand en doe eenè poging om mij te redden. Zend eene bende gewapende Luikenaars, sterk genoeg om de dertig Spanjaarden, die mij bewaken, te verjagen. Maar het zij spoedig; want elk oogenblik kan het laatste voor mij zijn. O, verhoor mijne bede, en eeuwig, eeuwig zal René van Warfuzée u en de stad Luik voor zulke opperste weldaad dankbaar blijven. »

Gedurende de lezing hadden de dochters van den graaf door allerlei gillen en klachten hunnen angst lucht gegeven. Clara lag met het hoofd op de tafel en snikte luide. Wel poogde Daniël Laruelle haar te doen begrijpen, dat er niets schrikkelijks in de tijding was, vermits men haren vader onfeilbaar zou ver-

lossen; maar het geschokte meisje bleef doof voor allen troost.

Alleen Elisabeth, de oudste harer zusters, was niet zeer aangedaan; op lossen toon zeide zij :

“ Mij schijnt, dat hier geene redenen bestaan om den moed te verliezen en nutteloos te klagen. De heer burgemeester zal doen wat mijn vader van hem verzoekt. Men zende eene gewapende bende naar Melin. Het is gansch eenvoudig. ”

“ Niet zoo eenvoudig als gij denkt, mejuffer, ” antwoordde de burgemeester. “ Nu hebben de Spaansche en Duitsche legers, op eenige kasteelen na, het Luiksche grondgebied verlaten. Gaan wij gewapende benden uitzenden, dan lokken wij misschien de vijandelijke machten weder in het prinsdom en veroorzaken het verderf van vele ongelukkige boeren. Hinge het van mijnen wil af, ik zou er niet op zien, zelfs mijn eigen leven te wagen om uwen heer vader te verlossen; maar ik ben niet alleen meester : ik moet, volgens recht en wet, de zaak aan den schepenraad onderwerpen. Wat hij zal beslissen, weet ik niet op voorhand; hier staan overgroote belangen op het spel. Hoe denkt gij er over, mijnheer Fleron? ”

“ Ik denk, burgemeester, dat de schepenraad voor de redding van eenen enkelen persoon den betrekkelijken vrede, dien wij nu genieten, niet zal willen opofferen. ”

Clara van Warfuzée, die deze samenspraak, van hoop en van angst bevende, had afgeluisterd, wierp zich geknield voor de voeten van den burgemeester en smeekte, onder het storten van eenen tranenvloed, zijn medelijden en zijne grootmoedigheid af. Mijn-

heer Laruelle poogde haar door minnelijke woorden te troosten, maar kon haar geen geruststellend antwoord geven.

Eensklaps greep zijn zoon Daniël de maagd bij de handen en riep, terwijl hij haar deed opstaan :

“ Verjaag alle vrees en wees blijde, mejuffer Clara! De schepenraad mag beslissen wat hij wil : uw vader zal gered worden; en ik, Daniël Laruelle, ik zal hem in uwe armen brengen! De dood alleen kan mij beletten u dit bewijs van opoffering te geven; maar neen, dank den hemel op voorhand : morgen zal de graaf van Warfuzée zijne kinderen op Luikschen grond omhelzen! ”

Iedereen zag hem met verwondering aan; want men kende hem voor eenen jongeling van zeer zachte inborst, en nu glinsterden zijne oogen met eene vonk van heldenmoed.

“ O, dank, dank, Daniël; daarvoor zal God u zegenen! ” riep Clara, in vergetelheid zijne handen drukkende.

“ Maar, mijn zoon, wat stelt gij u toch voor te doen of te beproeven? ” vroeg de burgemeester.

“ Het is uiterst eenvoudig, ” antwoordde Daniël, nog opgewonden door de geestdrift, welke zijn voornemen hem inboezemde. “ Niemand kan den vrijen mannen van Luik beletten gewapend door het prinsdom te reizen. Ik heb vele vrienden onder de schutters van St.-Nicolaas en van St.-Pholiaan. Moeten er honderd moedige mannen zijn, ik zal ze vinden! ”

“ En gij, mijn zoon, gij zoudt met hen gaan? Uw leven blootstellen in zulke gevaarlijke onderneming? ”

“ Gij zelf, mijn vader, wat zeidet gij daareven? Dat gij zoudt doen wat ik nu heb besloten. O, mijn

leven is uw leven niet waard! Ik ga, weerhoud mij niet, ik smeeek u. Mejuffer, mejuffer Clara, ween niet meer. Morgen is uw vader vrij! »

Bij het huis wisselde hij eenige woorden met eenen der knechts, die zich daar hielden om tot den dienst der gasten gereed te zijn.

De burgemeester zag zijnen zoon achterna met eenen glimlach van geheim genoegen, alhoewel hij door het schudden zijns hoofds getuigde, dat een zeker gevoel van vrees zijn vaderhart ontstelde. Hij stond op en zeide tot het gezelschap :

« Mijnheeren, verontschuldigt mij, dat ik u oogenblikkelijk verlaat; ik moet zonder verwijl den schepenraad bijeenroepen. Misschien zal er middel zijn om de onderneming van jonge waaghalzen te voorkomen. In alle geval wil ik mij verzekeren, dat zij talrijk en sterk genoeg zullen zijn om aan ernstige gevaren te ontsnappen. Ik verzoek den heer schepen mij te willen vergezellen. »

Laruelle en Fleron werden door den baron de Saizan vergezelschaft tot aan de deur zijner woning. Gevolgd door des burgemeesters knecht Jaspar, gingen zij eenen goeden stap en bereikten welhaast de straat der hooge *Sauvenière*.

Hier wenkte de burgemeester zijnen dienaar en vroeg hem :

« Hebt gij gehoord, Jaspar, welk onverwacht besluit mijn zoon heeft genomen? »

« Ja, mijnheer; hij heeft het mij daarenboven zelf gezegd en mij aangezocht om met hem naar Melin te gaan. En indien gij mij daartoe oorlof wilt verleen, het zal mij verheugen. »

« Het is juist zulke zending, Jaspar, welke ik u

wilde verzoeken te volbrengen, indien het waar zij, dat Daniël naar Melin zal gaan. Ik heb vertrouwen in uwen moed en in uwe voorzichtigheid..... Waar is Daniël zoo haastig naartoe geloopt? »

« Hij is naar mijnheer Viroux, den vaandrig van het schuttersgilde van St.-Nicolaas, zijnen goeden vriend. »

« Welnu, poog Daniël te vinden; zeg hem dat ik hem verbied iets beslissends te ondernemen, vooral hij mij nog hebbe gesproken; en doe hem begrijpen, dat het een streng bevel is, dat ik hem geef. »

De knecht richtte zich naar de Eilandsbrug; de burgemeester en de schepen zetten hunnen weg voort naar de St.-Lambertusplaats.

III

De schuilplaats, waar de graaf van Warfuzée op het kasteel van Melin zich hield verborgen, was een tamelijk breed hol, dat men in de grondvesten van eenen hogen toren had uitgespaard. Men kon er slechts toe geraken langs eene geheime trap, welke ingang op de slaapkamer van den kasteelheer in eene groote kleederkas uitkwam, en daarom aan al de opzoekingen der Spaansche soldaten was ontsnapt.

Er was geene andere opening dan de deur; en dewijl deze uitgaf op eene donkere gang, drong er geen de minste lichtstraal, hoe zwak ook, in de onderaardsche krocht. Gelukkiglijk had men, vóór de komst der soldaten, een paar bedden er ingeworpen, zoodat de vluchtelingen ten minste konden rusten, zonder in aanraking te komen met den vochtigen grond.

Hoe afgemat ook van de doorgestane vermoeienissen, hadden zij zonder verpoozing, met gespannen ooren en bevende harten geluisterd op de minste geruchten, die boven hunne hoofden zich lieten vernemen; want zij vreesden alle oogenblikken hunne vijanden te zien verschijnen, om hen uit hunne schuilplaats te rukken.

Wat hen ten uiterste verschrikte, was, dat de

dienstbode, welke het aanvaard had met eenen brief naar Luik te gaan, nog niet was teruggekeerd, alhoewel volgens hunne berekening de nacht reeds verre moest zijn gevorderd.

Zij bleven wakende en spraken met verdoofde stem over het schromelijk lot, dat hen bedreigde, totdat eindelijk alles op het kasteel doodstil was geworden, en beiden allengs onder het gewicht van eenen onweerstaanbaren slaapzucht bezweken.

De graaf ontwaakte vele uren daarna, met het angstzweet op het voorhoofd, richtte zich zittend op zijn bed en betastte zich zelven, als twijfelde hij aan zijn eigen bestaan.

In de krocht rondstarende, alhoewel het hem onmogelijk was, in de dikke duisternis iets te onderscheiden, vroeg hij :

« Slaapt gij, Gobert? »

« Neen, mijnheer, » was het antwoord. « Het is moeilijk lang te slapen met den voet in het graf. »

« O, gij hebt wel gelijk, mijn vriend, » zeide Warfuzée, eenen hollen zucht slakende, « ik schiet daar op uit eenen droom, zoo vervaarlijk, dat ik er nog van beef in al mijne leden. Verbeeld u, Gobert, ik zat geknield op het schavot te Brussel, en ik voelde het zwaard van den beul mij den nek met eenen schrikkelijken slag doorhakken. »

« Wat gruwelijke droom! »

« Ja, Gobert, ik heb geleden als een martelaar. Wat u een gevoel geeft, waarvan de akeligheid met geene woorden kan uitgedrukt worden, is de koude van het staal in uw levend vleesch. Het is als eene schaal ijs, waarvan de aanraking u het bloed tot in de

teenen bevriest. Hoe kan de menschelijke ziel, onder den invloed van den angst, zich toch akelige tooneelen scheppen! Ik zag van het schavot, waarop ik stond, mijn hoofd ten gronde rollen en door de paarden worden vertrapt..... Dat schouwspel, door zijne grenzeloze ijselijkheid, deed mij ontwaken. »

« Ach, mijnheer, gij doet mij sidderen van 't hoofd tot de voeten! »

Na eene wijl stilte vroeg de graaf :

« Gobert, zou het reeds dag geworden zijn? »

De knecht naderde tot den buitenmuur, legde zijn aangezicht er tegen, bewoog het hoofd naar alle zijden, totdat hij eindelijk had gevonden wat hij zocht, en antwoordde dan :

« De morgenstond breekt aan, ten minste indien mijne oogen mij niet bedriegen. »

« Uwe oogen? Ziet gij den dag? »

« Ja; er is een barst in den muur; maar hij is zoo hoekig en zoo nauw, dat men het juiste punt moet treffen, om iets als eenen onduidelijken schemer te ontwaren. »

« Reeds dag, en onze bode, die niet wederkeert! » klaagde Warfuzée. « Wat zal er van ons geworden, indien men zijne boodschap te Luik niet heeft ontvangen? »

« Ik weet het niet, mijnheer; van honger sterven is ook niet aangenaam..... Luister, men ontwaakt daarboven! »

Toen het gerucht vergaan was, zeide de knecht met zekere bitsigheid :

« Ik wilde wel, voordat ik sterve, dat de hemel mij eene gunst toestond. Het ware, dat ik dien verrader Grandmont gedurende een kwart uurs onder mijne

handen mocht hebben. Wees zeker, ik zou er geen lang spel mede maken. »

« Gij gelooft dus nog immer, dat hij ons heeft verraden? »

« Waarom daaraan getwijfeld, mijnheer? Hij heeft ons verkocht, verkocht om een deel te hebben van den prijs, dien de generaal op uw hoofd heeft gezet. »

« Maar, Gobert, hij zou er aan verliezen. Ik heb hem eene schuldbekentenis van vierduizend gulden geteekend. »

« Zulk galgenaas is tot alles bekwaam! En hoe zoudt gij het anders kunnen verklaren, mijnheer, dat de Spaansche soldaten schier onmiddellijk verwittigd zijn geworden van onze komst op dit kasteel? Wie anders wist daarvan dan Grandmont alleen? Zoohaast ik hem in de duisternis zag verdwijnen, zeide ik mij zelven : die aartsschelm gaat ons verkoopen..... »

Men hoorde censklaps op het kasteel een groot gerucht, wel verward en onduidelijk, maar ongewoon en sterk genoeg om de tegenwoordigheid van vele menschen te verraden.

Terwijl de beide gevangenen, bevend van angst en hoop, het oor spanden, naderde het gerucht als daalde men de trappen af, en zij konden in de krocht het geklingel van wapens onderscheiden.

« Ha, verlossing! Daar zijn de Luikenaars! » riep de graaf.

Nauwelijks was die zegevierende kreet van zijne lippen opgestegen, of de deur werd geopend, en twee brandende toortsen wierpen zulken vloed van licht in de krocht, dat Warfuzée en zijn knecht, met blindheid bedreigd, zich de handen voor de oogen sloegen.

Men binde hem de handen op den rug (bladz. 77).

Evenwel ontsnapte hun een schreeuw van wanhoop, dewijl zij dwars door den gloed, achter de smokige toortsen, de woeste aangezichten der Spaansche soldaten hadden ontwaard.

« Welnu, wie dezer twee mannen is de graaf van Warfuzée? » vroeg de overste der soldaten aan eenen knecht van den heer de Melin, die met hem in de krocht was gedaald.

« Die groote daar, met zijnen baard, » was het antwoord. « De andere is zijn kamerknecht. »

« Men binde hem de handen op den rug! » gebod de overste.

Terwijl de Spanjaards, die de koorden medegebracht hadden, het ontvangen bevel met barschen spoed volbrachten, riep Gobert uit :

« Thomas, Thomas, gij zijt het, die ons hebt ver-raden? Zoo wreed zijn voor eenen kameraad, voor eenen armen dienstbode als gij! Dit is dus de vriendschap, welke gij mij betuigdet? »

« Ik kan er niet aan doen, dat gij met uwen meester zijt, » antwoordde de andere. « U hadde ik wel willen sparen. »

Warfuzée liet zich lijdelijk binden; hij scheen verpletterd en hield het hoofd gebogen; — maar eensklaps, als schoot hem onverwachts eene gedachte te binnen, zeide hij in het Spaansch tot den overste :

« Men heeft u en uwe gezellen vierduizend gulden beloofd om den graaf van Warfuzée gevangen te nemen; ik bied u dertigduizend gulden om hem in vrijheid te laten gaan. »

« Dertigduizend gulden! » herhaalde de overste, gansch verbluft door de aankondiging van zulke groote somme.

Maar terwijl eensklaps een zegevierende lach op zijn gelaat verscheen, sprong hij naar den graaf en begon al zijne kleederen te doorzoeken.

“ Dit is nutteloos, heer overste, ik heb geen het minste geld op mij, ” bemerkte Warfuzée.

“ Wat raaskalt gij dan van dertigduizend gulden? ” snauwde de overste, hem vergramd terugstootende.

“ Ik zal ze u betalen, eerlijk betalen, zoohaast ik te Luik ben. ”

“ De trek is te dom om een kind te bedriegen. Meent gij ons dan bekwaam om onzen koning te verraden? Op, naarboven! Geen woord meer; en, biedt die verwaande kerel eenigen tegenstand, sleurt hem zonder mededoogen de trap op! ”

Onder het opklimmen geviel het, dat Gobert naast den knecht van den heer de Melin stapte. Hij nam deze gelegenheid te baat om, onder het storten van geveinsde of rechtzinnige tranen, zijne voorspraak af te bidden.

“ Ach, Thomas, ” smeekte hij, “ wat heb ik den koning misdaan? Ik ben evenals gij de dienaar van mijnen heer; indien ik in beulshanden geraak, zal uwe ziel belast blijven met den dood van een onschuldig mensch. Wat belang hebben deze brave soldaten in mijne aanhouding? Voor mij toch zullen zij geen en enkelen stuiver trekken. Doe een goed woord ten mijnen voordeele: men kan het niet weten; Spanjaards zijn toch ook menschen. ”

Toen men boven gekomen was en verscheidene zalen doorstapte, om de poort des kasteels te bereiken, poogde de knecht van den heer de Melin den overste te doen begrijpen, dat Gobert niet schuldig was en het bevel van aanhouding geene melding van

hem maakte. Hij smeekte hem dezen ongelukkige, die weende en klaagde, dat het hart er van scheurde, maar te laten loopen, dewijl er toch niet een enkele gulden op zijn hoofd stond.

De overste, die nu bezig was in aller haast zijne dertig mannen vóór en achter de gevangenen te schikken, luisterde in het eerst niet veel; maar toen Gobert, ofschoon gebonden, zich vóór hem op de knieën wierp en, onder het uitroepen van allerlei vleiende gebeden, hem achterna kroop, zeide hij :

„ Kom, kom, wij hebben met dien armen kerel niets te verrichten. Men make zijne banden los, en dat hij naar den duivel loope, indien hij er lust toe heeft..... Vooruit de anderen, vooruit met spoed ! „

De graaf ontving eenen wreeden stoot in den rug, en degenen, die de koorden hielden, waarmede hij was gebonden, rukten er zoo baldadig aan, dat hij moeite had om zich recht te houden.

Nauwelijks gevoelde Gobert, dat zijne armen los waren, of hij slaakte eenen blijden schreeuw, en, zonder zijnen meester vaarwel te wenschen of zelfs naar hem om te zien, begon hij te loopen als een haas, over heuvel en over dal, totdat hij gansch buiten adem was.

Eensklaps bleef hij bevend staan, want daar vóór hem in den diepen weg verscheen onverwachts eene bende gewapende mannen, de eenen te paard, de anderen te voet. Hij dacht eerst, dat het Spanjaarden waren en meende terug te vluchten; maar dan herinnerde hij zich de boodschap, die zijn meester naar Luik had gezonden, en twijfelde niet langer of dit waren de mannen, welke nu kwamen om hem te redden.

Hij liep de bende te gemoet en riep tot de burgers te paard, die ten getale van tien de voetgangers eenige stappen vooruit waren :

“ Mijnheeren, gij gaat naar Melin om den graaf van Warfuzée te verlossen, niet waar? ”

Men gaf hem een bevestigend antwoord.

“ Welnu, gij komt waarschijnlijk te laat. Nog geene vijf minuten is het geleden dat de Spanjaards hem van het kasteel hebben weggehaald. ”

“ O, mijn God, welk schrikkelijk ongeluk! ” riep een der ruiters, die jonger dan de anderen scheen, met wanhoop uit. “ Wie zijt gij? ”

“ Ik ben Gobert, de kamerknecht van mijnheer van Warfuzée, zijn trouwe gezelschap in al zijne ellende. ”

“ Langswaar hebben de Spanjaards uwen meester weggevoerd? ”

“ Rechtstreeks naar de grenzen. Te paard zou men ze misschien nog kunnen inhalen; maar ze zijn wel dertig sterk en goed gewapend. ”

“ O, mijne vrienden, ” riep de jonge ruiter, “ laat ons al onzen moed en al onze kracht inspannen! Ik bezweer u, geeft mij een hoogste blijk uwer genegenheid! Vooruit, vooruit zonder omzien, als de pijl die eenen boog ontsnapt! ”

Allen gaven hunne paarden de spoor, terwijl de voetgangers insgelijks begonnen te loopen.

Om de richting te volgen, die Gobert hun aangegeven had, moesten zij den weg verlaten, door bebouwde velden draven, in diepten dalen en heuvelen bestijgen. De paarden, door den gevaarlijken loop welhaast afgemat, snorkten hoorbaar en begonnen eenigen tegenzin te toonen om de hoogten op te klimmen; maar de aandrijvende kreten van den

jongen ruiter en meer nog de wreede steken der scherpe sporen dreven hen onmeedoogend en immer met meer snelheid voort.

De jonge ruiter, wiens paard buitengewoon sterk was, bereikte eerst de kruin van eenen steilen heuvelrug. Daar zwaaide hij zegevierend zijnen degen boven het hoofd en schreeuwde tot zijne makkers :

« Luik, Luik! Ik zie den vijand, ik zie den graaf! Haastig, zij naderen een bosch! »

Hij drukte zijn paard de spoor in de zijde en viel als een verschijnsel tusschen de verstomde Spanjaards, die in het eerst eenigszins terugweken, maar onmiddellijk hunne sabels tegen hem verhieven. Hij weerde met zijnen grooten degen de slagen zijner vijanden af en wonde er zelfs éenen of twee. Zijne vermetelheid hadde hem ongetwijfeld het leven gekost; maar de nadering zijner gezellen bracht de Spanjaarden in verlegenheid en deed hen op hun eigen leven en op het behouden van hunnen gevangene bedacht zijn.

De officier trok eene pistool en wilde Warfuzée daarmede door de hersens schieten. De jonge ruiter, dit bemerkende, deed zijn paard eenen vervaarlijken sprong doen, en kwam nog intijds om den arm des officiers neder te slaan; maar hij zelf werd getroffen door eenen zwaardslag, die hem het bloed uit de linkerhand deed springen. Aan eene andere zijde der vlakte verschenen nu de voetgangers, en zij insgelijks betuigden door luid geschreeuw hunne driftige begeerte om in den strijd deel te nemen. Dan bemerkten de Spanjaarden, dat zij hier onfeilbaar onder eene groote overmacht zouden bezwijken, en

zij redden hun leven met in het naaststaande bosch te vluchten.

De jonge ruiter steeg af en sneed de koorden los, waarmede de graaf gebonden was.

Deze omarmde zijnen redder en riep uit :

“ O, mijn jonge vriend, gij hebt mij van eenen zekeren dood gered ! God zelf heeft u gezonden ; een oogenblik later, en ik lage hier met verbrijzelde hersens. Hoe uwe edelmoedige opoffering ooit erkennen ? Alléén, dus alléén tegen dertig gewapende soldaten ! Gij zijt een held. Kom ik eens weder tot geluk, ik zal uwe schoone daad niet vergeten. Ik zal u rijk maken, rijk en machtig. Wilt gij een commando in een leger, eene plaats bij het hof ? Spreek, niets zal mij te veel zijn om u den prijs van mijn leven te betalen. »

De jongeling murmelde eenige woorden om dezen hoogen lof af te wijzen, en was intusschen bezig met zijnen zakdoek de lichte wonde te bewinden, die hij aan de linkerhand had ontvangen.

Er was bloed aan de borst van zijn kleed, en hij ijverde om die vlekken af te vegen. Ziende, dat hem dit niet gansch mogelijk was, liet hij deze poging varen en zeide tot eenen der andere ruiters :

“ Jaspar, geef den heer graaf uw paard en keer te voet terug met onze vrienden..... Gelief op te stijgen, mijnheer; gij moet vermoeid zijn. Daarenboven, alleenlijk om u te redden zijn wij hier gekomen. Ik heb iemand beloofd, dat ik u heden in hare armen zou brengen. Die belofte is mij zoo plechtig als een duurgezwooren eed. Er is nog gevaar. Wij moeten vertrekken. »

“ Maar uwe wonde, mijnheer? » mompelde Warfuzée met bezorgdheid.

“ Het is niets, ” antwoordde de jongeling glimlachend, “ een geringe steek door de huid ; het houdt reeds op met bloeden. ”

Men hielp den graaf op het paard en men verliet deze plaats om in de richting naar Luik eenen steilen heuvel af te dalen.

Toen men beneden was gekomen en daar eene gemakkelijke baan had gevonden, zeide de jonge ruiter tot eenen zijner gezellen :

“ Mijnheer Viroux, uw paard is goed. Indien gij wildet vooruitrijden, om mijnen vader te gaan verwittigen, dat ik mijn woord heb gestand gedaan, en hij nog vóór den middag zijnen besten vriend, den graaf van Warfuzée, in de armen zal kunnen drukken? ”

Degene, tot wien dit verzoek gericht was, gaf zijn paard de sporen en verdween welhaast achter eene bochtige plooi der baan.

“ Maar, o hemel, zou mijn vermoeden gegrond kunnen zijn! ” riep Warfuzée. “ Aan wien ben ik het leven verschuldigd? ”

“ Mijn naam is Daniël Laruelle. ”

“ De zoon des burgemeesters? ”

“ Om u te dienen, heer graaf. ”

“ O, ik gave veel om u nog eens te kunnen omhelzen, mijn goede, mijn dierbare vriend, ” zeide Warfuzée op den toon eener diepe ontroering. “ Uw vader, die zich mijnen beschermmer en den beschermmer mijner kinderen heeft gemaakt! En God heeft gewild, dat zijn zoon mijn redder wierd en ten koste van zijn eigen bloed den kogel afweerde, die mij het hoofd moest verbrijzelen! Ach, ik smeeek slechts ééne genade van den hemel af : dat hij mij lang genoeg

late leven en mij de macht verleene, om u en uwen vader voor deze eindelooze diensten te kunnen beloonen. »

« Laat u dit niet bekommeren, heer graaf, » zeide Daniël met eenen blijden glimlach, « mijne belooning zal ik heden reeds en lang nog genieten. »

« Hoe verstaat gij dit, mijn vriend? »

« Mijne belooning zal de eindelooze vreugde uwer kinderen zijn en de zoete overtuiging, dat ik het ben, die heb mogen bijdragen tot de verlossing van hunnen welbeminden vader. »

« Het is dus aan hen, dat gij beloofd hadt mij te redden? »

« Aan mejuffer Clara, mijnheer. »

« Zoo, aan mejuffer Clara? Ja, zij is nog een eenvoudig en licht ontstelbaar kind. Zij treurde ongetwijfeld over mijn lang wegblijven en over de gevaren, die mij bedreigden? »

Op eenen toon van geestdrift, welken hij niet kon bedwingen, antwoordde de jongeling :

« Ach, mijnheer, zij is zoo gevoelig en zoo beminrend! Haddet gij haar kunnen zien, alle dagen, bedolven in verdriet, en kwijnend naar het oogenblik, dat zij u op haar liefderijk hart zou mogen drukken. Maar haddet gij haren angst gezien, hare tranen, hare wanhoop, toen uwe boodschap van Melin ons toekwam, gij zoudt u niet verwonderen, dat ik het voor mij een hoogst geluk achtte, zulke droefheid en zulk lijden in blijdschap te kunnen veranderen. »

De graaf hield zijnen blik van terzijde op Daniël gevestigd, als poogde hij in zijn hart te lezen. Wat hij meende te ontdekken, scheen hem eene geheime blijdschap te veroorzaken.

“ Mijne dochter Clara is een bevallig meisje, niet waar? ” vroeg hij met eenen glimlach.

“ Zij heeft eene wonderschoone inborst, ” antwoordde Daniël, deze vraag afkeerende, “ de hemel schonk haar een edelmoedig hart en eenen fijnen geest, welks glans nog opgehelderd wordt door hare zoete, zuivere eenvoudigheid. Bovenal, mijnheer, verhief hare innige liefde voor u haar in mijne oogen. ”

“ En hare zusters? ”

“ Mejuffers hare zusters zijn beleefd, minzaam, verstandig en toonen iedereen, dat zij waarlijk eene vorstelijke opvoeding hebben genoten. ”

De graaf zweeg eene wijl, als in overweging verslonden. Dan zeide hij :

“ Ik hoop, mijnheer Laruelle, dat gij mij de eer zult aandoen, mijne woning in Luik als de uwe aan te zien. Ongetwijfeld zal mijne dochter Clara er prijs aan hechten, u dikwijls hare dankbaarheid te kunnen bewijzen voor den onschatbaren dienst, welken gij haar en mij hebt bewezen. ”

“ O, gij zijt te goed, heer graaf! ” murmelde Daniël, onthutst door zulke uitnoodiging.

Zij waren nu op eene groote baan tusschen Herve en Bellaire gekomen.

Tot dan hadden zij zeer langzaam gestapt, om in gezelschap der voetgangers te blijven; maar hier hield Daniël al zijne makkers staan, bedankte hen met vurige woorden en maande hen aan, zich niet langer door eene al te haastige reis af te matten, dewijl men hier niet meer voor eenen aanval der Spanjaards had te vreezen. Hij sprak ook in stilte met eenigen zijner bijzondere vrienden over de ontoereikende kleedij

van den graaf, om zijne intrede in Luik te doen. Inderdaad, Warfuzée, die, om zich onkennelijk te maken, zich de kleederen van eenen welhebbenden pachter had bezorgd, was door de nachtelijke vlucht en door zijn verblijf in den kelder van het kasteel gansch bemorst en onzindelijk.

Twee jonge heeren kwamen tot hem : de eene wierp hem eenen fluweelen mantel over de schouders, de andere zette hem eenen hoed met vlokkig gepluimde op het hoofd; en, hoe hij ook in schijn tegenstand bood, Daniël hing hem zijnen eigen degen aan.

Toen zij weder te paard gezeten waren, en de graaf voortging met zich te verontschuldigen, zeide Daniël :

“ Maar neen, wat wij doen, is op eene ernstige beweegreden gegrond. Een groot heer, een voornaam edelman als gij mag niet zóó, als een haveloos mensch, in Luik treden. Het volk in onze stad bemoeit zich met alles en oordeelt over alles. Zulke slechte, bemorste kleederen mochten op de menigte eenen indruk te weeg brengen, die den eerbied zou te kort doen, welken men uwen doorluchtigen naam is verschuldigd. ”

“ In der waarheid gij hebt gelijk, mijn jonge vriend, ” antwoordde Warfuzée. “ Niet voor mij persoonlijk, maar om mijne dankbaarheid aan de stad Luik en aan uwen vader te kunnen bewijzen, moet ik eenigen invloed aanwinnen. ”

“ Ach, dit zal niet moeilijk zijn, heer graaf. Gij behoort tot een aloud Luiksch geslacht; de haat der Spanjaards, de onrechtvaardige vervolgingen uwer vijanden, alles geeft u aanspraak op de openbare

achting en op de liefde des volks, dat, zoowel als uwe bijzondere vrienden, uwe komst met ongeduld te gemoet ziet. »

« Ik mag mij dus verwachten aan een goed en gulhartig onthaal in Luik? »

« Gij zult het zien, heer graaf. Wie weet of mijn vader en mijnheer de Mouzon en mijnheer de Saizan, met vele andere voorname burgers, niet reeds buiten de poort van Amercœur en op den weg van Jupille staan, om u te verwelkomen? »

« Gij gelooft zulks? » vroeg Warfuzée met onbewimpelde blijdschap in de oogen.

« Ik ben er zeker van, dewijl ik den vriend, die ons vooruitgereden is, heb gelast mijnen vader hiertoe te verzoeken. »

« Maar weet gij wel, mijnheer Laruelle, dat gij een goed hoofd hebt en een verstandig man zijt? Gij voorziet alles..... En zal er insgelijks volk vóór de poort staan? »

« Daaraan twijfel ik geenszins, heer graaf. Wanneer er iets voorvalt, is er altijd volk te been in Luik; en in dit bijzonder geval zal er zeker geen ontbreken; want mijn vriend zal niet nalaten, onderweg het nieuws van uwe verlossing en komst in de straten aan te kondigen. »

« Ik bedank u uiterharte, mijn dappere redder en nu mijn edelmoedige beschermer, » mompelde Warfuzée ontroerd. « Na zoovele bittere wederwaardigheden zal het mij ten hoogste gelukkig maken, vele en goede vrienden te vinden..... alleenlijk om u en uwen vader op mijne beurt van dienst te kunnen zijn. — Men heeft mij geschreven, dat mijne dochters het huis van den kanunnik Lintermans bewonen. Het

staat nevens de kerk van St.-Jan-op-het-eiland, indien ik mij niet bedrieg? »

« Ja, mijnheer, nevens het St.-Jansklooster. »

« Is het een gevoeglijk huis? »

« Een der schoonste en prachtigste van geheel onze stad. De tuin raakt aan den arm der Maas, dien men de *Sauvenière* noemt, en de voorpoort komt uit op de breede St.-Jansplaats, die met schaduwrijke linden is beplant. Mijn vader heeft het huis in uwen naam gehuurd; bevalt het u, gij zult het onverstoord kunnen bewonen, ten minste gedurende negen jaar. »

« Maar gij doet alles zoo grootmoedig, dat ik mij beschaamd gevoel..... Wie bekostigt dit allemaal? »

« Denk daar niet aan, heer graaf, » antwoordde Daniël. « Geloofst gij dan, dat gij geene ware vrienden in Luik telt? En daarenboven, is uw naam in onze stad geen pand, waarop men schatten lichten kan? »

Warfuzée was blijde en uitnemend in zijnen schik met zijnen jongen gezelschap, wiens woorden hem zoo juist in zijn verlangen streelden en hem nu op voorhand deden droomen van macht en van invloed op de openbare zaken in Luik:

Zoohaast Daniël, zonder het te weten, hoogmoed en heerschzucht in den graaf had aangeprikkeld, vergat deze laatste alwat er gebeurd was, om de samenspraak slechts nog op dezen grond te houden of terug te brengen. Hij stelde Daniël honderd vragen over de politieke personen binnen Luik, over de aanleiders des volks, over de openbare meening en over de middelen om er invloed en macht te bekomen.

Eens nog had hij aan eene andere overweging toegegeven, en van zijne dochter Clara gesproken,

om des jongelings hart te doorgronden en hem te dier gelegenheid te herhalen, dat zijne bezoeken hem en zijne dochter zouden gelukkig maken. Evenwel, hij hernam welhaast den draad zijner vorige gedachten, en vroeg inlichtingen over het kapittel van St.-Lambertus, over elken kanunnik in het bijzonder, over de leden van den schepenvraad en over de dekens der ambachten, zoolang totdat zij het dorp Jupille lang voorbij waren, en eensklaps eene menigte volks en drie of vier koetsen op de baan buiten de poort van Amercœur zagen staan.

„ Wat heb ik u voorzegd, heer graaf? „ juichte Daniël.

„ Ha, gij hadt gelijk, mijn vriend, „ antwoordde Warfuzée, zich in den zadel schikkende, en het hoofd tot het nemen eener statige houding oprichtende.

Zij zwegen. Daniël hield de oogen met kloppend hart vooruitgericht, als poogde hij tusschen vele vrouwen er ééne te onderscheiden. Warfuzée, gestreeld door de zoete gedachte, dat men hem een vorsteljik onthaal had bereid, genoot op voorhand die zegepraal zijns hoogmoeds.

Op een honderdtal stappen van den volkshoop, die stond te wachten, steeg de jongeling van zijn paard.

„ Gij hebt gelijk en geeft mij een goed voorbeeld, „ zeide de graaf, „ ik moet ten minste mijne vrienden kunnen omhelzen. „

Daniël nam de beide paarden, om ze door hem bekende mannen te doen opleiden. Hij bleef daardoor eenige stappen achteruit.

De graaf, gansch verslonden door de blijdschap

van het onthaal, dat hem wachtte, ging vooruit tot de lieden, die hem waarschijnlijk hadden herkend en hem nu met zwaaiende hoeden en met blijde gelukwensen te gemoet kwamen.

Warfuzée wierp zich in de armen van eenen bejaarden burger, terwijl hij uitriep :

« O, mijn goede, mijn edele Laruelle, het gelukkigst oogenblik mijns levens geniet ik nu, nu ik mijn hart op het hart van eenen waren vriend, van eenen liefderijken broeder voel kloppen..... »

Maar hij werd onderbroken door scherpe gillen en door de omarming eener maagd, die hem aan den hals vloog en, onder het storten van eenen vloed blijde tranen, hem zoende en herzoende, terwijl het woord : « vader, vader, » uit haar smachtend hart opklom.

« Mijne goede, lieve Clara! » riep Warfuzée, het meisje op zijne borst drukkende. « Aan u, aan uwe liefde ben ik het leven..... »

Maar de komst zijner andere dochters en de omhelzingen, waarmede hij werd bestormd, beletten hem nog een duidelijk woord te spreken.

Vele voorname heeren en burgers poogden hem de handen te drukken. Het omstaande volk, door deze treffende bewijzen van kinderliefde en van vriendschap ontroerd, zwaaide de hoeden in de hoogte en schreeuwde herhaalde malen met geestdrift :

« Leve Warfuzée, leve de graaf van Warfuzée! »

Intusschen lag Daniël in de armen eener oude dame, die hem zoende met tranen van angst op de wangen, en bevend zijne omwondene hand onder hare oogen hield. Hij poogde zijne moeder te doen begrijpen, dat zijne wonde niets beteekende ; maar

het bloed, dat zijne kleederen bedekte, verschrikte haar, en de gedachte, dat haar eenige zoon in zulk dreigend doodsgevaar had verkeerd, deed haar sidderen.

Op dit oogenblik keerde Warfuzée zich om en bemerkte den jongen Laruelle. Hij deed een paar stappen tot hem en riep op plechtigen toon :

“ Ziedaar, mijnheeren, ziedaar, vrienden, den heldhaftigen jongeling, die ten koste van zijn eigen bloed mij het leven heeft gered. Reeds voelde ik op mijn voorhoofd de tromp van de pistool, welke mij de hersens moest doorboren. Hij alleen, alleen tegen dertig Spanjaards, heeft mij van den dood verlost! Ik zeg en God, dat Hij den zoon van uwen edelen burgemeester uitkoos, om mij die opperste weldaad te bewijzen. Ik aanvaard met geluk den zwaren last van eeuwige dankbaarheid, mij daardoor op den hals geladen. Van nu af aan hoort mijn leven toe aan de stad Luik en aan mijne edelmoedige..... ”

Zijne aandacht en de aandacht van allen werd afgekeerd door de wanhopige gillen van Clara, die tot Daniël was gelopen om hem te bedanken voor hetgeen hij zoo onverschrokken had vervuld. Maar de bloedige doek aan zijne hand en de roode vlekken op zijne kleederen hadden haar met zulken schrik getroffen, dat zij schier bezwijmd in de armen van Daniëls moeder was gevallen en van daar met overvloedige tranen uitriep :

“ Hij is gewond, zijn bloed heeft gevloten..... voor mijnen vader! Daniël, arme Daniël, dat God u beloone! ”

Op hare kreten was het volk komen toegelopen. Een kort oogenblik aanschouwde de menigte het

tooneel harer angstige dankbaarheid met ontroering; maar welhaast braken de toejuichingen los en de kreten : « Leve Laruelle! Leve Warfuzée! » hergalmden tot boven de stad.

De poort van Amercœur spuwde onderwijs eenen vloed van nieuwsgierigen op de baan naar Jupille, en de burgemeester begon eenigszins voor ongemakken bezorgd te zijn. Hij was geen vriend van zulke samenstrooming des volks in de straten; daarenboven, het scheen hem, dat deze uitstortingen in het openbaar lang genoeg hadden geduurd.

Op zijne uitnoodiging trad Warfuzée met hem en twee leden van den schepenraad in eene koets. De andere voorname heeren en burgers namen insgelijks plaats in rijtuigen. Daniël zat met zijne moeder en met de twee jongste dochters van Warfuzée in de schoone koets van den baron de Saizan. Nog immer tranen van dankbaarheid stortende, ging Clara onophoudend voort met den redder haars vaders te loven en te zegenen.

Onder de toejuiching des volks, onder de donderende welkomstgroeten : « Leve Laruelle! Leve Warfuzée! » stapte de stoet door de poort van Amercœur en begon eenen schier zegepralenden optocht door de straten der stad.

IV

In eene kamer van het groote huis, nevens St.-Jans-klooster, zat de graaf van Warfuzée voor eene zware tafel, waarop eenige geopende brieven en andere papieren lagen uitgespreid. Hij scheen verslonden in eene diepe overweging, die van onaangename aard moest zijn; want op zijne lippen zweefde eene grijns van ongeduld en spijt, terwijl hij de strakke oogen op eenen der brieven hield gevestigd.

Deze kamer, waarvan de deur tegen de gang en niet verre van de voorpoort uitkwam, was behangen met kleurvolle tapijten, waarop men groote boomen en wilde dieren naar het leven had afgebeeld. Aan de eene zijde van den breeden marmeren schoorsteen verhief zich een gestel, op welks berderen de vergulde ruggen van eenige boeken schitterden; aan de andere zijde stond eene hooge ladenkas, evenals de stoelen en zetels gebeeldhouwd uit eik of uit notelaar en overdekt met keurig snijwerk.

Na lang in stilte den tergenden brief bezien te hebben, keerde de graaf zich half om op zijnen zetel. Hij staarde ten gronde en wreef zich het voorhoofd, als poogde hij in zijnen geest een gepeins op te wekken, dat weigerde met volle klaarheid te ontstaan.

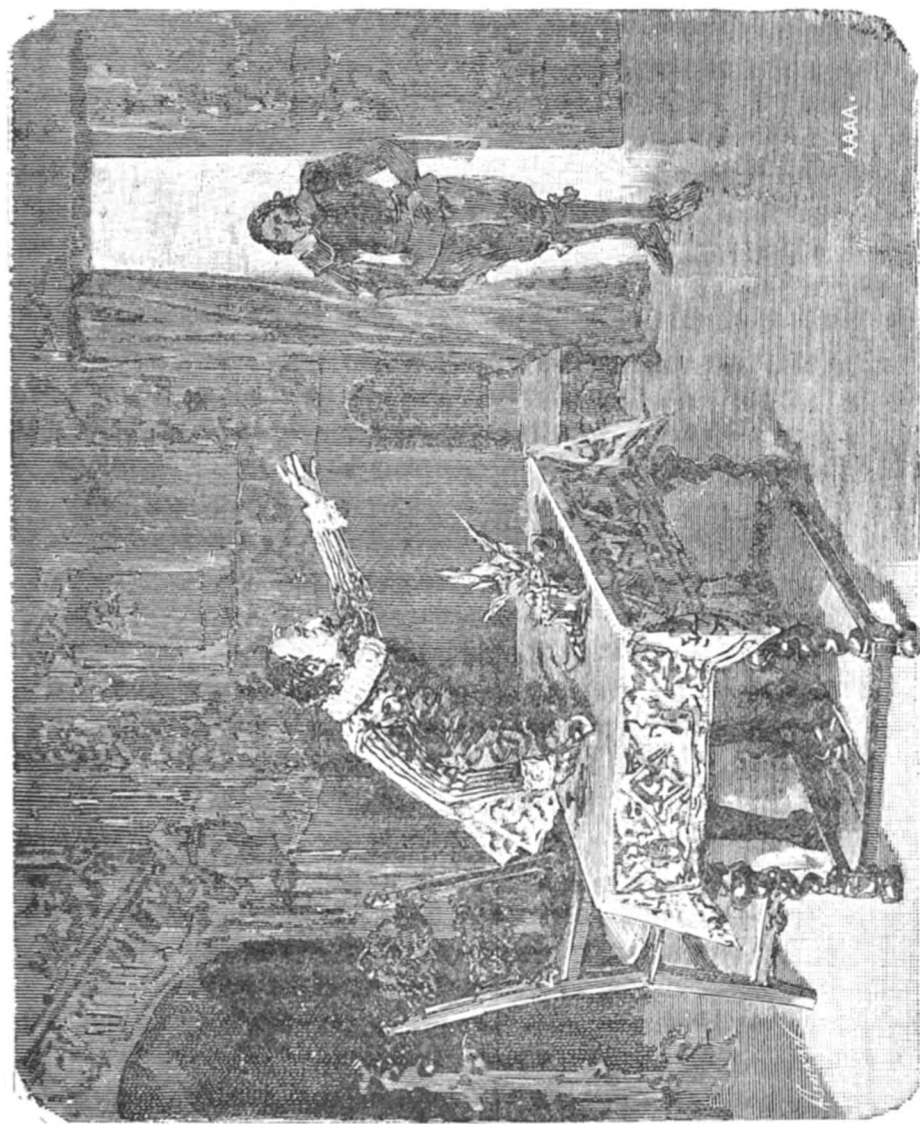
Op dit oogenblik hoorde hij in de gang het gerucht van naderende stappen. Met eene soort van vrees sprong hij op, greep in allerhaast de brieven te zamen, verborg ze in eene der laden van de kas en stak den sleutel in zijne tasch.

Dan ging hij tot in het midden der kamer en hield zich bereid om een bezoek te ontvangen; want hij hoorde de voorpoort openen en den onduidelijken galm van stemmen, die de komst van iemand aankondigden.

Evenwel, toen het gerucht aan de andere zijde van het huis allengs verging, en hij daaruit moest besluiten, dat het een bezoek voor zijne dochters was, zette hij zich weder bij de tafel en hernam welhaast den draad zijne vorige overwegingen.

„Ik geloof waarlijk, dat de Mouzon mij om den tuin leidt en mij bedriegt, „ morde hij. „Die listigaard belooft mij gouden bergen in den naam van het Fransche hof, en er komt weinig of niets van. Wat is zevenhonderd livres in de maand? Betaalt men met zulke jaarwedde de diensten van eenen man als ik? Mijn zoon Albert moest onmiddellijk eene hooge bediening aan het hof krijgen, en hij leeft nog altijd te Parijs van een karig hulpgeld en eeuwige beloften. Ha, ha! de Mouzon is een fijne vos; maar hij zal welhaast ondervinden, dat hij in feite van diplomatie en klaarzichtigheid zijnen meester heeft gevonden..... Ik begrijp hem wel: hij doet zich bij den minister Richelieu gelden, als ware ik zijn slaafsch werktuig; en hij zoekt door mijne diensten zijne eigene verheffing te bewerken..... „

Hij werd in zijne gepeinzen gestoord door de stem eener vrouw, die in twist scheen te zijn met Gobert,

Wat beteekent dat hatelijk gerucht in mijn huis? (bladz. 97).

zijn kamerknecht, en bij de voorpoort in woede uitriep :

“ Ha, het is zóó, dat mijnheer de graaf van Warfuzée de burgers van Luik behandelt? Wij zullen het zien! Mijn man is deken van het zilversmids-ambacht; hij zal u leeren, dat hier de edellieden voor het recht niets meer zijn dan het volk! Wacht maar, de zaak zal wel anders draaien dan gij meent, onbeschofte kerel ! ”

Warfuzée greep eene bel en deed ze geweldig weerklinken.

“ Wat beteekent dat hatelijk gerucht in mijn huis? ” vroeg hij aan den knecht, die kwam toegelopen. “ Gij gedraagt u onbeleefdelijk jegens eene vrouw, jegens de vrouw en den deken der zilversmeden van Luik? Zijt gij zinneloos geworden? ”

“ Wees niet verstoord op mij, mijnheer, ” antwoordde Gobert. “ Ik heb slechts de bevelen uitgevoerd, welke de juffers daarbinnen mij hebben gegeven. Mejuffer Elisabeth heeft mij geboden die vrouw aan de deur te zetten. Kon ik anders dan gehoorzamen? ”

“ En welke was de reden van zulke barschheid? Had deze vrouw mijne dochters beleedigd? ”

“ Ik geloof ja, mijnheer, vermits zij hun geld kwam vragen, ” zeide Gobert met eenen halven glimlach.

“ Alweder! ” riep de graaf, met den voet ten gronde stampend. “ Mijne dochters zullen mij nog in het verderf storten. Het is een groot ongeluk, Gobert, kinderen te hebben, die u tot den bedelzak zouden brengen, al haddet gij de schatten van eenen koning. Wat eischte deze vrouw? ”

“ De juffers hebben eenige juweelen bij haar

gekocht en haar beloofd ze te betalen, zoohaast gij te Luik zoudt aangekomen zijn, mijnheer. Zij beweert zulks, ofschoon de juffers deze voorwaarde loochenen. Nu zijn wij reeds drie maanden hier, en men schijnt haar geheel te hebben vergeten. Zij heeft eene groote betaling te doen en is in nood van geld. »

« En tot hoeveel beloopt hare rekening? »

« Tot achthonderd gulden, mijnheer. »

« Achthonderd gulden?..... Eilaas, er is niets aan te doen! Ik wil mij den haat der zilversmeden niet op het lijf halen; zonder de achting des volks ware ik hier machteloos. »

Hij opende eene der laden, telde daaruit een zeker getal goudstukken, reikte ze den knecht, en zeide :

« Gobert, loop ras naar den zilversmid; stel hem deze vierhonderd gulden ter hand en verzeker hem, dat het overige hem binnen de maand zal voldaan worden. Vraag hem verontschuldiging in mijnen naam, vlei hem, zeg hem, dat hier een beklaglijke misgreep heeft plaats gehad, overwin zijne spijtigheid. Gij begrijpt mij, en gij zijt verstandig genoeg om uwen last volgens mijnen wensch te vervullen. »

De dienaar knikte bevestigend en verliet de kamer, om de hem opgelegde boodschap te gaan volbrengen.

Terwijl Warfuzée, met de handen in het haar wroetelend, allerlei gramme woorden tegen de geldverkwisting zijner dochters mompelde, werd de deur geopend, en mejuffer Elisabeth, zijne oudste dochter, trad in de kamer.

Hare oogen fonkelden, en zij nam eene uitdagende houding, die alles behalve hoofsch en edel was.

« Wat beteekent dit, vader? » riep zij. « Moet ik uwen kamerknecht gelooven, zoo zoudt gij woedend

op mij zijn, omdat ik eene onbeschaamde vrouw aan de deur deed zetten? Zouden de dochters van den graaf van Warfuzée zich dan door de eerste de beste moeten laten hoonen en uitschelden? »

« Maar, Elisabeth, gij weet wel, onze toestand in Luik gebiedt ons..... »

« Hij is schoon en verblijdend, die toestand ! » viel zij in. « Wij zijn hier vernederd en hebben een leven als bedelaressen. Het rood der schaamte is bijkans vastgegroeid op onze wangen. Wij durven nauwelijks nog de uitnoodigingen van mevrouw de Saizan beantwoorden. Zij verplettert ons onder den glans harer juweelen, en wij schijnen veeleer hare dienstmeiden dan hare gelijken te zijn. Zóó kan het niet blijven duren. Ik ben het moede uit de hand te eten van burgers, die stinken van hoogmoed en ons durven over het hoofd zien, omdat wij hun de eer deden eenig geld van hen te ontleenen. Het moet eindigen, het zal eindigen ! Nog liever den dood dan zulke schande, die eene eeuwige vlek moet zijn op ons geslacht ! »

Zij liet zich op eenen stoel vallen en begon tranen te storten, veeleer van gramschap dan van droefheid.

« Maar, Elisabeth, » zeide de graaf, « hoe kunt gij toch alles zoo overdrijven? Heb nog eenig geduld; onze zaken nemen eenen gunstigen keer; welhaast..... »

« Ja, welhaast ! » viel zij uit. « Van den eersten dag uwer komst beloofdet gij ons rijkdom en eer..... en dit *welhaast* duurt nu reeds drie maanden, zonder dat gij zelfs middelen hebt gevonden om onze kleine schulden te betalen. »

« Ik heb er eenige van betaald, Elisabeth ; en waar-

schijnlijk zou alles reeds vereffend zijn, indien ik niet zooveel geld noodig had om hier den invloed aan te winnen, die er noodig is tot het bereiken van mijn doel. »

« Welk doel? »

« Macht, eer en rijkdom voor mij en voor u. »

« Ja, gij gaat weder doen zooals te Brussel? uw geld met volle handen rondstrooien, u laten bedriegen door valsche, hebzuchtige lieden, en zoo het fortuin uwer familie prijsgeven aan God weet welke ingebeelde planten! »

Warfuzée gevoelde zich diep gekwetst door de oneerbiedige taal zijner dochter.

« Zwijg, gij zijt eene onbeschaamde! » bulderde hij. « Zóó tot uwen vader durven spreken, terwijl gij en uwe zusters de schuld van al mijne ongelukken zijt! Haddet gij te Brussel u niet in het hoofd gestoken, al de dames van het hof door uwe zinnelooze pracht te verpletten, ik zou nu mij niet verplicht zien hoogmoedige burgers en zelfs het ruwe volk te streelen. »

« Gij zijt het zelf, vader, die ons daartoe onophoudend hebt aangedreven, » viel zij hem in de rede. « En in alle geval, het verledene is voorbij en kan niet herdaan worden. Ik, als de oudste uwer dochters, ben hier verantwoordelijk voor alles. Men ziet mij als de meesteres des huizes aan. Iedereen vraagt mij geld : mijne zusters, de knechts, de meiden, de winkeliers. Gij zijt onze vader, en op u drukt de plicht om ons de middelen te bezorgen om te kunnen leven, zonder in vernedering en schaamte te moeten kwijnen. »

« Welnu, bedaar, Elisabeth, » zeide de graaf,

« binnen een paar dagen zal ik u waarschijnlijk eene aanzienlijke somme ter hand kunnen stellen. »

« Waarschijnlijk? Zulke munt ontvangen de Luikenaars niet. »

« Zeker. Gij zult het zien. Daarenboven, het zal niet lang duren, of wij zullen middelen genoeg hebben om eenen staat te voeren, die onzer waardig zij, twijfel niet..... »

« Ik wil een rijtuig hebben! » riep zij. « Het is eene ongehoorde zaak, dat eene Warfuzée in haar huis moet gevangen blijven als het regent, of de koets van meer gelukkigen dan zij moet afwachten om te kunnen uitgaan. »

« Wij zullen eene koets hebben, eene rijke koets en schoone paarden. »

« Wanneer? »

« Misschien zal ik ze deze week nog koopen..... of bevelen, dat men er eene make. »

« Altijd beloften! » schertste zij. « Maar, vader, ik begrijp u waarlijk niet : wanneer gij dus aan ons en aan iedereen rijkdommen en gunsten belooft, schijnt gij er zelf aan te gelooven. Mij kunt gij echter daarmede niet verblinden. Waar zoudt gij, om Gods wil, de schatten halen, waarvan gij zoo onophoudend spreekt? Hier in Luik zie ik daar hoegenaamd geene kans toe. »

De graaf nam eene fiere houding en zeide, terwijl hij den vinger aan zijn voorhoofd bracht :

« Dit zijn mijne geheimen, Elisabeth. Wees zeker, in deze hersens steken gedachten en ontwerpen, die millioenen waard zijn. Een weinig tijds slechts, om de vruchten mijns geestes te laten rijpen, en gij zult het vernuft uws vaders bewonderen! »

Men hoorde de voorpoort geopend worden.

« Het is de stem van Daniël Laruelle, » zeide Elisabeth. « Ik weet niet wat die droomer zich verbeeldt; maar er verloopt schier geen dag, of hij komt mijne zuster Clara met zijne flauwe plichtplegingen lastig vallen. »

« Spreek niet zoo oneerbiedig van den zoon des burgemeesters. Hij is een eenvoudige, goede jongen. »

« Het is mogelijk, vader; maar vermits het mij gegund is, eenige ernstige woorden met u te wisselen, zal ik vragen, of gij wel overwogen hebt, dat deze bezoeken van Daniël Laruelle nog meer vernederend voor ons zijn dan de bekrompenheid van onzen geldelijken toestand. »

« Hoe verstaat gij dit, mijne dochter? »

« Ik twijfel niet, of Daniël heeft de onbeschaamdheid mijne zuster Clara te beminnen. »

« En zij? »

« Zij kan aan zulk iets niet denken. Eene Warfuzée! Maar zij vermaakt zich in het gezelschap van den zoon des burgemeesters, omdat hij, evenals zij, eenvoudig is en weinig van de wereld kent. Wat ik u wilde vragen, om mijne verantwoordelijkheid te vrijwaren, is, of gij niet meent, dat het tijd geworden is, om dien jongen burger te doen gevoelen, dat er tusschen zijne dwaze hoop en de wezenlijkheid een onoverstapbare afgrond bestaat? »

« O, neen, neen, Elisabeth; integendeel, gij moet hem de meeste toegenegenheid bewijzen, » antwoordde de graaf. « Zonder de vriendschap des burgemeesters kan ik niets in Luik. Wacht u wel, Daniël te laten blijken, dat zijne bezoeken u niet aangenaam zijn. »

“ Daarover hebt gij niet te klagen, vader; van den eersten dag af heb ik uw inzicht ten volle begrepen en het mijne zusters even goed doen begrijpen. Wij hebben Daniël onthaald en aangetrokken met eene gulhartigheid, die hem wel eenigszins verdacht zou hebben toegeschenen, hadde hij een weinig ondervinding der wereld gehad. Ik dacht, dat er een einde aan die comédie moest gesteld worden; maar gij hebt gelijk, de tijd is nog niet gekomen. ”

“ Elisabeth, gij weet het, de macht der zwakken is de voorzichtigheid. Eens het doel bereikt, blijft men nog altijd meester om te beslissen, wat er dient gedaan te worden..... Is het niet de stem van mijnheer de Saizan, die ik in de gang hoor? ”

“ Ja, van mijnheer Frederik de Saizan, ” was het antwoord. “ Hij ten minste is een hoofsch en geestig edelman, en men loopt geen gevaar bij zijne samenspraak in slaap te vallen. Ongelukkiglijk schijnt hij sedert een paar weken insgelijks veel te veel bezorgd om mijne zuster Clara te behagen. ”

“ Clara? Uwe zuster Lucia, wilt gij zeggen? ”

“ Ik weet het niet; hij is vol bezorgdheid voor beiden. Zoo zien wij ons, mijne zuster Maria en ik, geheel verzuimd. Beken, dat dit alles niet aangenaam is voor ons, vader; en gij zoudt wel doen met ons de middelen te verschaffen om ander gezelschap te zoeken. Die middelen zijn geld. ”

“ Inderdaad, gij zijt niet al te gelukkig, Elisabeth. Ik wil uitgaan, om te zien, of ik u niet gedeeltelijk ten minste zou kunnen voldoen. Ga, zeg aan Gobert, dat hij mijnen mantel en mijnen degen brenge. ”

Nauwelijks was de juffer verdwenen, of Gobert bracht zijnen meester de verlangde voorwerpen.

De graaf wierp zich den mantel over de schouders en verliet zijne woning.

Hij richtte zich door de St.-Jansstraat naar de St.-Pauluskerk, keerde achter den tempel en klopte welhaast aan een groot huis, in de Clarissenstraat.

Op zijne vraag bracht de knecht, die de poort opende, hem in eene achterkamer, waar de Mouzon voor eene tafel zat te schrijven.

„Ha, goeden dag, mijn waarde graaf! „ riep de resident. „ Wat verschaft mij het geluk van uw bezoek? Zit neder, ik bid u. „

Warfuzée keek met mistrouwen naar deuren en vensters.

„Gij hebt mij gewichtige tijdingen mede te deelen? „ vroeg de Mouzon.

„Kan men ons hier niet hooren? „

„Wees zonder vrees, heer graaf. Nu, gij maakt mij zeer nieuwsgierig. Hebt gij een geheim verrast? „

„Neen, ik kom u geld vragen, heer resident. „

„Alweder? maar om welke reden? „

„Om welke reden? De zevenhonderd livres in de maand zijn niet toereikend om in de kosten van mijn huishouden te voorzien. Daarenboven, gij weet het, zonder geld is men machteloos. Om den invloed te verkrijgen, die mij zal toelaten den koning van Frankrijk ware en gewichtige diensten te bewijzen, zie ik mij verplicht dikwijls groote sommen op te offeren. Men had mij zulke schitterende belooningen laten hopen, en men vergunt mij nauwelijks genoeg om geen gebrek te lijden. In alle geval zou het rechtvaardig zijn, dat men mij de gelden teruggave, welke ik ten dienste des konings aanwend. „

„Maar, heer graaf, „ bemerkte de resident, „ ik

heb u, nu drie weken geleden, nog zesduizend livres in naam des konings ter hand gesteld, als buitengewone toelage. »

« Inderdaad; maar wat is zesduizend livres om burgers te verlokken, die rijker zijn dan ik en rijker dan gij, heer resident? »

« Geef mij de namen dier burgers op, en ik belast mij met u de gelden te doen terugbetalen, welker doelmatige aanwending zou zijn bewezen. »

« Aan dien wensch kan ik vooralsnu niet voldoen, » antwoordde de graaf. « Ik zwoer hun, onze betrekkingen geheim te houden voor iedereen; en in het belang des konings zelven moet ik dit geheim ten minste tot gepasten tijd behouden. Ging ik u de namen opgeven van edellieden, van schepenen of van hogere personen nog, gij zoudt mij niet gelooven. Uwe pogingen om van de waarheid mijner woorden overtuigd te worden, zouden argwaan verwekken, en het groote werk, dat ik zoo ijvervol en zoo behendig voorbereid, zou voor altijd in duigen storten. Maar vrees niet, heer resident, gij zult eerlang alles weten en eene rechtvaardige hulde bewijzen aan mijne vlijt en aan mijn vernuft. »

« Indien gij mij waarlijk daartoe verplichttet, heer graaf, zou mijn koning u zeker grootmoedig beloonen; maar tot nu toe kan ik niets anders dan den kardinaal-minister uwe betuigingen van verkleefdheid overbrengen en bij hem den grooten invloed roemen, welken gij hier geniet. Men vraagt ginder daden, en daden zijn er nog niet. »

« Hoe, er zijn geene daden? » riep Warfuzée met kracht uit. « Gij hebt dus vergeten, dat er vóór mijne komst hier eene samenspanning was gesmeed om den

burgemeester, den schepenraad, den baron de Saizan, den kanunnik Jordan en u zelven te vermoorden? Wie heeft die samenspanning te niet gedaan en velen der voornaamste *Chiroux* voor Frankrijk gewonnen? Was ik het niet? En dat ik nu dagelijks onder de burgers en werklieden den koning immer meer en meer verkleefde aanhangers bezorg, is dit geene daad, welker nuttigheid en gewicht niet kunnen worden ontkend? »

De Mouzon bekeek hem met eenen tergenden glimlach van twijfel.

« En is mijn onbeperkte invloed op den burgemeester Laruelle niet schatten waard voor u, zoowel als voor den koning? » vroeg Warfuzée op bitsigen toon. « Gij trekt de schouders op, heer resident? »

« Ik trek de schouders op, heer graaf, omdat ik denk, dat gij u over de inborst van mijnheer Laruelle deerlijk misgrijpt. »

« Ik misgrijp mij geenszins. Veel meer, ik maak mij sterk om met hem desnoods alles te doen, wat ik wil. »

« Ja, beproef het maar eens, » hernam de Mouzon half schertsend. « Met den schijn van eenen goeden, buigzamen man heeft mijnheer Laruelle een hoofd, dat zoo hard is als ijzer. Voor alle bijzaken en voor alle personen is hij toegevend en inschikkelijk; maar aangaande zekere grondgedachten van politiek is zijne standvastigheid onwrikbaar als de levende rots, waarop deze stad is gebouwd. »

« Gij meent het, heer resident? Welnu, ik zal u intijds genoeg het tegendeel bewijzen. »

« Gij kunt het onmiddellijk, heer graaf; gij kunt

ten minste beproeven, of uw invloed wel zoo machtig op den burgemeester is als gij het beweert. »

« En wat dient daartoe gedaan te worden? »

« Gij weet het wel, heer graaf. De kardinaal-minister is overtuigd, dat de koning van Spanje en de Duitsche keizer, zoohaast zij de handen vrij krijgen, met groote macht naar Luik zullen komen afgezakt en de stad met geweld van wapenen zullen innemen. Er bestaat slechts één middel om zulks te beletten, en dit middel is, dat Luik zich onder het beschermerschap van Frankrijk stelle en eene bezetting van Fransche troepen inneme »

« En men zou den Luikenaars hunne onafhankelijkheid en hunne oude instellingen laten behouden? » vroeg Warfuzée met eene schertsende uitdrukking.

« Men verzekert het, en ik twijfel geenszins aan de oprechtheid van den kardinaal-minister, » antwoordde de Mouzon. « In alle geval, dit raakt ons niet. Wij zijn de verkleefde dienaars van onzen koning en hebben zijne inzichten niet te onderzoeken. »

« Het is waar, » bevestigde Warfuzée.

« De zaak ware door zich zelve niet moeilijk te verkrijgen, heer graaf, indien de onoverwinnelijke stijfhoofdigheid van den burgemeester ons niet in den weg stond. Zonder hem te winnen, kunnen wij in dien zin niets doen; en hem overhalen om de onzijdigheid van Luik op te offeren, schijnt mij eene volstrekte onmogelijkheid. »

Warfuzée overwoog een oogenblik; dan de stem verheffende, vroeg hij met eenen glans van zelfvertrouwen in de oogen :

« Wat zou degene mogen hopen, die den burgemeester en dus ook de Luikenaars zou overhalen om

eene Fransche bezetting in te nemen? — meer nog, om den koning van Frankrijk tot beschermers van Luik uit te roepen? »

« Wat? alles. »

« Ja, maar wat? »

« Het bestier eener provincie bij voorbeeld, een hertogdom, eene hooge waardigheid aan het hof, eenige honderdduizend livres, plaatsen en bedieningen voor zijne kinderen en bloedverwanten. Is dit niet genoeg? En zou het de eerste maal zijn, dat Zijne Majesteit, mijn koning, op deze wijze de mannen belooft, die hem dergelijke diensten bewezen? »

« Welnu, ik zal het beproeven! » riep Warfuzée. « Het is zeker geen werk van eenen dag; maar ik zal er in gelukken, twijfel daar niet aan. »

« En gij stelt u voor, den burgemeester over deze zaak te spreken? » vroeg de Mouzon.

« Ja; maar gij begrijpt, heer resident, dat ik eene gunstige gelegenheid moet afwachten. Bij voorbeeld, indien eenig bijzonder gevaar den burgemeester of de stad kwam bedreigen : eene groote zegepraal der Spaansch-Duitsche legers over den Rijn, eene beweging der vijandelijke troepen op de grenzen..... »

« Welnu, heer graaf, dan raad ik u in uw eigen belang en in het belang der zaken mijns konings, met veel omzichtigheid te werk te gaan en den burgemeester slechts met bedekte woorden te polsen, in het eerst ten minste. Ik beken, dat de innige vriendschap, welke er tusschen u en hem bestaat, u machtiger dan anderen op hem maakt. Stel u niet in gevaar deze vriendschap te verliezen. »

« O, heer resident, ziet gij mij dan aan als eenen man zonder diplomatieke ondervinding? » riep

Vanwege mijnheer De Vriese (bladz. 114).

Warfuzée. « Vrees niet..... En wat mag ik den burge-meester in naam des konings aanbieden? »

« Alles. Poog te weten, wat hem zou kunnen verleiden, en beloof het hem. »

« Ook de veradeling en den titel van baron? »

« Ook den titel van baron; dit kost nog het minste.»

« Welaan, het is gezegd, heer resident..... Geef mij nu geld. »

« Ik heb geen last om u geld te geven. »

« Ja wel, gij zijt gemachtigd mij de noodige sommen ter hand te stellen, om de ondernemingen te bekostigen, welke ik ten dienste des konings zou willen volbrengen. »

« Bepaalde ondernemingen, met een gekend doel, ja. »

« Maar is de poging, die ik ga wagen, dan eene onderneming zonder gekend doel? »

« Zeker niet; maar er is zoo weinig kans op gelukken. »

« Alzoo, gij hebt geen geld voor mij? » gromde Warfuzée verbitterd, « Het is wel. Zóó kan ik niet leven. Er blijft mij dus niets anders over dan opnieuw mijne vrienden te Brussel op mijne genade te doen smeecken, en onderwijl den koning van Spanje door mijnen ijver voor zijnen dienst te toonen, dat ik mij deze genade wil waardig maken? Het zij zoo. Ik zal zelf aan den heer minister Richelieu schrijven, om hem mijne spijt daarover uit te drukken; en of gij, heer resident, ginder wel grooten lof over de verwijdering van den graaf van Warfuzée zult inoogsten, daarover laat ik u zelf oordeelen. »

« Kom, kom, mijn goede Warfuzée, » zeide de Mouzon op streelenden toon, « wees toch zoo opvlie-

gend niet. Eischt gij niet te veel geld, ik zal het u voorschieten, op mijne eigene verantwoordelijkheid. »

« Met minder dan tienduizend livres kan ik niets doen. »

« Tienduizend livres, o hemel ! »

« Schrijf, dat gij ze mij hebt gegeven tot het begunstigen eener uiterst gewichtige onderneming..... Gij aarzelt, heer resident? Gij dwingt mij dus den dienst uws konings te verlaten? »

De Mouzon opende eene kas, nam daaruit eenige papieren en stelde ze den graaf ter hand.

« Ziehier bevelen van betaling op den bankier Isaac Abrahams, in de St.-Catherinastraat. »

« Maar die wisselaar zal dus weten, dat ik geld ontvang van Frankrijk? »

« Heb geene vrees, heer graaf. Isaac Abrahams is een bescheiden man, over zulke zaken stom als een graf en daarenboven met hart en ziel aan den koning van Frankrijk verkleefd. Desnoods zou ik hem zonder aarzelen de gewichtigste staatsgeheimen durven toevertrouwen. »

« En het is voldoende hem deze wisselbrieven aan te bieden? »

« Zij zijn op zicht, heer graaf. Het is eene groote somme; maar ik hoop, dat gij door uwe daden mij te Parijs verschooning zult doen vinden voor deze buitengewone uitgaaf. In alle geval zult gij begrijpen, heer graaf, dat ik u geene nieuwe voorschotten meer zal kunnen doen, vooraleer eenige uitstekende diensten van uwentwege mij ginder kunnen verrechtvaardigen. »

« Dit begrijp ik, » antwoordde Warfuzée. « Zulke

diensten zal ik den koning welhaast ten overvloede bewijzen. »

Hij stond op en meende de Mouzon vaarwel te wenschen; maar hij zeide nog :

« Heer resident, mijn zoon schrijft mij, dat men te Parijs hem niets dan beloften geeft. Ik moet gelooven nochtans, dat gij niet hebt nagelaten, hem met alle mogelijke vurigheid in de gunst van den heer minister Richelieu te bevelen? »

« Altijd vol wantrouwen! » riep de Mouzon zegevierend uit. « Zie, hoe onrechtvaardig gij zijt. Hier is een brief van Parijs, ik verberg het handteeken om staatsredenen. Dáár..... men kondigt mij aan, dat uw zoon Albert binnen de vijftien dagen zal geplaatst zijn als *page* bij de kleedkamer des konings. Wat zegt gij daarvan? Haddet gij u aan zulke onderscheiding wel durven verwachten? »

« Neen, inderdaad; ik ben u dankbaar. Vaarwel, heer resident, en geloof mij den verkleefdsten dienaar des konings. »

Toen Warfuzée in de straat stapte, begon de avond reeds zichtbaar te vallen, en in de nauwste straten was het schier duister. Hij haastte zich echter niet; want hij was gansch in diepe overwegingen verslonden, en terwijl hij den blik ten gronde hield gericht, lachte hij zijne eigene gepeinzen toe. Ook versomberde wel eens zijn gelaat, wanneer hij de moeilijkheden inzag, welke zijne gevaarlijke poging bij den burgemeester zou ontmoeten; maar hij had zooveel vertrouwen in zijn geluk en in zijne behendigheid, dat hij niet twijfelde, of de voorvallen zouden hem eerlang eene gunstige gelegenheid verschaffen, om den aanval tegen des burgemeesters stijfhoofdig-

heid te wagen en eene beslissende overwinning te behalen.

Vooraleer hij, dus mijmerende, de St.-Jansplaats bereikte, droomde hij zich reeds ambassadeur des konings van Frankrijk.

Alzoo hij nu in de halve duisternis zijne woning ging naderen, ontstond eensklaps tusschen de linde-boomen eene fluisterende stem, die zijnen naam uitsprak. Hij verschoot en zag om. Hem naderde een man, wiens aangezicht half onder de randen van eenen breeden hoed verborgen was.

Deze legde hem eenen brief in de hand, murmelde de woorden : « Vanwege mijnheer De Vriese, » en verdween onmiddellijk in de donkere schaduw der boomen.

Warfuzée, nog onder den slag der verrassing, ging zeer langzaam naar de poort zijner woning en zeide onderweg in zich zelven :

« Van De Vriese? Wat mag hij te melden hebben? Hij was vroeger mijn vriend en spande met mij samen om de trotsche Spanjaards uit de Nederlanden te verdrijven. Ik werd veroordeeld tot den dood; hij integendeel heeft zich in de gunst van het hof zoodanig weten te verheffen, dat hij de vertrouweling der ministers is geworden. Loozer vossen dan hij zijn er niet. Wat zal zijn brief behelzen? Verraad en bedrog? »

Hij hief den ijzeren klopper zijner woning op en liet hem met zekere tusschenpoos tweemaal neder-vallen. Dewijl de knecht daaraan zijnen meester herkende, werd de deur schier onmiddellijk geopend.

« Zijn de juffers daar? » vroeg Warfuzée.

« Neen, mijnheer, » was het antwoord, « zij zijn

op den St.-Martijnsberg en zullen later in den avond met het rijtuig van mevrouw de Saizan naar huis keeren. »

« Des te beter, Gobert, ik heb eenige haastige zaken af te doen. Breng licht in mijne kamer, en men store mij verder niet, voordat ik u roepe. »

De knecht ontstak eene lamp, stelde deze op de schrijftafel, ontnam zijnen meester mantel en degen en verliet de kamer.

Warfuzée zette zich in eenen leunstoel en scheurde het omslag van den brief, dien de onbekende bode hem zoo geheimzinnig had ter hand gesteld.

Terwijl hij de oogen op den inhoud hield gevestigd, ontstond allengs een heldere glimlach op zijn gelaat, die eindelijk tot eene uitdrukking van zegevierenden hoogmoed overging.

« Ha, ha ! » mompelde hij, de lezing onderbrekende, « daar hebben wij het reeds ! Men begint te gevoelen, wat men aan mij heeft verloren, en hoe ik den koning van Spanje het bitter zal doen betreuren, mij dus onmeedoogend te hebben vervolgd. Men kent den uitgebreiden invloed, dien ik hier geniet, alsook mijne innige betrekkingen met den burgemeester..... en men begint beloften te doen aan dengene, wiens gebeden men zoolang met trotschheid heeft verstooten ! »

Den blik weder op den brief slaande, las hij voort :

« Ja, mijn waarde graaf, de markies en de president spannen de vurigste pogingen in, om door tusschenkomst van den prins-kardinaal te verkrijgen, dat uw proces opnieuw onderzocht worde. In geval wij deze gunst voor u van den koning verwierven, zoudt gij weder in het bezit uwer goederen en waar-

digheden gesteld worden, en men zou al het geledene vergeven en vergeten. De president zegt, dat de prins-kardinaal zich zeer geneigd toont om te Madrid in uw voordeel te werken; maar dat hij in tegenwoordigheid van uw verblijf te Luik, te midden van 's konings vijanden, machteloos is om iets in dien zin te beproeven. De markies heeft hem sedert doen begrijpen, dat gij, ingezien uwen grooten invloed op de wethouders en het volk van Luik, in die stad meer dan elders onschatbare diensten zoudt kunnen bewijzen, indien men u slechts de overtuiging gaf, dat men geneigd is u in genade te ontvangen en u weder in uwe eer en in uwe eigendommen te herstellen. Alzoo, mijn waarde graaf, gij ziet het, uwe vrienden blijven niet werkeloos, en zij hebben meer dan ooit de hoop, dat hunne pogingen niet ijdel zullen blijven. Het hangt van u af; uw fortuin is in uwe handen. Schrijf mij, of geef mij op eene andere wijze de overtuiging, dat gij uwe werkzaamheid en uwen invloed te Luik ten dienste van Z. M. den koning wilt stellen, met vaste trouw en oprechte opoffering; en wees verzekerd, dat de hoogste vorstelijke gunsten u eens tot belooning zullen worden verleend..... »

Een kreet van blijde ontroering ontsnapte den boezem des graven en hij schouwde met glinsterenden blik in de ruimte, als zage hij deze betooverende voor-spellingen reeds verwezenlijkt. Hij keerde echter spoedig tot het ware begrip der zaken terug en mompelde, het hoofd schuddende :

“ Verleidende beloften! Maar het zijn slechts beloften, zooals men er mij honderdmaal heeft gedaan. De Vriese is een arglistig mensch, hij wil mij bedriegen..... »

Hij greep weder den brief en las voort :

« Ik heb den president doen verstaan, dat gij, nu geheel zonder inkomsten zijnde, u wellicht uit nood hebt gedwongen gezien, bij onze vijanden onderstand te zoeken. Hij heeft den markies daarover gesproken. Ik ben gemachtigd u te laten weten, dat, indien gij u ten dienste des konings wilt laten gebruiken, men u de noodige gelden zal doen geworden om in Luik eenen staat te voeren volgens uwen hoogen naam. Op eenige duizenden guldens min of meer zou men hier niet zien, in de overtuiging dat de macht u niet ontbreekt om den koning te Luik uitstekende diensten te bewijzen. Schrijf mij een doelmatig woord, en de eerste geldzending zal u toekomen door volstrekt geheime wegen, zonder eenig gevaar voor u. Zet op uwen brief, « *aan den heer Dupuis, koopman te Namen;* » doe hem afgeven in de Feronstrée-sstraat aan het huis, dat een lakenwinkel is, waarboven een gulden olifant uitsteekt. Ik onderteeken mijnen brief niet, onderteeken insgelijks den uwen niet. Wij kennen elkanders schrift : dit is genoeg. Vaarwel. »

Warfuzée stond op en begon langzaam over en weder door de kamer te wandelen met gebaren, die van eene diepe overweging getuigden. Waarschijnlijk vroeg hij zich zelve, of het wel voorzichtig zou zijn, op dezen brief te antwoorden. Dergelijke beloften vanwege het hof van Brussel waren hem bijna onophoudelijk gedaan geworden, terwijl hij zich in Holland ophield. Waarschijnlijk had men slechts voor doel een schrift van hem te bezitten, dat hem kon beschuldigen, en dat men op geschikter tijd zou gebruiken om zijnen invloed op den burgemeester Laruelle en op de Luikenaars te vernietigen. Zijn toestand was

nu allergunstigst, en zou hij dien gaan opofferen tegen beloften, die ongetwijfeld niets waren dan verleidende, maar ijdele schimmen?

Evenwel scheen hem de aanbieding van geld, van veel geld, welke hem door den brief gedaan werd, zoo ernstig, dat zij hem telkens terugbracht op eene min uitsluitende beslissing.

Hij zette zich weder bij de tafel, greep een blad papier en eene pen en mompelde :

“ List tegen list; leven ten koste van den vijand is eene wet des oorlogs. Misschien zal er middel zijn om hen te bedriegen zonder mij in gevaar te stellen. Beproeven wij het ten minste. ”

Hij zette zich met groote inspanning der hersens aan het schrijven; elk oogenblik hield hij op, om zich het voorhoofd te wrijven, doorschrapte geheele regels, nam zelfs een ander blad en begon zijnen brief opnieuw, totdat hij eindelijk zijn doel meende bereikt te hebben en dus herlas wat hij had geschreven :

“ Waarde vriend, wat gij mij meldt, vervult mij met dankbaarheid voor u en voor de personen, die belang gelieven te stellen in het lot van een onschuldig mensch, zoo onrechtvaardig en, eilaas, sedert zoolang onmeedoogend vervolgd. Ik zou u en mijnen edelmoedigen beschermers blijken, ware en gewichtige blijken mijner onwrikbare trouw en mijner diepe erkenenis willen geven; maar de bekrompen toestand, waarin ik hier verkeer, belet het mij. Gij begrijpt, ik heb hier hulp moeten zoeken; het geld, dat ik van verschillende personen heb ontleend, legt mij banden op, die ik niet kan verbreken zonder gevaar te loopen, voor de toekomst geheel in armoede

te vervallen. Mijn wil is goed nochtans. Ik zou met liefde al mijn vernuft, al mijne werkzaamheid, mijn leven zelfs prijsgeven, om u te overtuigen, dat ik voor de weldaden, die men mij bewijst, erkentelijk ben; maar vooralsnu ontbreken mij daartoe de middelen. Ik koester de hoop, dat gij als een goed, trouw vriend, mij in de gunst zult bevelen der personen, die hunnen invloed ten mijnen voordeele gelieven aan te wenden. Vaarwel en ontvang de hartelijke groetenissen van hem, die zich noemt : uwen gehoorzamen en verkleefden dienaar (1). »

Warfuzée was vergenoegd over zijn werk; hij lachte en wreef zich de handen, las den brief nog eens over, sloot hem en verzegelde hem met lak, waarin hij, in stede van zijn eigen stempel, een Luiksch muntstuk drukte.

Onderwijl zeide hij :

« Met zulken brief kan men niets tegen mij, al toonde men hem aan den koning van Frankrijk zelve. Anders bevat hij niet dan dankbetuigingen jegens bijzondere personen, jegens oude vrienden. Hij is klaar genoeg nochtans voor dengene, die hem moet verstaan. Ha, ha! het is niet gemakkelijk, den graaf van Warfuzée in het net te krijgen! »

Hij was juist bezig met den opgegeven naam van den koopman Dupuis op het omslag des briefs te zetten, toen hij een rijtuig voor de poort hoorde stilhouden en daaruit besloot, dat zijne dochters te huis gekomen waren.

Tot de kas naderende, legde hij den brief er in,

(1) Zie aangaande de briefwisseling van Warfuzée met De Vriese : *Histoire de Liège*, par le baron DE GERLACHE, pp. 354-359, en aantekening.

nam eene handvol goudstukken en zeide, terwijl hij langzaam naar de deur ging :

“ Morgen zal ik de koets en de paarden van den heer de Fallais overnemen. Hij vraagt er eenen grooten prijs voor, maar het is een prachtig gespan, en hij geeft mij veel gemak tot betaling. Ik zal zelf bij den bankier Isaac Abrahams gaan. Zulke mannen kan men soms noodig hebben..... Elisabeth zal tevreden zijn..... ”

Hij blies de lamp uit en verliet de kamer, om zijne dochters door het gezicht der goudstukken te gaan verblijden.

V

Op het einde der St.-Jansstraat, en schier aan de Guldenpotstraat rakende, stond een tamelijk groot huis, dat weleer tot winkel of magazijn aan eenen koopman moest hebben verstrekt; want de richels der vensters aan de straat waren zeer laag, en in stede van eene koetspoort had het slechts eene nauwe deur tot ingang. Daarenboven zag men in den gevel eenen grooten, gehouwen steen, waarop de bewerkingen der wol, om tot laken te worden vervormd, door kinderen waren verbeeld.

Dáár woonde nu Sebastiaan Laruelle, doctor in de rechten en burgemeester der stad Luik.

Was de gevel van dit huis zonder pracht, het binnenste toonde echter al de kenmerken van rijkdom en goeden smaak. Schoone tapijten sierden de kamers, welker vloeren uit keurig inlegwerk bestonden. Het huisraad was volgens de gewoonte des tijds geheel uit gesneden eikenhout. Kleine beelden en staande uurwerken prijken op de marmeren schouwplaten. Schilderijen en boeken waren bijna overal verspreid. Evenwel, hoezeer ook de kostelijkheid dezer voorwerpen getuigde, dat de bewoner des huizes een zeer welhebbend man moest zijn, toch heerschte er door

de keus der kleuren, door de afwezigheid van verguldsel en glans, een zekere toon van burgerlijke ingetogenheid.

Meer zorg, meer hartelijke zorg had men toegewijd aan de versiering van den kleinen tuin achter het huis.

Daar, te midden eener gemetste waterkom zwom een dolfin, uit wiens mond eene fontein in de hoogte sprong. Bloemen van allerlei kleuren ontloken in kleine parken, tusschen welke slingerende kiezel-paden heencronkelden. Hier en daar verhief zich een rotswerk, poorten of spelonken vormende of tot voedsel dienende aan een of ander beeld. Alle zichtbare muren waren dus overdekt met kunstig aangebrachte steenbonken, begroeid met klimop, met helmkruid en met kleine vetplanten, zoodat men zich hier te midden der omliggende gebergten kon droomen.

Langs den kant, die door de stralen der middagzon werd bereikt, verhief zich een groene looverboog van rankend geitenblad en brandkruid; en daar, in de frissche schaduw, stonden een paar hofstoelen en eene breede rustbank, achter eene ronde, marmeren tafel.

Het was reeds verre in den namiddag, toen de echtgenoot des burgemeesters op deze bank, in stilte en met de breipriemen in de hand, zat te arbeiden.

Zij kon ongeveer vijftig jaar oud zijn en was in zwarte zijde, zonder de minste uitgezochtheid, gekleed. Haar gelaat, dat nog vele sporen eener vroegere schoonheid behield, liet eene zachte, ingetogene inborst vermoeden; en, was het waar, dat in haar

hart de sterkmoedigheid lag, welke een rimpel nevens hare lippen scheen aan te duiden, dan strekte ongetwijfeld deze meerdere kracht harer ziel alleenlijk om de verkleefdheid, die zij voor haren man en voor haren eenigen zoon gevoelde, nog te versterken.

Tusschen haren arbeid scheen zij te denken en te overwegen; misschien was zij over iets bekommerd, want zij hief het hoofd op en luisterde, telkens dat zij den klopper op de buitendeur hoorde weergalmen. En dewijl gewoonlijk vele personen den ganschen dag kwamen aankloppen om den burgemeester te spreken, en deze bezoeken nu nog talrijker waren dan op andere dagen, werd zij schier elk oogenblik in hare bezigheid onderbroken.

Een knecht trad in den tuin en zeide :

“Mevrouw, graaf van Warfuzée is daareven met zijne schoone koets gekomen, om mijnheer den burgemeester te spreken. Hij scheen zeer spijtig, toen ik hem aankondigde, dat mijn meester niet te huis is. Inderdaad, de graaf heeft zich dezen morgen even vruchteloos hier aangeboden. ”

“Gij moest hem gezegd hebben, Jaspar, dat mijnheer Laruelle nog heden ten zijnent zal gaan. ”

“Ik heb hem gevraagd, of hij niet verlangde u te groeten, mevrouw; maar hij wilde u niet storen en zal tegen den avond terugkeeren. ”

“Maar wat is er toch weder gaande, Jaspar? ” vroeg mevrouw Laruelle. “Sedert dezen morgen heeft de burgemeester het stadhuis slechts verlaten om in allerhaast het middagmaal te gebruiken. ”

“Ik weet het niet, mevrouw; men zegt, dat er eene groote macht van Spaansche soldaten te Navagne en te Argenteau is aangekomen. Anderen beweren, dat

de generaal Jan De Weert vele vendels Croaten van den Rijn onze grenzen doet naderen. Er moet wel iets van waar zijn; want sedert eenige dagen steken de *Chiroux* het hoofd op en schijnen blijde, alsof zij gewichtige gebeurtenissen voorzagen. »

« En is mijn zoon sedert dezen middag nog niet te huis geweest? »

« Neen, mevrouw. »

« Waar is hij gegaan? »

« Dit zou ik niet kunnen zeggen. Ik heb hem op de St.-Jansplaats ontmoet en wilde hem aanspreken; maar hij heeft mij niet geantwoord en is voortgegaan in de richting der Paardenmarkt. Waarschijnlijk zijn de tijdingen erger dan wij meenen, en is hij daarover bekommerd. »

Mevrouw Laruelle schudde twijfelend het hoofd.

« O, daar is mijnheer Daniël! » riep de knecht.
« Ik herken zijne wijze van kloppen en loop om hem te openen! »

Daniël trad in den tuin. Tegen zijne gewoonte had hij zijnen mantel en degen niet afgelegd en scheen dus gereed om weder uit te gaan. Inderdaad, nadat hij zijne moeder had gegroet, keerde hij zich om, deed eenige stappen terzijde als een radeloos mensch, naderde dan opnieuw tot zijne moeder en zette zich zonder spreken aan het ander einde der bank neder.

Mevrouw Laruelle beschouwde hem een oogenblik en vroeg dan :

« Daniël, hebt gij verdriet? »

« Ik ben de ongelukkigste mensch der aarde! » zuchtte hij.

« Zeg mij, wat uw hart bedroeft, Daniël; ik zal u misschien kunnen troosten. »

« Och, neen, neen, het zijn dingen, welke men moeilijk kan openbaren, zelfs aan zijne moeder. Eene zinneloosheid, eene betoovering, iets kinderachtigs en dwaas, en evenwel zoo machtig, dat de rede er onder bezwijkt..... Ik ben beschaamd over mijne zwakheid; ik zou de gepeinzen willen ontluchten, die mij martelen. Waar ik ga en wat ik doe, sedert eergisteren word ik nacht en dag vervolgd..... »

« Ik heb het gezien, Daniël, » bemerkte mevrouw Laruelle met eenen glimlach. « Men sterft van deze ziekte niet. »

« Deze ziekte? » mompelde hij verrast. « Gij zoudt weten? Onmogelijk! »

« Kom, kom, Daniël, het is zoo verwonderlijk niet dat eene moeder doorgrondt, wat er in het harte van haren zoon geschiedt. Clara van Warfuzée, niet waar? »

De jongeling aanschouwde haar met oogen, die verbaasdheid en tevens dankbaarheid uitdrukten.

« Welnu! » zeide zij, « openbaar mij wat u lijden doet; ik ben zeker, dat ik balsem heb voor uwe wonde. Gij bemint Clara? »

« Ik bemin haar onuitsprekelijk, moeder! » riep de jongeling, gelukkig ongetwijfeld aldus een liefderijk hart te vinden, dat zich opende om de uitstorting zijner smart te ontvangen.

« Sedert lang was dit geen geheim meer voor mij, Daniël. »

« Hoe, moeder, gij wist wat voor mijn eigen geweten tot nu verborgen was gebleven? Eilaas, waarom hebt gij mij niet verwittigd, voordat het te laat was? »

« Het is niet te laat, mijn zoon, » hernam zij. « Wat is er zoo onnatuurlijk of zoo kommerwekkend in eene zuivere genegenheid tusschen twee zielen? »

“ Moeder, moeder, wat zijt gij goed ! ” zuchtte Daniël, met eenen traan van ontroering in de oogen.
“ Uwe grenzenlooze liefde voor mij verblindt u. ”

Hij greep haar de hand en zeide :

“ Luister, moeder, en gij zult hooren, dat, indien ik als een kind mij door een onbewust gevoel liet verrassen en beheerschen, ik nu ten minste niet zonder redenen door grievende smarten word gefolterd. Gij weet, hoe de juffers van Warfuzée hier zijn gekomen. Ik heb u geholpen om hun bitter lot te verzachten. Mejuffer Clara bovenal boezemde mij medelijden in. Hare eenvoudigheid, haar gevoelig hart, hare liefde voor haren ongelukkigen vader, zekere gelijkvormigheid tusschen hare inborst en de mijne..... wat weet ik, eene geheime aantrekking der ziel misschien — deden mij snakken niet alleen om haar dienst te bewijzen en haar te troosten, maar evenzeer om haar te zien en haar te hooren. Enkel hare tegenwoordigheid, een klank harer stem, een blik harer oogen, een glimlach harer lippen maakte mij gelukkig. Hoe kan een mensch toch voor een gevoel zijns harten zoolang onnoozel en blind blijven ? Tot nu geloofde ik, dat het niet de liefde, de ware liefde was, die mij dus tot Clara trok, ten minste ik begoochelde mij zelven met die dwaling; maar sedert eergisteren is er een helder, doch droevig licht in mijnen geest gedaald, en ik heb met schrik het ongeluk afgemeten, waaraan ik mij zelven zoo onbezonnen heb toegewijd..... ”

“ Ik begrijp u niet, mijn zoon, ” murmelde mevrouw Laruelle. “ Ik ontwaar geenszins, wat u zou kunnen verschrikken. ”

“ O, moeder, ” ging hij voort, “ zij is edel, uit

eenen doorluchtigen stam gesproten : ik ben slechts de zoon van eenen achtbaren burger. Er ligt eene onmogelijkheid tusschen haar en mij. Ik moet haar beeld verjagen, haar overwinnen in mijn hart, haar vergeten voor altijd. »

« Welke ongegronde redeneeringen zijn dit ! »

« Ja, haar vergeten..... maar zij is zoo schoon van gelaat en van ziel, moeder, dat ik wellicht in dien strijd zal bezwijken. Mij beschaamt mijne zwakheid ; ik zou redelijker moeten zijn, ik weet het. Ha, lene de barmhartige God mij de kracht, die mij ontbreekt ! »

« Altemaal kinderachtigheden ; inderdaad, mijn zoon, de liefde is zoo..... »

« Ik zal er ziek van worden, moeder ; mijn hoofd is als een vuurgloed ; ik voel mijn hart kloppen, als wilde het breken ! »

« Sa, Daniël, wilt gij nu op uwe beurt eens bedaard naar mij luisteren ? » zeide mevrouw Laruelle. « Wat beduiden uwe woorden in den grond ? Niets anders dan ijdele hersenschimmen, waarmede gij u zelven wel wreedelijk, toch zeker ten onrechte foltert. Meent gij dan, dat ik onzen maatschappelijken stand en den stand van mejuffer Clara niet veel eerder heb overwogen dan gij ? Ziet men den Luikschen adel niet zeer dikwijls verbintenissen aangaan met voorname burgersgeslachten ? In vroegere tijden moge dit iets ongehoords geweest zijn ; maar wie laakt dit op onze dagen ? Is uw vader niet rijk en burgemeester van Luik ? Hebt gij den graaf van Warfuzée niet het leven gered ten koste van uw eigen bloed ? Daarenboven, gij ziet het zelf wel, de graaf onthaalt u met eene meer dan gewone minzaamheid. Hij is

niet verliefd en dus ook niet blind. Hadde hij, evenals gij, mijn zoon, een huwelijk tusschen u en zijne dochter volstrekt onmogelijk geacht, hij zou zijne voorzorgen genomen hebben om tusschen u beiden geene innige genegenheid te laten ontstaan. Gij ziet dus wel, mijn zoon, dat gij ongelijk hebt, u zoo diep te bedroeven, terwijl integendeel alles u redenen geeft om te hopen. »

Daniël bleef zwijgend, hij staarde ten gronde en schudde treurig het hoofd.

« En vermits Clara van haren kant u insgelijks bemint..... »

« Neen, neen, moeder, zij bemint mij niet ! » riep hij.

« Ha, daar ligt de knoop ! Welnu, Daniël, ik zeg u, dat dit denkbeeld nog eene veel grootere dwaling uws geestes is. Eene vrouw leest gemakkelijk in den boezem eener andere vrouw. Sedert de eerste week harer komst te Luik heeft Clara onbewimpeld genegenheid voor u laten blijken. Het feit, dat gij uw leven hebt gewaagd om haren vader te verlossen, kon toch in zulk zuiver en dankbaar gemoed geen ander uitwerksel hebben, dan deze zoete genegenheid in eene ware en innige liefde te veranderen. Misschien bekent zij het zich zelve insgelijks nog niet; maar, twijfel er niet aan, Clara bemint u, mijn zoon. »

« Neen, moeder, » antwoordde Daniël op den toon eener diepe hopeloosheid, « gij bedriegt u. Clara kan mij vroeger veel genegenheid toegedragen hebben, ik geloof het; nu evenwel is dit gevoel geheel in haar vergaan : een ander man is de begunstigde haars harten geworden. »

« Al schooner en schooner ! » lachte mevrouw

Laruelle. « Maar, om Gods wil, Daniël, waar haalt gij al deze hersenschimmen? Clara zou op eenen enkelen dag veranderd zijn? En wie is toch de gelukkige, van wien gij spreekt? »

« Frederik de Saizan, moeder. »

« Frederik de Saizan? » herhaalde mevrouw Laruelle met eene uitdrukking van angstige verwondering.

« Ja, moeder, Frederik is de oorzaak van mijn ongeluk. Hij is van edelen stam, evenals zij, wel-sprekend, rijk en schoon. Sedert eenigen tijd kon ik schier nooit meer ten huize van den graaf gaan, of ik ontmoette er den jongen baron, altijd, altijd nevens Clara gezeten en haar betooverende door zijne hoofdsche manieren en geestigen kout. »

« Ach, mijn arme Daniël, zijt gij daarvan wel zeker? » zuchtte mevrouw Laruelle.

« Ik twijfelde insgelijks, moeder, » antwoordde hij met diepe moedeloosheid, « mijne verschrikte ziel wilde nog hopen; maar mejuffer Elisabeth heeft mij bevestigd..... »

Hij werd in zijne rede onderbroken door de komst van den knecht, die eenen onverwachten bezoeker voorafging en tot aanmelding uitriep :

« De graaf van Warfuzée! »

Mevrouw Laruelle, door haren zoon gevolgd, ging Warfuzée te gemoet en zeide hem, na het wisselen eener minzame groetenis :

« Het bedroeft mij ten uiterste, heer graaf, dat gij dus, tweemaal op denzelfden dag, vruchteloos komt om mijnen man te spreken; maar gelief u neder te zetten : ik zal den knecht naar het stadhuis zenden, om mijnheer Laruelle te gaan roepen. »

« Wees gedankt, mevrouw, voor uwe groote dienstwilligheid, » was het antwoord. « Ik kom van het stadhuis en heb den burgemeester terloops gesproken. Hij zal hier zijn op slag van zes uren; alzoo nog drie of vier minuten. Ik aanvaard dienvolgens uw vriendelijk aanbod, mij gelukkig achtende, eenige oogenblikken in uw aangenaam gezelschap te mogen slijten. »

Hij nam eenen stoel, zette zich neder en zeide tot den jongen Laruelle :

« Sa, mijn goede Daniël, wij hebben sedert twee dagen het genoegen moeten derven, u ten onzent te zien. Gij zijt toch niet ziek, hoop ik? »

« Ziek? och neen, heer graaf, » stamelde Daniël met een licht rood op het voorhoofd. « Een weinig ongesteld, maar evenwel niet ziek. »

« Ik ben door mijne dochters gelast, hun nieuws van uwe gezondheid te brengen. Zij zijn nu zoozeer aan uwe tegenwoordigheid gewend, alsof gij hun een broeder waart. Ik meen te mogen gelooven, dat gij hun — dat gij mijner zoete Clara bovenal geen verdriet zoudt willen aandoen. Kondet gij zien, hoe treurig zij is sedert gisteren. Zij gaat, zij komt, zij zoekt rond, zij is bekommerd, als hadde zij iets kostelijks verloren. »

Daniël prevelde eenige onduidelijke woorden, om zijne verlegenheid en zijne ontroering te verbergen.

« Mejuffer Clara heeft een goed en dankbaar hart, » bemerkte zijne moeder. « Daarenboven, zooals gij zegt, heer graaf, wanneer de vriendschap eene gewoonte geworden is..... »

« Inderdaad, mevrouw, eene gewoonte bovenal, die uit eene bijzondere gelijkslachtingheid van inborst hare kracht zou ontleenen, indien er niet gewichti-

gere redenen tot zulke erkentelijke toegenegenheid bestonden. Mijne andere dochters achten mijnheer Daniël zeer hoog, hij weet het wel; maar Clara, dat is geheel iets anders : zij is altijd treurig, wanneer zij eenen enkelen dag moet doorbrengen zonder haren vriend, den edelmoedigen redder haars vaders, te hebben gezien..... Ik heb nu mijne boodschap bij u volbracht, mijnheer, en raad u aan, de treurige Clara niet langer in kommer over uwe dierbare gezondheid te laten. Ga haar bezoeken; gij zult Frederik de Saizan ten mijnent vinden en den vooravond in genoeglijken kout kunnen slijten. »

De jongeling was zeer ontroerd geweest, bovenal omdat zijne moeder hem met zegevierende blikken aanschouwde. Hadden de woorden van Clara's vader hem allereerst met blijdschap vervuld, nu evenwel was hem een degen door het hart gegaan, toen de naam van Frederik de Saizan als een onttooverende klank opnieuw de bron van zijnen angst en van zijn verdriet had gepend.

Zich zelve met geweld bedwingende, antwoordde hij :

« Ik dank den heer graaf wel oprecht voor de vleiende woorden, welke hij in zijne goedheid mij gelieft toe te sturen. Hoezeer ik het betreure, mij is het echter onmogelijk, van zijne minnelijke uitnoodiging nog dezen avond gebruik te maken. Morgen, hoop ik, zal het mij toegelaten zijn, mijnen eerbied aan mejuffers van Warfuzée te gaan betuigen. »

De graaf, als wilde hij de samenspraak op een ander onderwerp leiden, vroeg aan Daniël's moeder :

« Er is groot nieuws, niet waar, mevrouw, slecht nieuws? Niet zonder redenen brengt mijnheer Laruelle

zoo den ganschen dag op het stadhuis door. Gij weet immers, dat wij bedreigd zijn met oorlog? »

« Mijn man heeft mij niets gezegd, heer graaf, » was het antwoord, « maar volgens een onzer dienstboden mij daar straks vertelde, loopt het gerucht in de stad, dat er Spaansche en Duitsche soldaten op onze grenzen te zamen trekken. Daniël weet er misschien meer van? »

« Niet veel, moeder. Ik heb wel iets gehoord van de aankomst eeniger nieuwe troepen te Navagne en te Daalhem; maar ik gaf er niet veel acht op: mijn geest was op dat oogenblik met andere dingen bezig. »

De graaf scheen eensklaps in eene diepe overweging weggezonden; hij knikte bevestigend en glimlachte in zich zelve, als verblijd, omdat hij de tijding van de nadering der Spaansche troepen hoorde bevestigen.

Het hoofd opheffende, meende hij ongetwijfeld weder het woord tot mevrouw Laruelle te richten; maar de verschijning van den burgemeester, die op dit oogenblik met uitgestrekte hand tot hem kwam, belette hem dit.

« O, mijn lieve heer graaf, zult gij het mij wel vergeven, u dus te hebben laten wachten? » riep Laruelle. « Gij begrijpt, wanneer men eene groote verantwoordelijkheid heeft? Men moet iedereen aanhooren; en de zittingen van den schepenvaad duren dikwijls zoo lang, bovenal wanneer er onrustwekkende tijdingen toekomen..... Hebt gij mij iets bijzonders te zeggen? Ik ben geheel tot uwe beschikking. »

De graaf volgde den burgemeester in zijne schrijfkamer; en, toen beiden nederzaten, sprak hij:

« Mijn dierbare Laruelle, ik ben sedert eenige

dagen zeer bekommerd en vol vrees. Niet voor mij zelve, maar voor u, die mij een edelmoedig vriend en beschermer zijt. Evenmin ben ik gerust over het lot dezer edele stad, waar ik in mijn ongeluk zulke gulhartige gastvrijheid heb gevonden. »

« Hoe ernstig zijt gij toch, heer graaf ! » sprak Laruelle glimlachende. « Wat beteekent eene beweging der Spaansche troepen op onze grenzen ? Willen zij opnieuw in het prinsdom komen stroopen en plunderen, het zal eene groote ramp voor de arme boeren zijn ; maar binnen Luik toch hebben wij niets te vreezen. »

« Gij meent het, burgemeester ? Gave God, dat gij u niet misgriep over de gevaren, die u omringen en de vrijheid, de onafhankelijkheid dezer stad bedreigen ! »

« Laat hooren, heer graaf ; gij hebt misschien dingen vernomen, welke mij onbekend zijn ? Het is wel mogelijk. »

Warfuzée versomberde zijne stem, als om meer indruk op het gemoed van zijnen aanhoorder te doen.

« Het is afschuwelijk ! » morde hij. « Er is eene spanning gesmeed om op uw leven toe te leggen. Spanje heeft hier, ten koste van veel geld, moordenaars gevonden om den vader der stad Luik te dooden ! »

« Door wien weet gij dit ? » vroeg Laruelle, geheel kalm.

« Door personen, aanzienlijke personen, die toebehooren aan de gezindheid der *Chiroux* en uit genegenheid voor mij deze gruwelijke plannen mij hebben geopenbaard. »

“ En gij kent de namen der betaalde moordenaars of hunner aanleiders? ”

“ Neen, burgemeester; de bedoelde personen wisten ze zelven niet. ”

“ En de plaats en het uur, waar de aanslag zou gewaagd worden? ”

“ Insgelijks niet. ”

“ Welnu, heer graaf, ” zeide de burgemeester, “ na u eerst oprecht te hebben bedankt voor uwe belangstelling, zal ik mij veroorlooven de meening uit te drukken, dat gij het slachtoffer zijt van de arglist uwer gewaande vrienden. Het is sedert den dood van den burgemeester Beekman een voortdurend stelsel, mij door de aankondiging van zulke aanslagen te willen verschrikken, opdat ik mijn ambt nederlegge en de stad en de vrijheid overlevere aan de willekeur van de vijanden des volks. De verwittiging, welke gij mij nu brengt, is mij reeds honderdmaal gedaan. Ha, er zijn redenen om te gelooven, dat zij Beekman met venijn hebben vergiftigd; nu meenen zij mijn bestaan te vergiftigen door onophoudenden schrik en immer vernieuwde onrust. Ik ben er aan gewend, heer graaf. God heeft mijn leven in Zijne handen; dat Hij er over beschikke volgens Zijnen wil; maar den last, dien ik heb aanvaard, zal ik volbrengen tot het einde, zonder omzien en zonder vreezen. ”

Warfuzée scheen niet zeer vergenoegd over den weinigen indruk zijner woorden. Hij schudde het hoofd en sprak :

“ Te veel vertrouwen is dikwijls de bron van groote rampen, burgemeester. Sedert ik den waren toestand der zaken hier geheel heb kunnen erkennen, word ik

gemarteld door eenen gedurigen angst. Mijne dankbaarheid tot u, mijne verkleefdheid aan dit edele Luiksche volk laten mij geene rust meer. Ik zie van alle kanten niets dan gevaren : sluipmoordenaars, die naar uw dierbaar leven staan, eeuwige samenspanningen der *Chiroux*, kuiperijen van Spanje, omkooprij, verraad, vijandelijke legers, die samenrukken op uwe grenzen ! Ach, hoe ik mij de hersens folter, ik voorzie aan al die verwickelingen slechts een beklaglijk einde : het verlies van eenen edelmoe-digen vriend voor mij, het verlies der vrijheid voor de stad Luik ! »

« Ik begrijp u niet, mijn waarde graat, » riep de burgemeester, wezenlijk verwonderd over deze moedeloze taal. « Sinds wanneer toch is de toekomst zoo donker voor u geworden ? Kom, kom, de mensch, die zich overtuigd gevoelt, dat hij strijdt voor de waarheid en voor het recht, mag het hoofd dus niet laten hangen. In alle geval, er is niets aan te veranderen, ten minste niet van onzen kant. »

De graaf zweeg een oogenblik, bewoog zich op zijnen stoel en deed dan een gebaar, alsof hij tot iets gewichtigs had besloten.

« Ik heb nu sedert vele dagen, ook gedurende den nacht, dit alles overwogen, » zeide hij. « In mij is een ontwerp ontstaan, dat alles zou kunnen redden, dat uw leven en de vrijheid van Luik voor allen verderen aanslag zou kunnen vrijwaren. Misschien zult gij dit ontwerp afkeuren en verstooten ; evenwel, al verkeerde ik ook in de diepste dwaling, gij zult mij gelieven te verontschuldigen in de overtuiging, dat eene gedachte van dankbaarheid en opoffering alleen mij aandrijft. Om een einde te stellen aan de samen

spanningen der *Chiroux* en aan de kuiperijen der Spanjaards, om hier in Luik de rust te herstellen en bloedige twisten onmogelijk te maken, is er mij dunkt één middel. »

« Zoo? En dat machtig middel is? »

« Het beschermerschap van den koning van Frankrijk te aanvaarden en eene Fransche bezetting in Luik toe te laten. »

« En 's lands onafhankelijkheid, wat zou die geworden? » schertste de burgemeester.

« De koning zou ze waarborgen; hij zou Luik tot een gansch onzijdig en vrij gemeenebest maken. Gij zoudt natuurlijk het hoofd er van blijven en dus, om zoo te zeggen, zelf een vorst zijn, zoo niet bij name, dan toch metterdaad. »

Laruelle keek den graaf met eenen treurigen en schier bitteren grimlach aan.

« En zoo, » riep Warfuzée, « zou de prooi, waarop Spanje loert, voor altijd aan zijnen geest van overheersching ontruikt worden; en gij, mijn waarde vriend, gij zoudt u op de hoogste gunsten mogen verwachten : een woord, een enkele wensch van uwentwege, en een titel van baron of eene grafelijke kroon wierd de rechtvaardige belooning uwer uitstekende verdiensten! »

De oogen des burgemeesters glinsterden van verontwaardiging; zijn scherpe blik, hoe rustig ook in schijn, bracht den graaf in verlegenheid en gaf hem de overtuiging, dat pogingen van zulken aard op des burgemeesters vast gemoed moesten afstooten als de pijn op eene rots.

« Ik zou mij diep moeten gekwetst gevoelen over uwe zonderlinge woorden, heer graaf, » zeide Laruelle,

“ maar vooraleer ik u van miskenning en onrechtvaardigheid jegens mij beschuldige, zal ik eene vraag tot u richten, en ik smeeek u, geef mij een bewijs uwer vriendschap met daarop openhartig te antwoorden. Heeft de heer de Mouzon u niet geraden mij van deze dingen te komen spreken? ”

“ Inderdaad, ” bevestigde Warfuzée, die wel erkende, dat dit het eenig middel was om des burgemeesters spijt van zich af te keeren. “ De resident, aan wien ik mijne bekommerdheid en mijnen schrik over den toestand der zaken verklaarde, overtuigde mij, dat het beschermerschap des konings van Frankrijk een zeker middel is om aan alle gevaren te ontsnappen. Heeft hij mij bedrogen of heb ik mij misgrepen? Zulks geloof ik niet. Het bedroeft mij evenwel zeer, burgemeester, u eenig ongenoegen te hebben aangedaan. Ik vraag u om vergiffenis en bid u te gelooven, dat, indien ik het mis had, mijne verkeefdheid aan u en de stad Luik de eenige bron mijner dwaling zou zijn. ”

“ Ik vermoedde wel, heer graaf, ” zeide de burgemeester weder minzaam, “ dat men uwe goede trouw had verrast en door de afschildering van ingebeelde gevaren u had verschrikt tot zooverre, dat de helderheid van uw oordeel voor een oogenblik ten minste er door verloren ging. Zeker, het is schoon, dankbaar te zijn, zelfs jegens de personen of het volk, die ons slechts de geringste diensten hebben bewezen, maar in staatszaken mag men niet zoo lichtgeloovig zijn. Gij spreekt van kuiperijen, van valsche middelen, van omkooprij en van verraad, en gij schijnt van meening, dat Spanje alleen tot zulke snoode middelen zijne toevlucht neemt. Wat anders ziet men nu

in de wereld? Het zijn echter de volkeren niet, die het voorbeeld van zulke zedeloosheid geven; uit het hof der vorsten walmt dit voorbeeld als eene verpeste lucht over Europa. Terwijl de koning van Frankrijk den ridder Puy-Laurens door schatten gelds, een hertogdom en een schitterend huwelijk overhaalt om zijnen meester, des konings eigen broeder, te verraden, hoort men zeggen, dat de koning van Spanje pogingen heeft aangewend om den kardinaal-minister Richelieu zelven om te koopen (1). Ijselijk! En, zij het nu de koning van Frankrijk of de koning van Spanje, die geld of hooge waardigheden aanbiedt om een vrij geweten te koopen, zal een eerlijk man deze helsche verleiding met minder gramschap verstooten? Wat doet het er aan, in wiens naam zulke makelaars in laffe zielen tot ons komen? »

« Bedaar, ik bid u, mijn lieve burgemeester, » onderbrak de graaf zijne rede op biddenden toon. « Laat mij toch niet denken, dat gij op mij vergramd zijt. Ik had de zaken zoo niet ingezien en beken ten volle mijn ongelijk. Inderdaad, de vorsten bevechten elkander in deze ongelukkige tijden meer nog door kuiperijen en bedrog dan door de wapens, en wie zich laat verschalken, wordt hun slachtoffer. »

« Ik ben niet verstoord op u, mijn goede graaf, » antwoordde Laruelle, die geweld deed om zich te bedwingen, « en ik dank u, dat gij mij tot de bedaardheid terugroept. Deze samenspraak is mij pijnlijk : het gevoel van onrecht en valsheid roert mij het bloed. Laat mij evenwel u nog eenige woorden zeggen om de vernieuwing zulker onaangename

(1) CAPEFIGUE, *Richelieu, Mazarin, la Fronde*, etc., t. IV, p. 144.

gesprekken tusschen ons te voorkomen. Mistrouw u van den resident de Mouzon, heer graaf. Hij zoekt zijne verheffing te bekomen door hier in Luik de zaken volgens den wensch zijns konings te doen keeren; en dewijl dit met rechtzinnige middelen niet kan gelukken, gebruikt hij er andere. Het is zijne zending; hij is diplomaat. Wij hebben de vriendschap van Frankrijk noodig, om eenen steun tegen Spanje te vinden; maar indien wij dien steun slechts ten prijze onzer onafhankelijkheid konden koopen, dan stierven wij veeleer tot den laatsten man op de verbrijzelde muren onzer stad. Wat wij willen, wat, behalve eenige verdwaalde lieden, al de Luikenaars willen, bestaat in de volgende punten, die u, evenals ons, tot gedragsregel kunnen verstrekken; onzen wettigen vorst zijne rechten op dit prinsdom behouden; de oude rechten des volks van Luik tegen alle inkorting verdedigen; onze onzijdigheid, reden en beschermerschild van ons bestaan, doen eerbiedigen; en voor het overige vriend zijn en vriend blijven van alle volkeren, die zich niet tot onze vijanden verklaren. Met deze punten immer voor oogen te houden, zijn wij sterk tegen alle twijfelachtige politiek van binnen en tevens tegen alle kuiperijen van buiten..... En nu, mijn waarde vriend, vraag ik u op mijne beurt om verschooning. Gij hebt in mijn hart snaren geraakt, welker pijnlijke trillingen mijnen wil overheerschen. Drukte ik mij uit met vurigheid en met drift, geloof, dat geen enkel mijner woorden tegen u was gericht. Ik weet, dat gij mij een verkleefd vriend zijt, en ik bid God dat Hij mij uwe genegenheid geheel en onbewolkt late behouden. »

De graaf had tot dan met eene geheime spijtigheid

op des burgemeesters rede geluisterd. Nu stond hij op en zeide met eenen helderen glimlach op de lippen :

“ Gij zijt waarlijk te goed, onbegrijpelijk goed, mijn lieve Laruelle. Ik ben alleen schuldig en bedank u voor uwe kostbare terechtwijzing. Morgen of overmorgen, wanneer wij beiden bedaarder zijn, zullen wij deze samenspraak hervatten, en ik zal u ten overvloede bewijzen, dat ik geheel en al denk als gij. Ik heb mij laten verrassen door dien arglistigen de Mouzon. Gij alleen hebt gelijk : inderdaad, een land, dat zijne onafhankelijkheid onder het bescherm-schap van eenen vreemden vorst stelt, houdt op onafhankelijk te zijn. Tot wederziens. ”

“ Blijf nog, heer graaf, wij zullen van aangename dingen spreken. ”

“ Neen, de avond valt; ik word te huis verwacht. ”

“ Het zij zoo, tot morgen dan. ”

De burgemeester geleidde zijnen gast tot bij de deur en zeide :

“ Gij hebt daar waarlijk een prachtig rijtuig en schoone paarden, heer graaf. Is de heer de Fallais nogal redelijk geweest aangaande den prijs? ”

“ Zeer redelijk. Hij geeft mij daarenboven alle gemak tot betaling, ofschoon ik het op dit oogenblik niet noodig had, want ik heb het beloop van eenige oude schuldvorderingen ontvangen..... Tot wederziens, heer burgemeester. ”

Warfuzée klom in zijn rijtuig; de paarden, door de zweep geraakt, draafden de St.-Jansstraat op.

Een weinig later was de graaf in zijne kamer bij eene lamp gezeten.

Eene gespannen pistool, waarvan hij de tromp naar Warfuzée's borst hield gericht (blad. 145).

Hij scheen door spijt en gramschap vervoerd; want hij gromde in zich zelve en wrong de vuisten met driftigheid. Soms sloeg hij zich met de hand op het voorhoofd, als om nieuwe gedachten in zijne hersens los te maken, of slaakte eenen doffen kreet van wanhoop.

Na zeer lang dus tusschen allerlei smartelijke overwegingen te hebben gevlot, stond hij op, kruiste de armen op de borst en mompelde met den blik ten gronde :

“ Hoofden, zoo hard als de keien der Maas! Neen, neen, ik heb mij misgrepen. Het is hier niet, dat ik mijn doel zal bereiken. Van den eenen kant de arglistige de Mouzon, die de vruchten mijner pogingen ten zijnen voordeele wil keeren, — die mij tot aalmoes eenige duizenden livres toewerpt, en onderwijl mij spreekt van hooge koninklijke gunsten, welke hij zelf najaagt. Van de andere zijde een burgemeester, die zich in zijne brutale rechtvaardigheid besluit als in eene verschansing, om zijnen invloed en zijne macht met niemand te moeten deelen. Wat kan ik hier hopen?..... Wij zullen het zien nochtans! Deze hersens, die zoovele groote ontwerpen vormden, zijn nog niet ledig. Ik kan de vlag nog niet strijken als een lafaard, die bij den minsten tegenstand het gevecht ontloopt. Ha, Laruelle, ha, de Mouzon, gij hebt nog niet gedaan met mij! Gij wilt in behendigheid, in diplomatie tegen mij worstelen? Welaan, het zij zoo! Spanje, Frankrijk, mijne vijanden, mijne vrienden..... het lot daagt mij uit om u al te zamen het hoofd te bieden..... Ha, ik ga niet achteruit voor zulken strijd! Welke bron van moed en grootschheid, zich dus alleen te zien tegen allen! ”

Hij wreef zich de handen met zelfgenoegen, terwijl hij zeide :

“ Ik heb nu tijd om nieuwe ontwerpen te beramen. Gedurende eenige weken zal ik de hand bij de Mouzon niet moeten gaan uitsteken; ik heb geld..... ”

Door dit denkbeeld gedreven, naderde hij tot de kas en trok eene lade uit, waarin vele stapels goudgeld glinsterden.

Hij telde het met de oogen en mompelde :

“ Twee..... zes..... acht..... negenduizend livres! Daarmede kan men eene wijl de voorvallen nazien en nieuwe kansen berekenen. En wie weet, of mijn brief aan De Vriese mij niet eene nieuwe goudader zal openen? Want daar ten minste kent men mijn gewicht en mijne waarde, en men is er breed en vrijgevig. ”

Na de lade te hebben gesloten, zette hij zich weder bij de tafel en vervolgde met zelfvoldoening op het gelaat den loop zijner gedachten.

Er werd op de buitendeur geklopt. Daarin was zeker niets ongewoons; maar de bijzondere aard van dit geklop deed den graaf sidderen. Waarom? dit wist hij zelf niet. Ook hield hij met eenen lichten spotlach de oogen naar de deur gekeerd en luisterde op het doffe gerucht van stemmen, dat in de gang zich deed vernemen.

Eensklaps werd de deur zijner kamer geopend, en daar vertoonde zich een onbekend man van zeer hooge gestalte, met het lichaam en de armen onder eenen grijzen mantel verborgen en het gelaat schier gansch bedekt met den afvallenden rand van eenen breeden hoed.

Terwijl de graaf, door verrassing stom, den vreem-

den bezoeker beschouwde en poogde hem te herkennen, ontdekte deze het hoofd en zeide lachende :

“ Ha, ha, heer graaf, mijne komst schijnt u wel terdege te verwonderen. Inderdaad, ik heb het goed geoordeeld, mij niet te doen aanmelden. ”

“ Grandmont! ” riep de graaf. “ Gij hier? Gij, die mij zoo lafhartig hebt verraden? ”

Hij wilde eene beweging doen om de bel te grijpen; maar de vreemdeling bracht zijnen rechterarm van onder zijnen mantel en toonde eene gespannen pistool, waarvan hij de tromp naar Warfuzée's borst hield gericht.

“ Maak geen gerucht, ik bid u, ” zeide hij zeer koel.

De graaf sprong bevend terzijde; want hij twijfelde niet, of deze man, zonder vrees en zonder hart, was bekwaam om onmeedoogend zijne bedreiging uit te voeren.

“ Wie heeft u binnengelaten? ” stamelde hij. “ Moet ik gaan denken, o hemel, dat Gobert mij verraadt? ”

“ Neen, heer graaf, ” was het antwoord, “ hij verraadt u evenmin als ik u heb verraden. Eene pistool, die ons aangrijnst, doet wonderen. Gobert is stom geworden als een visch. Hij zal niet komen, indien gij hem roept. Niemand zal komen, of van binnen of van buiten : ik heb den sleutel der voorpoort in mijne tasch. ”

“ Afschuwelijk, mij zoo in mijne woning komen aanvallen! Mij bedreigen met eene pistool! Zijt gij dan hier met inzicht om mij te dooden? ”

“ Bedaar, heer graaf, ” zeide Grandmont, “ en laat mij toe eenen zetel te nemen. Ik mistrouwde u, in de zekerheid, dat gij mij van verraad ten uwen opzichte zoudt verdenken; ik mistrouwde u tevens,

omdat ik niet goed weten kon, of gij niet zoudt pogen uwe schuldbekentenis van vierduizend gulden op eene andere wijze dan met geld te betalen. »

« Ha, gij komt om geld? » zuchtte de graaf, min of meer van zijnen eersten schrik verlost. « Ik zou u wel iets of wat kunnen geven, maar is het zóó, dat men een wisselbrief aanbiedt? »

« Neen, in gewone omstandigheden zeker niet. Zoohaast wij elkander beter kennen, zullen wij waarschijnlijk wederkeerig deze groote voorzorgen nutteloos achten. Zet u insgelijks neder, heer graaf; wij zullen een beetje met bedaardheid kouten. Vooreerst zal ik u zeggen, dat degene, die uwe schuilplaats op het kasteel van Melin aan de Spanjaarden heeft verraden, niemand anders is dan zekere Thomas Diex, een knecht van den baron de Melin. Ik heb het uit zijnen eigen mond vernomen; want hij durft op het Luiksche niet wederkeeren en is nu soldaat te Daalhem. Zoo is het misverstand tusschen ons uit den weg geruimd. Spreken wij nu van geld, vermits gij denkt, dat ik hier kwam om u geld te vragen. Gij zijt mij vierduizend gulden verschuldigd, niet waar? Is het u mogelijk, betaal ze mij, of geef mij ten minste een gedeelte er van. »

« Maar zoo zijn onze voorwaarden niet! » riep Warfuzée. « Gij hebt mij verzekerd, dat gij mij tijd zoudt laten om hier mijne zaken op goeden voet te brengen. »

« Zeker, gij hoort wel, dat ik niet alles eisch. Zeg op, heer graaf, wat belieft het u, mij heden te geven? De helft? »

« De helft? Zooveel heb ik niet..... want ik moet kunnen leven. »

„Hoeveel dan? „

„Een vierde : duizend gulden. „

„Het is wel, geef ze. „

Terwijl Warfuzée naar de kas ging en de lade opende, volgde Grandmont, zonder op te staan, hem met de oogen en hield intusschen de hand aan de pistool, welke hij op eenen hoek der tafel had nedergelegd.

De graaf telde onder het licht der lamp een aantal goudstukken en zette ze op stapels. Grandmont hield den blik op zijne handen gevestigd en verzekerde zich zooveel mogelijk, dat men niet voornemens was hem te bedriegen.

„Ik zie het, er zijn duizend gulden, „ zeide hij. „Wees nu zoo goed, heer graaf, en zet u weder op uwen stoel daar, terwijl ik eene kwijschelding schrijf. „

Hij greep papier en inkt en krabbelde in allerhaast een ontvangstbewijs, dat hij den graaf ter hand stelde; dan stond hij op, opende eene diepe lederen tasch, die onder den mantel hem aan den gordel hing, en scharde er al de gouden muntstukken in.

„Nu die kleine zaak is afgedaan, „ sprak hij, als bereid om de kamer te verlaten, „zal ik eindigen met u te verklaren, waarom ik eigenlijk dezen avond hier ben gekomen. Ik wist wel, dat ik geld ontvangen zou; maar het was slechts, omdat de gelegenheid zich aanbood. „

„Gij zijt nog niet tevreden? „ zuchtte de graaf zich aan nog onaangename dingen verwachtende.

„Ja wel, ik ben tevreden, „ antwoordde Grandmont. „Gij, heer graaf, zult echter nog meer redenen

hebben om over mij voldaan te zijn, als ik u zal zeggen, dat ik niet zonder gevaar voor mij tot u gekomen ben, om voor de tweede maal u het leven te redden. »

« Mij het leven redden? Is mijn leven bedreigd? »

« Zonder mijne verkleefdheid waart gij een verloren man, heer graaf : en gij zoudt u welhaast, aan boeien geklonken, op den weg naar Brüssel gezien hebben, om daar op het schavot te sterven. »

« Welk snood uitvindsel is dit ! » morde Warfuzée met eenen krampachtigen grijnslach.

« Geen uitvindsel, » hernam Grandmont. « Eene waarheid, zoo onfeilbaar als de natuurlijke dood. »

« En gij zult mij redden, zegt gij? »

« Ja, heer graaf. Om uwe vijanden te bedriegen en een schromelijk lot te ontloopen, is er een eenvoudig middel. Gij moet morgen, morgen reeds de stad Luik verlaten en naar Frankrijk vluchten. »

« Onmogelijk. »

« Indien gij liever in gezelschap uwer tegenwoordige vrienden, in gezelschap van Laruelle, de Mouzon, de Saizan en anderen door de zegevierende *Chiroux* wordt vermoord, het staat u gansch vrij. Maar ik verzeker u, heer graaf, dat gij het te laat en schrikkelijk zult betreuen, mijnen belangeloozen raad niet te hebben gevolgd. »

De uitdrukking van Warfuzée's gelaat was eensklaps veranderd. Zijne oogen glinsterden, en iets als een glimlach van innig verlangen zweefde op zijne lippen.

« Grandmont, mijn waarde Grandmont, » vroeg hij, « wat zegt gij altemaal? De burgemeester en de Fransche resident door de zegevierende *Chiroux* ver-

moord? Er zijn dus groote voorvallen ophanden? Openbaar mij dit geheim, ik bid u! »

« Hoop dit niet, heer graaf, » was het antwoord. « Ik heb u verwittigd, dat gij Luik moet verlaten. Daarin reeds heb ik mijnen koning verraden. Ik heb het gedaan om u te redden, belangeloos en zonder belooning te eischen. Vraag mij niets meer en laat mij vertrekken. »

De graaf voegde de handen te zamen en riep smeekend :

« Maar, Grandmont, gij begrijpt niet? Indien gij mij dit geheim toevertrouwt, maakt gij mij hier machtig als een reus. Bedrieg ik mij niet over de gewichtigheid van hetgeen er te gebeuren staat, dan zoudt gij het leven van den burgemeester en van de Mouzon, ja zelfs het behoud der stad Luik in mijne handen stellen! O, dan wierd ik bekwaam om voor mij fortuin en verheffing en voor u geld, veel geld, schatten gelds te bekomen. Spreek, spreek! — Gij zwijgt? Ik bezweer u, trap ons beider geluk zoo niet met de voeten! »

« Het kan niet zijn, heer graaf! » mompelde Grandmont, het hoofd met kracht schuddende.

Warfuzée sprong naar de kas, trok de lade open en zeide :

« Zie, zie, Grandmont, hoeveel hoopjes glinsterend goud! Ik behoud er slechts een enkel van voor mij; al het overige zal ik u geven voor het geheim : zes-duizend livres! »

Grandmont, door den glans van het goud aange-trokken, naderde tot de kas en hield eene lange wijl stilzwijgend de oogen op den bekorenden schat gevestigd.

“ Gij zult het mij geven, heer graaf? ” mompelde hij.

“ Ja, zesduizend livres! ”

“ Nu? ”

“ Nu. Onmiddellijk, nadat ik de openbaring heb ontvangen. ”

“ Welaan, nader, heer graaf, ” zeide Grandmont.

“ Ziehier wat er staat te geschieden, indien het verraad, waartoe gij mij verleidt, het niet belet. De *Chiroux* zijn gereed om allen te gelijk op een gegeven oogenblik te wapen te loopen, het stadhuis in te nemen, zich van de noodklok meester te maken en den burgemeester met al zijne aanhangers en vrienden te vermoorden. ”

“ Is dat alles? ” zuchtte met zekere onttoovering de graaf, die tot dan zijnen adem opgehouden had.

“ Ware het niets anders, het geheim zou geene honderd gulden waard zijn, ” antwoordde Grandmont. “ Onderbreek mij niet. Dien dag zullen de moedigste en minst bekende bannelingen in de stad zijn, om de *Chiroux* te helpen; en op het oogenblik van den strijd zal de generaal Jan de Weert met eenige regimenten Croaten en Spanjaards voor de poort van Amercœur staan. De *Chiroux* zullen hem binnenlaten..... en welk bloedbad er het gevolg zal van zijn, dit kunt gij lichtelijk voorzien. Er is eene bijzondere bende gelast, rechtstreeks naar uwe woning te loopen en u levend te vangen, opdat het schavot niet beroofd worde van zijne prooi. Gij ziet dus wel, dat mijn raad goed en rechtzinnig was? ”

Maar Warfuzée, weggerukt door het gevoel der grootheid en macht, welke het bezit van zulk schrik-

kelijk staatsgeheim hem ging verleenē, dacht niet meer aan zijn eigen behoud.

“ Inderdaad, » morde hij, “ ik ben u dankbaar, mijn vriend; maar, maar wanneer moet dit alles gebeuren? »

“ Zaterdag aanstaande, bij het aanbreken van den dag. Dan zal er achter de hoogte van Robermont door de Spanjaards, — gedurende den nacht bedektelijk naar Luik afgezakt, — een zwaar kanonschot gelost worden. Dit is het teeken. Een uur daarna zal alles voltrokken zijn. Hebt gij mij nog iets te vragen? »

“ En wat gij zegt, is wel zeker, Grandmont? »

“ Vermits ik in Luik ben, om daarover mondelinge boodschappen van den generaal te dragen. »

“ Gij kent de hoofden dezer samenzwering? »

“ Neen, heer graaf; ik ben slechts in betrekking met mannen als ik, die zich laten betalen door den koning, in wiens dienst zij zijn. »

“ Hunne namen, Grandmont! »

“ De kennis dezer namen zou u gansch nutteloos zijn, heer graaf; daarenboven, indien ik ze openbaarde, zou het mij waarschijnlijk het leven kosten. Dring aldus daar niet op aan. Ik heb aan uw verlangen voldaan en mijne waren geleverd : ik neem het geld van den koop. »

Terwijl hij deze woorden sprak, legde hij de stapels goud een voor een in zijne tasch, gespte zijnen gordelriem vaster aan, greep de pistool van de tafel, keerde zich tot de deur en zeide :

“ Misschien zult gij het nuttig oordeelen, deze gebeurtenissen te beletten, heer graaf. Ik heb u inderdaad het middel er toe gegeven. Het is uwe

zaak; maar vergeet niet, dat, indien gij in het minst liet vermoeden, wie u dit geheim heeft geleverd, een kogel of een dolksteek mij onmiddellijk over dit ver- raad zou wreken. »

« O, Grandmont, vrees dat niet. Uw leven is mij te dierbaar. Gij ziet het, ik beloon edelmoedig de diensten, welke men mij bewijst. Ik zal u nog noodig hebben waarschijnlijk; maar in dat geval, waar u gevonden? Gij zijt altijd te Navagne? »

« Neen, heer graaf, ik ben gedurig op weg, om geheimen op te speuren of moeilijke zendingen te vervullen; maar ik kom niet zelden in Luik. Hebt gij mij noodig, doe een gesloten briefje afgeven in de herberg *het Zwarte Paard*, bij de St.-Pholiaan-Overmaas. Het zal mij onfeilbaar toekomen, want ik heb daar eenen bijzonderen bode tot mijne beschik- king..... Vaarwel, heer graaf, tot wederziens..... Neen, neen, roer de bel niet; volg mij insgelijks niet: ik zal den sleutel binnen op de poort laten. »

Met deze woorden verliet hij de kamer. Een oogen- blik daarna werd de voorpoort met kracht gesloten.

VI

De graaf van Warfuzée had dien nacht slapeloos doorgebracht. De veropenbaring, door Grandmont hem gedaan, had zijnen geest ontsteld en hem niet toegelaten de oogen te sluiten. In deze rusteloosheid was evenwel niets pijnlijks geweest; integendeel, allerlei schitterende droomen van macht en van grootheid hadden het heerschzuchtig gemoed van den graaf gestreeld, en meermalen had hij zich zelven tot de hoogste waardigheden bij het hof van Frankrijk verheven gezien : de eerenamen van hertog en van ambassadeur hadden hem onophoudend in de ooren gezongen.

Hij was vroeger dan naar gewoonte opgestaan en kleeedde zich nu en schikte zich op, langzaam en immer overwegende, of hij wel onmiddellijk tot den resident en tot den burgemeester zou gaan, om hun aan te kondigen, welk groot gevaar de stad en hen zelven bedreigde. Het bezit van het geheim, zoolang hij het alleen kende, was hem eene zoo milde bron van blijdschap en van hoogmoed, dat hij er bijna niet kon toe besluiten dit bezit met anderen te deelen. Er was echter geen middel om het geheim terzelfder tijd te behouden en er voordeel uit te trekken. Hij

zou dus dien morgen de resident gaan vinden; maar het had geene haast.....

Terwijl hij dus denkende was, werd er zachtjes op de deur geklopt, als vreesde men hem al te plotseling te wekken.

Op zijn antwoord « binnen! » opende zijn kamerknecht de deur en zeide :

« Verschoon mij, heer graaf; er is daar beneden iemand, die u volstrekt wil spreken. Op zijne kleederen, maar bovenal op zijn aangezicht te oordeelen, moet hij een Jood zijn. Overigens, zijn naam bewijst het genoegzaam : hij heet Isaac Abrahams. »

« Isaac Abrahams? De bankier van den Franschen resident..... wat mag die wisselaar met mij te verhandelen hebben? » mompelde Warfuzée.

« Hij zegt, heer graaf, dat hij u dingen van het grootste gewicht mede te deelen heeft : geheimen, waarvan de kennis u waarschijnlijk ten hoogste zal verblijden. »

« Ha, ha, het gaat wel, zeer wel! » riep Warfuzée juichend uit. « Mijn lieve Gobert, de fortuin wordt mij gunstig op eene gansch bijzondere wijze : de geheimen komen mij toegestroomd van allen kant. Welhaast zullen mijn invloed en mijne macht zonder palen zijn. U zal ik niet vergeten : uwe trouwe diensten eischen eene milde belooning. Gij zult ze hebben; ik zal u rijk genoeg maken, om het overige uws levens te Nijvel als een waar rentenier te slijten..... Ga nu en verwittig den bezoeker, dat ik onmiddellijk beneden kom. »

Hij haastte zich aan zijnen opschik en daalde eenige oogenblikken na zijnen knecht de trappen af.

Isaac Abrahams, de wisselaar uit de St.-Catherina-

straat, was een hoogstaltig en zwaarlijvig man met grijzen baard en grove gelaatstrekken, iets, dat geheel tegenstrijdig scheen met den nederigen, biddenden en vleienden glimlach, welke op zijne dikke lippen zweefde. Hij droeg eenen langen tabbaard, eenen viltten hoed en breede lederen schoenen; maar zijne kleederen waren zoo oud en weinig verzorgd, dat men hem veeleer voor een behoeftig dan voor een schatrijk man zou hebben aangezien.

« Zoo vroeg op den dag, mijn waarde bankier? » riep Warfuzée, in de kamer tredende. « Ik ben waarlijk nieuwsgierig om de redenen van uw onverwacht bezoek te vernemen. »

De wisselaar stuurde zijne glinsterende oogen in het rond en fluisterde met gebaren van bekommerdheid :

« Maar, uwe hoogheid, gij spreekt zoo luide; kan niemand ons hooren of bespieden? »

« Niemand, heb geene vrees. »

« Het is, ziet gij, heer graaf, de muren in deze hatelijke tijden hebben ooren, en de arme burgers zijn omringd met gevaren. Wat ik u te melden heb, is gewichtig, en het ware misschien niet goed voor u en voor mij, dat iemand wiste, wat ik hier kom doen. »

« Spreek, ik bid u, gij maakt mij ongeduldig, » morde Warfuzée.

Met eenen sluwen glimlach op de lippen, die genoeg merken liet, dat hij zelf niet aan zijne woorden geloofde, vroeg de wisselaar :

« De heer graaf heeft schuldenaren te Brussel, niet waar? Schuldenaren, die hem tamelijk groote sommen te betalen hebben? »

“ Inderdaad, er zijn lieden, die mij geld schuldig zijn, ” antwoordde Warfuzée twijfelend en verwonderd. “ Hebben zij u misschien gelast, mij in hunnen naam zulke schulden te betalen? ”

“ Ja, heer graaf, ja. ”

“ En is dit het gewichtig geheim, dat gij mij mededeelen moest? ”

“ Gewichtig, zeer gewichtig, uwe hoogheid : vijfduizend gulden, nagenoeg tienduizend livres. ”

“ Inderdaad, zulke somme is niet te verachten, ” zeide de graaf met eene blijdschap, die slechts door zijn mistrouwen was gematigd.

De wisselaar opende zijne tasch en legde eenige kleine papieren ter tafel.

“ Ziehier, uwe hoogheid, waardijen op zicht, ten beloope van vijfduizend gulden. Ik heb eene kwijtschelding gereed geschreven : uwe hoogheid heeft ze enkel te onderteekenen. ”

Warfuzée las het schrift.

“ Ik zie hier wel op, dat gij mij vijfduizend gulden hebt geteld, ” murmelde hij, “ maar van wien dit geld komt, desaangaande bespeur ik niet de minste melding. ”

“ Deze brief, heer graaf, zal u waarschijnlijk volle bevrediging geven. ”

Na den brief, dien de wisselaar hem overhandigde, te hebben geopend en met den blik te hebben overloopen, vroeg de graaf, terwijl hij den wisselaar scherp in de oogen zag :

“ Gij weet, Isaac Abrahams, van wien dit geld mij toegezonden wordt? ”

“ Ootmoedige dienaar van alwie mij een penningsken wil laten verdienen, ” was het ontwijkend ant-

woord, « ben ik dankbaar met hart en ziel; maar ik weet niets..... volstrekt niets. »

« Gij veinst, Isaac. Zoudt gij bij geval mij willen doen gelooven, dat gij den naam niet kent van den gene, die u het bevel gaf, mij deze nogal aanzienlijke somme te tellen? Uw eenvoudige lach is geen antwoord. Spreek, ik wil het! »

« Wat gij mij gebiedt u te zeggen, heer graaf, mag ik niet weten; maar vermits gij dus aandringt..... het bevel van betaling werd mij toegezonden uit Brussel door een hooggeplaatst persoon, die voor zulke geheime geldzaken mij van tijd tot tijd met zijn vertrouwen vereert. »

« Maar hoe is dit mogelijk? » riep Warfuzée. « Gij zijt de bankier van mijnheer de Mouzon; hij ziet u voor een verkleefd dienaar van den koning van Frankrijk aan. »

« O, zijn verkleefde dienaar, inderdaad! » antwoordde de wisselaar, zich op de borst slaande.

« Dan bedriegt gij waarschijnlijk uwe lastgevers van Brussel..... of zoudt gij misschien terzelfder tijd een getrouw dienaar van den Spaanschen koning zijn? »

« O, zijn getrouwste dienaar, inderdaad, » antwoordde weder de wisselaar. « Het verwondert uwe hoogheid ten onrechte. Het geld kent geen vaderland: een mark gouds met de beeltenis van den sultan der Turken is evenveel waard als met de beeltenis der koningen van Frankrijk of Spanje. Ik ben een wisselaar, anders niet. Ik doe geldzaken voor alwie mijnen dienst vraagt. Met andere dingen bemoei ik mij hoegenaamd niet. Wie kan zeggen, dat dit niet het gedrag is van een eerlijk man? »

“ Het is niet verwonderlijk, Isaac Abrahams, » riep Warfuzée schertsend, « dat lieden van uwe soort zoo spoedig rijk worden, daar ze de kunst kennen om terzelfder tijd uit vele kribben te eten. »

Deze bemerking kwetste ongetwijfeld den wisselaar; want er liep eene zure grijns over zijne lippen. Evenwel verborg hij zijne ontevredenheid en klaagde op treurigen toon :

“ Eilaas, heer graaf, wat gij daar zegt, zou geheel waarheid zijn, indien ons ambacht niet verdorven werd; maar er zijn tegenwoordig Christenen, die het zoo goed kunnen als wij. »

Warfuzée gevoelde den steek. Hij zag den stouten man met strengheid in de oogen : maar Isaac bleef onbewogen onder zijnen blik en lachte, als hadde hij de beteekenis zijner eigene woorden niet begrepen.

“ De lieden, van wie gij spreekt, hebben een hooger doel dan gij, » zeide de graaf, die zijn misnoegen poogde te bedwingen. “ In alle geval kan ik uw oordeel daarover missen. Wat ik verlang te weten, is, of men zich wel verzekerd mag houden, dat gij zwijgen kunt. »

“ Zwijgen, heer graaf? » herhaalde de wisselaar, “ of Isaac Abrahams kan zwijgen? Wanneer men hem iets vertrouwt, is dit geheim even verborgen, alsof het op duizend voet diepte onder den St.-Martijnsberg lag begraven. Anders hoe zou ik mij den verkleefdsten dienaar mogen noemen van twee koningen, die, ware het hun mogelijk, elkander in eene vriendelijke omhelzing zouden versmachten? »

“ Gij hebt gelijk en zijt een slimme vogel, Isaac Abrahams, » zeide de graaf. “ Gij zult insgelijks mijn vertrouwen hebben. Waarschijnlijk zal dit de

laatste zaak niet zijn, die ons in betrekking zal stellen. »

« Dankbaar, diep dankbaar, uwe hoogheid, » mompelde de wisselaar, terwijl hij zich tot de deur begaf. « Beproof uwen ootmoedigen dienaar Isaac : voor de hem toevertrouwde geheimen is zijn hart een graf, gesloten met eenen steen, zoo zwaar, dat niemand ter wereld hem oplichten kan. Uwe hoogheid ontvang mijn eerbiedvol vaarwel. »

Zoohaast de bankier na vele diepe buigingen de kamer had verlaten, greep Warfuzée de wisselbrieven, overzag ze nog eens en sloot ze in de kas.

Dan naderde hij tot de tafel, zette zich op eenen stoel en las den brief, welken Isaac hem had ter hand gesteld.

« Ha, ha ! » riep hij zegevierend uit, « ik meende, dat die De Vriese een looze vos was, en daar laat hij zich vangen in den eersten strik, dien men hem spant. Hij zendt mij tienduizend livres, zonder van mij een enkel geschreven woord te eischen, dat mij verbindt ! En hij belooft, indien ik den koning getrouw wil dienen, dat men nog vrijgeviger met mij zal zijn. Het schaap heeft dus veel wol en wil geschoren worden ? Het zij zoo, wij zullen er nut van trekken..... Den koning van Spanje dienen ? Hem, die mij heeft doen veroordeelen tot den dood en mij al mijne vaderlijke eigendommen heeft ontnomen?..... Maar indien er wezenlijk kans was, om weder in genade te worden ontvangen en mijne goederen terug te krijgen ? Kom, kom, geene dwaasheid ! Zij zouden mij met beloften wiegen, totdat ik hunne vijanden hier zou hebben machteloos gemaakt, en dan, dan zouden zij het versleten werktuig met voeten trappen,

zooals zij het reeds meer dan eens hebben gedaan. Het is van den kant van Frankrijk, dat het geluk mij toelacht. Wanneer men te Parijs zal weten, dat men aan mij, aan mij alleen het behoud der stad Luik is verschuldigd..... »

Hij greep de bel en zeide tot Gobert, die in de deur verscheen :

« Ik moet eene boodschap doen; en dewijl het schoon weder is, zal ik te voet gaan. Mejuffer Elisabeth, indien zij lust heeft om te rijden, kan over de koets beschikken tot den middag. »

Eenige minuten later klopte Warfuzée aan de deur van de Mouzons woning. Maar deze was niet te huis en zou, volgens den knecht, slechts tegen den middag terugkeeren. Waar zijn meester gegaan was, dit wist hij niet te zeggen.

Over de afwezigheid van den resident was de graaf zeer verdrietig; want hij zag zich gedwongen, zijn vastgesteld plan geheel te wijzigen of onverrichterzake weder naar huis te keeren.

Na een oogenblik te hebben geaarzeld, nam hij echter een besluit, keerde den hoek der St.-Jansstraat om en richtte zich naar het huis des burgemeesters.

Hier was hij gelukkiger en werd schier onmiddellijk door Jaspar in eene achterzaal geleid, waar hij niet alleen mijnheer Laruelle, maar tevens den Franschen resident aantrof. De tegenwoordigheid van de Mouzon scheen hem niet te verheugen; integendeel, zij wekte eene grijns van ontevredenheid op zijn gelaat. Volgens zijne berekening moest hij het geheim aan elk afzonderlijk openbaren, om een dubbel voordeel er uit te kunnen trekken. Nu was het nochtans te

laat, en hij zag zich verplicht, deze wederwaardigheid met geduld te aanvaarden.

Na het wisselen der eerste groetenissen greep de Mouzon hem de hand en riep met teekens eener groote blijdschap uit :

“ Ha, mijn waarde graaf, ik heb u eene goede, eene zeer goede tijding te melden. Uw zoon Albert is tot jonker der kleederkamer des konings benoemd, met eene jaarwedde van tienduizend livres! ”

“ Ik wensch u geluk, heer graaf, ” zeide de burgemeester. “ Ziedaar uwen zoon verheven tot eene waardigheid, die vele jonge edellieden der beste huizen hem zullen benijden. ”

“ Maar, mijn lieve Warfuzée, wat beteekent dit? of bedrieg ik mij? ” vroeg de Mouzon verwonderd. “ Dit nieuws schijnt u niet zeer te verblijden. Ik, die meende, dat gij mijnen genadigen koning met zegeningen zoudt overladen? ”

“ Ja, ja, ” mompelde Warfuzée, “ ik ben den koning dankbaar, diep dankbaar..... maar welk genoeg dit goede nieuws mij ook moet veroorzaken, ik ben te zeer verschrikt om er op dit oogenblik naar behooren gevoelig aan te zijn. Integendeel, het is mij pijnlijk, u beiden dus lachend en onbekommerd te vinden, terwijl voor het einde dezer week een bloedig graf u moest verslinden, u beiden en mij en allen, die u dierbaar zijn of u ooit eenig bewijs van verkleefdheid gaven! Glimlach niet zoo ongeloovig, burgemeester. Ditmaal hadden onze vijanden hunnen aanslag zoo wel berekend, dat hij onfeilbaar moest gelukken..... En wie weet nog, of binnen eenige dagen het Spaansche leger zijne zegeliederen niet zal aanheffen op de rookende puinen dezer stad? ”

« Maar, o hemel, wat zegt gij altemaal? » stamelde de Mouzon. « Het moet wel ernstig zijn : gij schijnt inderdaad geheel ontsteld, heer graaf. »

« Schromelijke dingen! » zuchtte Warfuzée. « Wij allen zijn den dood toegewijd. Luik moet een bloedbad worden, zooals men er nog geen heeft gezien. Wat mij sidderen doet, is de overtuiging, dat niets het kan beletten..... niets dan mijne scherpzinnigheid en mijn ijver voor het behoud van mijne weldoeners en van het edele Luiksche volk. »

De resident was wezenlijk verschrikt. Hij had evenals iedereen het voorgevoel gehad, dat er iets gewichtigs op handen was; zoo erg had hij het echter niet verwacht. Was het niet de vrees voor zijn leven, die hem ontstelde, zoo was het ten minste de gedachte, dat door zulk beslissend voorval zijne loopbaan geheel verbroken en al zijne eierzuchtige droomen vernietigd zouden geworden zijn.

« Maar gij hebt toch de vaste hoop, heer graaf, dat wij die ongelukken zullen kunnen beletten of verijdelen? » mompelde hij.

« Ja, ik ben er zeker van; dank zij mijner onophoudende waakzaamheid, dank zij den invloed, dien ik geniet, zelfs op zekere aanleiders der *Chiroux* ! »

De burgemeester, die tot dan zeer kalm op al deze uitroepingen had geluisterd, zeide met eene uitdrukking van twijfel :

« Inderdaad, wat de heer graaf ons meldt, schijnt van zeer ernstigen aard; maar hij zal begrijpen, dat wij niet met kennis der zaken over de gewichtigheid zijner mededeelingen kunnen oordeelen, tenzij het hem gelieve ons duidelijker te verklaren, wat hij heeft vernomen. »

Warfuzée begon geheel het plan van den aanval uit te leggen, zooals Grandmont het hem had geopenbaard; hij voegde er nieuwe bijzonderheden bij, om meer indruk op het gemoed zijner aanhoorders te maken. Hij bepaalde zelfs het getal der *Chiroux*, die bij het aanbreken van den dag het stadhuis zouden bestormen, op eenige duizenden en noemde zoovele Spaansche regimenten, die op hetzelfde oogenblik voor de poort van Amercœur zouden staan, dat er genoeg waren om een machtig leger uit te maken. Wat hem dus tot overdrijving aanspoorde, was de tergende koelheid des burgemeesters, die half glimlachend de schouders optrok en zich geenszins liet ontroeren.

Toen de graaf zijne uitlegging eindigde, vroeg de burgemeester :

“ Alzoo, deze verraderlijke aanslag zou bepaald zijn op Zaterdag aanstaande, bij de eerste morgenschemering? ”

“ Ja, burgemeester. ”

“ En gij zijt wel zeker, heer graaf, dat men u niet heeft bedrogen? ”

“ Altijd twifelen! Gij zult dus weigeren te geloovent, totdat gij de zegepralende Spanjaards op de markt ziet? ”

“ Neen, alles is mogelijk, bovenal zulke poging vanwege onze vijanden; maar gij weet het wel, heer graaf, het is hun stelsel, de openbare rust in Luik door geruchten van dien aard te storen. Daarmede verlamt men den arbeid en den handel; men ontstelt de gemoederen, men hitst de burgers tegen elkander op..... in de hoop, dat men eindelijk het volk zal kunnen wijsmaken, dat vrijheid en vrede, onafhanke-

lijkheid en welvaart dingen zijn, die niet te zamen kunnen gaan. Indien gij, zonder het te weten, de speelbal waart geweest van zulken listigen bedrieger?»

« Ho, neen, neen, de persoon, die mij het schrikkelijk geheim openbaarde, is mij zeer toegedaan, alhoewel hij vóór zijne komst te Luik de partij der *Chiroux* met verblindheid aankleefde en ze nu nog even vurig aan te kleven schijnt. Deze persoon heeft mij reeds door andere gewichtige zaken bewezen, dat het onvoorzichtig en onrechtvaardig zou zijn, de volstrekte oprechtheid zijner mededeelingen te verdenken. Nog nooit vernam ik een woord uit zijnen mond, dat niet stiptelijk is bewaarheid geworden. »

« Mogen wij dien persoon niet kennen? » vroeg de Mouzon.

« Neen, heer resident, gij zult mij toelaten dien naam te verzwijgen. Een mensch, die belangeloos mij het middel bezorgt om de stad Luik voor eene geheele vernieling te behoeden, mag noch wil ik ver raden. »

« Welnu, burgemeester, niet gedraald! » zeide de Mouzon. « Men behoort zonder het minste uitstel de middelen te beramen om deze stad tegen den snooden aanslag der *Chiroux* en der Spanjaards te beveiligen. »

« Ja, indien de openbaringen, welke de heer graaf heeft ontvangen, waar zijn..... »

« Gij twijfelt er nog aan? »

« Mijn geloof desaangaande is niet volledig, inderdaad, » antwoordde de burgemeester. « Maar laat ons vooronderstellen, dat het ontwerp, om op zulke wijze de stad te overrompelen, wezenlijk gevormd zij. Ik zie er geen groot gevaar voor ons in van het oogeblik, dat wij de inzichten onzer vijanden kennen. »

« En indien de *Chiroux* er in gelukten het stadhuis te overweldigen? » bemerkte de resident.

« Zij zullen daar niet in gelukken. »

« Maar zulk machtig Spaansch leger voor de stad? Waarschijnlijk zal men uwe muren met grof geschut beschieten..... en wie weet? »

« De Luikenaars zullen hunne muren verdedigen, heer resident. Ons ontbreekt grof geschut noch krijgsvoorraad. »

« Nochtans, burgemeester, indien gij mij gelasten wildet, de hulp van mijnen koning in naam uwer stad te vragen? Er is zeker nog tijd om in allerhaast eenige regimenten, al ware het slechts ruitery, over de grenzen te doen komen. »

« Ha, dit ware wel het voorzichtigste en zekerste middel! » riep Warfuzée. « Dan hadde de stad Luik niets meer te vreezen, noch voor hare veiligheid, noch voor hare onafhankelijkheid, noch voor hare volksrechten. Hare vijanden zouden vernederd worden : de koning van Frankrijk zou den grond van het prinsdom tot op zijne uiterste grenzen doen eerbiedigen! »

« Neem een moedig besluit, burgemeester, » voegde de Mouzon er bij. « Verlos uwe stad in eens van al die gevaren, van die schadelijke onzekerheid en van die eeuwige onrust. »

« Gij weet wel, mijne goede vrienden, » antwoordde Laruelle met eenen glimlach, « dat ik doof ben langs dien kant. Wil de koning van Frankrijk onze vijanden in het open veld bestrijden, de wereld is daartoe wijd genoeg, en wij zullen met oprechte blijdschap zijne overwinningen toejuichen. Binnen de muren der stad Luik komen evenwel geene vreemde troepen,

zelfs niet al stortte er een gedeelte onzer muren onder geweld der vijandelijke bestorming neder. Uw koning, heer resident, heeft ons zijne vriendschap beloofd, op voorwaarde, dat wij in den oorlog onzijdig zouden blijven. Het is de vaste wil van het Luiksche volk, dien goeden raad te volgen. Waarom hoopt gij dan zoo voortdurend, ons die onzijdigheid te zien opofferen? Ik zou niet gaarne iets zeggen, dat onheusch ware jegens uwen doorluchtigen vorst; maar een vrij volk, dat den vreemde zijne hulp afsmeeft, vindt niet zelden meesters in degenen, die het als beschermers had geroepen. Spreken wij dienvolgens daar niet meer van. Gij moet reeds sedert lang weten, dat het geheel nutteloos is. »

« Het zij zoo ! » zuchtte de resident ontmoedigd. « Geve God, dat gij u over uwe krachten niet misgrijpet. Men moet echter maatregelen bepalen, om met kans van welgelukken het plan des vijands te verijdelen. »

« Dat is zoo moeilijk niet als gij denkt, » zeide de burgemeester. « Gij weet, dat elk der twee en dertig ambachten onophoudend tien gewapende mannen ter beschikking van den schepenraad moet houden. Wij roepen dezen tot ons, alsook de leden der schuttersgilden. Met zulke macht kunnen wij al de wachten versterken, zoowel op het stadhuis als op de torens der vesten en aan de poorten der stad. Overigens verwittigen wij al de leden der ambachten, dat zij hunne wapens gereed moeten houden, om op den eersten galm der noodklok naar St.-Lambertusplaats en naar de markt te komen geloopt. Indien gij ooit zulken volksstorm bijwoont, mijnheeren, zult gij al de straten eenen stortvloed van gewapende mannen

zien spuwen; en gij zult verbaasd staan over den ontelijken zwerm heldhaftige burgers, die Luik in zijnen schoot bevat..... »

De Mouzon meende eenige bemerkingsen te wagen over het weinig vertrouwen, dat men volgens hem kon stellen in zulken verwarden hoop van teugellooze lieden; maar er werd op de deur geklopt.

De knecht Jaspar trad in de zaal en zeide tot zijnen meester :

« Mijnheer, er is een bode van Argenteau gekomen met haastige tijdingen voor u. »

« Ha, ik weet wie het is! » riep Laruelle. « Veroorlooft mij u gedurende eenige oogenblikken te verlaten, mijnheeren. Misschien zal ik dingen vernemen, die de openbaringen van den graaf zullen bevestigen; misschien het tegendeel..... Binnen eenige minuten ben ik terug. »

Zoohaast de burgemeester was verdwenen, zeide Warfuzée tot de Mouzon :

« Ik hoop, heer resident, dat gij de uiterste gewichtigheid van den dienst, welken ik den koning nu bewijs, niet zult miskennen. Zonder mij ware de stad Luik verloren en hare trouwste dienaars werden vermoord. »

« Zeker, ik erken, dat gij mijnen vorst een schitterend bewijs van verkleefdheid en uitzonderlijke behendigheid geeft, » antwoordde de Mouzon.

« En gij zult den kardinaal-minister er over schrijven, op zulke wijze, dat hij het behoorlijk achte mij voor mijne diensten te beloonen? »

« Twijfelt gij daaraan, heer graaf? Het is mijn geluk, u te kunnen verplichten, gij weet het wel; en deze omstandigheid stelt mij een machtig middel ter

hand, om de gunsten van mijnen grootmoedigen koning ten uwen voordeele in te roepen. »

« Raad den heer minister Richelieu aan, mijn diplomatisch vernuft tot hoogere zendingen te gebruiken. »

« Ik zal het doen, wees zeker. Uwe belangeloosheid in deze zaak zal mijner aanbeveling meer kracht bijzetten. »

« Mijne belangeloosheid? » morde Warfuzée. « Zeker, ik ben geheel belangeloos; maar de verrassing van dit geheim zal den koning echter eenig geld kosten. »

« Geld kosten? » herhaalde de Mouzon verwonderd en met mistrouwen. « Indien gij geld ter belooning eischt, laat gij mij weinig kans om gunsten van eenen hooger en aard voor u te vragen. »

« Ik eisch geen geld voor mij, maar voor den persoon, die mij het geheim openbaarde. »

« Ik meende, heer graaf, dat deze persoon uw vriend was en enkel uit verkleefdheid voor u had gehandeld? »

Warfuzée naderde meer tot de Mouzon en zeide met teruggehoudene stem :

« Sa, mijn waarde resident, gij begrijpt, dat ik voor mijnheer Laruelle zekere bijzonderheden moest verborgen houden. Hij mag niet weten, dat ik mij zoo geheel, met lijf en ziel, aan den dienst des konings van Frankrijk heb toegewijd. Nu ga ik u onbewimpeld de waarheid doen kennen. Het geheim, dat ik u daareven openbaarde, heb ik gekocht in naam des konings. »

« En zonder mij op voorhand er iets van te zeggen? Men wordt ginder verbitterd op mij. Met mij onop-

houdend te dwingen tot het vragen van geld, zult gij mij eindelijk nog bij den kardinaal-minister in ongenade doen vallen. »

« Zoo? » gromde Warfuzée met gedwongene spijt. « Ik hadde den koop moeten afslaan, en u en al de aanhangers van Frankrijk laten vermoorden? De stad Luik aan de Spanjaarden laten leveren? »

« Neen, neen, dat meen ik niet, heer graaf. Indien gij niet te veel voor het geheim hebt gegeven..... »

« Tienduizend livres, heer resident. »

« Tienduizend livres! Hoe die ginder losgemaakt, zonder mij in gevaar te stellen? »

« Is de zaak niet gewichtig genoeg? Schrijf er over volgens de waarheid, en men zal de opoffering niet te groot vinden. »

De Mouzon schudde het hoofd als iemand, die zich in verlegenheid gevoelt.

« Wat zal ik schrijven? » morde hij. « Er zijn geene daadzaken, men zal mij niet gelooven. »

« Hoe verstaat gij dit, heer resident? »

« Wel ja, het is licht te begrijpen : de burgemeester gaat in het openbaar maatregelen nemen om den aanslag onmogelijk te maken. Zoohaast de saamgezworenen bemerken, dat zij verraden zijn, zullen zij van hun ontwerp afzien, — en het zal natuurlijk iedereen vrijstaan, te denken dat zulk ontwerp nooit heeft bestaan. »

Een pijnlijk licht drong in de hersens van Warfuzée; hij bleef een oogenblik in stilte ten gronde zien en zeide dan met eenen zucht :

« Waartoe dient het dan, eilaas, dat men zich opoffere? Men zou zelfs den onmeetbaren dienst kunnen ontkennen, dien ik nu heb bewezen? »

“ In afwezigheid van feiten..... ”

“ En ik zou het geld moeten verliezen, dat ik voor den koning heb uitgegeven ? ”

“ Daarover zullen wij straks spreken, heer graaf. In alle geval kan ik desaangaande niets beslissen vooraleer ik bevelen van Parijs heb bekomen. ”

Warfuzée begon grommend door de zaal te wandelen. Hij scheen ontsteld door gramschap en verdriet; het gepeins, dat de gehoopte voordeelen hem konden ontsnappen, en dat hij hier de speelbal der listigheid van de Mouzon en der onplooibaarheid van den burgemeester ging worden, vernederde hem en bracht het rood des ongedulds op zijn voorhoofd.

Hij bleef eensklaps staan en keerde terug tot de Mouzon met eenen glimlach op het gelaat, als hadde hij middel gevonden om te voorkomen wat hij vreesde; maar de terugkeer des burgemeesters hield het woord hem op de lippen. Beiden zagen mijnheer Laruelle met nieuwsgierigheid aan.

“ Gij moogt het mij niet ten kwade duiden, heer graaf, ” zeide hij; “ maar nu ik uit den bode heb gehoord, wat er op onze grenzen omgaat, heb ik nog meer redenen om te denken, dat men uwe goede trouw heeft verrast. De Spaansche bezettingen zijn niet merkkelijk vermeerderd. Een regiment Croaten, dat van den Rijn was gekomen, heeft reeds zijnen doortocht naar Brabant voortgezet. Moet er iets geschieden, het kan niet zoo spoedig zijn. Diensvolgens heeft men u ten minste aangaande den bepaalden dag bedrogen. ”

“ Men heeft mij niet bedrogen, burgemeester; ik ben er zoo zeker van als van mijn leven ! ”

“ Het zij zoo, heer graaf; in alle geval zullen wij

handelen, alsof de zaken inderdaad geheel beraamd waren, zooals gij hebt voorzegd. Wij kunnen er gerust op slapen; eens dat de gewapende burgers en de schutters het stadhuis en de vesten bezet houden, zal er zich geen enkele *Chiroux* binnen Luik durven roeren..... »

« Mag ik u eene aanmerking doen? » onderbrak Warfuzée deze woorden. « Mij schijnt het, heer burgemeester, dat gij al te licht, ik zou schier zeggen lichtzinnig, over zulke gewichtige zaak oordeelt. Gij hebt voorgenomen den aanslag onmogelijk te maken. Met dergelijke beslissing wint men niets; men kan zelfs niet eens weten, of er wel werkelijk eene spanning bestond. De vijanden der stad en der vrijheid blijven ongehinderd en even machtig. Het is niet te verwonderen, dat men hier voor dagelijksche onlusten heeft te vreezen en in eeuwige bekommerdheid leeft. Het geheim, dat ik u heb geleverd, geeft u nochtans het middel aan de hand, om dit kwaad tot in den wortel uit te rukken en de stad Luik eenen onverstoorbaren vrede te verzekeren. »

« Gij meent het, heer graaf? »

« Ja, burgemeester, een onfeilbaar middel. »

« Ik luister. »

« Ziehier wat ik zou doen : het is eene oorlogsberekening.... en op deze wijze zou men tevens overtuigd worden, dat ik mij niet heb laten bedriegen, zooals gij beiden het schijnt te vooronderstellen. Ik zou in het geheel niet gebaren, dat ik van den aanslag onderricht ben. Slechts in den nacht tusschen Vrijdag en Zaterdag zou ik bedektelijk mijne maatregelen nemen. In één woord, ik zou de *Chiroux* te wapen laten loopen en het stadhuis laten bestormen. Eens

dat het spel voor goed aan den gang is, kom ik met volle macht toegelopen; ik verplet de *Chiroux* on het getal en doe ze vermoorden tot den laatste toe. Zoo is de stad Luik voor eeuwig van de Spaanschgezinde ruststoorders verlost, en er komt een beslissend einde aan de eeuwige kuiperijen onzer vijanden. »

« Ha, welk schoon ontwerp! » riep de Mouzon met blijdschap. « De *Chiroux* wierden gevangen als in een net! Gij moet den raad volgen van onze vernuftigen vriend, heer burgemeester. Zulke gunstige gelegenheid biedt zich zelden aan. »

Laruelle scheen zelf een oogenblik door de welberekenendheid van dit ontwerp getroffen. Hij zweeg om na te denken; doch welhaast schudde hij het hoofd en zeide met eenen glimlach :

« Indien ik u wel heb begrepen, heer graaf, zouden er volgens uw plan in Luik eenige honderden menschen, misschien duizenden dood blijven? Het bloed, het burgerbloed zou door onze straten stroomen? Ik ben burgemeester; het volk noemt mij den vader der stad. Mag ik dan zulke gruwelijke slachterij laten geschieden, wanneer ik ze kan voorkomen? Ik beschouwde het als eene misdaad; mijn geweten zou het mij verwijten tot op den boord van mijn graf. »

« Maar het bloed, dat er vergoten wierd, zou het bloed uwer vijanden zijn, het bloed dergenen, die uwe vrijheden willen vernietigen, » bemerkte Warfuzée.

« De *Chiroux* zijn insgelijks Luikenaars, » antwoordde Laruelle. « Alhoewel verdwaald, zijn zij onversaagd, en zij zouden niet bezwijken, vooraleer een aantal goede burgers te hebben doen sneuvelen. »

« Vermits zij u den oorlog aandoen, waarom zoudt

gij vreezen hen volgens de wetten van den oorlog te behandelen? »

« Neen, neen, waar het kan belet worden, mogen de zonen van Luik elkander zoo niet vermoorden. Bloed tusschen burgers, mijnheeren, geneest niets; het eischt immer meer bloed; het doet nieuwe veeten ontstaan, het zaait onverbiddelijken haat tusschen menschen, die broeders moesten zijn. Onze plicht is integendeel, door de rust, door den tijd, door gedoogzaamheid en geduld de oude wonden te sluiten. Spreek mij van dit ontwerp niet meer, ik bid u; de gedachte alleen, dat ik, die gelast ben te waken over het leven mijner medeburgers, de hand zou kunnen leenen tot zulke menschenslachting, doet mij huiveren. »

« Welaan, handel dan volgens uw eigen goed-dunken! » riep Warfuzée, met zekere bitsigheid. « Wij hebben het recht niet om u onze zienswijze op te dringen; maar geve God, heer burgemeester, dat gij het niet te laat betreuret, mijnen raad te hebben verworpen. »

« Kom, kom, geene spijtigheid, mijn lieve graaf, » zeide Laruelle. « Ik weet, dat de verkleefdheid aan de belangen der stad Luik uwe eenige drijfveer is. — Dit gevoel is in u zoo sterk, dat het volgens mijn denken de gevaren in uwe oogen soms wel een beetje vergroot. Ieder heeft zijne verantwoordelijkheid..... »

De knecht, na te hebben geklopt, naderde tot zijnen meester en zeide hem iets aan het oor.

« Het is wel: verzoek den kapitein eenige minuten te wachten, » werd hem bevolen.

« Neen, neen, wij verlaten u, burgemeester. Niet waar, heer resident? »

“ Ja; ik heb dezen morgen nog eenige dringende zaken af te doen. ”

“ Vaartwel dan, mijnheeren, tot wederziens, ” zeide de burgemeester, hen tot de deur geleidende. “ De voorvallen zullen getuigen, wie onzer het goed voorhad, en wie onzer zich in deze zaak rechtzinnig heeft misgrepen. In alle geval zal het onze vriendschap niet verzwakken, ik ben er zeker van. ”

Warfuzée en de Mouzon stapten de straat in.

De burgemeester ging in zijne schrikkamer, reikte de hand tot den bezoeker, die daar op hem wachtte, en zeide :

“ Goeden dag, kapitein, wat verschaft mij het vermaak van uw bezoek? Verlangen onze moedige schutters iets van den schepenraad? Zit neder, ik bid u; wij zullen dus gemakkelijker kouten. ”

Deze persoon was gekleed als een deftig burger; maar zijn bruin gelaat, zijne vierkante schouders en bovenal zijne dikke, breede handen getuigden, dat hij gewoon was, zijne dagen in zwaren arbeid te slijten.

Zich nedergezet hebbende, antwoordde hij met merkbaar slechte luim :

“ Ik dank u, heer burgemeester, voor uw minzaam onthaal. Mijne schutters hebben voor het oogenblik niets noodig. Evenwel ben ik door hen tot u gezonden, om over iets te klagen, dat hun grootelijks mishaagt. ”

“ Te klagen? Ten opzichte van wat, kapitein? ”

“ Tegen u, burgemeester. Gij weet, dat de schutters van St.-Pholiaan uwe verkleefdste vrienden geweest zijn? ”

“ Ik hoop wel, dat zij het zullen blijven. ”

« Het is insgelijks mijne hoop. Nu zijn zij echter ontevreden over u..... en, alhoewel het mij pijn doet zulks te moeten zeggen, zij hebben gelijk! »

De bitsige toon, waarop de hopman der schutters deze laatste woorden sprak, bedroefde mijnheer Laruelle zichtbaar.

« Alweder lastertaal of bedrog! » zuchtte hij. « Met den zuiversten en vurigsten wil der wereld kan men niet wel doen voor iedereen. Nu, kapitein, verklaar mij, waarin ik den mannen van uw gilde kan mishaagd hebben. »

« Zij beschuldigen u van zwakheid, burgemeester, van toegevendheid voor de snoode *Chiroux* en van een geduld, dat ons eindelijk nog onze vrijheden en onze onafhankelijkheid zal kosten. De *Chiroux* houden nu sedert eenige dagen vergaderingen, zonder het schier te verbergen; zij bedreigen ons openlijk met nakende ongelukken en tergen ons, dat het bloed ons in de aderen kookt. Wij hebben uwe bevelen uit liefde tot u geëerbiedigd; maar er moet een einde aan komen; wij willen niet langer dus uitgedaagd worden..... en daarenboven, met het Luiksche volk in eeuwige onrust te houden, storen zij ons aan den arbeid en beschadigen ons in onzen handel. »

« En wat verlangt gij van mij? » vroeg de burgemeester onbewogen. « Ik ben immers zoowel onderworpen aan de wetten als de minste burger van Luik? »

« Welaan, dan zullen wij ons zelven recht doen! » riep de hopman der schutters met een krachtig gebaar.

« Gij bedriegt u, mijn dappere vriend; gij hebt te veel liefde voor onze stad en zijt te redelijk, om de

bevelen van den schepenraad met opgezetten wil te overtreden. »

« Wij zullen het zien, burgemeester. Indien morgen vroeg er geen vijftig *Chiroux* in de gevangenis zitten of, in geval van tegenstand, op de straat vermoord liggen, dan wil ik mijnen degen en mijnen naam verliezen ! »

« En indien ik dáár was en het u wilde beletten ? zoudt gij wel wreed genoeg zijn om mij, om uwen vriend en burgemeester Laruelle over het lijf te loopen, tot het begaan eener misdaad tegen de vrijheid ? »

Deze woorden, op eenen ernstigen, doch tevens zoeten toon gesproken, deden indruk op het gemoed des kapiteins. Hij scheen zich met geweld te bedwingen en zeide spijtig :

« Neen, o neen, dit niet : wie een haar van uw hoofd raakt, is een dood man ! Maar, burgemeester, wees toch een beetje krachtdadig en vervul uit eigen beweging den plicht, welken de dreigende gevaren u opleggen. Gij weet, of ten minste gij gevoelt zoo goed als iedereen, beter waarschijnlijk, dat er erge dingen gebrouwen worden. Het is tijd te waken en desnoods het vuur te versmachten, voordat het ons verslindt. »

« Mijn vriend, de drift, de aanhitsing uwer gezellen misschien maakt u onrechtvaardig jegens mij. Ik waak dag en nacht ; geen oogenblik mijns levens of het is toegewijd aan het gewetensvol vervullen der zware taak, welke mijne medeburgers, mij hebben opgelegd. Dwalen kan ik als mensch ; mijnen plicht verzuimen als burgemeester, dit zal ik nimmer. En of gij het zijt, kapitein, gij, mijn warme, trouwe vriend, of een vijand, die mij aandrijven wil tot het miskennen van dien plicht..... »

« Om het kort te maken, burgemeester, zal ik u

maar zeggen wat mijne mannen mij gelast hebben u te vragen. Dezen avond, te 10 uren, zal er ten huize van den heer Rossius, achter St.-Denijskerk, eene vergadering van *Chiroux* gehouden worden. De heetste kopstukken zullen er tegenwoordig zijn; en wat daar tegen de stad Luik en de vrijheid gesmeed wordt, kan men wel vermoeden. Welnu, de schutters van St.-Pholiaan vragen uwe toelating, om die schelmen aan hun verraderlijk werk te verrassen en ze naar het gevang te leiden. »

« Onmogelijk, kapitein; volstrekt onmogelijk. Ik verbied u zelfs deze vergadering te storen. »

De kapitein zag Laruelle met gloeiende oogen aan en riep uit :

« O, hemel, kende ik u niet beter, burgemeester, ik zou gaan denken, dat gij..... maar neen, sterve veeleer dat hoonend woord op mijnen mond ! »

De burgemeester vatte hem de hand en zeide met goedheid :

« Kom, mijn vriend, laat u niet door eene ongegronde ontsteltenis medeslepen, en luister een oogenblik met geduld op mijne woorden. Daarna zijt gij altijd vrij om in uwe eerste overtuiging te volharden, indien gij meent, dat ik mij misgrijp. Wij zijn omringd van vijanden, zoowel binnen als buiten de stad. Het is zelfs verwonderlijk, dat wij onder zulke veelvormige en onophoudende aanvechting niet bezwijken. Weet gij, waar de bron is van onze macht? Die bron ligt in onzen eerbied voor de wet en de vrijheid. Indien wij dien eerbied gingen verzaken en door gewelddaden onze eigene wetten verscheuren, waar bleve dan ons recht om te verdedigen wat wij zelven miskennen? »

De kapitein schudde het hoofd, als waren deze redenen hem lastig.

« Om klaarder te spreken, » hernam Laruelle, « staat er niet duidelijk in onze wetten geschreven, dat elke burger van Luik vrij is om met andere burgers te vergaderen? Staat er niet veel uitdrukkelijker nog, dat de woning eens burgers heilig is en niet mag worden geschonden? Kunt gij een vrij land vooronderstellen, mijn vriend, waar niet ten minste twee gezindheden tegenover elkander staan? En indien nu de machtigste partij telkens het genot der vrijheid aan de zwakste ontzeide, zou deze op hare beurt, als zij sterk wordt, niet hetzelfde doen? Het ware juist, alsof er in het geheel geene vrijheid bestonde..... want wat is eigenlijk de vrijheid? Het is niets anders dan het genot van het recht, gewaarborgd en verzekerd aan alle burgers, maar vooral aan de zwakke. Zeker, het is pijnlijk voor moedige en heetbloedige mannen als gij, te moeten verdragen, dat onze vijanden middelen beramen om hunne verderfelijke gedachten te doen zegepralen; onze wetten nochtans laten toe, dat men over de zaken der stad en die van het prinsdom in volle vrijheid handele en beraadslage. Neem voor een oogenblik aan, dat de *Chiroux* het bestier der stad in handen kregen. Wat zoudt gij zeggen, indien zij, onder voorwendsel dat wij *Grignoux* zijn, ons tegen wet en rede den mond stoppen en ons verboden zelfs de weinige vrijheden te genieten, die zij zouden hebben gespaard? Gij begrijpt dit immers wel, mijn vriend? »

« Ik ben maar een smid, » antwoordde de kapitein met eenen diepen zucht. « Maar ik gevoel wel, burgemeester, dat gij misschien in den grond gelijk hebt.

Het is echter moeilijk te begrijpen, dat men vrij kan zijn om de vrijheid zelve te vernietigen. Ik beken, dat dit mijn verstand te boven gaat. Alzoo : de *Chiroux* mogen openlijk verraad brouwen, en wij kunnen het niet beletten? »

« Zoolang zij binnen de palen der wet blijven, neen, kapitein; maar zoohaast zij pogen hunne plannen door gewelddaden werkstellig te maken, dan begint de rol der wrekende wet..... Kom, mijn vriend, ik moet mij naar het stadhuis begeven. Heb de goedheid mij tot daar te vergezellen. Ik zal u onderweg overtuigen, dat geduld en eerbied voor het recht insgelijks wapenen zijn, sterker in den duur dan het zwaard of het vuurroer..... »

De kapitein, door de ernstige taal des burgemeesters, maar bovenal door zijne onverstoorbare minzaamheid beheerscht, scheen geheel overwonnen.

Hij volgde mijnheer Laruelle in de straat en vergezelde hem, vriendelijk met hem koutende, tot voor de trappen van het stadhuis.

VII

Alhoewel de burgemeester nog altijd twijfelde aan de waarheid der openbaringen van Warfuzée, liet hij echter niet na, de noodige maatregelen te nemen om de veiligheid der stad te verzekeren. Hij vergaderde de dekens der ambachten en de officiers der gilden, en gaf hun allen nauwe onderrichtingen over hetgeen elk te doen had, ingeval van eenen opstand der *Chiroux* of van eenen aanval der Spanjaards. De wachten op het stadhuis, op de torens der vesten en aan de poorten werden aanzienlijk versterkt. Al de burgers en werklieden werden aangemaand, om op den eersten roep der noodklok gewapend te zamen te loopen op de plaatsen, vanouds aan elk ambacht daartoe aangewezen, ten einde van daar met macht naar het stadhuis of naar de bedreigde poorten op te trekken.

Deze bevelen en hunne onmiddellijke uitvoering brachten eene groote onrust onder de bevolking. Des anderen daags stonden de straten overal vol menschen, meest nog vrouwen, die elkander met aangejaagde nieuwsgierigheid vroegen, wat er te gebeuren stond en welk gevaar de stad bedreigde. De *Chiroux*

vreesde men niet veel. Ook mengde zich onder het gesnap des volks menige spottende uitdaging tegen hen. Ernstiger scheen evenwel de omstandigheid, dat men de poort van Amercœur met meer dan honderd man had bezet en de lont bij de kanonnen op de vesten immer brandend hield. Men verwachtte zich dienvolgens aan eene bestorming door de Spanjaards en, indien het rondlopend gerucht gegrond was, zou de vijandelijke aanval den toekomenden Zaterdag geschieden.

In afwachting van dit dreigend voorval waren de gemoederen zoodanig ontsteld, dat schier niemand nog lust tot den arbeid gevoelde. De werkhuizen waren verlaten; de koolgravers, in stede van in hunne mijnen neder te dalen, bleven op de St.-Lambertusplaats of op de Markt koutend staan of dwaalden in benden langs de vesten.

Uit dezen toestand sproot groote schade voor den handel en de nijverheid; maar dewijl hij slechts vier dagen moest duren, getroostte men zich lichtelijk dit verlies.

Erger en gevaarlijker was de tegenwoordigheid in de straten van zoovele duizenden werklieden, die elkander door woorden van haat en gramschap tegen de *Chiroux* aanhitsten. De burgemeester, de dekens en de officieren der schutters zagen zich verplicht, van 's morgens tot 's avonds, en zelfs gedurende een gedeelte van den nacht te been te zijn om alle gewelddadigheid te voorkomen; want het gemeene volk sprak van niets anders dan van de *Chiroux* tot den laatste toe in de Maas te smijten, om de stad in eenmaal van dat verraderlijk gebroed te verlossen.

Gelukkig dat de *Chiroux* zich geheel stilhielden, en,

waar de gelegenheid zich aanbood, luidop verklaarden, dat niemand hunner de minste gedachte had om onrust te veroorzaken.

De berichten, welke in groot getal van Argenteau, van Navagne en van andere kanten der grenzen toekwamen, waren insgelijks van aard om de vrees voor eenen aanval te verminderen. De Croaten waren allen naar het binnenland van Brabant en Limburg vertrokken, en de Spaansche bezettingen telden niet meer mannen dan te voren.

Dit vertrek der vijandelijke troepen kon eene krijgslist zijn. Men bleef dienvolgens gewapend en niet zonder angstige bekommerdheid den Zaterdag afwachten.

Maar wanneer de Zondag aanbrak, zonder dat men de minste beweging van binnen of van buiten had bemerkt, verspreidde zich de overtuiging, dat de wethouders alweder door valsche inlichtingen waren bedrogen geworden. Men begon zelfs daarover luid te spotten, en reeds des avonds werden er hier en daar liederen in den Waalschen tongval gezongen, waarin men zich over den misgreep van den schepenvaad vroolijk maakte. Zóó was de gewoonte der Luikenaars : geen voorval, gelukkig of rampspoedig, ernstig of boertig, waarop zij niet even ras in hunne schilderachtige taal liederen dichtten, welke zich als een loopend vuur onder het volk verspreidden en schier onmiddellijk in al de wijken der stad werden gezongen.

De aanhitsingen der gemoederen ontspande welhaast : reeds des Maandags 's morgens keerden de meeste koolgravers naar hunne mijnen terug, de werkhuizen vulden zich weder, en het gerucht van

den arbeid verhief zich naar gewoonte boven de nijverige stad.

De burgemeester, overtuigd dat de graaf van Warfuzée de speelbal was geweest van de vijanden der openbare rust, en men hem waarlijk gansch ongegronde inlichtingen had gebracht, gaf aan de schutters en het grootste gedeelte der gewapende ambachtslieden toelating om naar huis te gaan. Hij behield slechts voorloopig nog mannen genoeg om het stadshuis en de poort van Amercœur tegen eene verrassing te beveiligen.

Warfuzée was woedend. Hij beschuldigde in zijn hart den burgemeester van door zijne onverwinnelijke stijfhoofdigheid en door zijne ontijdige maatregelen hem al de vruchten van het verraste geheim te hebben ontfond. De bedrogene eerezucht des graven kon dit niet vergeven. Wat hem echter nog meest kwetste en bedroefde, was, dat de Mouzon nu met zegevierende scherts beweerde, dat het gewaande ontwerp der *Chiroux* en der Spanjaards nooit had bestaan. Dienvolgens zou hij in dien zin er over schrijven naar Parijs, en, in stede van eene hooge belooning te bekomen, zou hij, Warfuzée, er een voorwerp worden van spot en kleinachting.

Ware de graaf zoozeer niet verslonden geweest door zijne bittere spijt, hij hadde misschien bemerkt, dat zijne jongste dochter Clara bleek werd en onder een geheim verdriet gebogen ging. De reden er van hadde hij lichtelijk kunnen raden. Daniël Laruelle was nog eens of tweemaal gekomen. Sedert dan had men hem ten huize des graven niet meer gezien. Wanneer Clara bij gelegenheid door Gobert naar zijne gezondheid had laten vernemen,

had Daniël allerlei onduidelijke redenen voorgevend om zijne bezoeken uit te stellen. Hij zou dus niet meer komen! Daarenboven, haar vader had in onvriendelijke woorden tegen den burgemeester laten hooren, dat het verkeer van Daniël in zijn huis hem onaangenaam geworden was. Hare zusters spraken van Daniël slechts met minachting en spot. Deze schoone, zoete vriendschap was verbroken voor altijd!

Wat Daniël betreft, hij had een moedig besluit genomen. Het was voor hem klaarblijkend, dat Clara hare genegenheid geheel aan Frederik de Saizan had geschonken. Het was natuurlijk; hij behoorde evenals zij aan eenen edelen stam. Het kon slechts eene dwaasheid, eene verbijstering der zinnen zijn, te denken, dat zij ooit zou toestemmen, de levensgezellin van eenen nederigen burgerszoon te worden. En, indien deze wederzijdsche genegenheid — al hadde niets ze verstoord — zonder mogelijk doel moest blijven, was het dan niet een plicht, zulke bittere bron van ontgoocheling en lijden in zijnen boezem te versmachten? Ja, hij zou het beeld van Clara uit zijnen geest verjagen en in de rede, in het gevoel der wezenlijkheid de macht zoeken, om eene ongelukkige neiging uit te dooven, waarvan hij toch niets verwachten kon dan vernedering en smart.

Dit alles zeide hij aan zijne moeder met zooveel overtuiging en in schijn met zooveel bedaardheid, dat zij hem na eenige betwisting gelijk gaf en hem door zoete woorden in zijn voornemen versterkte.

De strijd was evenwel pijnlijk voor den armen Daniël. In stede van zich evenals iedereen te bemoeien met de gevaren, die de stad bedreigden, wandelde hij meest alleen onder de boomen op de kaai van Avroy

of zocht andere eenzame plaatsen, om er in vrijheid te kunnen mijmeren en treuren. Te huis dwaalde hij in den hof of sloot zich op in zijne kamer, onder voorwendsel van studiën; maar wat hij deed of poogde, het beeld van Clara of het beeld van Frederik de Saizan stond immer voor zijne oogen.

Reeds waren er elf dagen voorbijgegaan, zonder dat het minste voorval de rust der stad was komen storen. Hadde de burgemeester, — die alleen door zekere twijfelachtige berichten tot waakzaamheid was aangespoord — de wacht van het stadhuis en de poort van Amercœur op het gewoon getal mannen laten verminderen, niemand hadde nog gedacht aan de beroering, waarin men het Luiksche volk zoo nutteloos door ingebeelde gevaren had gebracht.

Den avond tusschen den Dinsdag en den Woensdag waren al de inwoners, de wethouders evenals de anderen, gansch kommerloos ter ruste gegaan; en deze nacht was niet alleen uitermate duister, maar veel stiller dan naar gewoonte.

Evenwel degene, die een paar uren voor de eerste morgenschemering door de afgelegene wijken der stad hadde gewandeld, indien zijne oogen door de duisternis konden booren, zou gezien hebben, dat overal langs de huizen zwarte schimmen henenslopen en hier en daar in eene deur of in een koetshuis verdwenen. Met meer aandacht zou hij insgelijks de glinstering van staal of van ijzer hebben zien schitteren, en hij zou onfeilbaar tot het besluit gekomen zijn, dat in den schoot van dien noodlottigen nacht er een bloedig treurspel werd bereid.

Inderdaad, de *Chiroux* en de Spanjaards, zich ver-raden ziende, hadden van den voorgenomen aanval

niet afgezien, maar hem alleenlijk uitgesteld, totdat het mistrouwen des volks en de waakzaamheid der wethouders zouden vergaan of merkelyk verzwakt zijn.

Nu was het gunstig oogenblik gekomen.

Op den voorhof van zekere groote huizen waren de *Chiroux* en hunne aanhangers vergaderd, in stilte wachtend op het sein, dat van den kant van Robermont over de stad zou donderen.

De meesten dezer mannen behoorden tot edele geslachten of tot de hooge burgerij. Er waren insgelijks arbeidslieden, doch in minderheid.

Eenige oversten gingen van de eene wijk naar de andere, om zich te verzekeren, dat men overal gereed was en de schutters van kruit en lood waren voorzien. Zij maanden iedereen aan, om voor vorst en vaderland te sterven, of op dien dag de stad Luik van hare dwingelanden te verlossen. Zij voerspelden hunnen mannen eene gemakkelijke overwinning. De worsteling zou niet lang duren, aangezien de Spanjaards en de Croaten met vele regimenten en zwaar geschut achter den Cornillonsberg zich gereed hielden, om in de stad te dringen en de *Grignoux* als ongedierte te verpletteren.

Zoo naderde eindelijk het afgewachte uur; reeds begon uit het oosten eene grijze tint op den nog donkeren hemel te klimmen; en de *Chiroux* zagen met kloppenden boezem in de hoogte, om den voortgang van het morgenlicht te volgen en te meten.

Het was reeds bijna dag, ten minste er was klaarheid genoeg, om vriend uit vijand te onderscheiden en het doel te zien, dat de kogel moest bereiken.

Er zonk een gevoel van angstige vertwijfeling in

den boezem der ontstelde *Chiroux*. Indien de Spanjaards hen hadden bedrogen, of een onverwachte hinderpaal hun had belet de stad te naderen?

Maar daar boorde eensklaps een zoo geweldig kanonschot door de lucht, dat de hoogten van St.-Martijnsberg sidderend het gedonder herhaalden!

Een lange zegekreet borst los..... Uit al de wijken stormden de *Chiroux* door de nog eenzame straten naar het stadhuis.

In min dan een oogenblik overdekten zij de gansche Markt en een gedeelte der St.-Lambertusplaats. Zij konden wel duizend sterk zijn.

Degenen, die onder het bevel van den heer Rossius allereerst op de Markt waren verschenen, hadden zich gehaast de trappen van het stadhuis te beklimmen; maar het kanonschot had de wachten te wapen doen loopen, en dezen vuurden nu zoo aanhoudend uit deur en vensters, dat de verstomde *Chiroux* terugweken, om van de Markt op het stadhuis te vuren.

Onderwijl beefde de lucht onder de korte, doch scherpe tonen der noodklok, die luidde en om hulp riep, zoo schel en zoo koortsig als ginge zij breken.

Zeker, de aanvallers met hunne ontallijke musketten konden eenen hagel van lood in elke opening van het stedelijk gebouw richten, en er was weinig kans, dat de tegenstand lang zou duren; maar dewijl de wachten op eenen dichten menschendrom schoten, ging geen enkele hunner kogels verloren. Men zag ook in minder dan een oogenblik een aantal *Chiroux* in hun bloed nederstorten.

Het gezicht van dit verlies ontstak de woede en wraakzucht hunner gezellen zoodanig, dat zij allen tegelijk, onder het aanheffen van een wild krijgsge-

schreeuw, in een verwarden hoop naar het stadhuis liepen, onweerstaanbaar er binnendrongen en de wachten vermoordden of gevangen namen.

Hierop begonnen zij al te zamen, zoowel binnen het gebouw als op de Markt, te juichen en zegekreten aan te heffen, om deze eerste overwinning te begroeten.

Er waren kapiteins of aanleiders, die uit al hunne macht riepen :

« Naar de poort! Naar de poort van Amercœur! »

Maar vooraleer zij tusschen dit verward geschreeuw hunne stem konden doen hooren, ging er voor hen een kostelijke tijd verloren.

Inderdaad, eenige geweerschoten in de nevenstraten, eenige kogels, die door onzichtbare vijanden hunne gezellen in hunne gelederen begonnen te treffen, maar vooral het onbeschrijfelijk dof en angstwekkend gesuis, dat uit de verte den volkstorm aankondigde, alles zeide hun, dat haast en spoed alleen hun de overwinning konden verzekeren.

Het gelukte den heer Rossius, eenige honderden zijner moedigste mannen te doen begrijpen, dat men onmiddellijk naar de poort van Amercœur moest loopen, wilde men niet onder het getal der toesnellende ambachtslieden verpletterd worden. Eens de poort overmeesterd en geopend, dan rukten de Spaansche regimenten in de stad, en de ruitery zou met zwaard en lans wel ras de verschrikte *Grignoux* uit de straten geveegd hebben.

Met zulke aanmoedigende woorden stormde de heer Rossius, aan het hoofd van ongeveer vierhonderd zijner gezellen, door de Neuvicestraat, al de gewapende burgers, die zich vertoonden, zonder

Zege, zege! Gewonnen stad, gewonnen stad (blad. 191).

mededoogen neerhakkend of over het lijf loopende. Nu zich zeker achtende, dat hij, zonder ernstigen tegenstand te ontmoeten, de poort van Amercœur zou bereiken, zwaaide hij zijnen degen in de lucht en riep vol geestdrift uit :

« Zege, zege! Gewonnen stad, gewonnen stad ! »

Maar de taal verstierf op zijne lippen, toen hij, op 't einde der straat in het verschiet, iets boven de hoofden van eenen hoop menschen zag wemelen en even ras den standaard van het schuttersgilde van St.-Pholiaan herkende.

De straat ging dus afgesloten worden door eenen muur van ijzer en staal. Wat gedaan? Misschien waren de schutters slechts in klein getal, dewijl zij waarschijnlijk den tijd niet hadden gehad om volledig te vergaderen? Misschien kon eene heldhaftige poging nog alles redden. Ja, vooruitgestormd en den standaard van St.-Pholiaan onder den voet geloopt !

Ten gevolge van een bevel in dien zin liepen de *Chiroux* inderdaad met blinde woede vooruit ; maar de mannen van het gilde, die deze beweging van verre bemerkten, lieten hunne vijanden tot op eenige stappen naderen en losten dan te gelijk hunne vuuroeren, met dit gevolg, dat een gansche hoop *Chiroux* in hun bloed ten gronde vielen. Dit hield evenwel de anderen niet terug, en ofschoon de piekeniers van St.-Pholiaan nu vooruitgesprongen waren om den vijand op de punt hunner lansen te ontvangen, toch zetten zij hunnen aandrang voort.

Waarschijnlijk zouden zij, aangezien hun grooter getal, inderdaad het gilde van St.-Pholiaan teruggedreven hebben, hadde niet eene bijzondere omstandigheid dit volstrekt onmogelijk gemaakt. Inderdaad,

slechts korte tijd was er verlopen, sedert het galmend kanonschot van achter den Cornillonsberg niet alleen de *Chiroux* van de komst der Spanjaards had verwittigd, maar ook het Luiksche volk had verkondigd, dat een groot gevaar de stad bedreigde.

Achter de schutters van St.-Pholiaan had de reusachtige Bogenbrug over den stroom doortocht verleend aan vele gewapende ambachtslieden; en nu spuwde zij, als eenen dikken menschzwerm, juist in de Neuvise-sstraat degansche bevolking van Overmaas.

Er was dienvolgens voor de mannen van het gilde geen middel om terug te wijken, en werden zij hier te zwak, het eenige lot, dat hun kon bestemd zijn, was verpletterd te worden tusschen twee tegenstrijdige stortvloeden.

De kapitein van St.-Pholiaan bemerkte het dubbel gevaar, dat zijn gilde bedreigde. In eenige korte, krachtige woorden maande hij zijne mannen tot eene heldhaftige poging aan en riep met eene stem, die tot boven de huizen klonk :

„ Piekeniers, achteruit! Musketiërs, vuur!.....Ziet, hoe uwe vijanden vallen! Vooruit, nu. Vooruit, vooruit! „

Zijne hoop werd verwezenlijkt. Met zulke onweersaanbare drift sprongen zijne mannen over de lijken heen, en met zulke woede vielen zij de *Chiroux* op het lijf, dat dezen begonnen te wankelen en welhaast den rug keerden, om in allerijl naar de Markt te vluchten, waar zij hoopten met de hulp hunner gezellen den schutters het behaalde voordeel duur te doen betalen.

Dat zij zich bedrogen, moest voor hen insgelijks klaarblijkend worden, naarmate zij tot het stadhuis

naderden; want nu konden zij hooren, hoe boven de Markt zelve een ijselijk geschreeuw van duizenden stemmen als eene onweerswolk in de lucht hing, en hoe dit akelig gebruis door den onophoudenden knal der musketten werd doorboord. Dáár ook was reeds het volk te zamen gestroomd, dáár ook was de strijd hevig..... en misschien voor hen hopeloos!

Inderdaad, de Markt was overdekt met eene zee van wemelende hoofden; de burgers, de arbeidslieden, zelfs de vrouwen waren er zoo talrijk en zoo dicht ineengedrongen, dat het niemand hier mogelijk ware geweest te strijden.

Ook was ter dezer plaatse niets meer te doen. Op de trappen van het teruggewonnen stadhuis zag men gewapende ambachtslieden, welke een hooger bevel daar had doen stand nemen. De burgemeester had daareven de Markt verlaten, om met de ambachten der lakenwevers en der smeden langs onbelemmerde straten naar de poort van Amercœur te gaan en te zien, of daar niet meer dan hier de tegenwoordigheid eener toereikende macht noodig was.

De strijd was evenwel omtrent het stadhuis niet geëindigd. Van de Markt gedreven, hadden de *Chiroux* de wijk genomen tot tegen de kerk van St.-Lambertus. Dus gerugsteund door de hoge muren des tempels, konden zij slechts langs voren worden aangevallen; en zij verdedigden zich met eenen moed, die eene betere zaak en een schooner doel waardig was.

Toen de heer Rossius, door het gilde van St.-Pho-liaan van nabij gevolgd, met zijne mannen op de Markt kwam, had hij weinig moeite om daar het verraste volk overhoop te loopen en zich op de St.-Lambertusplaats met zijne gezellen te vervoe-gen.

De komst van hun opperhoofd werd door hen begroet met blijde kreten; want het scheen hun toe, dat hij hun de kans aanvoerde om nog te overwinnen.

Maar in stede van hulp, bracht hij hun nieuwe gevaren en eene zekere nederlaag. Zij begrepen het genoeg, toen zij den standaard van St.-Pholiaan aan den hoek der St.-Lambertusplaats zagen verschijnen en onmiddellijk met verdubbelde woede werden aangevallen.

Zij hielden nog stand : de wanhoop, de razernij leende hun nieuwe krachten. Evenwel, toen zij den heer Rossius en bijna terzelfder tijd hun ander opperhoofd, den heer Lamet, in hun bloed zagen nedervallen, volgden allen het voorbeeld van den rechter vleugel hunner bende; zij weken, immer strijdend, tot bij den ingang der kerk, redden zich door in den tempel te vluchten, wierpen de poort toe en verbalkten ze metterhaast.

Onmiddellijk stroomde het volk van de Markt en uit al de straten op de St.-Lambertusplaats, en een donderende schreeuw van wraakzucht en woede deed de reusachtige basiliek op hare grondvesten sidderen.

Men begon op de poort te beuken; men had zelfs oogenblikkelijk balken en steenen bij de hand; maar niets hielp er : de poort weerstond alle geweld en bleef onwrikbaar als eene rots.

“ Vuur, vuur, verbrandt de kerk met al dat valsch gebroed! ” werd er geroepen.

De dekens en kapiteins poogden de woedende menigte van zulke heiligschennende daad te doen afzien; maar men schreeuwde van allen kant :

“ Vuur, vuur! Wij zullen onzen heiligen patroon eenen veel schooner tempel bouwen! ”

Terwijl men daarover in verwarring aan het twisten was, ging er uit eenen hoop vervoerde koolgravers eene machtige roep op :

“ Geen vuur, geen vuur! De poort zal welhaast ten gronde liggen; kanonnen, kanonnen! ”

En degene, die dit ontzaglijk middel had uitgevonden, verdween met eene wolk zijner gezellen achter het paleis van den prins-bisschop.

Eensklaps vertoonde zich daar, zonder dat men wist van waar hij was gekomen, een zeer oude priester in plechtgewaad.

Ieder schikte zich en leende hem doorgang met ontzag; want men kende hem voor eenen der deugdzaamste en eerbiedwaardigste geestelijken der stad, vriend des volks en weldoener der armen.

Hij verzocht, dat men hem den burgemeester zou toonen of degenen, die hier oversten waren en recht hadden om te gebieden; maar in dat tempeest van woeste kreten, tusschen de woelige zee van wraakzuchtige lieden, wist niemand hem de verlangde aanduiding te geven. Hij richtte zich dienvolgens naar den standaard van St.-Pholiaan, waarachter de schutters in gelederen geschikt stonden. Tot den kapitein naderende, zeide hij, dat hij door de *Chiroux* gezonden was, om in hunnen naam aan te bieden, dat zij de wapens zouden nederleggen en zich gevangen geven, indien men hun wilde verzekeren, dat men aan allen zonder uitzondering het leven zou laten behouden.

Zijne woorden ontrukten aan de omstanders kreten van verontwaardiging en woede.

“ Neen, neen, geene genade! ” schreeuwde men.
“ Zij zullen sterven tot den laatste toe! Hun bloed moet den dood onzer arme gezellen betalen! ”

De oude priester veegde sidderende eenen traan uit zijne oogen, bij de gedachte dat zijne poging nutteloos zou blijven. Inderdaad, het waren niet alleen de vervoerde ambachtslieden, die zijne gebeden zoo onmenschelijk verwierpen; ook de schutters van St.-Pholiaan en zelfs hun kapitein riepen luid, dat zij niets zouden aanhooren en de snoode *Chiroux* zonder genade wilden vermoord zien.

Op dit oogenblik beroerde een onstuimig gewoel de menigte, welker drommen bewogen als de baren eener ontstelde zee. Terzelfder tijd klom er een wilde zegekreet in de hoogte.

Het waren de koolgravers, die, wel met vijftig aan een groot kanon gespannen, de St.-Lambertusplaats kwamen opgelopen en onweerstaanbaar door het volk boorden.

Dit kanon werd niet verre van de poort des tempels gesteld. Een schot donderde los..... ieder meende de poort te zien vallen en hield zich gereed tot de slachting..... maar de kogel, door de groote haast der schutters slecht gemikt, bonsde tegen den kerkmuur.

Met allen spoed werd het kanon opnieuw geladen.

De oude priester kwam toegelopen, met de handen biddend opgeheven en ontzag afsmeekend voor Gods huis; maar vooraleer hij het kanon kon naderen, galmde een nieuwe donderslag door de lucht.....

Ditmaal had de kogel zijn doel getroffen; hij had de poort doorboord en er, op manshoogte, een groot gat in geslagen. Er was niet aan te twijfelen, nog eenige schoten en de *Chiroux* zouden het schrikkelijk lot ondergaan.

Op dit oogenblik rees langs den kant van het stadhuis een machtig, doch min woedend gejuich op. Het

volk, terwijl het doortocht verleende aan eene soort van stoet, deed de lucht weergalmen onder zijne zegekreten :

« Luik, Luik! Leve Laruelle! Leve de burgemeester! »

De leden van den schepenraad, de ouderlingen der ambachten, de stadsboden en andere ambtenaars, voorafgegaan door den burgemeester, traden op de St.-Lambertusplaats en kwamen juist omtrent het kanon, toen men voor het derde schot de lont aan het kruit wilde leggen..... maar op het stellig bevel des burgemeesters werd het werk der vernieling opgeschorst, totdat de wethouders zouden beslissen, of men al of niet er mede mocht voortgaan.

De oude priester naderde en wierp zich geknield voor de voeten der wethouders neder, genade afsmeekend voor zoovele ongelukkige Christenen, die met vertrouwen in de heiligheid van Gods woning, aan den voet des autars eene schuilplaats hadden gezocht tegen eenen wreeden en schromelijken dood.

Toen de burgemeester hem met troostende woorden de handen had gevat en hem had doen opstaan, verklaarde hij, zooals hij het reeds had gedaan, dat de *Chiroux* zich zonder tegenstand wilden gevangen geven, indien men hun waarborgde, dat niemand hunner het leven zou verliezen.

Het volk begon weder om wraak te roepen en ook de ouderlingen en dekens waren geenszins van gedachte, dat deze vraag kon worden toegestaan. De *Chiroux* hadden zich slechts over te geven zonder voorwaarden, en, wilden zij zich niet onmiddellijk onderwerpen, dan bleef er niets over dan het kanon zijn begonnen werk te laten volvoeren.

Maar Laruelle, die ijsde bij de overtuiging, dat men den tempel zelven in een akelig bloedbad zou herscheppen, poogde zijne medegenooten der wet tot min onmenschelijke gedachten over te halen. Zijne kalme taal, zijn welsprekend woord bedaarde wel eenigszins de gemoederen; doch alwat hij kon verkrijgen, was, dat men den *Chiroux* zou beloven, hen tegen de woede des volks te beschermen. Zij zouden naar de gevangenis geleid en gevonnist worden door eenen krijgsraad. Wie hunner door deze rechtbank tot den dood werd veroordeeld, zou zijne straf zonder hoop op genade onderstaan.

Dit was de *Chiroux* gezamenlijk eenen zekeren dood toewijden. Laruelle verborg het zich zelven niet; maar dewijl deze beslissing op de wetten des lands was gegrond, zag hij geen middel om ze op dat oogenblik te doen wijzigen, en, alhoewel met leedwezen en schrik, onderwierp hij er zich aan.

Om alle verder onheil te voorkomen, deed hij de schutters van St.-Pholiaan stand nemen voor de groote poort der kerk en insgelijks voor de kleine poort, die uitgaf op de sacristij. Hij maakte zijnen vriend, den kapitein, verantwoordelijk voor de bewaking van het gebouw en gaf bevel, dat men niemand er in of uit liete gaan dan den ouden priester, die nu zich tot de *Chiroux* zou begeven om hun de beslissing der wethouders te laten kennen.

De geestelijke, met tranen in de oogen, stapte tusschen eene wacht van gewapende mannen naar het poortje der sacristij, en verdween in den tempel.....

Terwijl men op de St.-Lambertusplaats op zijnen terugkeer wachtte, ontstond er langs den kant der

Markt een galmend geschreeuw als een noodkreet :

“ De Spanjaards! De Spanjaards! Naar de poort van Amercœur!”

Inderdaad, een man te paard draafde wild door het volk heen, tot bij den burgemeester, wien hij meldde, dat de hoogten van den Cornillonsberg en de baan van Jupille overdekt waren met Spaansche soldaten, die zich schenen gereed te maken om de stad onmiddellijk te bestormen.

Reeds stroomde het volk door alle straten naar den kant der Maas. Alleen de gewapende ambachtslieden, welken de burgemeester verbood nog zonder bevel te handelen, bleven in gelederen staan.

Met allen spoed gaf mijnheer Laruelle nog eenige onderrichtingen aan den kapitein van St.-Pholiaan, opdat hij den tempel tegen alle schending zou behoeven, en dan trok hij met de wethouders, aan het hoofd der gewapende ambachten, naar de poort van Amercœur.

Toen hij de vesten langs dien kant bereikte, zag hij inderdaad Spaansche soldaten op de hoogte van Cornillon. Hij verdeelde zijne gewapende macht aan wederzijde der poort en verzekerde zich, dat de kanonnen gereed waren om den vijand, indien hij naderen dorst, duchtig te begroeten.

Nauwelijks waren deze voorzorgen genomen, of er kwam eene wolk ruiters in volle vaart de baan van Jupille afgereden. Zeker verkeerde de vijand in de meening, dat de *Chiroux* overwinnaars waren en hun de poort gingen openen; want op eene andere wijze was de nadering van ruitery niet te verklaren.

Tien kanonnen, met schroot geladen borsten

schier terzelfdertijd los. De ruiters, door dit onthaal en door het verlies van een groot getal mannen verstomd, keerden terug in de baan en ontvloden in allerijl eenen gewissen dood.

Zij brachten daarboven op de hoogte aan den generaal Jan De Weert de tijding, dat de *Grignoux* nog meester van de stad waren, en de *Chiroux* ongetwijfeld de nederlaag hadden gehad. Deze ontelbare menschen op de vesten waren geene vrienden; het gejuich en het zwaaien der hoeden en der wapenen waren zegevierende kreten en wraakzuchtige uitdagingen.

De generaal, die tot dan had getwijfeld, bekwam de overtuiging, dat de aanslag, hoe wel berekend ook, geheel was mislukt. De stad zonder hulp van binnen bestormen, daaraan was niet te denken. Hij gaf dus bevel tot den aftocht; en de Luikenaars zagen welhaast den vijand achter den Cornillonsberg verdwijnen.

Er had eene beweging als een volksoploop voor de poort plaats. Eene menigte mannen, meest gewapende ambachtslieden, wilden de wacht dwingen de poort te openen, om hun toe te laten de wijkende Spanjaarden in het open veld te vervolgen en ze daar tot den laatste toe te verdelgen.

Dit gevaar merkende, deed de burgemeester zich volgen door eene groote macht; en, het volk verwijderende, bezette hij de poort zoo wel, dat men niet meer voor hare veiligheid had te vreezen.

Aan degenen der oversten of der wethouders, die insgelijks van meening waren, dat men den vijand moest vervolgen, deed hij gemakkelijk begrijpen, dat dit eene groote onvoorzichtigheid zou zijn. Inder-

daad, de Spanjaarden waren welgewapend en goed afgericht. Hun getal kende men niet; doch het moest aanzienlijk zijn. Waren de Luikenaars achter de muren hunner stad sterk genoeg om een machtig leger het hoofd te bieden, in het open veld mochten zij niet met zooveel zekerheid op de overwinning rekenen, bovenal nu niet, dewijl, indien men de poort opende, eene wolk menschen, zonder orde, zonder leiding en slecht gewapend, het veld zouden inloopen om den vijand aan te vallen. Naar alle waarschijnlijkheid zouden de Spanjaards ze bij honderden nederschieten of in stukken hakken, en zoo kon de zegepraal van den dag, roekeloos en zonder nut, in gevaar gebracht worden van nog in onheil en rouw te worden veranderd.

Men erkende, dat de burgemeester gelijk had, en volgde hem tot boven de vest.

Hier riep hij de wethouders en ouderlingen te zamen en sprak tot hen in dezer voege :

“ Mijnheeren, alle gevaar is verdwenen. De moed, de onversaagdheid der Luikenaars heeft onze dierbare stad tegen het verlies harer vrijheid en tegen eene schromelijke verdelging behoed. Zegenen wij den Almachtige, die ons in Zijne rechtvaardigheid de overwinning heeft gegund..... en, vrienden, laat een gevoel van diepe dankbaarheid voor de hulp des hemels ons aandrijven tot eenig medelijden met zoovelen onzer ongelukkige broeders, met verdwaalde Christenen, die nu in den tempel van onzen heiligen patroon de autaren met hunne tranen besprengen en God aanroepen, opdat Hij den dreigenden dood van hen afkeere..... ”

“ Maar, burgemeester, ” viel hem een deken met

zekere bitsigheid in de rede, « waarom terugkeeren op eene afgedane zaak? Het is beslist : zij zullen gevonnist worden. »

« En welk zal hun vonnis zijn? » vroeg Laruelle.

« Ha, het spreekt van zelf : de dood voor allen! »

« Eilaas, ja, de dood! » zuchtte de burgemeester.

« Misschien zeshonderd! Welk schouwspel zou het zijn, zulk aantal uwer medeburgers door beulshanden te zien ombrengen! De gansche Markt en de St.-Lambertusplaats zijn rood van bloed. Is het niet genoeg? En vreest gij niet, dat zulke wreedheid, alhoewel door het strenge recht gebillijkt, de gemoe-deren des volks zoodanig zal aanstoken, dat grootere ongelukken er uit zullen voortspruiten? Laat ons barmhartig en edelmoedig zijn, vrienden. Menschenbloed, roekeloos vergoten, is een zaad, waaruit niets opschiet dan haat, wederwraak en eeuwige vijandschap..... »

« Maar wat verlangt gij dan, burgemeester? » riep men hem toe. « Wilt gij de *Chiroux* ongestraft in vrijheid laten gaan? »

« Neen, » was het antwoord, « maar uit plichtgevoel, als burgemeester, als Luikenaar en als Christen, doe ik hier het voorstel de gevangene *Chiroux* voor eeuwig uit de stad en uit het prinsdom te bannen. Zoo zullen zij ons geen kwaad meer kunnen doen, en wij, wij zullen het ijselijk en gruwzaam schouwspel niet moeten bijwonen, honderden en honderden onzer medeburgers onder het zwaard des beuls te zien vallen. Veroordeelen wij integendeel de gevangenen tot ballingschap, dan kunnen wij ze onmiddellijk de stad doen verlaten. De openbare rust wordt hersteld, en morgen reeds herneemt iedereen vreed-

zaam zijn werk. Verwerpt gij integendeel mijn voorstel, dan zal de krijgsraad weken, maanden misschien bezig zijn; dagelijks zullen er eenige hoofden op de Markt van het schavot rollen, en wie weet, welke onrust deze durende aanhitsing onder het volk zal veroorzaken? Waarom bloed geeischt, wanneer wij zonder bloedvergieten ons doel veel beter kunnen bereiken? »

Velen toonden zich genegen om het voorstel des burgemeesters te aanvaarden.

« Ja, uw raad is wijs, en ik ben gereed er mijne volle goedkeuring aan te hechten, » zeide een der oudste dekens, « behalve nochtans voor de twee belhamels der *Chiroux*, voor Rossius en Lamet, die de schuld van alles zijn. »

« Rossius en Lamet zijn dood, » riep een overste; « ik heb hunne lijken nevens de kerk zien liggen. »

« Welnu, het lot heeft recht over hen gedaan, » zeide de burgemeester. « De anderen zijn verleide burgers. Ik ben zeker, vrienden, dat gij mijn voorstel niet zult verwerpen; maar welke ook uwe beslissing moge wezen, ik bid u eenigen spoed te maken, dewijl onze tegenwoordigheid op St.-Lambertusplaats kan noodig zijn. »

Na eenige andere lichte tegenwerpingen aanvaardde men met algemeene stemmen het voorstel des burgemeesters, op voorwaarde, dat al de *Chiroux*, welke zich in de kerk bevonden, zonder eenige uitzondering tot eeuwige ballingschap zouden verwezen blijven, en men ze onmiddellijk zou dwingen de stad te verlaten.

Men liet eene toereikende macht, om de poort van Amercœur tegen allen aanval te beschermen; en de

burgemeester, vergezeld van de wethouders, dekens en ouderlingen, begaf zich stadswaarts in.

Toen hij de St.-Lambertusplaats bereikte en, door het juichende volk, de kerk wilde naderen, zag hij op eenige stappen van daar den Franschen resident de Mouzon staan en nevens hem den graaf van Warfuzée.

Een gevoel van erkenenis voor den onschatbaren dienst, welken deze laatste aan de stad Luik had bewezen, ontroerde mijnheer Laruelle plotselijk. Met eenen blijden welkomsroep sprong hij vooruit en vloog den graaf aan den hals.

Zich omkeerende, zeide hij met rechtzinnige geestdrift :

“ Vrienden, medeburgers, zijt dezen vurigen beschermers uwer vrijheid dankbaar; want hij is het, zijne verkleefdheid aan uw welzijn, zijn vernuft, zijne liefde voor deze stad zijn het, welke den verraderlijken aanslag uwer vijanden hebben doen mislukken. Hij is de redder onzer dierbare stad en onzer onafhankelijkheid! ”

Een daverend gejuich ontstond rondom den burgemeester, en de kreten : “ Leve Warfuzée! Leve de graaf van Warfuzée! ” liepen voort in immer herhaalde galmen, tot in de aangrenzende straten.

Warfuzée was gelukkig; tranen van hoogmoed en van blijdschap glinsterden in zijne oogen. Nu voorwaar zou hij machtig zijn en eenen onbeprekten invloed op het Luiksche volk genieten, hij, de redder, de verlosser der stad! Zou de Mouzon, zou de kardinaal-minister Richelieu nu nog zijne hooge verdiensten durven betwijfelen?

Hij was zoozeer door deze streelende overwegingen weggerukt, dat hij schier niet wist wat te antwoorden,

en door zijne schijnbare ootmoedigheid nieuwe toejuichingen onder het volk opwekte.

De burgemeester evenwel was reeds bezig met zijne bevelen te geven, om de *Chiroux*, die nu uit de kerk zouden komen, tegen allen aanval vanwege het volk te beschermen. Er liepen stadsboden rond, die onder de menigte de beslissing der wethouders afkondigden. Gewapende mannen schikten zich in eene dubbele haag, van aan de poort des tempels tot bij het stadhuis.

Aan den ouden priester, die uit den tempel was teruggekeerd en verklaarde, dat de arme *Chiroux* zich overgaven in de genade der wet van Luik, werd de boodschap opgelegd, hun de nieuwe beslissing te doen kennen, welke ten hunnen opzichte was genomen. De geestelijke ontving deze zending met eene groote blijdschap : inderdaad, de ongelukkigen daarbinnen verwachtten zich aan eenen onfeilbaren dood..... zij waren slechts verwezen tot eene eeuwige ballingschap. Een schrikkelijk lot was hun beschooren, maar toch, zij behielden het leven, allen zonder uitzondering!

Nauwelijks kon de priester het binnenste des tempels bereikt hebben, of men hoorde onder de gewelven een gejuich als een dankgeroep opstijgen, en de groote poort werd onmiddellijk geopend.

De *Chiroux*, eenige honderden in getal, schikten tusschen de gewapende ambachtslieden. Velen hunner waren met bloed bevekt; anderen, gekwetst, hadden hoofd of armen met doeken omwonden. Zij hielden den blik ter aarde gericht; want achter hunne wachten liet het volk nog woeste wraakkreten hooren, en alle vrees voor den dood was niet in hen vergaan.

Wat hun echter eenigen moed gaf, was de tegenwoordigheid des burgemeesters; want, ofschoon zij dezen rechtvaardigen en goedhartigen man eenen vurigen haat hadden toegedragen, wisten zij wel, dat hunne eenige hoop op zijne macht en krachtdadigheid berustte.

Eenigen zelfs der minst verstokten, terwijl zij den burgemeester voorbijgingen, ontdekten zich het hoofd en riepen :

« Leve, leve Laruelle ! »

Wilde men zich niet aan gewelddaden vanwege het volk blootstellen, dan diende hier spoed te worden gemaakt.

Even was de laatste gevangene uit den tempel gekomen, of de burgemeester gaf bevel tot den optocht.

De gansche stoet, omsloten door de schutters van St.-Pholiaan en door de gewapende ambachtslieden, begaf zich op weg, voorbij het stadhuis en door de Neuvice-sstraat. Zonder ongeval bereikte hij de groote Bogenbrug en de wijk van Overmaàs.

De poort van Amercœur werd op bevel des burgemeesters geopend, en men dreef de bannelingen uit de stad, hun aankondigende, dat, indien zij niet onmiddellijk zich verwijderden, men van de vesten op hen zou schieten.

Terwijl deze arme slachtoffers van eenen beklaglijken burgeroorlog met eenen traan in de oogen eenen laatsten blik wierpen op hunne geboortestad, die zij misschien niet meer zouden wederzien, werd de poort van Amercœur gesloten, en het treurspel van dien noodlottigen dag was geëindigd (1).

(1) Zie aangaande dezen aanslag der *Chiroux* : L. POLAIN, *Liège pittoresque*, p. 116.

VIII

Daniël Laruelle wandelde langzaam en mijmerend op de kaai der *Sauvenière*. Toen hij het klooster van St.-Jan-in-het-Eiland naderde, richtte hij onwillig zijnen blik over het water naar eenige boomen, die hunne kruinen van achter eenen hoogen muur verhieven. Deze boomen verpreiden hun lommer in den tuin van Warfuzée's woning, en Daniël herinnerde zich met smart de vermakelijke, de zalige uren, welke hij daar in gezelschap der zoete, eenvoudige Clara had gesleten, vooraleer zij haar hart aan eenen waardigeren en gelukkigeren man had geschonken.

Hij vervorderde echter zijnen weg, ging over de Eilandbrug en richtte zich, immer meer en meer aarzelend, naar de St.-Jansplaats.

Daar gekomen, bleef hij staan, met de oogen van verre op het huis van den graaf gevestigd en spijtig het hoofd schuddende, als ware het hem onmogelijk, een voorgenomen opzet te volvoeren.

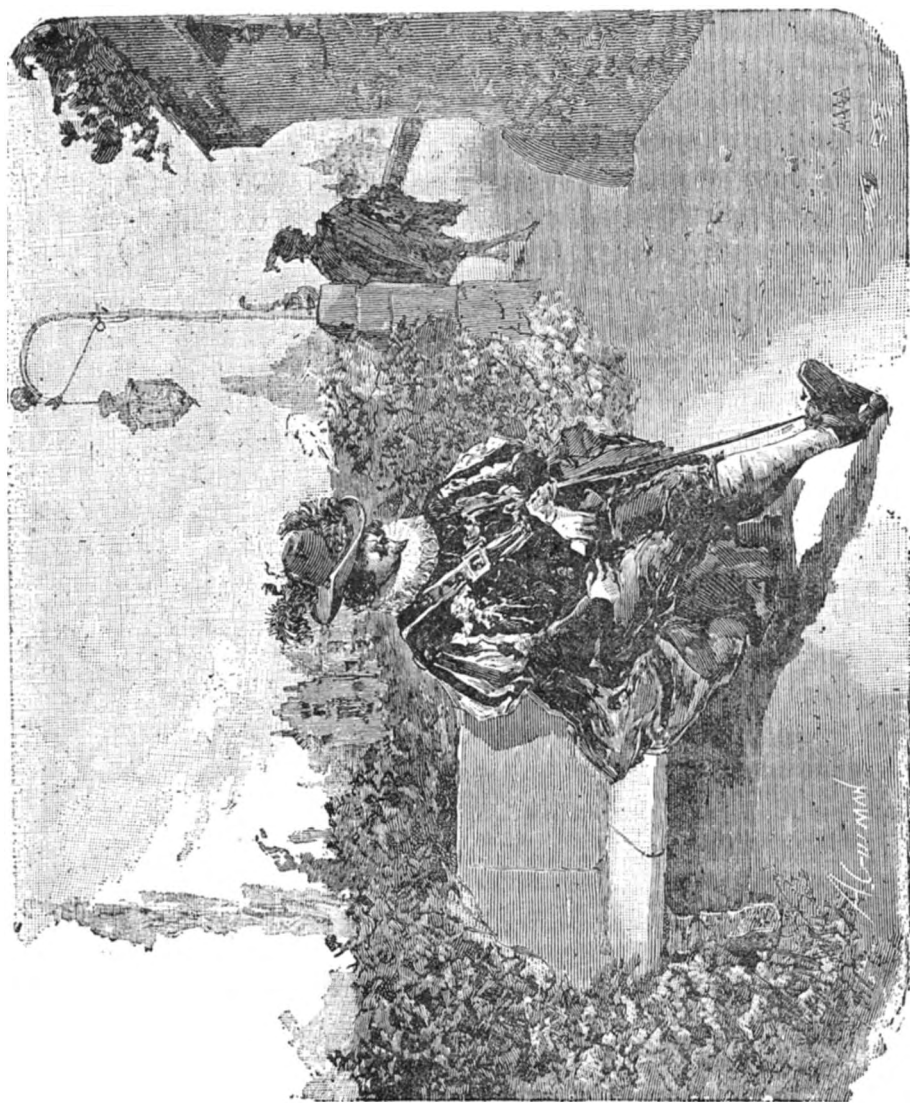
Sedert den mislukten oploop der *Chiroux* was de vriendschap tusschen zijnen vader en den graaf van Warfuzée veel inniger en veel vertrouwelijker geworden. Daaruit was natuurlijk voortgesproten, dat deze laatste schier dagelijks den jongeling aanspoorde, om

zijne dochters en vooral Clara opnieuw met zijne bezoeken te vereeren of te begunstigen; maar Daniël had tot dan onder allerlei voorwendsels aan het aanvaarden dezer uitnoodigingen weten te ontsnappen. Het was hem bekend, dat de jonge baron de Saizan nu veel meer nog dan te voren in het huis des graven verkeerde; en hij gevoelde zich noch lust noch sterkte, om den degen te gemoet te gaan, die zijn gevoelig hart door het gezicht van eens anders geluk wreedelijk moest wonden.

Evenwel, gisteren had Warfuzée zoodanig bij hem aangehouden en zulke stellige beloften hem ontwongen, dat Daniël, zonder zich aan eene grove onbeleefdheid schuldig te maken, niet meer kon nalaten, het verwachte bezoek bij de juffers van Warfuzée af te leggen.

Het was de tweede maal reeds, dat hij dus dien dag tot aan het begin der St.-Jansplaats was gekomen, om den lastigen en smartelijken plicht te vervullen. Nu insgelijks, na eenige oogenblikken te hebben geaarzeld, ging hij in de richting der Celestijnstraat, stapte over de brug van Avroy, dwaalde eenigen tijd tusschen de boomen der kaai en zette zich eindelijk, geheel ontmoedigd en besluiteloos, op eene bank neder.

Wat hem dus wederhield, was het denkbeeld, dat er niet alleen iets martelends, maar tevens iets belachelijks in zijnen toestand ten huize van Warfuzée zou zijn. Ongetwijfeld zou bij Frederik de Saizan daar alweder in een hartelijk gesprek met Clara vinden. Wat kon hij, de ontgoochelde jongeling, daar zeggen? Zou hij niet rood worden bij elk woord, en zich zelve en anderen tot een voorwerp

..... En zette zich eindelijk, geheel ontmoedigd en besluiteloos, op eene bank neder (blad. 208).

van spot of van medelijden verstrekken? Zeker, hij had veel geleden, en nog bloedde hem het hart. Waarom die half geslotene wonde weder openrukken? Waarom zouden zijne oogen gaan afmeten wat hij had verloren en welke zoete begoochelingen hij veroordeeld was zonder hoop te versmachten?

Terwijl hij dus treurde en tegen het onverbiddelijk lot klaagde, doorliep eensklaps eene siddering al zijne leden. Hij keerde het hoofd af, als om aan een pijnlijk gezicht te ontsnappen. Maar toen hij hoorde, dat men hem naderde, deed hij een uiterst geweld op zich zelve, om zijn gelaat eene onverschillige of koele uitdrukking te geven, en groette met stille minzaamheid den jongen baron de Saizan, die zijne hand had aangegrepen en hem zeide, terwijl hij zich insgelijks op de bank nederzette :

« Ha sa, mijn goede Daniël, men zou geld geven om u te zien. Het is niet wel van u, dat gij dus zonder reden uwe beste vrienden verlaat. Die arme Clara was zoodanig aan uwe tegenwoordigheid gewend geworden, dat zij nog dagelijks van u spreekt. Zij is een weinig ziek. Waarom komt gij haar niet troosten? Gij gelooft mij niet? Maar het eenvoudig kind schept geen genoegen in wat men eene hoofsche samenspraak heet. Tusschen u en haar is er zekere gelijkenis van inborst. Geen wonder daarom, dat zij zoo gaarne met u sprak; want tusschen hare zusters leeft zij, om zoo te zeggen, in eene volledige eenzaamheid.

Daniël mompelde eenige onduidelijke verontschuldigingen.

« Wij zouden ons daar te zamen zoo goed kunnen vermaken, » hernam de jonge baron. « Ik ga nu dagelijks meer dan eens ten huize van den graaf, en ik

breng er gewoonlijk mijne avonden door. Zult gij komen? Nu, beloof het mij als vriend, ik bid u. Het zal Clara onzeglijk verblijden. Wanneer mogen wij ons aan uw goed bezoek verwachten? »

« Ik zal waarschijnlijk vandaag mijnen eerbied aan de juffers van Warfuzée gaan betuigen, » antwoordde Daniël verlegen.

« Zóó is het wel; kom dezen avond : wij zullen eenige genoeglijke oogenblikken te zamen slijten. — Gij zijt zoo stil en zoo zonderling, mijn lieve Laruelle? Ziek toch niet, hoop ik?..... Nu, het verblijdt mij, dat wij toch voor uwe dierbare gezondheid niet te vreezen hebben..... Ik zou wel iets zeggen, Daniël : een geheim, maar gij zult mij uitlachen, niet waar? »

Hij neigde zich naar het oor van zijnen gezelschap en fluisterde :

« Daniël, ik heb mijn hart laten vangen : ik ben verliefd! »

Zonder twijfel bemerkte hij den geweldigen indruk niet, dien zijne woorden op Daniël uitoefenden. Deze verborg inderdaad zijne ontsteltenis onder eenen schertsenden lach en vroeg :

« Zoo, zoo, gij zijt verliefd?..... En men beloont u met wederliefde? »

« Ha, daar ben ik zoo zeker van als van mijn leven. »

« Dan moet gij wel gelukkig zijn! » gromde Daniël, heesch en dof, als hadde hem een krop in de keel gezeten.

« Gelukkig? » herhaalde de andere. « Ja en neen. Indien ik mij zelven geheel meester was, ik name mijn hart terug; maar, gij weet het of gij weet het nog niet, de liefde is een onverbiddelijke dwingeland.

Het is nu zoo, en welke hinderpalen er ook bestaan, het lot dat ze oprichtte, kan ze insgelijks uit den weg ruimen. Lucia is een fraai meisje, zij heeft verstand, zij is geestig en de glans harer schoone zwarte oogen..... »

« Maar wat zegt gij? Lucia? » kreet Daniël met glinsterenden blik. « Lucia? Gij bemint Lucia? »

« Waarom verbaast u dit zoo zonderling? Is Lucia mijne hulde volgens u niet waard? »

« Zeker, zeker, Frederik, zij is ze overwaard. En zij, zij bemint u? »

« Maar benijdt gij mij dan hare liefde? » vroeg de Saizan zeer verwonderd. « Onmogelijk! Hier is een misgreep in het spel. Ik zou veeleer geloofd hebben, indien gij eenige neiging voor eene der juffers gevoeldet, dat het Clara zou geweest zijn. Maar voor Lucia, wie hadde dit kunnen denken? »

Daniël verkeerde in eene groote verlegenheid. Hij had lust om Frederik aan den hals te vliegen en om juichend hem voor deze onverwachte openbaring te zegenen; maar hij bedwong zich, greep de beide handen zijns makkers en zeide :

« Ja, baron, ja, mijn goede vriend, mijne verbaasheid spruit uit eenen misgreep. Het is wel mejuffer Lucia die gij bemint en die aan uwe liefde niet onverschillig is? Ik kan het niet gelooven! »

« Maar waarom toch? »

« Omdat ik mij overtuigd achtte, dat Clara het voorwerp uwer genegenheid was. »

« Clara? Kom, kom, gij denkt er niet aan, Daniël. Zeker, zij is schoon en goed van harte; maar zij is schier nog een kind zonder ondervinding der wereld..... terwijl Lucia aan het hof is geweest en al de

hoedanigheden bezit welke er noodig zijn om in de hooge wereld te schitteren. »

« Gij spraakt van hinderpalen? » bemerkte Daniël. « Welke hinderpalen kunnen er tusschen u beiden bestaan? Is mejuffer Lucia niet evenals gij van doorluchtigen bloede? »

« Ja, maar de graaf van Warfuzée verkeert in eenen twijfelachtigen toestand. Al zijne goederen zijn in beslag genomen. Mijn vader zou nu niet in een huwelijk kunnen toestemmen, en ik zelf zou het niet aanvaarden. Wij zijn slaven van de eer onzes huizes. Ik zal dus moeten wachten, totdat er over de zaken van den graaf van Warfuzée afdoende zij beslist. Hoe lang? Eilaas, ik weet het niet..... Tot dezen avond dan; wij zullen bij gelegenheid daar nog over spreken. Alles is geene rozekleur voor mijne oogen; maar het leent ons moed en geduld, wanneer wij onze bekommelingen in het hart van eenen vriend kunnen uitstorten. Ik moet naar *Val-Benoit*; het is eene boodschap van mejuffer Lucia. Tot dezen avond! »

En na de hand van Daniël te hebben gedrukt, verliet hij hem en daalde de kaai nog verder af.

Nauwelijks had hij zich verwijderd, of Daniël sprong recht met eenen versmachten zegekreteet; zijne oogen glinsterden van blijdschap en hij toog zijne longen vol lucht, als ware er eensklaps een drukkend gewicht van zijne borst gevallen.

« Zij bemint hem niet! Hij bemint Lucia! » riep hij in zich zelve. « O, mijn God, wat heb ik geleden! Noodlottige dwaling mijns geestes! Ik zag in mijn doelloos leven niets meer dan den somberen nacht, en daar rijst de zon der hoop voor mijne oogen op..... zoo glansrijk, dat haar licht mij verblindt! »

Hij deed met haast eenige stappen de kaai op, maar bleef staan, als teruggehouden door eene plotselijke overweging, en mompelde :

“ Ja, ja, zoo glansrijk, dat haar licht mij de oogen en de zinnen verbijstert! Zal Clara mij daarom meer beminnen? Is mijn bloed edeler geworden sedert.....? Maar het is gelijk, er zijn in het hart des menschen verborgene machten, waaraan niets weerstaat, noch wil, noch rede, noch vrees voor vernedering. Het lot is geworpen. Wat zal zijne uitspraak zijn? Geluk of eeuwige treurnis? O, ik zal het weten; de worm des twijfels, die mij den boezem doorknaagde, zal sterven ten minste! »

En hij hernam zijnen snellen gang, totdat hij de poort van Avroy genaakte en daar door de tegenwoordigheid van vele menschen tot de bewustheid van zich zelven werd teruggeroepen.

Hij vertraagde allengs meer en meer zijnen stap, werd rustiger in zijn gemoed en begon, zooveel zijne ontsteltenis het toeliet, te overwegen, hoe hij zijne langdurige afwezigheid bij de juffers van Warfuzée zou verontschuldigen. In zijnen geest ontstond insgelijks de vraag, wat hij Clara zou zeggen, indien zij, volgens hare vorige gewoonte, hem de gelegenheid gaf om geheel vertrouwelijk met haar te spreken, zonder dat hare zusters het hoorden. Hij voelde zich aangespoord om de reden van zijn verdriet vrijmoedig en openhartig te bekennen, en dus uit haar eene verklaring te lokken, die hem liet hopen of hem voor altijd eene ijdele begoocheling ontrukte. Maar de jongeling, hoe moedig ook in andere omstandigheden des levens, was zwak in zaken des harten. Zulke bekentenis verschrikte hem op voorhand, en het denk-

beeld er van alleen deed zijnen boezem angstig jagen. Ja, zijne hand beefde, toen hij den ijzeren klopper der poort van des graven woning aangreep.

“ Ha, goeden dag, mijnheer Laruelle, ” riep Gobert, de knecht, die de poort opende, “ kom binnen; wat vermaak u te zien! ”

In de gang getreden, vroeg Daniël, of de juffers van Warfuzée te huis waren.

“ Dat is te zeggen, ” antwoordde de knecht, “ de drie oudste zijn met hunnen vader uitgereden, om eene wandeling te doen; maar zij zullen spoedig wederkeeren. Treed in de zaal, mijnheer Laruelle; daar zult gij mejuffer Clara vinden. Ach, zij zal wel blijde zijn; want sedert gij niet meer hier komt, is hare vroolijkheid geheel weg. ”

Daniël, aarzelend, stamelde eenige verontschuldigingen; hij keerde zelfs zich geheel om, als wilde hij het huis verlaten; maar eensklaps scheen hij al zijnen moed te zamen te rapen en zeide met besluit :

“ Het zij zoo, Gobert, leid mij tot uwe jonge meesteres ”

De knecht bracht hem verder in de gang, opende eene deur en riep :

“ Mijnheer Daniël Laruelle! ”

Het hart des jongelings klopte fel; eene diepe vreesachtigheid bekleemde zijnen boezem; maar nauwelijks had hij den tijd om een paar stappen vooruit te doen, of Clara, die bij het venster tegen den hof had gezeten, sprong hem met eenen blijden welkomskreet te gemoet, vatte beide zijne handen en zeide ontroerd :

“ Ha, Daniël! Eindelijk, gij zijt daar! Wat ben ik

blijde..... Maar kom, kom bij het venster; ik moet u bekijken. Zit neder..... Daniël, waarom hebt gij mij zoo doen lijden en mij ziek laten worden, terwijl uwe tegenwoordigheid alleen genoeg was om mij te troosten en te genezen? »

Hare stem verzwaarde, en terwijl een tranenvloed uit hare oogen borst, zuchtte zij :

« Daniël, Daniël, wat heb ik u misdaan, dat gij zoo wreedelijk al de gebeden mijns vaders verstiet? Ja, ja, wel wreedelijk; want mijn vader heeft u gezegd wat verdriet ik had; hij heeft u gesmeekt mij te komen troosten..... en gij, gij hebt mij zonder medelijden overgeleverd aan het verdriet. Heeft een onschuldig woord van mij buiten mijn weten u gekwetst, o, vergeet het en schenk mij uwe vergiffenis! »

De jongeling aanschouwde bevende de maagd, die hare vochtige oogen in de zijne hield gevestigd. Zoozeer was hij ontsteld, dat hij een uiterst geweld moest inspannen om zijne eigene tranen te wederhouden.

« Clara, » antwoordde hij, « dwong het noodlot mij tot wreedheid tegen u, wreeder toch was ik voor mij zelven. Wat ik geleden heb..... mijne treurnis, mijne smart, mijne wanhoop..... dit kan mijn mond u niet zeggen. »

« Gij? Waarom, Daniël? »

« Waarom? Waarom? » stamelde hij; « ik geloofde mij den ongelukkigsten aller menschen; ik droeg eenen moordpriem in het bloedend hart.....

« Hemel lief, hoe verschrikt gij mij! » zuchtte het meisje.

« Het was eene dwaling mijns geestes, Clara; maar die dwaling maakte mij zoo rampzalig, dat ik hadde willen sterven. »

“ Arme Daniël! Gij zoudt nog meer geleden hebben dan ik? Maar de reden? ”

“ De reden, Clara? Ik meende, dat gij mij uwe vriendschap hadt ontnomen. ”

“ Welke gedachte! Zou ik inderdaad schuldig zijn aan eenig.....? ”

“ Ik geloofde, dat gij mij haattet, Clara. ”

“ Maar, maar, hoe is het mogelijk, dat een mensch zoo kan dwalen! ” riep zij verschrikt. “ Ik u haten, Daniël? U, zoo goed en zoo edelmoedig? Den redder mijns vaders? O, dit is niet wel van u, Daniël, mij tot zulke onrechtvaardigheid, tot zulke ondankbaarheid bekwaam te achten! Ik zou moeten kwaad worden. Wat heb ik u ooit gezegd of gedaan, dat u het recht kon geven om zoo slecht over mijn hart en over mijne inborst te denken? Ik meende, mijnheer Daniël, dat gij meer achting en genegenheid voor uwe arme vriendin gevoeldet. Eilaas, ik, die reeds zoo gelukkig was, enkel omdat mijne oogen u zagen, daar verscheurt gij mijn hart zonder eenig medelijden! ”

En zij legde zich de handen voor het aangezicht, om de tranen te verbergen, die opnieuw haren oogen ontsprongen.

Daniël vond geen enkel woord; zijn hoofd was duizelig. Hij staarde in stilte op de treurende maagd en poogde onderwijl eenige klaarheid in zijnen geest op te wekken en moed te verzamelen tot het doen der bekentenis, die op zijne lippen zweefde. Hij hijgde eenige malen met kracht en zeide dan met eene stem, die rustig scheen, doch welker geheime siddering eene diepe ontsteltenis verried :

“ Clara, ween niet en vergeef mij de smarten, die ik u onwillig aandoe. Ik zou u de reden mijner zinne-

loosheid willen verklaren; maar ik durf niet..... en nochtans, dit ware het eenige middel om ons beider wee te genezen, of het misverstand te vernietigen, dat ons zoo wreedelijk heeft gemarteld..... dat ons nog meer zou martelen, indien het bleef bestaan. Plechtig oogenblik in mijn leven! Dorst ik mijn lijdend hart voor u openen! »

« O, spreek, spreek, Daniël! » riep zij. « Die duistere woorden? Gij doet mij beven van angst. »

« Welaan! » zuchtte de jongeling, « ik zal pogen u te doen begrijpen, welk zwaard mij het hart heeft doorboord; maar, Clara, ik smEEK u, indien de hoogmoed mijner hoop u kwetst, vergeef het eene arme, gevoelige ziel, die zonder het te weten is verdwaald geraakt. Luister, bedaard en met toegevendheid, op mijne vermetele woorden..... Herinner u, dat gij eens, in den tuin van mijnheer de Saizan gezeten, mij van het kasteel van Warfuzée hebt gesproken en mij tot in het diepste des harten ontroerdet door geestdriftvolle afschildering van het zoete leven, dat gij daar hebt gesleten. Sedert dan is mijn geest meer en meer weggedoold in de schepping van zulk paradijs. Schier ongevoelig aan het tegenwoordige, vloog mijne verbeelding vooruit in de toekomst; ik leefde het gedroomde leven en was zoo gelukkig in de begoocheling, dat met elken mijner zuchten een gebed tot God opsteeg, om Hem de verwezenlijking mijner stoute hoop af te smeeken. Ziet gij, Clara, ik had eindelijk een buitengoed, een kasteel gevonden, zooals ik het had gedroomd. Mijn vader, die goed en rijk is, had zijnen eenigen zoon ruimschoots de middelen geschonken om het te koopen. Het stond op eenen hoogen heuvel, niet verre van de boorden der

Maas, en beheerschte zelfs den prachtigen vloed. Alles wat het hart kan vervroolijken, was daar : bergen en dalen, levende wateren, springende fonteinen, bonkige rotsen, vruchtbare velden, donkere bosschen, vogelen en bloemen, lucht en ruimte, glanzend zonnelicht en frissche schaduw..... Daar leefde ik, verre van het gevoel der stad, verre van alle onrust, van alle worsteling en van allen haat, gelukkig als een engel en mijne ziel slechts voedend met vrede, met vriendschap..... met liefde, met de beschouwing der zoete natuurwonderen en met dankbaarheid voor God, die den mensch dus het middel schonk om zalig te zijn, ook op deze wereld..... »

Clara had reeds van in den aanvang dezer schildering zich de oogen ontdekt en had met klimmende ontroering geluisterd. Eindelijk ontsnapte haar een kreet van blijdschap, en zij riep juichend uit :

« O, Daniël, hoe prachtig wat gij daar zegt! Hoe gelukkig zulke droom! Het is schooner nog dan het kasteel van Warfuzée..... En gij leeftet daar zoo alleen, zoo gansch alleen in uw aardsch paradijs? »

« Neen, Clara, neen, » antwoordde hij aarzelende, « ik had eene gezellin, die mij nooit verliet. Hare gedachten waren de mijne, geen hartklop of hij was gemeen tusschen ons beiden. Zij was schooner dan de rozen, die ik op hare stappen deed ontluiken, zuiverder dan de lelie, die hare kelken opende om eenen oogslag van den engel te bekomen, zoeter dan de tortelduif, levend zinnebeeld der liefde in de boomen van het woud..... »

Er geschiedde iets verrassends in de maagd; zij hield beweegloos en als verstomd hare groote zwarte oogen op hem gericht. Hare uitdrukking was een

onbeschrijfelijk mengsel van schrik en van blijdschap.

“ En mijne ziel, » ging Daniël met teruggehoudene stem voort, « mijne vermetele, dwalende ziel was nog niet tevreden met zooveel geluk. Zij schiep in hare glansrijke droomen rondom den vrouwelijken engel nog kleine engeltjes, frisch en zoet als de bloemen des velds, die haar onophoudelijk streelden, hare wangen overlaadden met kussen en haar het machtig, het zaligmakend woord *moeder* in de ooren stamelden..... »

Clara kon hare ontsteltenis niet meer wederstaan ; zij wist niet, wat haar hart zoo fel deed kloppen en haar dus van angst deed sidderen. Misschien was er een gevoel van nijd of van twijfel haar in den beklemden boezem gezonken ! Zij sprong recht, deinsde eenen stap terug en murmelde schier onhoorbaar :

“ Die vrouw, die vrouw, zoo onuitsprekelijk gelukkig? »

“ Vergiffenis, Clara ! » riep de jongeling met de beide handen smeekend opgeheven. “ O, vergiffenis ! die vrouw, die aangebedene vrouw waart gij ! »

Het meisje slaakte eenen kreet en zakte neder op haren stoel.

“ Ik? Ik? » mompelde zij hijgend. “ De vrouw, die met u het paradijs bewoonde..... die vrouw was ik? Ik, Clara van Warfuzée? »

“ Mijne stoutheid en mijn hoogmoed kwetsen u ! » zuchtte Daniël op moedeloozen toon. “ Ik begrijp het, mijn lot is beslist : geen vrede, geen troost meer voor mij op aarde ! Ik heb u recht gegeven om mij te haten ! »

En het hoofd viel hem zwaar op de borst.

„ Maar, maar Daniël, wat zegt gij altemaal? „ stamelde Clara. „ U haten? Ach, dit zou mij onmogelijk zijn, al deedt gij mij kwaad! Uw paradijs was slechts een droom, een wonderprachtige droom..... evenwel, ik dank God, dat gij zelfs in uwen droom aan mij hebt gedacht. „

Een hevig schaamrood beklom haar voorhoofd en zij staarde ten gronde.

„ Dank, o dank! „ murmelde Daniël, wien de ontroering bijna van de spraak beroofde. „ Alzoo, gij zoudt mij zooveel geluk waardig achten? Gij zoudt mij de hoop niet ontzeggen, eens dien droom verwezenlijkt te zien? „

Clara stond eensklaps van haren zetel op; en de uitdrukking haars gelaats was ernstig en stil, doch zoet.

„ Daniël, „ zeide zij, „ gij hebt een edel en gevoelig hart; gij zult dus begrijpen, dat wij niet langer over deze dingen kunnen spreken. Zeg mij vaarwel voor heden. Ik zal mijnen vader uwe wenschen bekend maken. Hij alleen zal beslissen, of uw droom eene wezenlijkheid worden kan. „

„ Alzoo, Clara, gij zoudt toestemmen? „

„ Om het geluk te genieten, dat gij zoo dichtelijk hebt afgeschilderd? Om een leven te aanvaarden zoo zoet, zoo zuiver, en zoo stil? Ach, Daniël, wie zou het kunnen weigeren..... Maar vertrek nu, mijn vriend, wees redelijk. „

„ Welnu, ik ga, „ zeide de opgetogen jongeling, „ ik ga met het hart overstortend van..... van dankbaarheid tot God en tot u..... Mij schiet eene gedachte door het hoofd! Ware het niet beter, Clara, dat mijn vader den heer graaf daarover eerst kwame spreken?

Inderdaad, er zouden zekere stoffelijke hinderpalen kunnen oprijzen. Onze ouders alleen kunnen deze doen verdwijnen..... »

« Ha, ha, daar hoor ik de koets voor de poort ! » riep het meisje met eenen gil van verrassing. « Blijf, Daniël; biedt zich de gelegenheid aan, ik wil mijnen vader er van spreken in uwe tegenwoordigheid..... Gij schijnt vervaard? Waarom toch ? »

« Ik bid u, Clara, stel het nog uit, totdat mijn vader den heer graaf er over gesproken hebbe. De zaak is niet zoo eenvoudig of zoo gemakkelijk als gij meent. »

« Welnu, Daniël, wees dan bedaard en houd u goed : daar zijn mijne zusters ! »

De juffers van Warfuzée, en achter haar de graaf, traden in de zaal en begroetten den jongeling met luidruchtig gejuich om hunne blijdschap over zijnen terugkeer te betuigen. Warfuzée drukte hem gulhartig de hand en loofde en dankte hem, omdat hij toch eindelijk zijne belofte gehouden had.

Daniël, door deze bewijzen van vriendschap aangeemoedigd, gevoelde zich sterk en antwoordde zoo goed hij kon op al de vragen, welke tot hem werden gericht. Zelfs verdedigde hij zich zonder veel verlegenheid tegen de schertsende bemerkingen der juffers, die beweerden, dat hij en Clara er ernstig uitzagen als menschen, die zouden getwist hebben.

De graaf, na de eerste plichtplegingen, had zijne gepeinzen op andere dingen gewend; want hij deed de tafelbel klinken en vroeg aan Gobert, of de post geene brieven voor hem had gegeven.

De knecht keerde terug met twee of drie brieven.

« Verschoon mij, mijn lieve Laruelle, » zeide de

graaf, de brieven aannemende zonder van zijn zetel op te staan. « Een oogenblik slechts, en wij zullen onze genoeglijke samenspraak voortzetten. »

Met het oog op de brieven riep hij eensklaps uit :

« Ha, ha, mejuffers, een brief van uwen broeder Albert! »

De meisjes zagen hem nieuwsgierig aan; maar hij, het omslag geopend hebbende, hield met klimmende ontsteltenis de oogen er op gevestigd.

« Wat is dit? » zuchtte hij verbleekend. « Onmogelijk! Zulk verraad! »

« O, hemel! » klaagden de juffers, « is onzen armen broeder een ongeluk overkomen? »

De graaf stond op en bedwong zijne verschriktheid met geweld.

« Neen, neen, dit is het niet, » antwoordde hij. « Zaken van politiek, staatsgeheimen, die mij verrassen en bekommeren. Vraagt mij voor het oogenblik niets : ik zal u straks het voorval uitleggen. Nu moet ik onmiddellijk uitgaan. Mijnheer Daniël gelieve mij te verschoonen. »

Hij richtte zich tot de deur en zeide in de gang tot Gobert :

« Neen, neen, de koets heb ik niet nodig; laat de paarden rusten. Ik kom seffens terug. »

Hij ging met snellen stap door de St.-Adalbertstraat, totdat hij de Markt voor de St.-Pauluskerk bereikte. Hier balde hij de vuisten, knarste met de tanden en gromde binnensmonds, als ware hij door eene hevige woede ontsteld geweest.

Hij hernam even ras zijnen gang en hield welhaast stil voor het huis van den Franschen resident.

Zonder den knecht den tijd te laten om hem aan te

kondigen, drong hij door tot in eene kamer en riep, aangejaagd van gramschap, tot de Mouzon, die was opgestaan om hem te groeten :

“ Ha sa, mijnheer de resident, kunt gij mij de verklaring geven van zulk ongehoord verraad? Zijn ze dan te Parijs met zinneloosheid geslagen, of is het de duivel zelf, die hen inspreekt? Dom en dol is hij, die den koning van Frankrijk ten zulken prijze zou dienen. Inderdaad, beter zijn vijand dan zijn vriend! ”

“ Maar, o hemel, mijn waarde graaf, ” mompelde de Mouzon, “ wat is er toch voorgevallen? Ik begrijp u niet. ”

“ Zoo, gij begrijpt mij niet! ” ging Warfuzée met vinnigen spot voort. “ Ik heb daareven eenen brief van mijnen zoon Albert uit Parijs ontvangen. Hij meldt mij de belooning, door den minister Richelieu mij gegund voor den gewichtigen dienst, welken ik der kroon van Frankrijk heb bewezen. Zij is prachtig, die belooning, schitterend, koninklijk! ”

“ Gij acht ze te klein, heer graaf, en zijt er niet over tevreden? ”

“ Teverden? ” herhaalde Warfuzée met eene zure grijns. “ Gij kent ze niet, deze hooge belooning? Neen? Welnu, men heeft te Parijs mijnen zoon aan gegrepen en in eenen kerker der Bastille gevangen gezet! ”

“ Op bevel van den kardinaal-minister? ”

“ Op bevel des konings, heer resident. ”

“ Waarom? Heeft hij zich aan eenig verbreken schuldig gemaakt? ”

“ Neen, men heeft hem als staatsgevangenen in de Bastille geworpen tot borg, tot gijzelaar voor mijne trouw aan den koning. Maar het is gelijk, de koning

mag mijnen zoon vermoorden, indien hij wil; ik zal mij wreken! Men zal ginder weten, dat men niet ongestraft den graaf van Warfuzée in zijn eigen bloed mag hoonen! »

« Het is eene droevetijding, inderdaad, heergraaf, » zeide de resident. « Maar bedaar, laat u zoo niet door uwe rechtvaardige spijt en door uw verdriet medeslepen. Er zal wel middel zijn om uwen zoon in zijne eer en in zijn ambt te herstellen. »

« Gij gelooft het, resident? Ho, men geraakt zoo lichtelijk niet uit de Bastille! »

« Ja, maar, graaf, ik heb bijzondere redenen om te denken, dat hier eene misgreep is geschied; en wanneer ik het ginder zal bewezen hebben..... »

« Ziet gij wel, dat gij kennis hadt van dit gruwelijk verraad! » riep Warfuzée met mistrouwen in den beschuldigenden blik.

« Neen, » antwoordde de resident, zonder zich door de driftigheid van den graaf te laten ontstellen, « neen, van het droeve voorval wist ik hoegenaamd niets; maar ik heb evenwel uit Parijs brieven ontvangen, welke mij de reden der gevangenneming uws zoons laten vermoeden, de voorgewende reden, wel te verstaan. »

« En die reden, of dat voorwendsel is? »

« Gij zult het niet gelooven, mijn waarde graaf; ik durf het u schier niet zeggen; want ik beken, dat gij recht hebt, om de gedachte alleen aan zulke beschuldiging als eenen bloedigen hoon voor u te beschouwen. »

« Maar waartoe zoovele omwegen? » onderbrak Warfuzée zijne woorden. « Gij legt mij op de pijnbank, heer resident. Van welke beschuldiging spreekt gij? »

De Mouzon hield zonder schijnbaar inzicht de oogen op den graaf gevestigd en antwoordde :

« Gij weet evenals ik, mijn lieve Warfuzée, dat Spanje overal bespieders onderhoudt, zelfs aan het hof van Frankrijk, zoodanig dat de kardinaal-minister zelfs niet zeker is van de trouw zijner dienaars. Maar gij zijt insgelijks overtuigd, meen ik, dat mijn koning ook de middelen bezit om te weten, wat er aan het hof van Brussel geschiedt. En zou ik u verwonderen met u te zeggen, dat er zelfs lieden zijn, die ten zijnen dienste het gebruik der gelden van 's Rijks kas te Brussel bewaken? »

Eene lichte siddering trof den graaf; maar hij verborg zijne aandoening onder eenen geveinsden lach en riep uit :

« Maar, heer resident, waartoe al die lange, plechtige woorden, om mij iets te zeggen, dat ik zeer goed weet? Wat kan de Rijkskas van Brussel gemeens hebben met mijnen zoon te Parijs? »

« Gij zult het gaan vernemen, ten minste gij zult evenals ik den misgreep gaan vermoeden, die aanleiding gaf tot de gevangenzetting uws zoons. Men heeft te Parijs bericht ontvangen, dat uit de geheime kas des konings van Spanje te Brussel eene somme is betaald geworden van tienduizend livres, en dat deze somme door tusschenkomst van zekere personen naar Luik is gezonden. Ha, gij hebt wel redenen om u verontwaardigd te gevoelen, mijn lieve graaf. Het is bijna niet geloofelijk, en toch is het zoo : men meent, dat dit geld — die tienduizend livres uit de Rijkskas van Brussel — u bestemd waren. Ik weet wel, dat het niet waar kan zijn; maar gij begrijpt, dat zulk bericht, alhoewel valsch, den

kardinaal-minister in woede moest doen ontvlammen... »

Warfuzée, die tot dan beweegloos, bleek en met geslotene tanden had geluisterd, borst eensklaps los in eenen vloed van gramme woorden; en, ofschoon de resident poogde hem te bedaren, gaf hij den volen teugel aan zijne spijt en verbittering. Volgens zijne verwarde woorden had hij inderdaad eenig geld uit Brussel ontvangen, de betaling eener oude schuld; hij kon den persoon noemen, eenen eerlijken en gekenden persoon, eenen koopman, die zich met niets dan met den handel bemoeide.. .. maar dewijl men hem door dit kwetsend verdenken zulke belediging durfde toebrengen, achtte hij het beneden zijne waardigheid eenigen verderen uitleg te geven. Hij beschuldigde, hij bedreigde, hij sprak van wraak met zulke schijnbare verontwaardiging, dat hij de Mouzon aan het twijfelen bracht of hem misschien geheel bedroog.

Althans de resident verzekerde hem, dat hij onmiddellijk naar Parijs zou schrijven, met het grootste aandringen, om den kardinaal-minister te overtuigen, dat het ontvangen bericht geheel valsch was en men den zoon van den graaf van Warfuzée zonder de minste vertraging in vrijheid moest stellen. Hij zou te dier gelegenheid nog de hooge diensten des graven doen gelden en de belooning eischen, welke hem rechtmatig toekwam.

Na lange pogingen en schitterende beloften vanwege den resident, liet Warfuzée, in schijn of wezenlijk zich tot bedaren brengen; doch hij wendde voor, dat hij, te zeer ontsteld, rust noodig had en zonder verwijl naar huis wilde keeren. Hij zou wachten met

geduld en met de hoop, dat de goede tusschenkomst van de Mouzon machtig genoeg zou zijn, om zijnen zoon de vrijheid en hem zelve het volle vertrouwen des konings terug te geven.

Zij drukten elkander tot groet de handen; hun afscheid was minzaam en gulhartig.

De graaf van Warfuzée, zoohaast hij de Clarissenstraat ten einde was, keerde rechts af en bereikte welhaast de Maas, langs welker kaaien hij met onderbroken en onrustigen gang begon te wandelen. Evenwel, hier zag hij nog te veel volk; vrijer moest hij ademen, verre van ooren, welken het heesch gegrol zijner borst kon treffen, verre van oogen, die konden doorgronden, welke storm er in zijn binnenste woelde.

Hij zette zijnen gang voort tot aan de groote Bogenbrug en verder nog tot aan de St.-Leonarduskaai. Hier, onder de schaduw der boomen, half verborgen voor het gezicht der zeldzame wandelaars, zette hij zich neder op eene steenen bank, met den strakken blik op den snellen vloed gevestigd.

Daar bleef hij wel een gansch uur zitten, hijgende van geestinspanning en zich nu en dan de hand aan het voorhoofd leggende, om zijne zwoegende hersens te verfrisschen. Soms tijds rolden eenige onduidelijke woorden van zijne lippen: ratelende gorgelklanken, die aan den haat, de woede en de wraakzucht eenen akeligen siddertoon ontleenden.

Dat hij de naam van de Mouzon in zijne vurige bedreigingen mengde, dit was natuurlijk; maar hoe kwam het, dat hij insgelijks en met evenveel verbittering den naam van zijnen vriend en beschermer Laruelle uitsprak? Welk duister ontwerp vormde dan zijne dolende ziel?

Sedert eenigen tijd was de graaf geheel stil geworden : geen gebaar verried nog de minste gemoedsbeweging in hem..... toen eensklaps een geheime slag hem scheen te treffen, en hij rechtsprong met het licht eener groote blijdschap in de glinsterende oogen.

“ Ja, ja, ” riep hij, zijne eigene gedachten toelachende, “ het is gevonden ! Ha, zij zullen weten wat het kost, mij te bespotten en te hoonen ! En dan, dan word ik hersteld in het bezit mijner goederen, in mijne eer, in mijne waardigheden ! Het gunstig lot brengt mij terug in den weg, dien ik nooit had mogen verlaten ! Ha, gelukt het mij, de wereld zal verbaasd staan over mijn vernuft en mijnen moed ! ”

Hij stapte terug langs de kaaïen, spoedde zich door de straten der stad en bereikte niet lang daarna zijne woning.

“ Gobert, laat niemand mijne kamer naderen, ” beval hij zijnen knecht. “ Ik wil niet gestoord worden, op geene wijze, hoort gij ? ”

In zijne kamer gekomen, zette hij zich aan het schrijven, zonder hoed of degen af te leggen. Zijne hand liep met snelheid over het papier ; waarschijnlijk was hij te vol van zijn ontwerp, om naar woorden of wendingen te moeten zoeken ; want toen hij een kwart uurs later zijn handteeken onder het schrift zette, had hij niet eens gearzeld.

Voordat hij den brief zou toezegelen, overliep hij hem nog eens met de oogen ; slechts bij het einde dezer stille lezing murmelde hij :

“ Zooals ik u zeide, kom met de bark van Namen. Daar is eene reden toe. Laat u afzetten te Quinquempoix. Gij zult er mij vinden. Ik zal u dan openbaren,

welk gruwelijk verraad hier tegen den koning van Spanje is gesmeed. Ik wil aan niemand anders dan aan u dit geheim toevertrouwen. Komt gij niet, dan is Luik ten eeuwigen dage voor den koning en den prins-bisschop verloren. Alzoo, schrijf mij onmiddellijk, mijn waarde heer De Vriese, op welken dag en op welk uur ik u mag verwachten. Ik bezweer u, weiger niet. Uw geluk, uwe verheffing en de mijne hangen er van af. »

Hij schreef den naam van *Mijnheer Dupuis, koopman te Namen*, op den brief, verzegelde hem, stond op en roerde de tafelbel.

« Gobert, » zeide hij, « gij weet wel den lakenwinkel in de Feronstrée-sstraat, waar de *Gulden Olifant* uitsteekt? »

« Zeker, » was het antwoord, « mijnheer heeft niet vergeten, dat ik er reeds eens geweest ben? »

« Nu, dezen brief zult gij in de handen van den winkelier zelven bestellen..... Maar neen, geef hier, Gobert; ik moet uitgaan; de Feronstrée-sstraat is op mijnen weg; ik wil kennismaken met den winkelier. »

Terwijl de knecht, over het koortsig woord zijns meesters verwonderd, hem volgde in de gang en hem achternazag, opende Warfuzée de poort en verdween tusschen de boomen der St.-Jansplaats.

IX

Daniël zat op de rustbank bij de springfontein, in den hof van zijns vaders woning, en hield met blijde verwachting de oogen naar het huis gericht.

Er trad eene bejaarde vrouw in den tuin. De jongeling sprong op, deed eenige stappen vooruit, greep de vrouw met teederheid de handen en vroeg :

“ Welnu, moeder lief, gij brengt mij eene goede tijding, niet waar? Vader heeft toegestemd?.... Gij schudt het hoofd zoo nadenkend! Zou hij geweigerd hebben? ”

“ Noch het een, noch het ander, ” antwoordde zij. “ Uw vader wil de zaak rijpelijk overwegen, zegt hij, vooraleer een besluit te nemen. Ik verberg het u niet, Daniël, hij hoopt, dat hij door zijnen raad u zal kunnen overhalen, om af te zien van een huwelijk, dat hij noch voordeelig noch betamelijk oordeelt. ”

“ O, moeder, ” riep de jongeling, “ het ware mij veroordeelen tot een bitter en troosteloos leven! Gij, aan wie ik mijn hart gansch heb geopend, gij zijt er immers van overtuigd? ”

“ Ja, mijn zoon; ook twijfel ik niet, of wij zullen gelukken, indien gij u slechts sterk houdt en uwen vader niet laat denken, dat tijd en raad over uwe liefde zouden kunnen zegepralen. Ga nu tot uwen

vader met goeden moed. Ik heb den grond zooveel mogelijk bereid. »

« Maar, moeder, » vroeg hij aarzelend, « mijn vader is nu ontroerd en misschien ongunstig gestemd; indien ik mijne poging bij hem uitstelde tot dezen avond of tot morgen? »

« Neen, Daniël, men moet het ijzer smeden, terwijl het heet is. Daarenboven, uw vader verwacht u..... Men zou waarlijk zeggen, dat gij vervaard zijt. Een man als gij, die niet gevreesd heeft den dreigenden dood in de oogen te zien! Maar in zake des harten wordt ook de sterkste gelijk aan een vreesachtig kind. Het is altijd zoo..... Kom, kom, vooruit; het zal wel gaan! »

En onder het uitspreken dezer woorden duwde zij hem lachend naar het huis.

Daniël bedankte haar door eenen teederen blik en murmelde, terwijl hij nog bij de huisdeur bleef staan :

« Moeder lief, gij zijt zoo goed voor mij! Indien God mij het gedroomde geluk toestaat, zal uw ander kind u daarom zegenen en liefhebben. Hoe zullen wij beiden u beminnen! »

« Nu, nu, dit weet ik wel, vleier, » zeide zij ontroerd. « Ga binnen : ik zal hier wachten, met evenveel ongeduld en hoop, alsof ik het was, die wenschte te trouwen. »

Daniël trad in de gang des huizes tot voor zijns vaders schrijfkamer. Hier bleef hij staan, overwoog een oogenblik, verzamelde zijne gedachten en zijnen moed, en opende dan met besluit.

De burgemeester beschouwde zijnen zoon met eenen stillen twijfellach op de lippen en zeide :

« Welnu, mijn arme Daniël, wat hebt gij daar nu

voor eene vreemde gedachte in het hoofd gestoken? Ten minste indien ik uwe moeder mag gelooven; want hare blinde liefde voor u doet haar waarschijnlijk de zaak overdrijven. Zoo, zoo, eene Warfuzée! Men zou ootmoediger in zijne keus kunnen zijn. »

« Uit medelijden, vader, scherts niet! » smeekte de jongeling. « Uwe woorden martelen mij. Mijn gevoel is zoo ernstig en zoo innig, dat de minste spot in uwen mond mij het hart wreedelijk moet verscheuren. »

Mijnheer Laruelle schudde het hoofd en scheen verrast door den doffen, sidderenden toon van Daniëls stemme. Hij zeide overwegende, als sprak hij tot zich zelve :

« Ja? Is het zooverre? Ik hadde het moeten voorzien, maar de politieke bezorgdheden, de menigvuldige plichten van mijn ambt laten mij, eilaas, den tijd niet om over mijn eigen huisgezin te waken. Ik vermoedde wel, mijn zoon, dat er eene zekere neiging des harten tusschen u en de jongste juffer van Warfuzée was ontstaan; evenwel was ik eenvoudig en vertrouwend genoeg om te denken, dat een stil gevoel, op dankbaarheid en op zekere overeenstemming van inborst berustend, nimmer zulke hoogmoedige, zulke gevaarlijke wenschen in u zou hebben opgewekt. Ik denk het nog. Gij hebt een goed hart en eenen redelijken geest. Na met mij de zaak onderzocht en overwogen te hebben, zult gij wellicht afzien van iets, dat voor u eene bittere bron van ontooivering en voor mij van vernedering kan worden. »

« Hoop het niet, vader, » zeide Daniël op treurigen toon. « Mijn gansche leven is daar om te getuigen van den eerbied, dien mijn dankbaar hart u

heeft toegewijd ; nu, nu kan ik echter uwen raad niet gehoorzamen. Weigert gij mij heden het geluk, dat ik van uwe liefde afsmeek, zoo zal ik mij onderwerpen, ja ; maar gij zult mij veroordeeld hebben tot eeuwige wanhoop en eeuwige smart. »

« Ach, mijn lieve Daniël, gij neemt de zaak te ernstig op, » bemerkte de burgemeester met goedheid. « Men spreekt immer zoo, wanneer men in het hart getroffen is ; maar hoe diep zulke wonde ook zij, tijd en rede genezen ze onfeilbaar. »

« Waarom, vader, u zoo gevoelloos en zoo onmeedoogend getoond? Het is u niet natuurlijk. O, wist gij, hoe uwe ongeloovigheid mij doet lijden! Beschuldig mij van dwaling, van vermetelheid en hoogmoed; maar twijfel niet aan de diepte, aan de macht van mijn gevoel! Ik, ongelukkige, die gisteren nog troost en moed vond in de overtuiging, dat de keus mijns harten u zou verblijden. »

« Mij zou verblijden? » herhaalde de burgemeester verwonderd.

« Ja, vader; hebt gij niet, sedert de komst van den graaf van Warfuzée in deze stad, honderdmaal in mijne tegenwoordigheid met uitbundigen lof over Clara van Warfuzée gesproken? Uwe bewondering uitgedrukt voor hare zoete wezenstrekken, hare lief-talligheid, haren eenvoud en dat iets, dat was als een wasem, die opwalmden uit hare zuivere, engelachtige ziel, iets onuitsprekelijks, dat elkeen aantrok en tot samenneiging stemde, als oefende zij, zonder het te weten, eene geheimzinnige tooverkracht rondom zich uit? Het zijn uwe eigene woorden, vader! En indien gij, de bejaarde man, overlast met zorgen en met arbeid, niet ongevoelig kondt blijven voor zoovele

zoete bekoorlijkheden, hoe zou ik, jong als zij, dan ontsnapt zijn aan die onweerstaanbare tooverkracht? »

« Gij zijt welsprekend, Daniël! » mompelde de burgemeester verlegen. « Ha, zeker, indien hier geene redenen bestonden om de stem des harten te versmachten, ik zou God zegenen, omdat Hij mijnen eenigen zoon zulken zuiveren en beminnenden engel tot levensgezellin zou bestemd hebben. Dáár ligt de hinderpaal niet. Zij is van edelen, doorluchtigen bloede; wij zijn slechts burgers..... »

« Maar dit is geen beletsel, vader, » viel de jongeling hem in de rede. « Ik zelf heb het lang geloofd en onzeglijk er door geleden. IJdel was nochtans mijne vrees. Clara geeft daarop niet de minste acht. Integendeel, zij smeekt naar een stil en nederig leven. »

« Ja, Clara; het is mogelijk; de liefde is blind, zegt men; maar haar vader, Daniël, zal hij het onderscheid vergeten? »

« Ho, hij zal met vreugde zijne toestemming geven! » bevestigde de jongeling.

« Gij gelooft het, mijn zoon? »

« Ziet men niet dikwijls zulke huwelijken in Luik, vader? »

« In Luik, ja : vanwege den echt Luikschen adel; maar de graaf van Warfuzée hoort toe aan een ander slag van edellieden. Hij heeft schier zijn gansche leven aan het hof van vorsten en koningen doorgebracht; zijn huis is door het bloed aan de doorluchtigste stammen der Nederlanden verbonden. Ik ben zeker, dat het hem diep zal spijten, mij te moeten hoonen door de verwerping van zulk voorstel; — de wereld ziet het met recht als eenen hoon aan; —

maar wat kan hij er aan doen, indien de eerbied voor zijn naam en de gewisse tegenstand van zijn gansche maagschap hem er toe dwingen? »

« Ontmoedig mij zoo wreedelijk niet, vader! » zuchtte Daniël verschrikt. « Hij is uw vriend, gij hebt hem de gewichtigste diensten bewezen. Hij zal zich herinneren, dat ik mijn bloed heb gestort, om hem uit de handen der Spanjaards te verlossen..... »

« Hem zijne toestemming als eene betaling dezer diensten vragen? Dit nimmer, Daniël! »

« Maar, vader, de graaf, van zijnen kant, heeft de stad Luik voor eenen dreigenden ondergang behoed en de ontwerpen verijdeld van snoode lieden, die op uw leven wilden toeleggen. Er is dus niets meer tusschen u beiden te betalen. Uwe wederzijdsche vriendschap alleen zal alle beletsel uit den weg ruimen. »

Mijnheer Laruelle schudde het hoofd met eene uitdrukking van verdriet.

« Kom, vader, wees edelmoedig! » bad de jongeling. « Sta mij het geluk toe, dat ik van uwe goedheid afsmeek; voor die opperste weldaad zal ik u zegenen tot mijnen laatsten snik. »

Een dof gemor rolde van des burgemeesters lippen. Hij worstelde zichtbaar tegen geheime overwegingen, die hem pijnlijk ontstelden. Na eene wijl ten gronde te hebben gestaard, zeide hij met scherpen nadruk :

« De graaf zal weigeren..... hij kan weigeren. Begrijpt gij dit, mijn zoon? Ziet gij uwen vader, het hoofd van het vrije Luiksche volk, voor eenen hooggeboren edelman eene vreesachtige bede stamelen? Hoort gij, hoe men hem zegt of laat verstaan, dat zijne vraag onaannemelijk is, omdat zijne ouders

kooplieden waren en het slechts burgerbloed is, dat door zijne aderen vloeit? »

« O, gij zijt al te nederig, vader, en gij miskent uwe eigene waarde, » viel Daniël in. « De burgemeester van Luik, die niet alleen door ridders, maar door vorsten en koningen wordt geëerbiedigd en gevleid! »

« Nederig? » herhaalde Laruelle, het hoofd oprichtend. « Ik ben niet nederig, mijn zoon; het is een gevoel van fierheid, dat mij ontroert. Hebben de edellieden de eer van hun geslacht te handhaven; wij, burgers, hebben eveneens onze menschelijke waardigheid tegen alle krenking te behoeden. Zulk huwelijk, indien het kon aangegaan worden, zou ik niet beschouwen als eene eer. »

« O hemel, vader, toch niet als het tegendeel? »

« Neen, ook niet als eene vernedering..... Maar vermits er nog zooveel ongelijkheid tusschen de menschen bestaat, ware het beter, dat ieder in zijnen stand bleve. Gij, Daniël, op wiens hoofd al mijne hoop rustte, — gij, die eens volgens mijnen vaderlijken droom aan het hoofd van het Luiksche volk zoudt staan en de eerste burger moest zijn in deze edele, vrije stad, gij smeekt nu om de laatste te mogen worden tusschen lieden, die gelooven, dat hun het recht aangeboren is om met kleinachting op de zonen des arbeids, der nijverheid en des handels neder te zien? Welk lot ware het uwe, mijn arme Daniël? Gij zoudt een indringeling zijn, die zijnen nieuwen stand niets zou aangebracht hebben dan eene onuitwischbare vlek! »

Een doffe kreet welde op uit des jongelings borst; hij liet de armen vallen en scheen geheel ontmoedigd. In zijne klagende oogen, die hij op zijnen vader

hield gericht, blonken twee tranen. Laruelle zag hem eene wijl met klimmend medelijden aan; dan vatte hij hem de hand en zeide op zoeteren toon:

“ Kom, mijn zoon, gij moet sterker wezen. Bedroeven u mijne woorden zoo diep, het is, omdat zij eene waarheid bevatten, die, ik begrijp het wel, op dezen oogenblik voor u slechts pijnlijk kan zijn. ”

“ Neen, vader, het is geene waarheid, voor mij ten minste niet. Wat mij martelt en mij ongelukkig maakt, is uwe wreedheid tegen mij. ”

“ Mijne wreedheid? ”

“ Ja, vader; dezen morgen klopte mij het hart van vreugde. Ik streeelde mij met de zoete overtuiging, dat gij mijn voornemen zoudt goedkeuren, dat het u zou verblijden..... En konden er eenige hinderpalen oprijzen, dan hoopte ik, dat gij, zoo edelmoedig en zoo goed, mij zoudt getroost en aangemoedigd hebben. Hoe heb ik mij bedrogen! Uwe woorden zijn zoovele messen, die mij het hart doorboren, en gij woelt onmeedoogend in de wonde, om ze overvloediger te doen bloeden. ”

Laruelle was diep ontroerd bij deze beschuldiging van wreedheid; want hij begon te vreezen, dat zij wel eenigszins kon gegrond zijn.

“ Maar, mijn arme Daniël, ” mompelde hij, “ ik ben het niet, die u doe lijden, het is de waarheid, de droeve waarheid. ”

“ Mag ik u bewijzen dat gij u geheel daarover misgrijpt, vader? ”

“ Zeker, ik vraag niet beter. ”

“ Welnu, vader, hoor mij zonder vooringenomenheid aan. Gij droomt voor mij een lot als het uwe; verwezenlijkt zich uwe hoop, dan zou ik eens

burgemeester van Luik worden. Ik integendeel, ik bid God, zulken bitteren kelk van mijne lippen af te keeren. Hoe! ik zie u, mijnen vader, sedert jaren al uwen tijd, uwen arbeid, uw verstand, gansch uwe ziel toewijden aan het algemeen welzijn. Welke is uwe belooning? Eeuwige onrust, ondankbaarheid, haat, vijandschap, laster..... moordenaars, die men uitzendt om u te dooden! Geen oogenblik is u gegund, zonder dat het door een gevaar en eene bekommerdheid zij vergiftigd; uwe dagen en uwe nachten zijn ontsteld door angst en vrees, zoo niet voor u zelven, dan ten minste voor de openbare belangen, wier opperste bewaker gij zijt. Ha, en moeten denken, dat, indien de dwingelanden ooit over het Luiksche volk zegepralen, datzelfde volk misschien het graf zal ontheiligen van den verdediger zijner vrijheid!..... Zulk leven wil ik niet. Mijne ziel is niet sterk genoeg, om dat schrikkelijk lot wetens en willens te aanvaarden. Zij snakt naar geluk, rust en vrede. »

« Inderdaad, het recht verdedigen tegen de macht is een zwaar kruis op zijne schouders laden! » zuchtte Laruelle. « Maar indien wij allen zoo redeneerden, ware het gansche menschdom dan niet tot eene eeuwige slavernij veroordeeld? En is er niet eenig geluk in de overtuiging, dat men zich opoffert tot het vervullen van eenen moeilijken plicht? »

« Gij zegt, vader, » hernam Daniël, « dat ik zal blootgesteld zijn aan vernedering vanwege de edellieden, wier stand ik eene vlek zal hebben toegebracht? Ja, het zou zoo zijn waarschijnlijk, indien ik tusschen hen ging verkeerren; maar neen, ons ontwerp is gemaakt: Clara en ik, wij willen niet, dat ons geluk afhankelijk zij van anderen dan van ons zelven.

Wij zullen een aangenaam buitengoed op de boorden der Maas bewonen; daar ons nederig, maar rustvol leven slijten, God alleen aanvaardend voor rechter en de schoone natuur voor getuige van ons doen en laten. En terwijl anderen zich vermoeien, zich afsloven en hunne lastige dagen doorbrengen op de onstuimige zee der menschelijke driften en der politieke worstelingen, zullen wij de zoete rust genieten van twee zielen, die geene andere bronnen van geluk erkennen dan vrede, vriendschap en liefde. »

Laruelle luisterde in stilte op de kalme, doch begeesterde woorden zijns zoons. Hij zweeg nog, toen de jongeling reeds eene wijl opgehouden had van spreken.

Daniël, die zich de overwinning bijna geloofde, vatte zijns vaders hand en hernam op streelenden toon :

« Kom, vader, neem een edelmoedig besluit en verlaat de droomen, welke uwe teederheid en uw vaderlijke hoogmoed u inboezemen. Wat zou het zijn, indien zulke droomen waarheid werden? Op den boord van uw graf zoudt gij nog den hemel voor geen enkel oogenblik van rust of van helder genoeg te danken hebben. Ik wierd dus burgemeester, schepen of volksaanleider. Verwijderd van de openbare zaken, zoudt gij evenwel nog zorgen, vreezen en lijden voor uwen eenigen zoon, die uwe plaats in den onophoudelijken strijd zou overgenomen hebben. Troosteloos leven, dat den vrede des harten slechts laat hopen in den dood! Gun mij door uwe toestemming het middel om een toevluchtsoord voor uwe oude dagen te bereiden. Gij zult u blijven vermoeien, u blijven opofferen aan de verdediging des volks en der vrijheid; ik weet

het, uwe sterke ziel zal den kamp niet opgeven. Maar na elke arbeidvolle poging, na elke pijnlijke teleurstelling, zult gij in ons paradijs van vrede en liefde komen uitrusten. De zoete glimlach en het liefderijk woord mijner Clara zullen uw hart met licht en levensblijdschap vervullen; mijne kinderen — God zal u kleinkinderen geven, — zullen het zweet der inspanning u van het voorhoofd streelen, u op de knieën kruipen, u vermoeien door hunne zoenen, u plagen door hunne eenvoudige teederheid..... En zóó, onder de stralen der milde zonne wandelend, of in de frissche schaduw der boomen gezeten, omringd en bemind van allen, die u dierbaar zijn, zult gij en mijne goede moeder nog eenen vroolijken en zaligen ouderdom genieten, wettige belooning van uw kommervol en arbeidzaam leven..... »

« Maar zwijg, zwijg, Daniël, » murmelde Laruelle, zeer diep getroffen. « Gij zoudt den ongevoeligsten mensch verleiden door uwe dichterlijke schildering. Ho, ik weet wel, dat zulk woelig leven als het mijne het geluk niet is..... En gij gelooft, dat de graaf van Warfuzée zou kunnen toestemmen? »

« Ik ben er schier zeker van, vader. Mijn hart zegt mij, dat hij uw voorstel met blijdschap zal aanvaarden. »

« Mij beangstigt de twijfel..... »

« Maar beproef het ten minste, vader! Meer vraag ik niet. Was uw twijfel gegrond, ik zal mij onderwerpen, wel met eindelooze smart, maar tevens met eindelooze dankbaarheid voor u. »

« Welaan, » zeide Laruelle, « ik zal de poging doen. Het kost mij veel; maar vermits gij meent, dat uw geluk er van kan afhangen, het zij dan zóó! »

« O, dank, vader! » riep Daniël uit, « wees gezegend voor uwe goedheid! Wanneer zult gij tot den graaf gaan? »

« Wanneer? Indien het toch moet geschieden, kan ik heden of morgen geen en gunstigeren tijd vinden dan nu. Mij blijven een paar uur over, vóór de vergadering van den schepenraad. Indien ik seffens ginge? De twijfel zou niet lang duren..... »

« Ik bid u, vader, geef gehoor aan die goede inspraak! »

De burgemeester stond op, riep zijnen knecht Jaspar en vroeg zijnen mantel en degen.

In het uitgaan zeide hij tot zijnen zoon :

« Ik reken niet op eenen gunstigen uitslag, Daniël; maar geloof, dat ik de poging zal doen met de vurige en oprechte begeerte om u eene goede tijding te brengen. Blijf dus hopen; maar versterk ook uw hart tegen eene mogelijke mislukking. »

Hij stapte in de straat en richtte zich naar het St.-Jansklooster. Veel tijd had hij niet om na te denken op hetgeen hij ging beproeven; want zijne woning was niet verre van de St.-Jansplaats gelegen. Ook klopte hij eenige minuten daarna aan het huis van Warfuzée.

Op zijne vraag, of de graaf ten zijnent was en hem een bijzonder onderhoud kon toestaan, antwoordde de knecht bevestigend, maar zeide tevens, dat hij op dit oogenblik met iemand in gesprek was en had verboden hem te storen; natuurlijk kon dit verbod den knecht evenwel niet beletten, de komst des burgemeesters van Luik te gaan aanmelden. Er was geen twijfel, of de graaf zou zich haasten met zijnen anderen bezoeker gedaan te maken. Mijnheer

Laruelle hoefde slechts eenige oogenblikken in de zaal te wachten.

Onder het uitspreken dezer woorden bracht Gobert den burgemeester verder in den gang en opende voor hem de deur der zaal.

Bij zijne intrede werd Laruelle eensklaps door eenen zonderlingen kreet van blijdschap of van angst verrast. Hij zag verder in het vertrek de jonge Clara van Warfuzée, die als beschaamd en met eene hooge kleur op het voorhoofd daar was blijven staan en door eene plechtige buiging hem groette.

De burgemeester, bij deze onverwachte ontmoeting, was zelf niet geheel zonder eenige verlegenheid. Hij naderde echter tot de maagd en zeide met eenen glimlach :

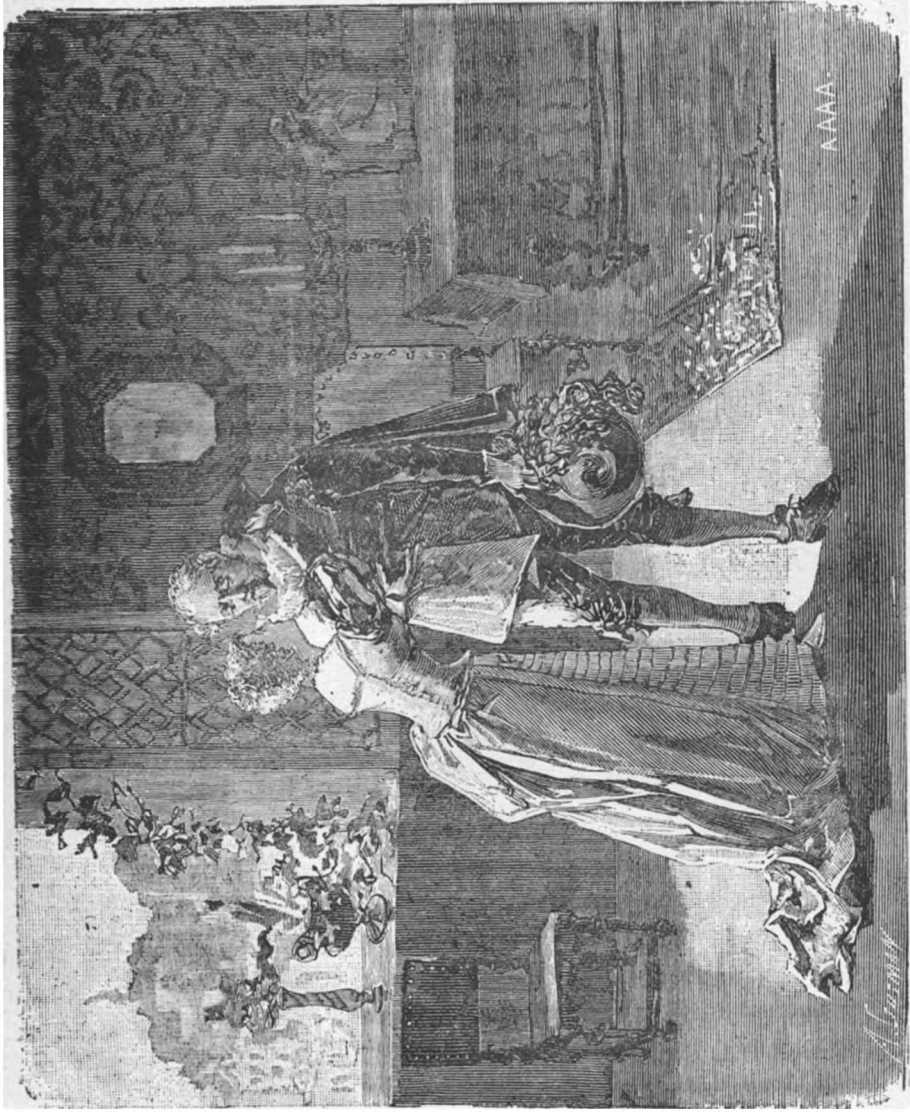
« Een en hartelijken goeden dag aan de beminlijke juffer van Warfuzée. Trad ik dus binnen zonder aanmelding, het is de schuld van Gobert. Mijne komst schijnt u verrast te hebben, mejuffer? Verschoon mij, ik bid u. »

« Maar, maar, het was de blijdschap, heer burgemeester, » stamelde zij.

« De blijdschap, mejuffer? » herhaalde hij, verwonderd over de openhartigheid der maagd.

« Nu niet meer, » antwoordde het meisje met eene bekoorlijke spijt op de lippen. « Gij noemt mij *mejuffer*, dit bedroeft mij. Eergisteren nog, toen ik u met mevrouw Laruelle op de St.-Lambertusplaats ontmoette, hebt gij mij tienmaal *Clara* genoemd. Gij ziet, dat ik heb geteld en niet vergeten. »

De burgemeester zag haar eene wijl met onverborgene teederheid aan. Zij glimlachte helder. Het

Zij vloog den burgemeester aan den hals (bladz. 247).

was als eene samenspraak der oogen, die zij beiden zeer klaar verstonden.

“ Zoete tooveresse! ” morde hij in zich zelve.
“ Ha, het verwondert mij niet, dat uw blik alleen den hemel ontsluit voor eene gevoelige, dichterlijke ziel. ”

En weder het woord tot de maagd richtende, zeide hij :

“ Clara, — Clara, vermits gij het zoo verlangt, — gij zijt zoo openhartig met mij, dat ik u wel iets zou willen vragen. Ik ben hier gekomen om uwen vader te spreken. Vermoedt gij het doel van mijn bezoek? Waarschijnlijk, vermits gij mij door eenen kreet van blijdschap hebt begroet. Wat mijn zoon mij zeide, is dus waarheid? Indien uw vader toestemde, zoudt gij Daniël gelukkig maken door mijn kind te worden? Gij schijnt ontsteld? Antwoord mij, ik bid u. ”

“ Ho, het antwoord wil mij ontsnappen, sedert mijne oogen u heden hebben ontwaard, ” zeide zij,
“ maar ik durf niet. Gij zult mij stout en onbescheiden vinden. ”

“ Vrees niet, Clara, uwe openhartigheid bekoort mij. ”

“ Welaan, ontvang dan mijn antwoord..... op alles en voor altijd! ” riep zij.

En zij vloog den burgemeester aan den hals, omsloot hem met hare armen en zoende hem zoo teederlijk, dat de ontroerde man zich de tranen in de oogen voelde komen.

De knecht verscheen in de deur en kondigde aan, dat zijn meester vrij was, en hij mijnheer Laruelle in zijne schrijfkamer verwachtte.

Nog gansch duizelig van de liefderijke omhelzing, volgde de burgemeester den knecht in de gang; hier

kwam Warfuzée hem te gemoet geloopen, drukte hem de handen en overlaadde hem met betuigingen der innigste vriendschap.

Toen beiden in de schrijfkamer gezeten waren, vroeg Warfuzée :

“ Nu, mijn waarde Laruelle, wat verschaft mij heden het vermaak van uw aangenaam bezoek? Eene gewichtige zaak? ”

“ Ja, heer graaf, eene zeer gewichtige en moeilijke zaak, die ik niet weet hoe aan te vatten, ” antwoordde de burgemeester aarzelende.

“ Ho, gij weet, mijn vriend, dat ik gereed ben om alles, mijn leven zelfs op te offeren voor de stad Luik en voor haar edel volk..... ”

“ Dit is het niet, heer graaf; het zijn geene staatszaken, die mij heden tot u doen komen. Ik wilde u onderhouden over mijnen zoon Daniël en uwe dochter, mejuffer Clara. ”

Warfuzée zag hem verwonderd aan.

“ Ja, heer graaf, het is de burgemeester niet, het is de vader die tot u spreekt. Gij hebt mijnen zoon hier met eene ongewone minzaamheid onthaald en hem gelegenheid gegeven om dikwijls en lang in tegenwoordigheid van mejuffer Clara te blijven. Uwe dochter is zoet en schoon. Hebt gij nooit voorondersteld, dat mijn zoon niet ongevoelig zou blijven voor zoo vele bekoorlijkheden? ”

“ Hoe ernstig vraagt gij mij dit? ” mompelde Warfuzée. “ Gij maakt mij bekommerd! ”

“ Inderdaad, heer graaf, wij zijn niet voorzichtig geweest. Wij hadden moeten voorzien, dat twee jongelieden, beiden eenvoudig en onervaren, niet lang onverschillig konden blijven, en dat er allengs eene

neiging tusschen hen moest ontstaan, die eindelijk diep en onuitroeibaar in hun hart zou wortelen. Hoe zuiver ook zulke neiging zij..... »

« Ha sa, mijn goede vriend Laruelle, » riep Warfuzée lachend, « indien ik mij niet bedrieg, gebruikt gij al deze omwegen, enkel om mij te doen verstaan, dat mijnheer Daniël verliefd is geworden op mijne dochter Clara? »

De burgemeester knikte bevestigend.

« Welnu, wat is daar zoo wonderlijks of zoo schrikkelijks in? ik heb het vroeger insgelijks meenen te bemerken; maar sedert Daniël zijne bezoeken hier heeft gestaakt, geloofde ik, dat ik mij had misgrepen. »

« Neen, graaf, hij was vervaard van zijn eigen gevoel, en hij heeft gepoogd het te overwinnen. Wreedelijk heeft hij in dien strijd geleden; maar het heeft hem tot niets gediend, dan om het vuur der liefde in zijn hart met meer kracht te doen ontvlammen. »

« Alzoo, Daniël bemint Clara? » vroeg Warfuzée.

« Ja, met verblindheid. »

« En Clara? »

« Zij is Daniël niet ongenegen; ik geloof zelfs, dat onder dit opzicht tusschen hen geen ander verschil is dan de mindere geweldigheid van het vrouwelijk gemoed. »

« En ziedaar dus eene reden van bekommerdheid voor u, mijn waarde Laruelle? » riep Warfuzée.

« Onze kinderen beminnen elkander? Des te beter! »

« Des te beter? » herhaalde de burgemeester verstomd.

« Wel ja, zij zijn in de lente des levens; de liefde is de bloem des harten. En vermits wij, hunne vaders,

zoo innig zijn verbonden door de vriendschap, laat onze kinderen vrienden zijn op de wijze, die natuurlijk is aan hunne jaren. »

De burgemeester zweeg eene wijl, hoestte eens en zeide dan :

« De vriendschap, heer graaf, kan eeuwig duren, zonder dat zij eenige verandering in onzen toestand noodig make; de liefde integendeel kan slechts tot ongeluk en smart leiden, wanneer zij haar wettelijk doel niet mag bereiken. »

« Haar wettelijk doel? » murmelde Warfuzée.
« Wees toch openhartig, burgemeester. Is het een huwelijk tusschen Daniël en Clara, dat gij mij komt voorstellen? »

« Ik wilde u vragen, heer graaf, of mijn zoon de hoop mag koesteren, ooit zijne wenschen verwezenlijkt te zien. Of wel moet ik pogen eene liefde zonder hoop in zijn hart te versmachten? »

« Geef mij de hand, mijn goede Laruelle! » riep de graaf, den burgemeester werkelijk de hand grijpende.
« Gij schijnt te vreezen, dat ik moeilijkheden make? Gij bedriegt u : ik stem toe. »

« In het huwelijk van mijnen zoon met uwe dochter? »

« Wel zeker. Gij beziet mij zoo ongeloovig? Wat ik u zeg, is oprecht. Hadde ik niet ten onrechte gemeend, dat de neiging van Daniël voor Clara was verzwakt, ik ware zelf tot u gegaan, om u te bidden, deze verbintenis tusschen onze huisgezinnen te aangaan. Mijne woorden verbazen u? Gij voorzaagt hinderpalen? »

« Ik verberg het u niet, heer graaf; het verschil van maatschappelijken stand..... »

« O, daaraan zou ik aangaande andere personen voorzeker denken, maar ten uwen opzichte, onmogelijk! Gij zijt burgemeester van Luik, mijn beste vriend; gij hebt mij onschatbare diensten bewezen. Aan Daniël ben ik mijn leven verschuldigd. Het is dus eene afgedane zaak De jongelieden zullen evenwel nog een weinig geduld moeten hebben. Ik kan dit huwelijk niet laten voltrekken, zonder er kennis van te geven aan de voornaamste leden van mijne maagschap; aan mijnen broeder, den graaf van Renesse bovenal, en aan mijne zuster Laura, die abdisse in Frankrijk is. »

« Hemel, indien zij zich met kracht tegen dit huwelijk verklaarden? » zuchtte Laruelle.

« Zij zullen er zich niet tegen verklaren, in aanzien der bijzondere omstandigheden, waarin ik mij bevind. In alle geval, deze kennisgeving is slechts om de gewoonte na te leven. Hunne toestemming behoeft ik niet. Slechts aan het gevoelen mijns broeders en mijner zuster hecht ik eenigen prijs; maar indien zij moeilijkheden maakten, zou het mij niet beletten te doen, wat mijn hart heeft besloten. Denkt gij, burgemeester, dat er iets op aarde machtig genoeg zou zijn, om mij te doen vergeten, wat ik u verschuldigd ben? Meent gij mij bekwaam om u en uwen zoon eene bloedige beleediging toe te brengen? Wees dus om niets bekommerd en neem dit huwelijk voor gesloten. »

« Ik ben u diep dankbaar voor dat hoog bewijs uwer goede vriendschap jegens mij, » zeide Laruelle. « Twijfel niet aan mijnen oprechten wil om uw kind al het geluk te verschaffen, dat onze onbepaalde genegenheid en mijne stoffelijke middelen haar

kunnen bezorgen. Daniël is mijn eenige erfgenaam; fortuin zal hij ruimschoots bezitten..... »

« Maar, burgemeester, waaraan denkt gij nu! Kom, kom, zult gij tusschen ons van geld gaan spreken? »

« Het zij zoo, gij zijt waarlijk een edelmoedig man, heer graaf. Nu zal ik nog ééne gunst vragen : Daniël wacht hijgend van verlangen op het antwoord, dat ik hem moet brengen. Ik gevoel aan mij zelven, welke onuitsprekelijke blijdschap hem zal ontroeren. Laat mij toe, onmiddellijk met het gelukkig nieuws naar huis te gaan. »

De graaf stond van zijnen zetel op.

« Ik begrijp uw vaderlijk ongeduld, » zeide hij, « en ben voornemens Clara insgelijks met het zoete nieuws te gaan verrassen. Maar, burgemeester, vermits gij nu toch hier zijt, vergun mij een enkel oogenblik, om u van eene andere zaak te spreken. Hebt gij vernomen, dat de *Chiroux*, nauwelijks overwonnen, alweder geheime bijeenkomsten houden en in betrekking zijn met de Spanjaards van Navagne en Argen-teau, om nieuwe aanslagen te bereiden? »

« Dit zou ik niet kunnen gelooven, al wierd het mij door eenen ooggetuige verzekerd, » antwoordde Laruelle.

« Het is nochtans zoo, mijn vriend; maar wees gerust, ik waak en zal welhaast de draden van dit snoode spel in de hand hebben. Reeds heb ik twee of drie *Chiroux* gewonnen, die mij komen verklaren wat er in die geheime bijeenkomsten wordt verhandeld; en al moest ik mij zelven een heet *Chiroux* veinzen, mijne dankbaarheid voor het Luiksche volk zou mij tot het spelen van zulke rol bekwaam maken.

Ik zeg u dit slechts, omdat men somwijlen eenen bekenden *Chiroux* uit mijne woning ziet komen. Indien men u daarover sprak, lach er mede in u zelve : gij weet wat het beteekent. »

« Gij geeft u waarlijk te veel moeite, heer graaf, » mompelde Laruelle. « Ik vrees slechts, dat gij u in gevaar zult stellen van u erge onaangenaamheden op den hals te halen. Niets is beter volgens mijn gevoelen, dan openlijk en onverborgen de vijanden der stad en der vrijheid te bestrijden. »

« Nu ja, voor u, mijn strenge vriend; maar ik ben diplomaat geboren. »

« Geef mij nu oorlof om u te verlaten, » zeide Laruelle. « Ik sta op heete kolen, om mijnen zoon het goede nieuws te dragen. »

« Op ééne voorwaarde, burgemeester, dit is, dat gij belovet, heden met mevrouw Laruelle en met Daniël den avond hier te komen doorbrengen. »

« Ik aanvaard met ware erkentenis en innige blijdschap. Vaarwel dan, heer van Warfuzée, tot dezen avond. »

De burgemeester, na eenen warmen handdruk, wendde zich naar de deur.

Warfuzée deed hem uitgeleide tot bij de poort, zag hem eenigen tijd achterna en keerde zich dan om in de gang met eene vreemde, onbegrijpelijke uitdrukking op het gelaat : iets als eene grijns van haat of eenen lach van zegevierenden spot.

X

Mevrouw Laruelle en haar zoon Daniël stonden in de groote zaal hunner woning te letten op werklieden, die bezig waren met van buiten nieuwe meubels aan te brengen.

Het waren zetels, leunstoelen en rustbanken van gesneden notelaar, bekleed met groen Utrechtsch fluweel; daarenboven eene groote tafel, uiterst keurig van teekening en overal versierd met kunstrijk beeldwerk.

Daniël bezag het prachtig huisraad met eenen stillen glimlach van vergenoegen; doch hij was zoo ingetogen en antwoordde zoo weinig op de blijde uitroepingen zijner moeder, dat deze niet twijfelde, of zijn geest moest door droeve gepeinzen verduisterd zijn.

Zij haastte zich daarom, de werklieden te laten vertrekken, zoohaast de zetels in de zaal geschikt waren, en vroeg dan aan haren zoon :

“ Maar, Daniël, bevalt u dit prachtig huisraad niet? Uw vader zelf heeft er de teekening van uitgekozen; iets kostelijkers was er niet te vinden. ”

“ O, het bevalt mij ten hoogste, moeder, ” ant-

woordde Daniël, « en ik ben wel zeker, dat Clara er insgelijks groot behagen zal in scheppen. Waarlijk, gij zijt te goed en doet te veel. Wij willen leven zonder eenige pracht, en gij gaat ons een huis inrichten, als waren wij vorstenkinderen. Dat staande uurwerk en die kroonkandelaars, daar op den schoorsteen, zijn zij niet te groot, te rijk en te schoon om de woning eens burgers te versieren? »

« Dit is eene vraag, die wij onbeslist zullen laten, » zeide zij lachende. « Daar heeft niemand zich mede te bemoeien, indien gij en Clara slechts tevreden zijt. Ha, laat mij eens doen, Daniël : ik zal wel maken, dat Clara niet betreure wat zij in haars vaders huis gezien of genoten heeft!..... Ik meende te bemerken, mijn zoon, dat gij zwaarmoedig waart. Het zijn altijd dezelfde gepeinzen, die u verontrusten? »

« Ja, moeder, altijd; maar geef daarop geene acht. Gij weet het, ik heb eenen zeer beweeglijken geest. Dezen nacht werd mijn slaap weder gestoord door kommervolle droomen. Er is wel eenigszins reden toe, niet waar? Reeds bijna eene gansche maand, en nog geene afdoende beslissing! De broeder van den heer graaf, die zelfs niet op de hem toegezonden brieven antwoordt! Indien het beloofde geluk mij ging ontsnappen! »

« Kom, kom, Daniël, gij plaagt u zelve. Des graven broeder is in Duitschland; men weet niet in welke streck. Hij kon dus de brieven niet ontvangen; maar hij gaat welhaast wederkeeren. Daarenboven, zegt de graaf u niet, dat hij deze toestemming slechts vraagt om aan het vereischte der gewoonte te voldoen? Niets kan uw huwelijk nog beletten, mijn zoon. De gansche stad weet er van. Het is nu te

verre, voor hem zoowel als voor ons, en men kan aan geen terugkeeren meer denken. »

« Ja, maar, moeder, het duurt zoolang! » zuchtte de jongeling.

« Lang? Een huwelijk, Daniël, het is geene zaak van weken, maar van maanden. Daarenboven, wij hebben slechts sedert gisteren eene woning voor u gevonden, en deze zal eerst binnen twee maanden ledig komen. Was alles beslist en gereed, gij zoudt evenwel verplicht zijn, uw huwelijk tot alsdan uit te stellen. Gij ziet dus wel, dat de zaak zich ten gunstigste schikt, en gij met wachten niets verliest? »

« Inderdaad, moeder, » antwoordde hij, « mijne bekommerdheid is ongegrond. Wat kan ik er echter aan doen? Ik ben zoo verwonderd over mijn geluk, dat ik er niet geheel kan aan gelooven; maar het is een gevolg mijner onrustige verbeelding. Gij hebt gelijk; ik ben u dankbaar voor uwe aanmoedigende woorden. Spreken wij daar niet meer van. Gij kent het huis van mijnheer Xhovemal? Is het schoon? »

« Reeds tienmaal sedert gisterenavond doet gij mij hetzelfde herhalen! » lachte zij. « Wacht, totdat de graaf met zijn rijtuig kome; wij zullen het allen te zamen gaan bezichtigen. Nog een half uurtje ten hoogste. Daarenboven, gij zult er slechts wonen, totdat de vrede gesloten zij, en men in veiligheid zijn verblijft buiten de stad kunne nemen. Of het schoon is, vraagt gij? Maar het is op den St.-Martijnsberg gelegen, niet verre van den baron de Saizan. Het heeft eenen tuin, van waar men over de gansche stad en over den Cornillonsberg heen ziet. Wat kunt gij meer verlangen? Ik ben zelfs niet zeker dat gij, eens daar wonende, het nog zult willen verlaten. »

« Gave nu des graven broeder maar spoedig zijne toestemming! » mompelde Daniël in zich zelve.

« Stijfhoofdige dreamer! » riep zij schertsend, « die toestemming is er niet noodig, gij weet het wel, maar gij zijt ongeduldig, en zoudt reeds morgen willen getrouwd zijn, niet waar? »

« Ha, daar hoor ik een rijtuig voor de deur stilhouden! » riep de jongeling met oogen, die glinsterden van plotselinge blijdschap. « De graaf misschien! »

« Ja, en Clara. Kom, gaan wij hen te gemoet. »

Maar vooraleer zij de deur bereikten, werd deze geopend, en de graaf van Warfuzée trad met zijne vier dochters in de zaal. Na het wisselen der groetenissen zeide mevrouw Laruelle :

« Welnu, mejuffers, gij, die aan het hof hebt geleefd en gewoon zijt prachtige dingen te zien, vindt gij dit huisraad niet van goeden smaak? Ik hecht veel prijs aan uw gevoelen; maar ik ben wel zeker van uwe goedkeuring. »

Men deed eenige stappen door de zaal. Clara vond alles te kostelijk en te schoon; zij was evenwel zeer blijde en bedankte mevrouw Laruelle en haren verloofde met zoete, vroolijke woorden. Ook hare zusters, behalve de oudste, vonden alles keurig en rijk.

Wat Elisabeth betrof, deze neep de lippen te zamen en trok de schouders op.

« Ontbreekt er iets aan, mejuffer? » vroeg Daniëls moeder. « Gelief het te zeggen; het zal ons misschien nog mogelijk zijn, uwen goeden raad te volgen. »

« Wel ja, mevrouw, » antwoordde Elisabeth, « dat

bruine notenhout, zonder eenig verguldsel, dat de ker groen fluweel : het schijnt mij te burgerlijk.....

De graaf wierp eenen strengen, verwijtenden blik in hare oogen.

« Ach, waar zijn toch mijne gedachten ! » riep zij.
« Daar verbeeld ik mij, dat ik nog aan het hof ben. Zeker, zeker, dit huisraad is overschoon ; en wat de teekening en vorm betreft, die zijn onverbeterlijk. Daarenboven, aan dit prachtig uurwerk, aan de kroonkandelaars, aan spiegels en schilderijen zal goud genoeg zijn om het denkbeeld van rijkdom en pracht op te wekken. »

Onderwijl was Daniël bezig met aan Clara eene dichterlijke beschrijving van het huis op den St.-Martijnsberg te geven. Hij drong vooral aan op de gelukkige omstandigheid, dat het eenen tuin had, hangende tegen de helling, evenals de tuin van den baron de Saizan, waar hij eens met haar zoo vertrouwelijk over hare zoete kindsheid en over de schoonheden der natuur had gesproken.

Clara keerde zich tot hare zusters en zeide met luider stemme :

« Al deze kostelijke, fraaie dingen verdienen zeker wel, dat men ze lang bewondere ; maar wij zijn hier gekomen om het huis op den St.-Martijnsberg te gaan bezichtigen. Dat ik zeer ongeduldig ben, kan niemand zonderling vinden. Indien mevrouw Laruelle gereed is, zou ik haar bidden toegevend voor mij te zijn..... »

« Is de heer burgemeester te huis ? » vroeg de graaf.

« Neen, hij is in den raad, » werd hem geantwoord.

« Welnu, mevrouw en mejuffers, » zeide hij, « ik laat het rijtuig tot uwe beschikking. Wat mij betreft,

ik heb eene haastige zaak te bezorgen en verlaat u, met den wensch, dat gij veel genoeg vindt in het bezichtigen der toekomstige woning onzer verloofden..... Blijf, blijf, mevrouw; geef geene acht. »

Maar ondanks zijn aandringen volgde hem Daniëls moeder tot in de gang en vroeg :

« Heer graaf, vergeef mij mijne onbescheidenheid : is er nog geen antwoord vanwege uwen broeder gekomen? »

« Hij is nog niet uit Duitschland teruggekeerd, mevrouw, » antwoordde hij.

« Het is, dat de jongelieden ongeduldig worden en door dit lange wachten allengs zich laten bedroeven. Ware het mogelijk dien twijfelachtigen toestand te verkorten, ik zou er u diep dankbaar voor zijn. Gij verstaat het, eene moeder, niet waar, zij is gelukkig en zij lijdt met hare kinderen? »

« Maar, mijne lieve mevrouw Laruelle, » riep hij lachend, « waarover gij u bekommert ! Ik verlang, dat mijn broeder ten minste kennis van het huwelijk hebbe, voordat het wordt gesloten. Ik ben zeker, dat hij zijne toestemming zal geven ; maar ware het anders, dit zou er niets toe doen. Het is enkel een uitstel, dat door zich zelf wel betamelijk is. Men trouwt zoo niet in post. De dag zal spoedig genoeg komen. Dat de jongelieden en gij insgelijks, mevrouw, daar gerust op slapen. Het huwelijk is beslist en het zal geschieden. Denk daar niet aan en blijf welgemoed. Tot morgen, mevrouw ; ik zal waarschijnlijk den heer burgemeester komen bezoeken. »

Voor de deur gekomen, gaf hij eenige bevelen aan den koetsier en wenkte zijnen knecht Gobert, die nevens het rijtuig stond. Door deze gevolgd, begaf

hij zich naar de poort van Avroy en stapte eenigen tijd langs de kaai nevens de Maas, in de richting van Val-Benoit.

Eens dat hij zich verre van alle wandelaars zag, bleef hij staan, totdat zijnen knecht hem terzijde was, en vroeg hem, zijnen gang hernemende :

“ Gobert, gij hebt eenen goeden dolk medegebracht, zooals ik u heb geraden? ”

“ Ja, mijnheer, ” was het antwoord; “ maar deze voorzorg maakt mij ongerust. Wij gaan toch niet vechten, zeker? ”

“ Neen, het is een maatregel van veiligheid. Eilaas, mijn goede Gobert, gij weet het misschien niet; maar mij bedreigen groote gevaren. Er zijn spanningen gesmeed om mij het leven te benemen. Een vriend van Brussel komt opzettelijk naar Luik, om mij daarover volledige inlichtingen te brengen; wij gaan hem te gemoet. ”

“ Naar Val-Benoit? ”

“ Neen, wij zullen de Maas oververen en in het St.-Laureisbosch wandelen. Mijn vriend komt met de bark van Namen. Hij zal zich te Quinquempoix laten afzetten. Wat u betreft, gebaar van niets; volg ons op korten afstand en waak over mij. Indien ik om hulp roep, kom toegeschoten en houdt u tot mijne verdediging gereed. ”

“ Ik begrijp niet wel, mijnheer, ” bemerkte de knecht. “ Een vriend, die eene reis van Brussel naar Luik onderneemt om u eenen gewichtigen dienst te bewijzen, en gij vreest, dat hij op uw leven zou kunnen toeleggen? ”

“ Ach, de wereld is zoo verdorven en zoo valsch, dat men schier zijnen eigen broeder niet meer kan

betrouwen! » zuchtte Warfuzée. « Omringd van gevaren, welke mijne beste vrienden mij berokkenen, zie ik met ongerustheid rondom mij heen, en ik ben zelfs verwonderd, dat ik nog zulk vast geloof in uwe oprechte verkleefdheid blijf behouden, Gobert. »

« Mijnheer ! mijn gansche leven strekt tot getuige ! » riep de knecht. « In lief en leed, in goed en kwaad, in recht en onrecht zelfs heb ik u met trouw gediend. »

« Het is waar. En ik heb u mild en rijkelijk beloond. »

« Dit is insgelijks waar, mijnheer. En ik zal u blijven dienen met dezelfde verkleefdheid, totdat gij over de moeilijkheden van uwen toestand zult hebben gezegepraald. »

« Ik weet het, Gobert. Wees gerust, het lot zal u welhaast de gelegenheid verschaffen om mij nieuwe en uitstekende bewijzen uwer trouw te geven..... Laat ons nu een beetje rasser voortstappen. De bark zou kunnen voorbij zijn ; haar uur nadert, en hare vaart is niet geheel regelmatig. »

Zij kwamen aan den overzet, beneden Val-Benoit, en stapten in de boot. Nauwelijks hadden zij den anderen oever bereikt, toen reeds de bark in de verte verscheen, en men aan den jongen van de boot teeken deed, dat hij een reiziger moest komen halen, die wilde overgezet worden.

Warfuzée en zijn knecht bleven staan en keken naar de bark. Zij zagen de boot welhaast terugkeeren. Er bevond zich slechts een enkel persoon in. Deze was zeer eenvoudig en burgerlijk gekleed : hij droeg eenen zwarten mantel en eenen hoed met eene donkere en schier onzichtbare veder.

Warfuzée en deze persoon erkenden elkander zeer wel, doch lieten dit door geen enkel gebaar blijken.

Toen de boot nog eenige stappen van den oever verwijderd was, naderde Gobert tot zijnen meester en fluisterde hem in het oor :

« Het is mijnheer De Vriese! Nu begrijp ik uwe vrees. Inderdaad, zulke vrienden verdienen geen..... »

« Zwijg, Gobert, » morde de graaf, « houd u, alsof gij hem niet kendet, en doe wat ik u heb gezegd. »

Onder het uitspreken dezer woorden keerde hij zich om en stapte langzaam voort in den weg, die zich van het kasteel Quinkempoix, nevens de Maas, naar het dorp Ougrée richtte.

Intusschen was de boot aan land gekomen en had den reiziger met den zwarten mantel afgezet. Deze volgde eenige minuten denzelfden weg als de graaf, in schijn onverschillig en zonder acht te geven op de beide personen, welke hem vooruit waren.

Warfuzée deed zijnen knecht stilhouden, keerde een eind op zijne stappen terug en zeide tot De Vriese :

« Hier is niets meer te duchten; wij zijn in volle eenzaamheid. Volg mij, ik zal u in het bosch brengen. Wij zullen daar in veiligheid kunnen kouten, zonder gevaar van door iemand te worden verrast. »

« Maar die man daar? Wie is hij? » mompelde De Vriese.

« Het is mijn kamerknecht Gobert. Gij moet hem gekend hebben te Brussel. »

« Inderdaad; maar durft gij wel aldus uwe gewichtigste geheimen aan uwe dienaars toevertrouwen? »

« Gobert is sedert vijftien jaren met mij; hij is beproefd en zou zich eerder laten dooden dan iets te doen, dat mij zou kunnen schaden. In alle geval, hij

is hier slechts om over onze veiligheid te waken en zal geen woord van onze samenspraak hooren. »

Zij gingen den knecht voorbij, die hen op eenigen afstand zou volgen, en begaven zich veldwaarts in naar het St.-Laureisbosch, dat een weinig verder vele zachte heuvelen met dicht en donker geboomte overdekte.

Op het oogenblik, dat zij het eerste kreupelhout gingen bereiken, zeide Warfuzée :

« Ik dank u uiterharte, mijn waarde De Vriese, omdat gij op mijn verzoek eene zoo verre reis gelieft te ondernemen en u geheel aan mij vertrouwt, zelfs zonder degen. »

« Voor den dienst mijns konings ben ik tot alles bereid, gij weet het wel, » was het antwoord. « Daarenboven, graaf, een goede dolk is zooveel als een degen; en wie mij aan het lijf wilde, zou rap moeten zijn, of hij lage voor mijne voeten, eer hij mij kon treffen. »

« Het is om te lachen, dat ik het zeg, » bemerkte Warfuzée. « Hier is geen het minste gevaar, of het zou een troep Spaansche plundersaars moeten zijn of eene bende dwalende bannelingen. Van zulk iets heeft men evenwel sedert lang niet meer gehoord, ten minste niet zoo dicht bij de stad. »

De Vriese bleef staan en sprak met vollen ernst :

« Eer ik toestem om verder te gaan, zal ik u vragen, of gij voor mijn leven op uw hoofd verantwoordt. »

« Wel zeker, zonder den minsten twijfel. Waarom vraagt gij dit zoo nadrukkelijk? »

« Het is om u te zeggen, dat men tegen alle verraad ginder op voorhand maatregelen heeft genomen.

Indien ik overmorgen niet te Brussel terug ben, of de reden mijner afwezigheid niet heb doen kennen, zult gij geene acht dagen meer leven. De dolk, die u in dat geval moet dooden, is reeds aangewezen. »

Eene siddering van schrik of van verontwaardiging greep den graaf aan. Hij mompelde met bitterheid :

« Het is dus zóó, dat gij mijn vertrouwen beloont? Gij hecht geen geloof aan mijne oprechtheid? »

« Ik? Een vol geloof, gij ziet het wel, mijn goede vriend; maar het is de president, die het zoo heeft gewild. »

« Mij dooden? » spotte de graaf. « Wie zou mij dooden? Er is in gansch Luik geen mensch, die een haar van mijn hoofd zou willen aanraken. »

« Ja, maar wij hebben in het hoofdkwartier van den generaal De Weert mannen, die bijna dagelijks in Luik verkeereren en het gunstig oogenblik wel weten te kiezen. Één onder anderen, een listig, onverschrokken kerel, dien gij u wel zoudt herinneren, indien ik hem noemde..... »

« Gilles De Pas? » vroeg Warfuzée met eenen medelijdenden blik.

« Gilles De Pas? dien naam heb ik nooit hooren uitspreken. »

« Grandmont dan? »

« Gij weet, dat Grandmont soms in Luik komt! »

« Wel, wel, mijn lieve De Vriese, het is Grandmont, die mij zou dooden? »

« Hij niet, heer graaf, maar hij zou evenwel den slag berekenen en verzekeren. »

« Hoe bedriegt gij u! Grandmont is mijn beste vriend. »

« Uw vriend? »

« Ja, en ik gebruik hem niet zelden tot moeilijke zendingen : wel te verstaan ten voordeele des konings. »

« Hoe is dit mogelijk! Hij is nu vijftien dagen geleden, nog te Brussel geweest en heeft lang met mij over den toestand van Luik en over den uwen gesproken. Dat hij in betrekking met u is, heeft hij echter niet laten blijken. »

« Het is omdat het hangende, onbesliste zaken zijn, die men u slechts moest te kennen geven, als ons doel bereikt was. Nu evenwel zijn er voorvallen ophanden, wier uiterste gewichtigheid mij dwingt, u alles te openbaren en uwe hulp in te roepen. Nog eenige stappen en wij zullen eene goede plaats vinden..... Hebt gij de gevraagde geldmiddelen medegebracht? »

« Ja, maar ik heb last, ze u slechts te behandigen na de openbaring uwer geheimen. »

« Het zij zoo, ik ben daarover gansch gerust. Zie, daar achter dat dicht gebosch eene kapel; daar staan banken rondom; wij zullen op ons gemak kunnen kouten. »

Hij deed eenige stappen terug naar zijnen knecht en beval hem, in de wegen rondom de kapel te wandelen en langs alle kanten uit te zien, of niet een onverwachte wandelaar hen kon storen. Vertoonde zich iemand, zoo moest hij van verre zijnen meester verwittigen.

Eenige oogenblikken daarna was de graaf nevens zijnen makker terzijde der kapel op eene bank gezeten.

« Welnu, » zeide De Vriese, « openbaar mij het

schrikkelijk geheim. Uw duistere brief heeft ons alle te Brussel met angst geslagen. Gij schreef mij, dat, indien ik weigerde te komen, de stad Luik en het prinsdom onherwinbaar voor den koning en voor den vorst-bisschop Ferdinand zouden verloren gaan? »

« Allereerst moet gij mij beloven, mijn goede vriend De Vriese, dat er niemand dan gij, de president en de markies van dit geheim zal kennis krijgen. Ware het anders, er zou iets van uitlekken, en ik zou zonder nut voor mijnen koning het leven er bij verliezen. Daarenboven, indien wij voorzichtig zijn, zullen wij onder ons beiden alleen de vruchten van zulken onschatbaren dienst kunnen deelen, en ik ben wel zeker, dat het u oneindig in de achting en gunst des konings zal doen winnen..... Ziehier dus de erge zaak, erg en noodlottig, indien ik niet daar was, om onrecht en vervolging door onwrikbare trouw en eidelooze opoffering te vergelden. Gij weet, heer De Vriese, hoe ik in Luik ben gekomen als een vluchteling, om aan het schavot te ontsnappen, dat mijne vijanden en benijders hadden opgericht. De burgemeester Laruelle heeft mij zeer gulhartig onthaald en mij ondersteund door zijne bescherming en geldelijke hulp. Ik zag mij natuurlijk gedwongen zijne denkwijze goed te keuren en verkleefdheid voor de partij van Frankrijk te veinzen. Ik heb zelfs gedurende eenigen tijd lust gevoeld om geheel Franschgezind te worden; en misschien zou ik het werkelijk geworden zijn, indien de kuiperijen en het verraad, welke ik ontdekte, de liefde tot mijnen koning niet opnieuw en met meerdere kracht in mij hadden doen ontvlammen. Van dan af veinsde ik mij meer voor Frankrijk geneigd dan de anderen. Dit schonk mi

hun gansch vertrouwen en zij mengden mij als werkdadig eedgenoot in hunne geheimste samenspanningen. Zoolang het slechts bij woorden of dingen zonder gewichtigheid bleef, zag ik alles geduldig na; maar nu men op zulke snoode wijze mijnen koning wil verraden, is mijne verontwaardiging ten top gestegen, en ik heb besloten, niet alleen hun hatelijk ontwerp te verijdelen, maar tevens hen voor hunne laffe bedriegerij te straffen, op zulke wijze, dat men voortaan niets dergelijks van hen meer hebbe te vreezen. »

« Maar, om 's hemels wil, heer graaf, gij maakt mij vervaard, » onderbrak De Vriese zijne woorden, « zeg mij toch, welk groot gevaar ons in Luik bedreigt. »

« Welk groot gevaar? De burgemeester Laruelle, de resident de Mouzon, de baron de Saizan en eenigen der voornaamste *Grignoux* hebben eene geheime samenspanning aangegaan, om het prinsdom en de stad Luik aan den Franschen koning te leveren, niet voor eenen bepaalden tijd: beslissenderwijze als eene grondaanwinst der kroon van Frankrijk. Luik zou in schijn een onafhankelijk gemeenebest blijven, onder bescherming des konings van Frankrijk, en het zou eene bezetting van Fransche soldaten innemen. Gij begrijpt? Men zou verklaren, dat de keizer en de prins-bisschop van alle gezag en recht vervallen zijn; en een machtig Fransch leger zou in het prinsdom rukken, om deze verklaring gestand te doen. Zulk klein land kan onder de bescherming van eenen machtigen staat zijne onafhankelijkheid niet blijven behouden; het wordt allengs opgeslorpt of in eens verbeurd. Ik had dus wel recht te zeggen, dat de

prins-bisschop, de koning en de keizer hier, ten voordeele van Frankrijk, eene hunner schoonste bezittingen onherwinbaar gingen verliezen? »

« De burgemeester Laruelle? » riep De Vriese met verbaasdheid uit. « Onmogelijk! Hij is wel niet voor Spanje geneigd; maar wij weten te Brussel, dat hij de onzijdigheid van het prinsdom uit al zijne kracht wil doen eerbiedigen. »

« Dwaling; het is niets dan veinzerij en valsheid, » zeide Warfuzée. « Laruelle is het hoofd en de ziel der samenzwering. »

« Zijt gij daar wel zeker van, heer graaf? »

« Hoe zou ik er niet zeker van zijn? Ik ben een der eedgenooten; daarenboven, de burgemeester deelt mij zijne geheimste gedachten mede. De belooning van elk is reeds vastgesteld en door den koning beloofd. Laruelle wordt tot den adelstand verheven met den titel van baron; de Mouzon wordt ambassadeur; de Saizan bevelhebber over een hertogdom..... »

« Ik moet het dus wel gelooven, hoe onwaarschijnlijk het mij ook voorkome. En dit ontwerp is rijp en bepaald? »

« Ja, rijp en bepaald. De koning van Frankrijk is reeds bezig met het leger te vormen, dat het prinsdom moet komen bezetten. »

De Vriese schudde zuchtend het hoofd.

« Erge zaken! » mompelde hij. « Zal er nog tijd genoeg overblijven om dien noodlottigen slag af te keeren? »

« Laat dit aan mij over : ik wil mijnen koning zulken grooten, zulken schitterenden dienst bewijzen, dat hij het onrecht te niet doe, waarvan ik het onschuldig slachtoffer ben, en tevens mij de gunsten

toesta, welke men slechts aan zijne nuttigste en verkleefdste onderdanen verleent. Niet alleen zal ik beletten, dat Frankrijk zich over zulke overwinning zijner diplomatie te verblijden hebbe, ik wil nog dit kwaad hier te Luik tot den wortel uitrukken, den prins-bisschop zegevierend in zijn prinsdom terugbrengen en de bevolking geheel en al zich voor Spanje en tegen Frankrijk doen verklaren. »

« Maar dit zou een wonderwerk zijn, mijn goede Warfuzée. Zooveel vermag een mensch niet! »

« Het wonderwerk zal ik doen. »

« Ware er hier een andere burgemeester dan Laruelle, » murmelde De Vriese twijfelend, « misschien zou ik gemakkelijker aan uwe voorzegging gelooven; maar hij, met een teeken van zijnen vinger, kan het volk doen bewegen zooals hij wil. Hoe dien uit den weg geruimd? »

« Daarin bestaat mijn geheim, ten minste het eenige geheim, dat ik voor mij wil behouden. Wat zoudt gij zeggen, indien ik u te Brussel den burgemeester en de Mouzon, de Saizan en anderen nog, geboeid overleverde? »

« Hoe zou dit mogelijk zijn! » riep De Vriese uit.

« Ik verpand er mijn leven voor, » antwoordde de graaf met zekere trotschheid.

« Maar het volk van Luik? »

« Al het volk behoort niet tot de partij des burgemeesters. Ik ben in betrekking met de voornaamste *Chiroux* en zal mijn spel zoo wel besteken, dat het niet mislukken kan. Des burgemeesters invloed zullen wij niet te vreezen hebben, dewijl hij in mijne macht zal zijn en met niemand zal kunnen spreken.

Desnoods zelfs kan ik in zijnen naam het volk bevelen doen geven in den zin van mijn ontwerp. »

« Maar de middelen, de middelen daartoe? » vroeg De Vriese. « Want, heer graaf, gij kunt alleen toch de aanleider en uitvoerder van dit plan niet zijn? »

« Het is om deze middelen te bekomen, mijn waarde De Vriese, dat ik u naar Luik heb geroepen. Ziehier wat ik volstrekt noodig heb om te gelukken. De Duitsche keizer moet mij eene schriftelijke volmacht geven, om in zijnen naam en ten zijnen dienste hier in Luik te doen en te bevelen, wat ik nuttig zal oordeelen. Dat stuk heb ik noodig om de *Chiroux* geheel tot mijne beschikking te hebben en om eenige hulp van den general Jan De Weert te kunnen eischen, zonder dat hij het recht hebbe ze te weigeren of te onderzoeken, waartoe ze moet dienen. »

« Wilt gij dan de soldaten der grenzen naar Luik roepen? Er zijn er daar tegenwoordig niet veel. »

« Neen, neen; il weet nog niet gansch juist, of ik wel eenen enkelen soldaat zal behoeven; in alle geval, eischte ik hulp van dien kant, zoo zou deze slechts bestaan in eenige uitgekozene mannen, die ik tot het bereiken var zeker geheim doel zou bezigen. Acht gij uwen invloed groot genoeg om mij deze volmacht te bezorgen? »

« Ik twijfel er niet aan, heer graaf; om zulk gevaar af te keeren, zal men te Brussel zich zeker tot alles bereid toonen. Maar gij verlangt, dat deze volmacht u door den keizer worde verleend? »

« Door den keizer zelven. »

« Dit eischt eenige weken tijds. Kunt gij zoolang wachten? »

« Ja, maar niet al te lang. Ik weet, dat de koning

van Frankrijk bericht heeft gezonden, dat hij vóór de eerste helft der maand Mei niet kan gereed zijn. Wij zijn nu in het begin van Maart. Dus nog twee maanden ten hoogste. Er dient spoed gemaakt; want vooreer ik in het bezit dezer volmacht ben, kan noch wil ik iets stelligs ondernemen. »

« Het is wel, » zeide De Vriese. « Zoohaast ik te Brussel kom, zal ik den president en den markies kennis van alles geven en, met hunne goedkeuring, des anderen daags naar Bonn vertrekken, om den prins-bisschop te gaan spreken. »

Warfuzée zag zijnen gezelschapstrak in de oogen en vroeg :

« Zeg mij nu, met de hand op het hart, mijn vriend, indien ik dit alles uitvoer, zooals ik het u heb uitgelegd, aan welke belooning mag ik mij alsdan vanwege onzen genadigen koning verwachten? »

« Ten eerste aan de herziening van uw rechts-geding, aan de verklaring uwer onschuld en aan de teruggaaf van al uwe goederen. »

« Zal men mij niet weder bedriegen? »

De Vriese trok eene brievenstasch uit zijn kleed en nam er een papier uit, dat hij ontplooid en Warfuzée in de hand gaf.

« Dáár, lees, » zeide hij, « dit is een schrift van den markies d'Aytóna, waarin hij zich verbindt u de versprokene belooning te doen bekomen. Ik mocht hem u slechts toonen na uwe openbaring te hebben ontvangen. »

Een lach van tevredenheid verlichtte des graven gelaat, terwijl hij den brief aan De Vriese teruggaf.

« Ha, dit is wel en rechtvaardig! » riep hij uit. « Men zal mij de schade vergoeden, die ik heb gele-

den, en mij weder in mijne waardigheden aan het hof herstellen. Ik verdien het wel; want wat ik beproeven ga, moet gelukken, geheel en volledig, of ik verlies onfeilbaar mijn leven. Gij hebt mij geld gebracht, heer De Vriese? »

« Ja, het zijn bevelen van betaling op den bankier Isaac Abrahams. »

« Isaac Abrahams? Maar is die man wel trouw en zeker? De Fransche resident weet, dat gij vijfduizend gulden naar Luik hebt gezonden. »

« Ja, dit is wel mogelijk; maar onze voorzorgen zijn voor het toekomstige genomen. Er was aan de kas te Brussel een ontrouw bediende. Hij is afgesteld en zit in de gevangenis. De resident weet echter niet, aan wien het geld bestemd was. Mistrouw Abrahams niet, hij is een beproefd man. »

Onder het uitspreken dezer woorden gaf hij eenige papieren aan den graaf, die ze één voor één overzag, ze dan in zijne tasch verborg en, opstaande, zeide :

« Alzoo is voor het oogenblik het doel onzer bijeenkomst bereikt. Laat ons nu door het bosch wandelen en een beetje als oude vrienden kouten. »

« Ik moet u om verschooning bidden, » bemerkte De Vriese. « Alles drijft mij aan om u een onmiddellijk vaarwel te zeggen. Wat gij mij medegedeeld hebt, is zoo gewichtig, dat ik dezen avond volstrekt nog te Brussel wil zijn. Daartoe moet ik mij haasten. »

Zij stapten beiden in de richting, die hen van den heuvel en aan den waterkant moest brengen.

« Wacht gij niet op den terugkeer der bark voor Namen? » vroeg Warfuzée.

« Neen, » was het antwoord, « ik ga rechtstreeks naar de proostdij van St.-Gilles. Ik heb daar eenen

goeden vriend, die mij een rijtuig zal bezorgen om mij de groote baan naar Brussel te laten bereiken. »

Zij spraken nog van het een en het ander aangaande de ontwerpen van Warfuzée, en van de belooning, welke hem te wachten stond.

Toen zij de boot gingen naderen, zeide de graaf, terwijl hij met veel vurigheid de hand zijns makkers drukte :

« Ontvang hier mijn vaarwel, beste vriend; want van nu af moet ik mij houden, alsof ik u niet kende. Een enkel onzer woorden, dat verrast werd, zou gevaarlijk kunnen zijn, niet alleen voor het gelukken mijner onderneming, maar tevens voor mijn eigen behoud. Gij zoudt niet kunnen gelooven, hoe mistrouwend de Luikenaars zijn en hoe zij alles met argwaan afluisteren. »

« Welnu, graaf, wees verzekerd, dat ik geene moeite hoegenaamd zal sparen, om al uwe wenschen te helpen vervullen. Ik druk u de hand en zeg u tot wederziens. »

Van dit oogenblik af gingen zij op een paar stappen afstands van elkander en traden de eene na den andere in de boot, evenals de knecht Gobert, zonder spreken en zonder te gebaren, dat zij elkander kenden.

Aan den overkant gekomen, wisselden de graaf en De Vriese eenen oogslag tot groet. De eerste, door zijnen knecht gevolgd, stapte langs den boord der Maas; de andere richtte zich door eenen aardeweg naar de heuvelen, die ter linkerhand zich verhieven en verder opklommen tot op de hoogte van St.-Gilles.

XI

Mijnheer Xhovemal, de eigenaar van het huis, waar Daniël na zijn huwelijk zou wonen, was voornemens Luik te verlaten, om zijn verblijf te Brussel te nemen. Hij was zelfs sedert gisteren naar deze hoofdstad der Spaansche Nederlanden vertrokken, om aldaar eene aangename woning te zoeken. In afwachting had hij zijne meubelen in zekere gedeelten van zijn huis doen bijeenzetten en het overige gedeelte, namelijk de benedenzaal en drie bovenkamers, ter beschikking des burgemeesters gesteld, opdat hij deze vertrekken volgens zijnen lust zou kunnen doen opsieren en gereedmaken.

Tot zulke dienstwilligheid was mijnheer Xhovemal aangedreven geworden door het zichtbaar en altijd aangroeiend ongeduld van mevrouw Laruëlle en haren zoon, die hem niet verborgten, hoe vurig zij wenschten een begin te kunnen maken met de veranderingen en verbeteringen, welke zij voornemens waren aan de versiering van het huis toe te brengen.

Ook was de vreugd van Daniël groot, toen hij deze goede tijding vernam. Op zijn aandringen stemden zijne ouders toe, om na het noenmaal met hem naar het nieuwe huis te gaan en daar rijpelijk te overwegen

Eensklaps trekt de ruiter eene pistool van onder zijnen mantel (bladz. 278).

en voor vast te beramen, hoe men de verschillende zalen en kamers zou schikken en opluisteren.

Nadat zij dus op den St.-Martijnsberg een paar uren in genoeglijken kout en vroolijke betwistingen hadden doorgebracht, de zalen metende, de plaats van tafels en stoelen bepalende, de kleur van tapijten en gordijnen uitkiezende, verlieten zij eindelijk het huis en daalden van de hoogte naar de benedenstad, in de richting der Eilandbrug.

Onderweg voeren zij altijd voort in hunne gewichtige beraadslaging. Daniël, die niets voor oogen had dan Clara, was van gedachte, dat alles licht van kleur moest zijn, wit of rozevervig; zijne moeder hield het sterk met heldergroen of blauw, terwijl de burgemeester veel prijs hechtte aan duurzaamheid en daarom de voorkeur gaf aan donkere en diepe verven, welke langer tegen den invloed van tijd en zonnelicht bestand zouden zijn.

Dewijl mevrouw Laruelle tusschen haren echtgenoot en haren zoon stapte, werd haar gevoelen van wederzijde bestreden, en zij had veel werks om zich te verdedigen; maar zij waren alle drie zoo welgezind en zoo blijgeestig, dat zij elk oogenblik lachten over hunnen zonderlingen twist. Zelfs riep men eens den knecht Jaspar, die achteraan kwam, om zijn gevoelen te vragen over de tint der verf, waarmede men de keuken zou beschilderen.

Zoo naderden zij den voet der *Lage Sauvenière*, toen hunne samenspraak werd onderbroken door de komst van eenen ruiter, die zijn paard moeilijk kon bedwingen.

De burgemeester en zijn gezelschap schikten zich tegen de huizen, om zich te mijden, en hielden de

oogen met zekere bekommerdheid op den ruiter, die gevaar liep van ter aarde te worden gesmeten.

Het paard scheen echter onmiddellijk te bedaren en had eenen regelmatigen stap genomen, toen het de plaats ging bereiken, waar het huisgezin van Laruelle zich bevond.

Eensklaps trekt de ruiter eene pistool van onder zijnen mantel, richt dit wapen naar de borst des burgemeesters..... en terwijl Jaspar, het gevaar bemerkende, vooruitspringt en met zijnen stok op den arm des moordenaars slaat, hergalmt een donderende knal door de straat. De ruiter drukt zijn paard de spoor in de lenden, het getergde dier draaft vooruit in bliksemsnelle vaart en verdwijnt onmiddellijk met zijnen ruiter uit het gezicht.....

Daniël, bleek van angst, wilde tot zijnen vader loopen, dien hij door den kogel meende geraakt te zijn; maar welke ijselijke slag trof hem, toen hij zijne moeder onder het slaken van eenen grievenden noodkreet ter aarde zag vallen en het bloed van haar hoofd over hare kleederen zag vloeien!

Hij wierp zich op de knieën nevens haar, nam haar hoofd in zijnen arm, besprengde haar bleek gelaat met zijne tranen, overdekte haar voorhoofd met zijne angstige zoenen en riep in de pijnlijkste wanhoop tot zijnen vader, die insgelijks weenend den hemel om genade voor zijne arme echtgenootte smeekte :

“ O, vader, geen geluk meer voor ons op aarde! Zij is dood..... dood, mijne moeder! Hadde de kogel mij getroffen, maar dien goeden engel..... Moeder..... moeder!”

Door den knal van de pistool verontrust, waren

uit alle aanpalende straten vele lieden komen toege-loopen, en in min dan een oogenblik was de straat zoo krielend van volk, dat men elkaar rondom het slachtoffer verdrong (1).

Het schouwspel van des burgemeesters angst en tranen, de klachten en het geweën van Daniël en van Jaspar troffen de menigte niet alleen met diep medelijden, maar tevens met woede en met wraaklust. Men hoorde reeds eenige stemmen roepen, dat het bloed der *Chiroux* die snoode misdaad honderdvoudig zou betalen. Velen liepen zelfs in volle vaart de straat uit, om de tijding van den gruwelijken aanslag in de stad te gaan verbreiden.

Meer bezadigde burgers hadden onderwijl mevrouw Laruelle in een der naaststaande huizen gedragen, terwijl anderen om eenen heelmeester waren geloopt. Op aanzoek des burgemeesters was men tevens naar een rijtuig gaan uitzien.

Gelukkiglijk woonde er achter den hoek der Bergstraat een befaamd heelmeester, dien men te huis vond. Deze kwam oogenblikkelijk.

Hij vond mevrouw Laruelle zonder gevoel, met het hoofd tegen vele kussens op een bed liggende en omringd door den burgemeester, die met linnen het bloed poogde te stelpen, dat uit de wonde vloeide; door Daniël, die hare koude hand tegen zijne lippen hield en ze met brandende tranen bevochtigde; door Jaspar, die zich in stommen rouw de haren uit het hoofd rukte en den hemel de boosheid der menschen klaagde.

Bij zijne verschijning werd de heelmeester met een

(1) Zie aangaande dezen aanslag en de verwonding van mevrouw Laruelle: *Biographie liégeoise*, par le Cte DE BEC DE LIÈVRE. Liège, 1836.

kreet van hoop begroet, en men verwijderde zich een weinig van het bed, om hem zijn ambt te laten uitoefenen; maar allen hielden met kloppend hart en hijgend van angst hunne oogen op hem, gereed om zijn eerste woord als eene weldaad Gods of als een vonnis tot eeuwige smart op te vangen. De heelmeeester deed zich linnen en water geven. Hij wiesch de wonde, onderzocht ze zeer nauwkeurig, verbond ze met eenige windsels rondom hals en hoofd en zeide dan :

“ Maar, heer burgemeester, en gij, mijn jonge vriend, zijt toch niet zoo wanhopig. Het voorval is wel zeker bedroevend en ongehoord; maar de gevolgen er van zullen voor mevrouw Laruelle ten minste niet erg zijn. De kogel trof haar aan de zijde van het hoofd en schampte af tegen den schedel, die zelfs niet is gekwetst. Er is hoegenaamd geen gevaar voor haar leven; de schrik slechts deed haar bezwijken. ”

Daniël sprong den heelmeeester aan den hals en dankte hem even vurig, alsof hij het was, die zijne moeder van eenen zekeren dood had verlost; de kamer hergalmde van blijde kreten en dankzeggingen tot God, die toch hen allen voor zulk gruwelijk ongeluk had behoed.

Onderwijl bracht de heelmeeester de zieke een fleschje voor den mond en hield de hand aan haren pols.

“ Haar hart begint voelbaar te kloppen; zij komt tot zich zelve, ” zeide hij. “ Blijft kalm, ik bid u, ontstelt haar niet. ”

Inderdaad, een weinig daarna opende mevrouw Laruelle de oogen en keek twijfelend en angstig in

het rond, als ware haar eerste gepeins, te zoeken naar wezens, die haar dierbaar waren.

De burgemeester en zijn zoon stonden nevens haar en hielden hunnen blik vol teederheid en blijdschap op haar gevestigd.

“ Ha! ” zuchtte zij met stillen glimlach, “ ha, Laruelle, gij zijt daar! De Heer zij gezegend! Mijn lieve Daniël, ik meende, dat ik was gestorven van schrik, omdat een kogel uwen vader had getroffen; maar het is niet zoo : ik had mij bedrogen! ”

Deze woorden ontrukten al den omstanders tranen van bewondering en medegevoel : de verkleefde echtgenoot, de teedere moeder dacht niet aan zich zelve!

Eerst na eene wijl bracht mevrouw Laruelle de hand aan haar hoofd en zag haren man vragend aan.

Hij en Daniël verklaarden haar het voorval en verzekerden haar, tusschen de liefderijkste streelingen, dat hare wonde zeer licht was en in weinige dagen geheel zou genezen zijn. De goede vrouw gevoelde dit wel en betuigde den lust om op te staan en naar huis te keeren.

Dewijl sedert eenige oogenblikken het gevraagde rijtuig voor de deur stond, werd er aan haren wensch voldaan. Na de lieden des huizes voor hunne dienstwilligheid te hebben gedankt, leidden de burgemeester en zijn zoon de gekwetste naar de koets. Om hen door de zekerheid eener spoedige genezing te verblijden, weigerde de edelmoedige vrouw hunne hulp; maar zij was nog zoo bleek en zoo zichtbaar ontsteld, dat men haar ondanks haar aandringen bleef ondersteunen, totdat zij tusschen haren echtge-

noot en haren zoon in de koets had plaats genomen. Op verzoek des burgemeesters was de heelmeeester mede opgestegen; hij mocht de zieke van den gansch en ganschen dag niet verlaten : men geloofde wel gansch aan zijne geruststellende woorden, maar men kon toch niet weten, of zijne tegenwoordigheid niet meer noodig was.

De koets kon slechts stap voor stap rijden ; want de straten waren overdekt met eene dichte menigte, en van alle kanten kwam nog immer meer en meer volk toegestroomd.

Zonderling was de houding van al deze lieden. Zij ondervroegen elkander met koortsige aangejaagdheid en keken rond met verschrikte blikken ; sommigen stonden de tranen in de oogen, anderen knarsten met de tanden of balden de vuisten ; maar allen toonden dezelfde treurnis en dezelfde bezorgdheid, alsof het hunne eigene moeder ware, die hier door eenen moorddadigen kogel was getroffen geworden.

Daniël hield de hand zijner moeder in de zijne en drukte ze met een gevoel van onuitsprekelijk geluk ; hij was gansch verslonden in de blijde, doch tevens angstige overweging, dat hij haar dood had gewaand, en God hem echter zijnen goeden engel had behouden. Ja, ja, er was geen twijfel meer mogelijk ; zij zat daar nevens hem, levend en hem aanlachend met dezelfde teederheid, met dezelfde innige liefde als te voren ! Wat daarbuiten rond de koets geschiedde, wist noch zag hij.

De burgemeester integendeel begon allengs voor nieuwe onheilen bevreesd te worden. Hij kende zijne stadgenooten. De doodsche stilte der menigte, het dof gemompel, dat als een onderaardsch gerucht

in den schoot der menigte bruiste, de gloeiende blikken, vonken, die een komend onweder voorafgaan, armen, die zich wrongen, vuisten, die zich balden..... al deze teekenen eener dreigende volksberoerte ontstelden hem diep, en hij had op dit oogenblik schier geheel zijne gekwetste vrouw vergeten, om aan het behoud der openbare rust en aan de bescherming zijner eigene vijanden te denken.

Bij de Eilandbrug was er een hinderpaal tot vooruitkomen. Niet alleen versperde daar de volksstroom den doorgang; maar er was insgelijks een beletsel van andere rijtuigen, die eerst achteruit moesten om de brug vrij te laten.

Mijnheer Laruelle nam deze gelegenheid te baat, om uit de koets te stappen en het volk onmiddellijk de bedaardheid aan te raden. Tot de saamgedrongene menigte, die hem omringde, zeide hij :

“ Vrienden, ik dank u uit den grond des harten voor de genegenheid, welke gij mij en mijne vrouw betoont; want zeker, uwe groote ongerustheid heeft geene andere bron dan de verkleefdheid, welke gij mij toedraagt; maar gij zijt ten onrechte dus ontsteld. Het voorval is op zich zelf onbeduidend; mijne vrouw is zoo lichtelijk gewond, dat zij binnen weinige dagen geheel zal genezen zijn. Dankt God met mij, en zijt blijde, dat hij mijne goede vrouw voor grooter kwaad heeft behoed. ”

De meesten luisterden met eerbied; slechts eene groep werklieden, waaronder eenige koolgravers zich bevonden, scheen den wijzen raad niet gewillig te aanvaarden. Een dezer laatsten, die op de mare, dat men een pistoolschot op de burgemeester had gelost, met zijne *havresse* of koolhouweel was komen toege-

loopen, hief dit vreeselijk wapen in de hoogte en antwoordde op somberen toon :

« Ja, burgemeester, gij zijt altijd te goed ; wij weten het wel, het is uw eenig gebrek ; maar wij, wij willen niet, dat men u doode, zooals men onzen vader Beekman heeft gedood. Het is wel zeker, dat, zoo lang er een dier vermaledijde *Chiroux* in Luik blijft, wij niet zullen kunnen arbeiden, zonder te vreezen, dat men ons onder den grond zelfs de tijding eens gruwelijken moords brenge. Hoe de verdedigers onzer vrijheid tegen hunne laffe boosheid beveiligd ? Ho, het is eenvoudig : men moet dit venijnig ongedierte al te zamen den kop inslaan en in eens van de aarde wegvagen ! »

« Het is waar ! Dood aan de *Chiroux* ! Zij willen bloed ? Er vliete bloed ! » riepen zijne makkers.

De burgemeester verhief eenigszins de stem en sprak op nadrukvollen toon :

« Gij zijt mijne vrienden, niet waar ? Gij zoudt niets willen doen, dat mij kan bedroeven ? Een gebed van mij, u toegericht in name uwer vrijheid zelve, zult gij niet weigeren aan te hooren ? Welaan, ik zeg u, dat, indien gij door eenige gewelddadigheid de rust der stad gingt storen, gij, zonder het te weten, zoudt handelen als vijanden der vrijheid, als vijanden van uwen burgemeester. Gaat naar huis en blijft bedaard. Wilt gij het niet doen, omdat ik het u als vriend verzoek, gehoorzaamt dan aan het bevel, dat ik u geef als eerste wethouder van Luik ! »

Allen toonden zich bereid om den raad des burgemeesters te volgen, behalve nochtans de opgewonden koolgraver ; maar de omstanders en zijne eigene

makers keurden zijn oneerbiedig gemor af en dwongen hem tot bedaardheid.

Op dit oogenblik was de doorgang der brug vrij geworden, en Jaspar, de knecht, kwam zijnen meester verzoeken in de koets te stijgen.

Eenige stemmen riepen : « Leve Laruelle ! » en deze kreet en het zwaaien der hoeden zouden waarschijnlijk zich onder de menigte verbreid hebben, hadde de burgemeester, van op de trede der koets, de beweging niet door een teeken zijner hand gedempt.

Het rijtuig, door den immer aangroeienden volksstroom vergezeld, bereikte zonder beletsel de St.-Jansstraat.

Men leidde mevrouw Laruelle in eene achterkamer harer woning, dwars door vele vrienden, die het huis vervulden en den burgemeester begroetten, hetzij door klachten over den snooden aanval, hetzij door gelukwensen over zijn behoud.

Nauwelijks had Daniël zijne moeder tot eenen gemakkelijken leunstoel geleid, of de graaf van Warfuzée, die als bijzondere vriend het verbod van toegang had overtreden, verscheen met zijne vier dochters in de kamer.

Clara slaakte eenen angstkreet, sprong kermend vooruit en meende mevrouw Laruelle aan den hals te vliegen ; maar het gezicht van den bebloeden windel hield haar terug. Bevend staarde zij een kort oogenblik op dat schrikwekkend teeken en legde snikkend het hoofd tegen de borst van Daniëls moeder, terwijl een tranenvloed uit hare oogen borst.

De goede vrouw poogde Clara te doen begrijpen, dat de zaak niet erg was, en zij ongelijk had zich

dermate te bedroeven. Daniël voegde zich bij zijne moeder; maar wat geweld zij beiden ook deden en wat zoete, geruststellende woorden zij spraken, de tranen der maagd bleven vloeien, en zij getuigde slechts door afgebrokene klachten van den onverwinnbaren angst, die haar hart bekleemde.

De graaf van Warfuzée staarde met eene soort van afgrijzen op de gekwetste; hij mompelde woorden van verontwaardiging en gramschap in zich zelven; ja, in het eerst was zijn gelaat zelfs bleek geworden, en men mocht denken, dat een diep medelijden met mevrouw Laruelle en een vurige haat tegen den moordenaar hem ontstelden.

Onderwijl hoorde men een groot gedruisch van stemmen voor de deur, en niet zelden gingen er kreten op, die aankondigden, dat het volk daarbuiten dreigde tot geweld en wraakpleging over te slaan.

De burgemeester sprak een oogenblik in stilte met zijnen zoon en zeide dan tot Warfuzée :

« Heer graaf, deze goede juffers zullen mijne vrouw bewaken. Gij zijt mijn vriend en zult mij in deze ernstige omstandigheid uwe hulp niet weigeren. Gelief mij te volgen, ik bid u. »

« Geheel ten uwen dienste, » antwoordde Warfuzée, « mijn leven zelfs, indien het noodig is. »

Maar in de gang des huizes en in de voorzaal vonden zij vele leden van den stadsraad en oversten der gilden, die op de mare van den aanslag, en omdat het volk zich zoo onrustig toonde, waren komen toegelopen om de bevelen des burgemeesters te ontvangen.

Aan dezen gaf Laruelle haastige onderrichtingen, om de tien mannen der ambachten onmiddellijk

onder de wapens te roepen, ten einde de woningen der *Chiroux* tegen alle schending te beschermen. Hij zocht insgelijks alle invloedhebbende lieden aan, die hier tegenwoordig waren, zich in de stad te begeven, onder het volk rond te gaan en door wijzen raad en geruststellende woorden de burgerij en de werklieden tot bedaren te brengen.

Toen de meesten, aan dit verzoek voldoende, waren weggegaan, vroeg Warfuzée :

« Welnu, burgemeester, ik sta gereed; waarin kan ik u van dienst zijn? »

« Mijne inzichten zijn gedeeltelijk vervuld, » was het antwoord. « Evenwel, heer graaf, indien ik het van uwe goedwilligheid dorst eischen, zou ik u verzoeken eens van hier naar het stadhuis te gaan. Gij hebt eenen grooten invloed op het volk en zoudt veel kunnen bijbrengen om dreigende onheilen te voorkomen. Wildet gij op het stadhuis u gaan verzekeren, dat men zich werkelijk met de uitvoering mijner bevelen bezighoudt, en mij daarna komen zeggen, hoe zich de zaken op markten en straten voordoen, zoo zoudt gij mij oneindig verplichten. Ik ga van mijnen kant daarbuiten voor de deur tot de menigte spreken. »

« Ik zal al doen wat mij mogelijk is om uwen wensch te vervullen, » antwoordde Warfuzée, den burgemeester de hand drukkende. « Reken op mij als op uwen verkleefdsten vriend. »

De graaf drong door het krielande volk, zonder veel acht te geven zelfs op de vragen, die hem nu en dan werden toegestuurd. Hij scheen in diepe gepeinzen verslonden en daalde de St.-Jansstraat geheel neder.

Hier, in stede van de Gulden-potstraat in te keeren en zich naar het midden der stad te begeven, richtte hij zich naar de poort van Avroy en bevond zich welhaast op de kaai, waar hij met snelle stappen over en weder begon te wandelen.

Van tijd tot tijd wreef hij zich over het voorhoofd en mompelde eenige bittere woorden, die, bijeen-gevoegd, nagenoeg den volgenden zin konden hebben :

“ Welk geluk, dat die domme moordenaar zijnen slag heeft gemist! — Van hoe weinig hangt het fortuin der menschen af! — Bouw een ontwerp op met de grootste inspanning, met wonderbaar vernuft..... en een onverwacht voorval kan alles in duigen doen vallen! De kogel was naar de borst des burgemeesters gericht. Hadde hij zijn doel getroffen, alles ware verloren geweest; geene hoop meer voor mij: eer, aanzien, gunst, rijkdom, verdwenen voor altijd!..... Wie zegt mij, dat men dien snooden aanslag niet zal vernieuwen? O, kregen ik een antwoord van De Vriesel! Ik moet mij haasten..... de burgemeester dood, dan heeft men mij niet meer noodig!..... ”

En onder het uitspreken dezer laatste woorden keerde hij terug naar de poort, liep de stad in en begaf zich, zonder iemand aan te spreken, naar het stadhuis, waar hij in allerhaast eenige inlichtingen vroeg aangaande de uitvoering van des burgemeesters bevelen. Dan richtte hij zijne stappen naar de Eilandbrug en naderde welhaast tot de St.-Jansplaats.

Hier bleef hij eensklaps met eenen zonderlingen glimlach op de lippen staan en hield twijfelend den blik op iemand gericht, die onder de boomen wandelde en den rug tot hem had gekeerd.

« Ja, hij is het! » mompelde Warfuzée met blijde verrassing. « Hij komt ter goeder ure! »

En met loozen stap den wandelaar voorbijgaande, fluisterde hij aan zijn oor :

« Volg mij : ik moet u spreken. »

Toen de graaf door zijnen knecht Gobert werd ingelaten, zeide deze hem geheimzinnig :

« Grandmont is dezen namiddag hier gekomen, hij had u iets haastigs te zeggen..... »

« Het is wel, » antwoordde de graaf, « hij is achter mij. Breng hem in mijne kamer. »

Een oogenblik daarna stond Grandmont voor den graaf.

« Weet gij, wie den aanslag tegen den burgemeester heeft gepleegd? » vroeg deze laatste.

« Ik was gekomen om u te verwittigen, dat er zulk iets ging geschieden, » antwoorde Grandmont ; « maar ik vond u niet te huis. Het was toch te laat; mij ontbreken nauwkeurige berichten. »

« Maar wie was de dader? »

« Ik weet slechts, dat de aanslag in het Hertogenwald is beraamd. De dader moet een banneling zijn. De koning, de prins-bisschop en de generaal zijn er zoo vreemd aan als gij, heer graaf. »

« De moordenaar is ontsnapt? »

« Ja, hij was lang de poort uit en in het veld, eer iemand er aan dacht hem den weg te versperren. »

« Geloofst gij, Grandmont, dat zulke gevaren den burgemeester nog in korten tijd zouden kunnen bedreigen? »

« Het is mogelijk. Indien de bannelingen voorgenomen hebben zich door den sluipmoord te wreken,

wie kan zeggen, of zij niet reeds morgen eene nieuwe poging zullen beproeven? »

Warfuzée stond op, vatte Grandmont de hand en sprak :

« Gij zijt mijn vriend; ik heb bewijzen uwer verkleefdheid en trouw. Gij kent den heer De Vriese? Hij zelf heeft mij gezegd, dat gij soms naar Brussel gaat en hem verslag doet over uwe werkzaamheden in het prinsdom. »

« De Vriese heeft u dit gezegd? »

« Hij zelf, mijn waarde Grandmont. Ik heb eenen dienst van u noodig. Wilt gij naar Brussel bij De Vriese gaan met eene boodschap van mij? Maar gij zoudt onmiddellijk moeten vertrekken. »

Grandmont mompelde tot verschooning, dat zijne tegenwoordigheid hoogst noodig was te Luik. Maar de graaf opende de kas, legde hem eene handvol goud in de hand en zeide :

« Dit is voor uwe reiskosten; gij weet, niet waar, dat ik de mij bewezene diensten mildelijk beloon? »

« Ik ben gereed tot alles, » riep Grandmont. « Spreek, en ik vlieg om uwe minste wenschen te vervullen! »

« Ziehier dus uwe boodschap. De Vriese heeft beloofd, mij zekere papieren te bezorgen, die ik behoef tot het uitvoeren eener gewichtige onderneming. Gij zult den heer De Vriese kennis geven van den aanslag, dien men heden tegen den burgemeester heeft gericht. Zeg hem en doe hem begrijpen, dat, indien hij mij niet zoohaast mogelijk de papieren zendt, alles hier in Luik voor den koning kan verloren gaan. Zijn de papieren gereed, breng ze mij. Zijn ze niet gereed, dring aan en wacht te Brussel, al

ware het eene gansche week. Ik zal u mildelijk beloonen. Bij uwe terugkomst zal ik waarschijnlijk u verklaren, waarin de bedoelde onderneming bestaat. Ik zal uwen dienst noodig hebben voor uiterst gewichtige zaken. Er hangt voor u, mijn lieve Grandmont, een gansch fortuin van af. Gij zult dit bij uwen terugkeer klaarder en zeer duidelijk weten, ten minste indien gij mij de papieren brengt. Hebt gij begrepen wat ik van u verlang? »

« Geheel en gansch, heer graaf : binnen een uur ben ik reeds op weg naar Brussel. »

« Welaan dan, goede en gelukkige reis ! Ik moet mij naar den burgemeester begeven : hij verwacht mij. Laat mij eerst uitgaan ; ik ben haastig. »

En zonder anderen groet verliet hij zijne woning en liep naar de St.-Jansstraat.

XII

De graaf van Warfuzée wandelde met snelle stappen over en weder in zijne schrijfkamer als iemand, die aangejaagd is door een hevig ongeduld. Bij het minste gerucht, dat zich binnenshuizes of aan de voorpoort liet vernemen, bleef hij staan en vestigde zijne oogen op de deur; maar, telkens in zijne verwachting teleurgesteld, hernam hij zijne driftige wandeling.

Eindelijk, zich vermoeid gevoelende, naderde hij tot de tafel en morde in gedachten :

“ Indien Grandmont te Navagne hinderpalen ontmoette? Indien de generaal Jan De Weert moeilijkheden maakte, om mijne bevelen te volbrengen? Onmogelijk, onmogelijk! Ik ben hier de stadhouder des keizers, en iedereen is mij gehoorzaamheid schuldig als aan den keizer zelven! ”

Deze overweging ontrukte hem eenen kreet van hoogmoed en blijdschap. Hij liet zich op eenen stoel zakken en doorbladerde met haastige bewegingen eenige papieren, die op de tafel in een omslag geschikt lagen.

Met een dier papieren onder de oogen zeide hij op zegevierenden toon :

“ Ja, ja, ik ben de stadhouder des keizers in het prinsdom van Luik! Mijn wil is eene wet, die het niemand veroorloofd is te miskennen, ook niet den generaal; want ik ben opperbevelhebber zelfs over zijn leger. Welke macht! Ha, Warfuzée, indien uw ontwerp gelukt, zult gij den hoogsten trap van rijkdom, van eer en van waardigheid beklimmen; uw roem en uwe grootheid zullen de benijders verpletten, die uw vernuft en uwe diplomatische bekwaamheid dorsten betwijfelen! Hier is mijne volmacht, door 's keizers eigen hand onderteekend en met het rijkszegel bestempeld!..... Gisteren slechts heeft Grandmont mij des keizers volmacht ter hand gesteld. Hoe heb ik sedert dan den kostelijken tijd benuttigd! Mijne paarden weten er iets van : tot den laten avond zonder hunnen stal te hebben gezien! ”

Na eene wijl stille overweging hernam hij :

“ Welke gedachte! Men zal deze stad en het prinsdom andere wetten en eene geheel nieuwe inrichting geven. Al die belachelijke volksrechten en vrijheden worden vernietigd. De prins-bisschop, die niet terzelfder tijd te Bonn en te Luik kan verblijven, zal hier voor het wereldlijk bestuur eenen landvoogd of gouverneur aanstellen. Wie zou die langvoogd zijn? Wie anders dan ik? Ha, ha, dan zal ik een hof hebben als een klein koning, en hovelingen en dienaars en vleiers! En wie dezer trotsche burgers mij zonder ontzag durft bezien..... ”

Hij hoorde de voorpoort openen. Een kreet van blijde verrassing ontsnapte hem, en hij stond op om iemand te gemoet te gaan.

Grandmont trad in de kamer. De graaf sloot de deur achter hem en vroeg :

“ Welnu, welnu, mijn lieve Grandmont, hoe heeft de generaal mijn bevel onthaald? ”

“ Met den verschuldigden eerbied, ” was het antwoord. “ Hij heeft mij toegelaten zelf de mannen uit te kiezen. Ware leeuwen, heer graaf, die tot alles gereed zijn, om het versprokene loon te verdienen. Met zulke onverschrokken kerels zou ik, indien het werd vereischt, naar de hel durven gaan om den duivel zelven te vangen. ”

“ En hoeveel? ”

“ Vijf en zeventig. ”

“ Voor wanneer? ”

“ Voor dezen nacht; ik zal ze zelf gaan halen en hun aanleider zijn. Alles is wel en juist berekend. ”

“ Men mag er op betrouwen, dat zij dezen nacht in Luik zullen zijn? ”

“ Te middernacht. Ik verantwoord er voor op mijn hoofd. ”

“ Het is wel, ik bedank u, Grandmont. Gij zijt een krachtdadig en verstandig man; ik zal u later verheffen in de maat uwer uitstekende verdiensten. ”

“ Zou het mij veroorloofd zijn eenen stoel te nemen, heer graaf? ” vroeg Grandmont. “ Ik ben zeer vermoeid; en dewijl ik alweder terug naar Navagne moet, zou ik wel gaarne een weinig rusten. ”

“ O, zeker, mijn lieve Grandmont, doe alsof gij ten uwent waart, ” antwoordde Warfuzée.

Beiden zich nedergezet hebbende, zeide deze laatste :

“ Alzoo, alles is gereed. Morgen is de groote, de

plechtige dag; morgen zal de wettige overheid der vorsten hier zegepralen..... »

« Ja, graaf, morgen zal hier het dwaze volk aan banden liggen..... of wij zullen geene oogen meer hebben om het vervolg van het treurspel te zien. »

« Wat wilt gij zeggen, Grandmont? »

« Ik weet niet, heer graaf, mij schijnt deze zaak al te overhaastig doorgedreven. Wellicht is de vrucht niet rijp..... en zij zou daarom bitter kunnen smaken. »

« Zoudt gij vervaard geworden zijn? » kreet Warfuzée.

« Vervaard, ik? » antwoordde Grandmont lachende.

« Dit woord ken ik niet. Maar omdat men niet vervaard is van de Maas, die onder de Bogenbrug stroomt, zou dit eene reden zijn om zich er in te gaan verdrinken? »

« Spreek toch duidelijk! »

« Ik wil zeggen, heer graaf, dat men op reis veel tijd heeft om na te denken. Zulke onderneming in Luik bestaan, gansch alleen, zonder gewisse hulp der bevolking? Ik vraag mij zelven, wat er zal geschieden, als wij eens den burgemeester en zijne voorname aanhangers zullen in hechtenis hebben genomen. Ik zie, mij dunkt, het woedende volk, dat onze gevangenen met geweld verlost en ons zonder genade onder zijne voeten verplet..... »

« Maar gij hebt dus geen het minste vertrouwen in mijn vooruitzicht en verstand? » riep de graaf gekwetst. « Meent gij mij dan onbezonnen als een kind? Gisteren heb ik wel vijftig der invloedrijkste burgers, edellieden, schepenen en andere machtige personen bezocht. Allen zijn gereed om den wil des

keizers te helpen uitvoeren en ons bij te staan. Ik zal u een schrift voorlezen, dat u tevens de overtuiging mijner verregaande voorzichtigheid zal geven. Luis-ter : “ Ik beloof, op mijn geloof en op mijne zaligheid, niets te veropenbaren van hetgeen de heer graaf van Warfuzée mij heden heeft medegedeeld aangaande den burgemeester Laruelle, de Mouzon en hunne medeplichtigen; ik beloof daarenboven hem te helpen in alles en overal tot het uitvoeren van zijn ontwerp. ”

“ Wie heeft deze verklaring onderteevend? ” vroeg Grandmont.

“ Wie? de advocaat Marchant. En zoo hebben insgelijks de schepen Fleron en nog vele anderen elk mij denzelfden eed van getrouwheid en bijstand afgeleverd. ”

“ Hoe is dit mogelijk! Zij hebben dus altemaal met dezelfde eenvoudigheid geloof gehecht aan het vertelsel, dat de burgemeester voornemens is de stad Luik aan den koning van Frankrijk te verkoopen? ”

“ Aan het vertelsel? ” herhaalde Warfuzée met geveinsde verwondering. “ Hoe? gij meent, dat de samenzwering, om het prinsdom aan Frankrijk te hechten, niet werkelijk bestaat? ”

“ Ik spreek ernstig, heer graaf, ” antwoordde Grandmont. “ Dat de Mouzon en anderen nog misschien tot zulke samenzwering zich bereid zouden toonen, daaraan twijfel ik niet; maar dat de heer Laruelle de onafhankelijkheid der stad Luik zou verkoopen, of slechts wetens en willens in gevaar brengen, dit is niet mogelijk. Ik weet zoo goed als gij, beter misschien, heer graaf, hoe onverbiddelijk en

hoe onploeibaar de burgemeester aan alle listen en verleidingen desaangaande heeft wederstaan. »

« Welaan ! » riep de graaf, zijne brieven tasch uittrekkende, « vermits gij zoo ongeloovig zijt, ziehier een schrift van den burgemeester zelven. Lees het, gij zult er in zien, dat hij mij kennis geeft van den gang der samenzwering en mij laat weten, dat de koning van Frankrijk de voorwaarden der overleving van het prinsdom heeft aanvaard. »

Grandmont hield eene wjl de oogen op het schrift gevestigd. Terwijl een glimlach van medelijden op zijne lippen verscheen, haalde hij insgelijks zijne brieven tasch uit, legde een blad papier nevens het blad, dat Warfuzée hem had gegeven, en zeide schertsende :

« Ziehier een eigenhandigen brief, dien de burgemeester aan den generaal heeft geschreven, om over de plundering eener hofstede op Luikschen grond te klagen. Vergelijk de beide stukken, heer graaf. Het schrift, dat gij mij toont, is nagemaakt, zeer gebrekkig nagemaakt. Haddet gij mijne hulp ingeroepen, ik zou u dit werk veel kunstiger en nauwkeuriger bezorgd hebben. »

Warfuzée toonde zich diep verontwaardigd en mompelde allerlei gramme, doch onduidelijke woorden.

« Bedaar toch, heer graaf, » zeide Grandmont zeer kalm, « mij is dit alles in den grond onverschillig, vermits ik slechts gehoorzaam aan degenen, die het recht hebben mij te gebieden ; maar ik ga dezelfde gevaren loopen als gij, meer zelfs ; en het kwetst mij, te zien, dat gij mij gebruikt als een slafelijk werktuig, mij de waarheid verbergende en mij dom en eenvou-

dig genoeg achtende om de geheime springveeren niet te bemerken, welke gij tot het bereiken van uw doel in deze zaak doet spelen. Waarom oordeelt gij het noodig, mij te bedriegen? »

« U bedriegen? » mompelde Warfuzée in verlegenheid. « Bedrieg ik den keizer en den koning, met hunne vijanden door eene stoutmoedige en diepberekenende daad tot machteloosheid te brengen? Ziet gij niet, dat de burgemeester de vriend is van al degenen, die Frankrijk zijn toegedaan? En al ware het nu, dat de samenzwering niet juist zoo bestond als de keizer meent, is die samenzwering niet duidelijk genoeg uit des burgemeesters gedrag op te maken? Daarenboven, hoe hadde ik ooit de volmacht bekomen, indien ik de wezenlijke gevaren niet door duidelijke en bepaalde feiten had tastelijk gemaakt? Na deze vrijmoedige verklaring mag ik hopen, geloof ik, dat gij niet langer mij door een kwetsend mistrouwen zult hoonen? »

« Vermits gij het eene vrijmoedige verklaring noemt, zal ik ze als zoodanig beschouwen, » antwoordde Grandmont, de schouders ophalend. « Zij is inderdaad klaar genoeg voor hem, die ze verstaan kan. Wat er van zij, heer graaf, ik zal met nauwgezetheid en trouw de zending vervullen, die ik heb aanvaard. »

Hij stond op en scheen te willen heengaan; maar hij zeide nog, als herinnerde hij zich iets :

« Het is dus voor morgen? Gij zijt daarvan wel zeker, heer graaf? Want zulke onderneming kan men geene tweemaal beproeven. »

« Waarom twijfelt gij alweder, Grandmont? »

« Het is, ziet gij, heer graaf, dat ik onderweg ben gaan denken, dat mevrouw Laruelle nog niet van

hare wonde is genezen. In zulke omstandigheid is het niet waarschijnlijk, dat de burgemeester eene uitnoodiging tot een feestmaal of banket zal aanvaarden. Het strijdt volstrekt tegen de gewoonte. En indien Laruelle weigert, morgen ten uwent te komen, wat dan? »

« Bah, bah, mijn al te voorzichtige vriend, bekommer u daar niet mede, » lachte Warfuzée. « Ik heb een onfeilbaar middel aan de hand, om zijnen tegenstand te overwinnen. Vertrekt gij nu zonder veel tijdverlies naar Navagne, opdat gij daar zoudt kunnen uitrusten voor de reis van dezen nacht. Ik, tot het welgelukken onzer onderneming, moet seffens de stad in, om mijne uitnoodiging te gaan doen, bovenal bij de personen, die nog niet verwittigd zijn. Mijn rijtuig staat gereed sedert een uur. Ik druk u de hand en wensch u goede reis! »

Zoohaast Grandmont de kamer had verlaten, deed de graaf de tafelbel herklinken en zeide tot zijnen knecht :

« Gobert, geef mij mijnen mantel en degen. De paarden staan ingespannen, niet waar? »

Terwijl de knecht hem de mantel op de schouders schikte, zeide Warfuzée :

« Gobert, het plechtig oogenblik nadert : uw arme meester gaat eenen beslissenden strijd wagen tegen degenen, die zijnen dood gezworen hebben. Ik mag mij op u betrouwen, niet waar? Gij zult mij helpen en mijne bevelen volbrengen zonder aarzelen? »

« Ja, zonder aarzelen, » was het antwoord. « Ik heb mij aan uw fortuin gehecht, en het is mij al gelijk wat gij gebiedt : blindelings wil ik u gehoorzamen. »

« Het is wel, Gobert; dezen avond zal ik u nadere inlichtingen geven. Spreek geen woord met mijne dochters, dat hun zou kunnen laten vermoeden, dat er iets gewichtigs ophanden is. Tot straks! »

Hij ging naar de poort, klom in zijn rijtuig en beval den knecht, voor het huis des burgemeesters stil te houden.

Hier werd hij door den dienaar Jaspar in eene achterkamer gebracht, waar Laruelle nevens zijne echtgenoot in eenen leunstoel zat. Mevrouw Laruelle had nog eenen windel aan het hoofd en scheen in het geheel niet genezen; want zij hield haren hals zeer stijf, als ware de minste beweging haar smartelijk.

« Welnu, burgemeester, hoe gaat het heden met onze dierbare zieke? » riep Warfuzée. « Beter, beter, ik zie het, God zij dank! »

« Ik doorsta nog veel pijn; maar ik bedank u niettemin voor uwe edelmoedige belangstelling, heer graaf, » antwoordde Daniëls moeder.

« Kom, kom, mijne lieve mevrouw Laruelle, gij moet u maar sterk maken en spoedig genezen, opdat de bruiloft onzer kinderen door uwe ongesteldheid niet vertraagd worde. Ik weet niet, of ik het u reeds van nu af zou zeggen: alle beletsels zijn uit den weg geruimd. »

« Ha, ha, welke goede tijding! Heeft uw heer broeder zijne toestemming gegeven? »

« Beter dan dat, mevrouw; — maar vooraleer ik verder daarover spreke, heb ik iets anders de vragen. »

Hij keerde zich tot den burgemeester en zeide plechtmatig:

« De graaf van Warfuzée verzoekt zijnen waarden vriend, den heer Laruelle, hem de eer aan te doen,

morgen ten zijnent het middagmaal te komen gebruiken. »

« Och, heer graaf, gij denkt er niet aan, » murmelde de burgemeester, met het oog op zijne zieke vrouw. « Zeker, ik ben u dankbaar; gij zult echter de goedheid hebben, mij voor ditmaal te verschoonen. Ik aan eene feesttafel, terwijl mijne arme vrouw..... »

« Zwijg, zwijg, burgemeester, » onderbrak Warfuzée met eenen zegevierenden lach in de oogen. « In andere omstandigheden zou ik u gelijk geven; maar nu is er geen tegenstand mogelijk, en mevrouw zelve zal u dwingen aan mijn verzoek te voldoen. »

« Ik zou haar niet gehoorzamen, » zeide de burgemeester, het hoofd schuddende.

« Welnu, mijn goede Laruelle, wij zullen het gaan zien! Ik heb de toestemming mijns broeders en mijner zuster tot het huwelijk van onze kinderen ontvangen; ja, zij toonen zich zeer verblijd over eene verbintenis, die mij toelaat eenigszins de hooge diensten te erkennen, welke gij allen mij hebt bewezen. Weet gij nu, welke zonderlinge gedachte de blijdschap mij heeft ingeboezemd? Ziehier mijn ontwerp. Morgen geef ik een groot banket als een bruiloftsfeest. Daar zullen tegenwoordig zijn onze vrienden de Mouzon en de Saizan met zijne echtgenooten; daarenboven de advocaat Marchant en eenige kanunniken, in één woord uitgekozene lieden van allerlei stand; tevens mijnheer Daniël en mijne dochter Clara met hare zusters; maar niemand zal weten, met welk bijzonder doel ik dit feestmaal geef. Men zal er vroolijk zijn, daarvoor zal ik zorgen. Eensklaps, bij het nagerecht, zal ik gebaren, alsof ik eene gezondheid wilde voordragen; maar in stede van dit zal ik voor

het gansche gezelschap uitroepen, dat mijne dochter Clara de bruid wordt van mijnheer Daniël Laruelle, en tevens zal ik den gelukkigen verloofden aankondigen, dat alle beletsel, van welken aard ook, is verdwenen, en het huwelijk met den grootsten spoed zal worden gevierd. Ik heb er den ganschen nacht van gedroomd, burgemeester. Het hart klopte mij bij de gedachte der onzeglijke vreugde, welke onze kinderen zou ontstellen : ik zag hunne oogen glinsteren van geluk, ik hoorde hun vurig dankgebed ten hemel stijgen; en, gevoelige vader, beloofde ik mijne ziel het genot van het schouwspel hunner zaligheid..... Zoudt gij nu wreed genoeg zijn, heer burgemeester, om mij dit gedroomd geluk te ontnemen? »

« Wat gij zegt, is schoon genoeg om het hart eens vaders te verleiden, » murmelde de burgemeester. « Ik betreur innig, dat ik evenwel u nog om verchooning moet bidden. Laat alles geschieden, zooals gij het hebt ontworpen; maar veroorloof mij, in tusschentijd mijne zieke vrouw gezelschap te houden. »

« Zonder u kan het volstrekt niet gaan, » sprak Warfuzée. « Het is eene plechtige verloving. Deze kan toch niet gevierd worden zonder de tegenwoordigheid van den vader des bruidegoms. »

« Kom, Laruelle, geef geene acht op mij, » zeide de zieke. « Vervul den edelmoedigen wensch van den heer graaf..... »

« Gij hebt mijn ontwerp niet gansch gehoord, » onderbrak Warfuzée deze woorden met geestdrift. « Zoohaast wij ginder eenige roemers op den voorspoed der verloofden hebben geledigd, komen wij altezamen naar hier, om hunne achtbare en teedere moeder onze gelukwensen te brengen. Houd eenige

flesschen van uwen besten wijn gereed; hier zal het blijde feest der verloving worden voortgezet; en zoo zal ook mevrouw Laruelle haar wettig deel in de algemeene vreugde hebben. Gij bemerkt wel, dat ik er van moet hebben gedroomd? Alles heb ik voorzien. Indien gij weigerig blijft, burgemeester, dan loopt het huwelijk onzer kinderen gevaar van nog lang te moeten uitgesteld worden. Ik ben stijfhoofdig; dit feestmaal, deze verloving, zooals ik het noem, zal toch moeten plaats hebben, nu of later. Kom, mijn waarde vriend, wees een beetje toegevend voor die gril van mijn vaderlijk hart. Vermits mevrouw Laruelle zelve u smeekt mijne bede niet af te wijzen? Nu, zeg mij, dat gij toestemt. »

« Er is waarlijk geen middel om u te wederstaan, » antwoordde de burgemeester. « Welaan, heer graaf, ik aanvaard uwe vriendelijke uitnoodiging. Wat zal die arme Daniël bleide zijn; hij is bekwaam om dwaasheden te begaan van ontsteltenis en geluk! »

« Ja maar, » bemerkte de graaf, « gij moet mij beiden beloven, dat Daniël op voorhand daar niets zal van weten; zelfs moogt gij hem niet zeggen, dat mijn broeder mij heeft geschreven. Voor Clara zal ik insgelijks alles verzwijgen. Gij begrijpt, niet waar, mijne goede vrienden? Anders zou het feest zijn doel geheel missen. »

Men gaf hem daarover volle bevrediging.

« Dienvolgens, » zeide hij, « morgen, op het middaguur juist, verwacht ik mijnheer Laruelle met zijnen zoon ten mijnent. Ik mag er op rekenen, niet waar, burgemeester? »

« Twijfel niet, heer graaf. Een woord is een woord. En vermits de zaak nu geschikt is, zou ik voor niets

ter wereld afwezig blijven van een feest, dat men waarlijk gelukkig mag heeten, vermits mijne vrouw er toch deel in zal hebben. Ik bewonder waarlijk de goedheid uws harten, heer graaf; uwe edelmoedigheid boezemt mij de grootste erkentenis in. »

« Daar niet van gesproken, mijn vriend, » hernam Warfuzée. « Vergeef het mij, dat ik u verlaat. Ik moet nog eenige uitnoodigingen doen en andere dingen, betrekkelijk het banket, gaan bezorgen. »

« Ik ga met u uit, heer graaf, » zeide de burgemeester. « Men verwacht mij op het stadhuis. »

« Mijne richting leidt juist derwaarts, » bemerkte Warfuzée, « dewijl ik in de Buitenkasteelstraat iemand te bezoeken heb. Treed in mijn rijtuig, burgemeester, wij zullen dan nog eenige minuten te zamen kunnen spreken. »

Na mevrouw Laruelle te hebben gegroet, verlieten zij beiden de kamer. In de gang zeide de burgemeester aan zijnen knecht Jaspar, dat hij naar boven zou gaan, om Daniël te verwittigen, dat zijne moeder alleen was, en hem te verzoeken haar gezelschap te houden.

Daniël kwam spoedig en met kloppend hart beneden; want Jaspar had hem gezegd, dat de graaf van Warfuzée lang met zijne ouders had gesproken, en dat zijn vader, die nu met den graaf was uitgegaan, er uitnemend vergenoegd uitzag.

« Moeder, moeder, gij schijnt blijde! » riep hij, in de kamer tredende. « Heeft mijnheer van Warfuzée eene goede tijding gebracht? »

« Eene goede tijding? » mompelde zij aarzelend. « Neen, mijn zoon; hij sprak met uwen vader over..... over politiek, geloof ik. »

“ En heeft hij u niets gezegd van zijnen broeder? van dit huwelijk, dat eilaas, waarschijnlijk nooit zal voltrokken worden? ”

Zij schudde ontkennend het hoofd.

“ Niets? Geen enkel woord, moeder? ”

“ Geen enkel woord, mijn zoon. ”

Daniël zette zich nevens zijne moeder, vatte eene harer handen en liet in stilte het hoofd op de borst zakken, als gevoelde hij zich verpletterd onder eene bittere teleurstelling.

De goede vrouw poogde hem te troosten en hem moed te geven, door hem de hoop in te drukken, dat zijn twijfel en zijne smart welhaast zouden eindigen; maar zij had hem zoo dikwijls en sedert zoodanig hetzelfde gezegd, dat hare liefderlijke woorden zonder invloed op zijn versomberd gemoed bleven. Zij voelde hoe zijne hand sidderde, en zij hoorde, hoe uit zijnen beklemden boezem doffe zuchten opstegen.

Haren armen zoon nog meer dan vier en twintig uren dus laten lijden, terwijl zij met een enkel woord hem tot het toppunt van geluk kon opvoeren? Deze gedachte was haar smartelijk. Zij was moeder en zwak dienvolgens tegen zulke wreedheid.

“ Daniël, ” zeide zij, “ doe mij de plechtige belofte, dat gij niemand, niemand, wie het ook zij, zult laten blijken, dat gij kennis hebt van hetgeen ik u ga veropenbaren. ”

“ O, hemel, moeder lief, wat beteekenen uwe woorden? ” riep de jongeling verschrikt.

“ Zij beteekenen, dat ik u gelukkig wil maken, ” antwoordde zij, “ maar doe mij de belofte, welke ik van u afeisch. ”

“ Ik beloof, moeder, dat ik zal zwijgen als een graf. ”

“ Welnu, de heer van Warfuzée heeft eenen brief van zijnen broeder ontvangen. ”

“ Een gunstigen brief? ”

“ Wees niet zoo haastig, Daniël. Gij moogt u zoo niet laten ontstellen. Anders zoudt gij mij verplichten van de openbaring af te zien. ”

“ Ach, moeder, één woord slechts. Was de brief gunstig of ongunstig? ”

“ Hij was gunstig, Daniël; hij bevatte de toestemming van des graven broeder. ”

“ De toestemming! ” riep de jongeling uit.

“ Ja, de volledige toestemming. Nu bestaat er geen enkele hinderpaal meer..... ”

Daniël, door eene uiterste blijdschap vervoerd, sprong recht en hief de handen in de hoogte, als om God voor zijne genade te danken.

Daar werd de deur geopend..... Clara van Warfuzée trad binnen en meende te zeggen, dat zij naar de gezondheid van mevrouw Laruelle kwam vernemen; maar toen Daniël haar zag verschijnen, liep hij vooruit met de armen tot eene omhelzing geopend, en riep juichend :

“ Ha, Clara, mijne lieve Clara, mijne welbeminde bruid! ”

Het meisje, verschrikt, deinsde eenen stap terug en zag de moeder en den zoon aan met eenen verbaasden blik, welks strengheid den armen Daniël tot het gevoel der wezenlijkheid terugbracht.

Hij mompelde eene onduidelijke verontschuldiging, sprak van zegepraal, van zaligheid, van liefde,

maar scheen zoo geschokt en zoo aangejaagd, als waren zijne zinnen verward geraakt.

« Kom, Clara, kom hier bij mij, mijn kind, » zeide mevrouw Laruelle met tranen van blijde ontroering in de oogen. « Uw maagdelijk hart beschuldige Daniël niet. Kom, ik zal u zeggen wat hem dus van geluk doet verdwalen. »

Zij trok het meisje op hare borst en fluisterde eenige zoete woorden aan haar oor.

« Ha, gezegend zij God! en gezegend gij, mijne moeder, mijne lieve moeder! » riep Clara, terwijl zij het voorhoofd der zieke met hare zoenen overdekte.

Mevrouw Laruelle wenkte haren zoon en sloot hem en hare toekomstige dochter in eene zelfde teedere omhelzing.

Gelukkige verloving op het hijgend hart eener moeder!

.
Dien nacht, een weinig voordat de klok van St.-Lambertus hare sidderende tonen twaalfmaal over de slapende stad zou doen hergalmen, zakte eene bende soldaten door de duisternis van de St.-Martijnspoort naar de benedenstad. Zij volgden verborgene wegen buiten de vesting en vertraagden nog en verdoofden hunnen stap, toen zij de Fonteinstraat bereikten; hunne wapens hielden zij onder hunne mantels verborgen, opdat geen verradend geglinster van het blinkend staal zou uitgaan.

Op de Beggaarden-kaai, schier over het klooster van St.-Jan, lag eene opene schuit, die denzelfden dag eene vracht kolen aan het achterpoortje van den hof van Warfuzée had gelost.

Sluipend en zonder spreken, als geheimzinnige schimmen, traden al de soldaten in de schuit.

De eenige bootsman, die zich er in bevond, begon even stilzwijgend met eenen langen staak de schuit naar de overzijde der *Sauvenière* te bewegen.

Een der geheimzinnige bende naderde in de duisternis tot hem en vroeg fluisterend :

« Gobert, is alles ginder gereed? »

« Ja, heer Grandmont, » was het antwoord. « Gij zult er twee of drie bedden, legerstroo, wijn en eetwaren in overvloed vinden. Belet uwen mannen, eenig gerucht te maken. Het huis staat wel ledig, maar de muren raken aan andere woningen. »

« Ik weet het, Gobert. Zeg uwen meester, dat hij gerust mag zijn. »

De schuit naderde tot een openstaand poortje. Al de zwarte schimmen gingen er onderdoor.....

Gobert stiet de schuit met den voet naar het midden der *Sauvenière* en verdween eenige stappen verder in de achterpoort van zijns meesters woning.

Geen gerucht, geen klank had deze nachtelijke reis verraden. De duisternis en de stilte bleven onverstoord; alles sliep in het rond.

De graaf van Warfuzée alleen waakte en wachtte, totdat zijn knecht hem kwam zeggen :

« Zij zijn daar!

XIII

Daniël had zich opgeschikt, als moest hij dien dag zijne bruid ten altaar leiden. Zijn hart klopte van ongeduld en geluk. Inderdaad, het plechtig uur was nabij.

Terwijl hij de handen zijner moeder drukte, sprak hij met geestdrift van het schoone leven, dat hem en ook zijnen ouders te wachten stond. Binnen eene maand zou hij getrouwd zijn en op den St.-Martijnsberg wonen. Zijne moeder zou er dagelijks komen; zijn vader zou er rust en vrede vinden na den komervollen arbeid; de zoete Clara, zijne engelachtige echtgenoote, zou daar voor hen allen een eeuwig paradijs van vriendschap, vreugde en liefde doen ontstaan.....

Langer nog hadde hij zijne moeder door zijne gevoelvolle schilderijen ontroerd; maar nu hergalmde de klok van St.-Lambertus twaalfmaal, en de burgemeester verscheen gansch opgekleed in de kamer.

“ Welnu, Daniël, ” zeide hij, “ wij moeten ons spoeden, anders komen wij te laat. Het ware niet beleefd, mijn zoon. ”

Beiden wenschten de goede moeder vaarwel tot

binnen een paar uren. Zij moest alles maar gereed doen maken, om hare toekomstige dochter en het uitstekend gezelschap gulhartig en waardig te ontvangen. Zij insgelijks, alhoewel nog ziek, zou haar deel hebben in de algemeene vreugde.

De burgemeester en zijn zoon verlieten hunne woning en stapten haastig door de St.-Jansstraat. Zij waren gevolgd door den knecht Jaspar, welke, volgens gewoonte van dien tijd, aan tafel zich achter zijnen meester zou houden om hem te dienen.

De poort van des graven huis stond wagenwijd open.

Gobert, die het ambt van inleider vervulde, bracht den burgemeester en zijnen zoon door de gang, tot op eene opene plaats, waar eene springfontein haren parelenden waterstraal in de hoogte schoot.

Hier was reeds bijna geheel het gezelschap tegenwoordig.

De graaf, door zijne vier dochters gevolgd, trad den burgemeester te gemoet, onder het uitspreken der warmste betuigingen van vriendschap; ja, hij omhelsde en zoende hem, als gevoelde hij voor hem de teederheid eens broeders.

De advocaat Marchant, die van op de rustbank, waar hij gezeten was, deze ongewone betuiging aanschouwde, scheen te sidderen en keerde het gezicht af.

Wist hij misschien, dat die zoen niets was dan een afschuwelijke Judas-kus?

Warfuzée leidde den burgemeester naar de rustbank, zette zich nevens hem en hield niet op, hem met bewijzen van toegenegenheid en achting te overladen.

De samenspraak werd echter welhaast algemeen, en ieder toonde zich ten uiterste welgemoed en vroolijk. Alleen de advocaat Marchant bleef nadenkend en zwaarmoedig; maar dewijl hij gewoonlijk even ernstig was, gaf men daarop niet veel acht.

Daniël hield zich tusschen de dochters van Warfuzée en poogde zoo goed mogelijk deel te nemen in het geestig gesprek der hoofdsche juffers; maar terwijl hij dus met de lippen onverschillige woorden murmelde, wisselde hij door de oogen eene geheimzinnige en begeesterde taal met Clara, wier boezem onder zijnen diepen blik van ontroering klopte, en wier voorhoofd nu en dan zich kleurde met eenen maagdelijken bloes.

Een paar minuten later werd de baron de Saizan met zijne echtgenooten en zijnen zoon ingeleid. Door hunne komst was het gezelschap voltallig.

Na het wisselen der groetenissen noodigde Warfuzée zijne gasten uit om hem in de eetzaal te volgen.

Eenige dienaars ontnamen den heeren hunne mantels en degens; anderen boden water aan tot het wasschen der handen.

Dan namen allen plaats aan de tafel: de graaf met den advocaat Marchant langs den kant der deur; de burgemeester en de Fransche resident over hen, de baron de Saizan met de kanunniken Lintermans, Kerckhem en Nijs ter rechterzijde; Daniël Laruelle, Frederik de Saizan en Gottir, kapelaan van St.-Jan, ter linkerzijde.

De dames waren om zoo te zeggen volgens eigene keus tusschen de heeren gezeten, op zulke wijze, dat Clara zich schier recht over Daniël bevond.

Achter den burgemeester stond Jaspar, zijn knecht;

de baron de Saizan werd gediend door zijnen jongen page. De knecht van de Mouzon, dien men roemde als eenen uitmuntenden kok, was op verzoek van den graaf in de keuken gebleven, om daar een weinig te helpen; al de andere dienaars behoorden tot het huis des graven.

De eetzaal was een groot en breed vertrek, dat uitzicht gaf op den hof; maar al de vensters waren volgens de alsdan bestaande gewoonte met dichte ijzeren staven gesloten.

Het middagmaal was begonnen. Van de eerste gerechten af prezen de gasten de uitgezochtheid der spijzen en de pracht van dit banket, dat zich aankondigde als een echt koninklijk feest.

Warfuzée toonde eenen lust tot vermaak, die aan uitgelatenheid grensde; hij deed onophoudelijk de kostelijke wijnen inschenken en spoorde met luide woorden en blij gejuich iedereen aan, om hem in het drinken te volgen.

Hoezeer zijne gasten, hetzij uit beleefdheid, hetzij uit smaak, poogden hem te voldoen, zij schenen hem al te matig en hij berispte daarover met geestige scherts den kanunnik Nijs en den kapelaan Gottir, die volgens hem befaamd waren als eerste liefhebbers en kenners van goeden wijn.

Uit dit verwijt ontstond een vroolijke twist, die het gansche gezelschap herhaalde malen deed schaterlachen. Iedereen mengde zich in de luidruchtige samenspraak. Zelfs de burgemeester, die anders zeer ingetogen van inborst was, liet zich door de algemeene blijdschap medeslepen. Hij meende den lof uit te brengen van den Bourgonje-wijn, dien lieveling van ieder echt Luiksch hart; maar de graaf was

zoo opgewonden en zoo aangejaagd, dat hij de woorden van zijnen vriend Laruelle onderbrak en dus voortging met schier onophoudelijk alleen het woord te voeren. Sommigen bekeken den graaf van terzijde met eenen glimlach, als wilden zij de meening uitdrukken, dat hij reeds de eerste uitwerksels van den wijn begon te gevoelen.

Er waren aan de gansche tafel slechts twee personen, die te midden van al dit gerucht en deze vroolijkheid zoo stil bleven, als hadden zij niets gehoord van hetgeen er rondom hen geschiedde. Wat duurde het middagmaal hun lang! Zij telden de gerechten, zij wierpen nu en dan eenen verlangenden blik op de wijzers van het uurwerk en klaagden met de oogen elkander de traagheid des tijds, of zij glimlachten van hoop, of zij bloosden over hun ongeduld..... en spraken dus de zoete, de vurige taal der zielen, zonder zich door de galmen der algemeene blijdschap in die geheimzinnige wisseling hunner gepeinzen te laten storen. Maar hoe langzaam ook, de gerechten verdwenen één voor één van de tafel; de tijd vorderde toch, en welhaast zou het nagerecht worden opgediend. Dan zou de graaf van Warfuzée in eenen plechtigen geluksdronk verklaren, dat Daniël de bruidegom ging worden van Clara! Hij zou hen uitroepen tot verloofden en hun aanstaande huwelijk verkondigen! Dit oogenblik van opperst geluk was nabij!

Tot groote verwondering der gasten was de graaf van Warfuzée sedert eene wijl nadenkend en stilzweigend geworden; hij had het hoofd op de hand gelegd en hield het strakke oog op de tafel gevestigd.

« Ha, ha, wat is dit, heer graaf? » riep de kanunnik

Nijs. “ Houdt gij u bezig met de draden in het ammelaken te tellen? Gij hebt u zoo sterk getoond en zooveel gerucht gemaakt, om weinig te verrichten; en daar laat gij reeds het hoofd vallen als een overwonnen soldaat! ”

Warfuzée schoot op als uit eenen droom en antwoordde lachende :

“ Op mijn woord, gij hebt gelijk. Overwonnen ben ik echter niet, en ik zal het u gaan toonen. ”

Hij wenkte zijnen knecht Gobert en fluisterde hem eenige woorden in het oor. Men twijfelde niet, of het was een bevel tot het ophalen van kostelijken wijn. Gobert verliet de zaal.

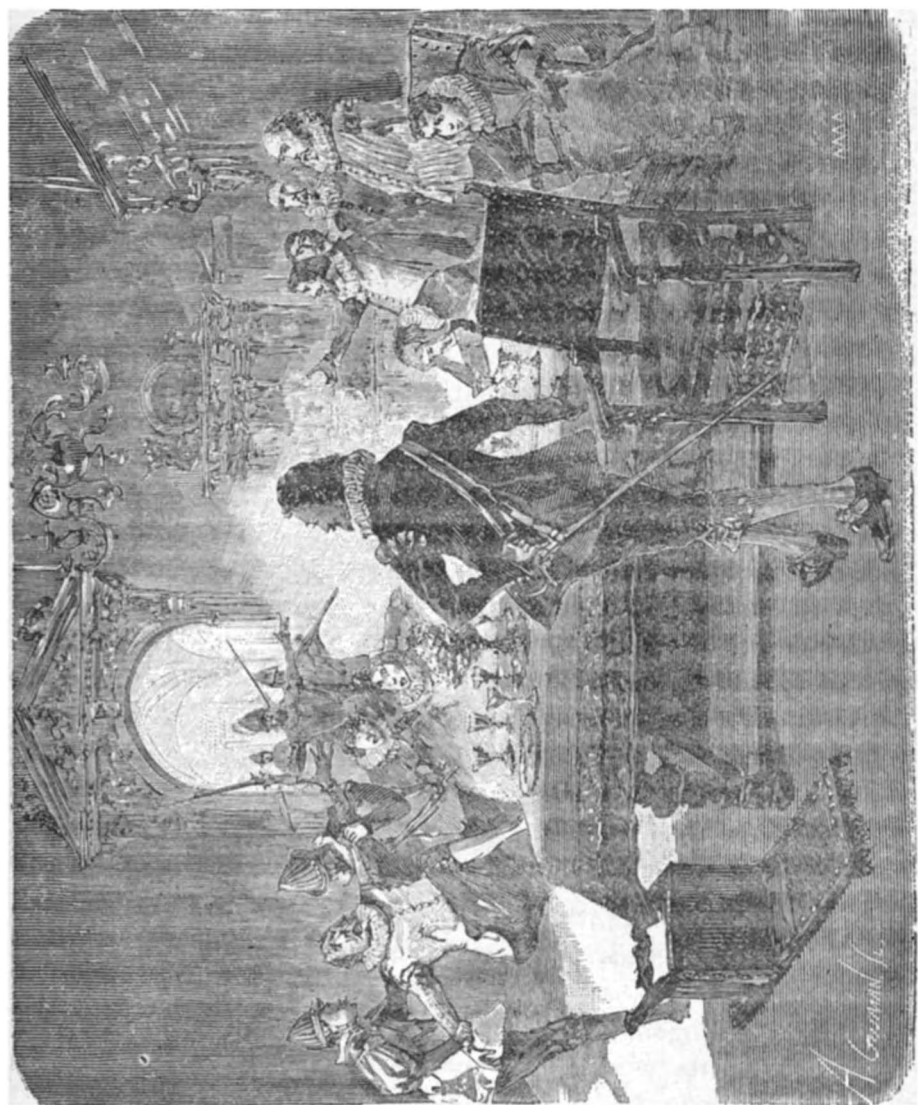
“ Mijnheeren, ” zeide de graaf, “ ik zal de eer hebben u eene gezondheid voor te dragen, welke gij allen, ik ben er zeker van, door warme toejuichingen zult onthalen. Houdt u gereed, ik bid u; want ik zal niet lijden dat iemand eenen enkelen druppel wijn in zijn glas late, zelfs niet de dames, alhoewel wij hen tot nu toe hebben gespaard. ”

Hoe begon het hart van Daniël te kloppen; hoe begon de borst van Clara te hijgen! Welke zegevierende kreet in den stralenden oogslag, dien zij wisselden! Wat lag er teederheid en vaderlijke blijdschap in den gelukwenschenden blik, dien de burgemeester zijnen zoon en zijne toekomstige dochter toestuurde!

Gobert keerde terug met eenige flesschen schuimenden wijn, waarvan de kurken knallend in de hoogte vlogen.

Toen de wijn was ingeschonken, stond de graaf van zijnen zetel op, hief zijn glas in de hoogte en zeide :

“ Mijnheeren, ik drink ter eere van Lodewijk den

De woeste soldaten, op aanwijzing van Grandmont, sprongen vooruit naar den burgemeester (blad. 318).

rechtvaardige, den machtigen koning van Frankrijk, den vriend van het edele Luiksche volk! Ledigt uw glas tot den bodem, en roept met mij : Leve, leve de koning van Frankrijk! »

Sommigen uit ware toegenegenheid, anderen om den graaf niet te kwetsen, juichten zijne woorden toe en herhaalden met luide galmen :

« Leve, leve de koning van Frankrijk! »

Maar, als ware deze kreet een verwacht teeken geweest, hoorde men eensklaps in de gang zware stappen en geklingel van wapenen.

Terwijl de gasten, over dit zonderling gerucht verbaasd, naar de deur keken, traden er meer dan twintig soldaten in de zaal.

Eenigen dezer mannen droegen musketten met overgehaalden haan en brandende lont; anderen hielden bloote sabels in de hand. Zij waren allen buitengewoon sterk, bruingezengd van de zon, streng en koel van gelaat en zichtbaar Spanjaards, niet alleen door de kleedij, maar ook door het bloed.

Zij werden aangeleid door Grandmont, die, even stom en stil als zijne makkers, met eenen langen degen in de vuist te midden der zaal bleef staan.

In het eerst waren de gasten geneigd te gelooven, dat de komst dezer soldaten eene mommerij of eene komedie was, een uitvindsel des graven om hen door een vreemd en verrassend schouwspel te vermaken; maar die meening duurde niet lang, dewijl zij even ras de dreigende monden van vijftig musketten van buiten tusschen de ijzeren staven zagen verschijnen, als maakte men zich gereed om van daar het gansche gezelschap neder te schieten.

Iedereen aanschouwde den graaf met angst, en aller

oogen smeekten hem de verklaring af van hetgeen er gebeurde.

Warfuzée hief opnieuw zijn glas in de hoogte en riep spottend :

“ Ha, ha, verraders, gij hebt met zooveel blijdschap op de gezondheid des konings van Frankrijk gedronken! Nu verandert de toon van het lied : ik drink ter eere van den Duitschen keizer, van den koning van Spanje en van den prins van Luik, wier gevolmachtigde en stadhouder ik ben. Iedereen gehoorzame mij als den keizer zelve! Soldaten, doet uw werk. Men neme den burgemeester en zijne Franschgezinde aanhangers gevangen, als beschuldigd van hoogverraad! ”

“ Mij gevangen nemen? ” riep de burgemeester, opspringende. “ En gij zijt het, gij, graaf van Warfuzée, die de handen aan mij doet slaan? Onmogelijk, het is eene verdwaling, eene zinneloosheid! ”

“ Kom, kom, geene ijdele woorden, ” viel Warfuzée hem in de rede. “ Kapitein, voer de bevelen des keizers uit! ”

En de woeste soldaten, op aanwijzing van Grandmont, sprongen vooruit naar den burgemeester, naar zijnen zoon Daniël en naar zijnen knecht Jaspar.

Alle drie verweerden zich hevig; maar door het getal overmand, werden zij onmiddellijk tot beweegloosheid gedwongen. Men bond hun de armen op den rug met koorden, waarvan de soldaten toereikend voorzien waren, en sleurde hen met onmeedoogende barschheid naar de deur der zaal.

Clara had een oogenblik dit tooneel, bevend van schrik en verbaasdheid, aanschouwd, als meende zij door eenen gruwelijken droom te zijn bedrogen;

maar het gezicht der koorden en een onbeschrijflijke oogslag, dien de arme Daniël haar toewierp, deden haar ontwaken. Zij slaakte eenen grieveenden noodkreet, sprong vooruit, sloeg hare armen om den hals van haren verloofde en wilde hem uit te handen der soldaten rukken.

“ Dwingt haar tot stilte! ” bulderde Warfuzée, “ de onbeschaamde, die niet gevreesd heeft zich te onteeren door hare liefde aan eenen vijand des keizers te schenken. Ha, ha, men zal u eenen burger, eenen verrader tot bruidegom geven! Het verwachte hnwelijksfeest is begonnen! ”

De maagd, die in haren schrikkelijken angst misschien den zin van dezen wreeden spot niet had begrepen, liet zich geknielend voor haren vader neder vallen en smeekte, met de sidderende handen opgeheven, zijne barmhartigheid af.

Ook zijne andere dochters kermden en riepen om genade.

Maar Warfuzée, als een razende, stiet ze terug in de zaal en zeide met gloeienden blik tot Grandmont :

“ Kapitein, gij kent mijne bevelen. Waarom voert gij ze niet uit? Wie zich hier bewegen of gerucht maken, doe ze zwijgen en stil blijven met geweld, mijne dochters zoowel als de anderen. Ik wil niets hooren! Leid de gevangenen weg! Oogenblikkelijk! ”

Clara, door de ruwe handen der soldaten aangegrepen, worstelde nog eene wijl om haren ongelukigen verloofde te kunnen volgen; doch zij bezweek onder het gevoel harer machteloosheid, liet zich met eenen schreeuw van afschuw op eenen stoel vallen en

slieg zich de handen voor het aangezicht, om de tranen te verbergen, die als een vloed haren oogen ontstroomden.

De kanunniken, bleek van schrik, de dames meer dood dan levend, dorsten zich niet meer verroeren; want bij de minste hunner bewegingen zagen zij de bloote sabels of de musketten der meedoogenlooze soldaten hen bedreigen met den dood. De baron de Saizan en zijn zoon, maar bovenal de abt de Mouzon toonden zich min moedeloos, en alhoewel door een tiental Spanjaards ingesloten, klaagden zij met luider stemmen tegen den verraderlijken aanslag en riepen, dat de koning van Frankrijk deze ongehoorde miskenning van het volkenrecht bloedig zou wreken. Zij stuurden den graaf hevige verwijten toe en beschuldigden hem, dat hij, als een tweede Judas, onder den schijn der vriendschap hen in dezen snooden en laffen valstrik had gelokt.

Warfuzée stond op eenige stappen van hen, met de armen op de borst gekruist, en zag hen met eenen boozen lach en spottend als een uitzinnige aan. Hij gewaardigde zich niet op hunne verwijten of op het gekerm en de gebeden zijner dochters te antwoorden. Maar hij haalde een blad papier uit zijne tasch, toonde het den kanunniken en zeide met luider stemme :

“ Ik, graaf van Warfuzée, vertegenwoordig den keizer, den koning en den prins. Hier is mijne volmacht, door 's keizers eigen hand onderteekend. Iedereen moet mij onderworpen zijn. Binnen een uur zullen er tienduizend man gereedstaan, om te gehoorzamen aan eene wenk van mijnen vinger. De burgemeester Laruelle, de resident de Mouzon en de

baron de Saizan zijn mijne gevangenen, op bevel des keizers. »

« Maar, om 's hemels wil, heer graaf, » bad de kannunik Nijs, « laat ons naar huis gaan; wij zijn niet in het bevel begrepen. »

« Vreest niet, eerwaarde heeren, » antwoordde Warfuzée, « men zal u geen het minste kwaad doen; maar niemand, wie het ook zij, mag deze zaal verlaten. Houdt u dienvolgens stil; want indien gij eenige pogingen deedt om uit te gaan, voordat ik het toelaat, zou een sabelslag of een kogel u kunnen herinneren, dat men niet straffeloos des kiezers bevelen miskent. »

« En wat u betreft, daarachter, vermaledijde Franschen! » riep hij tot de Mouzon en de Saizan, die hem de bloedigste verwijten en bedreigingen niet spaarden, « indien gij u niet stilhoudt, zal ik u, evenals de anderen, de armen op den rug doen binden of den soldaten raden, het onbeschaamde woord u op de lippen met de kolf der musketten te versmachten. Zijt dus verwittigd! »

Hij wenkte den advocaat Marchant, die, zwijgend doch in volle vrijheid, dit gansche tooneel had bijgewoond. Door Gobert gevolgd, gingen zij te zamen uit de zaal, tot op de opene plaats, waar in eenen hoek Laruelle, zijn zoon en zijn knecht met gebondene handen tusschen een tiental soldaten stonden.

Wat moest Daniël lijden! Al zijn geluk verbrijzeld, een gansch leven van zaligheid verdwenen, zijn arme vader gebonden als een booswicht.... door degene, uit wiens handen hij heden eenen aangeboden engel tot bruid meende te ontvangen! Het was als eene pijnlijke nachtmare, waarvan de gruwelijkheid hem duizelig maakte en hem schier alle bewustheid ont-

nam. Evenwel, hij poogde nog zijnen vader door bewijzen van liefde te troosten en moed te geven; en dewijl het hem onmogelijk was eene beweging te doen om hem te omhelzen, had hij het hoofd op zijnen schouder gelegd en zaaide dus tranen van smart en wanhoop op zijne borst.

Warfuzée stapte haastig tusschen de soldaten heen; — want alle uitgangen, zelfs de deur der keuken, waren met gewapende mannen afgesloten.

Op de opene plaats naderde hij, in het voorbijgaan, tot den burgemeester en gromde met venijnigen haat in de stem :

“ Ha, verrader, heden moet ik uw hart in mijne handen hebben! ”

Zonder eenige aandacht te leenen op de verwijten en gebeden, welke deze sombere woorden den gevangenen ontrukten, wees hij naar eene openstaande deur in den gang, niet verre van de poort, en zeide in het Spaansch tot de soldaten :

“ Leidt uwe gevangenen daarbinnen; gij verantwoordt mij op uw hoofd, dat niemand hen zal naderen. ”

Hij zag hen eene wijl achterna met eenen lach van zegevierenden spot. Dan keerde hij zich tot Gobert en zeide hem :

“ Ga nu ten Predikheeren-klooster en haal eenen biechtvader voor iemand, die in stervensnood is. Haast gemaakt en geene uitleggingen! ”

Nauwelijks was Gobert verdwenen om zijne boodschap te gaan volbrengen, of de advocaat Marchant riep uit :

“ O, hemel, heb ik wel begrepen? Eenen biechtvader? Voor wien? ”

« Voor den burgemeester, » antwoordde Warfuzée.
« De verrader moet sterven. »

« Maar gij hebt mij van dit schromelijk inzicht niet gesproken, » stamelde Marchant, schier stom van angstige verbazing.

« Het is op bevel des keizers; hij is veroordeeld tot den dood. »

« Onmogelijk! o, ik bid u, toon mij dit bevel! »

De graaf haalde een papier uit zijne tasch en toonde het.

« Maar dit is uwe volmacht, » zeide Marchant met verontwaardiging. « Daarin is geene melding gemaakt van de doodstraf tegen Laruelle of iemand anders. »

« Wat is eene volmacht? » hernam Warfuzée.
« Ben ik niet bekleed met de keizerlijke macht, en moet ik niet handelen, alsof ik de keizer zelf ware? Laruelle heeft zijn dood verdiend en ik, ik spreek zijn vonnis uit. »

« Eilaas, eilaas, gij hebt mij bedrogen, » klaagde Marchant, « mij en den schepen Fleron en alwie u zijne hulp beloofde tot de aanhouding van den burgemeester! Zoudt gij ons eveneens bedrogen hebben aangaande eene samenzwering, die misschien niet bestaat? Wie weet? »

« Het verraad van Laruelle bestaat; ik zal u en alle anderen straks door ontegensprekelijke bewijzen overtuigen, dat de burgemeester en zijn aanhang het prinsdom van Luik aan den Franschen koning hebben verkocht. »

« Maar laat hem dan door een regelmatig gerechtshof onderzocht en veroordeeld worden. »

« Kom, kom, mijn goede Marchant, ik ben geen advocaat als gij; ik ben staatsman en diplomaat.

Zoolang Laruelle leeft, zullen de *Grignoux* zich sterk gelooven; maar Laruelle dood, dan ontbreken hun alle steun en alle hoop. Hij moet sterven voor het welzijn des vaderlands! »

« Ach! ik bid u, heer graaf, laat mij uitgaan! » smeekte Marchant. « Ik ben vol angst..... »

« Uitgaan? » herhaalde Warfuzée. « Niemand mag uitgaan. Wandel in den hof, begeef u in de eetzaal, doe wat gij wilt; maar de deuren zijn wel bewaakt. Gij hebt mij schriftelijk beloofd, mij in mijne onderneming te helpen tot het einde. Indien gij mij poogt te verlaten, zal een kogel u nedervellen. Wat ik beveel, geschiedt met den wil des keizers en onder mijne eigene verantwoordelijkheid. Gij hebt dus niets te vreezen. »

De advocaat ging tot de fontein en zette zich daar, verschrikt en moedeloos, op eene bank neder.

Op dit oogenblik zag de graaf de poort openen en zijnen knecht binnentreden met eenen pater en eenen broeder van de Predikheeren-orde.

Hij naderde tot hen in de gang, niet verre van de deur der keuken, en groette hen met veel minzaamheid.

« Heer graaf, » zeide pater Antonius Evrard, « uw dienaar is mij in uwen naam komen halen, om de biecht te hooren van iemand, die in stervensnood verkeert. Ik ben bereid; waar is de zieke? »

Warfuzée vatte hem de beide handen en antwoordde :

« Een zieke, mijn lieve pater? geen zieke : een landverrader, door den keizer veroordeeld tot den dood. Ga daar in die kamer; gij zult er den burgemeester Laruelle vinden. Hoort zijne biecht met haast : hij moet sterven. »

De geestelijke scheen hem niet te begrijpen en zag hem in verstomdheid aan.

« Welnu! geene dwaasheden, pater! » riep Warfuzée. « Er dient haast gemaakt te worden. Heb ik u geroepen, zoo is het alleenlijk om eene ziel te redden. Wilt gij uwen plicht niet vervullen, dan doe ik den burgemeester vermoorden zonder biecht, en de schuld valt op u! »

« Den burgemeester vermoorden! » mompelde nog de priester. « Maar..... maar het is onmogelijk; ik ben de speelbal van eenen schrikkelijken droom. »

« Gij weigert dus? » bulderde Warfuzée.

Zich voor den graaf op de knieën werpende, begon de pater om genade voor den burgemeester te smeecken; maar Warfuzée sprong eenen stap terug en zeide tot Grandmont, die intusschen was genaderd :

« Kapitein, kies mij eenige onverschrokken mannen uit; dat zij zich gereed houden om op mijn eerste woord het vonnis te volvoeren!

» En gij, pater Evrard, wilt gij hem zonder biecht laten sterven? Wilt gij zijne ziel redden of wilt gij het niet? Spreek haastig; nog ééne minuut, en het is te laat! »

De arme priester hoorde wel, dat er niets meer te hopen was. Inderdaad de stem des graven was dor en barsch, als was zijn adem brandend geworden van moordlust; de oogen stonden hem verwilderd in het hoofd, en hij liep over en weder en trappelde met de voeten, ongeduldig en razend als een mensch, die eenen aanval van dolheid onderstaat.

Langzaam trad de priester in de kamer, waar de drie gevangenen dicht bij elkander stonden. Daniël en Jaspar vergoten overvloedige tranen; de burge-

meester scheen meer gelaten in zijn lot. Evenwel ontsnapte hem een kreet van schrik, toen hij den geestelijke in de kamer zag verschijnen.

“ Gij hier, eerwaarde? ” zeide hij. “ Gij, pater Evrard, mijn vriend? Eilaas, uwe bedruktheid zegt mij, wat gij hier komt doen. Ja, ik begrijp : dat monster, die Judas wil mijn bloed ; ik ben veroordeeld tot den dood. Ach, mijn arme zoon, mijne arme vrouw ! Dit is dus het loon mijner verkleefdheid aan mijn vaderland, het bittere loon van een gansch leven vol arbeid, vol lijden en opoffering? O, er is een God, die mij zal wreken ! ”

Met tranen op de wangen en schier ademloos van schrik en medelijden, poogde de priester hem moed te geven en hem te troosten, door hem de hoop in te drukken, dat hij, die als een martelaar ging sterven, in den hemel zijne vergoeding der menschelijke onrechtvaardigheid zou vinden. Maar zijne woorden werden beheerscht en verdoofd door het wanhopig gekerm van Daniël en Jaspar. De ongelukkige jongeling deed zooveel geweld om de koorden los te rukken, die hem de armen hielden gebonden, dat al zijne leden hoorbaar kraakten. Het bloed scheen hem in de oogen te staan en het was, als braken door de akelige knarsing de tanden hem in den mond. .

Grandmont vertoonde zich aan de deur en beval, dat men den jongeling en den knecht buiten de kamer zou leiden.

Daniël riep, dat hij insgelijks moest biechten en met zijnen vader wilden sterven ; hoe de burgemeester hem bezwoer, zich aan het wreede noodlot te onderwerpen, om toch zijne arme moeder haren eenigen troost niet te ontrukken, worstelde hij zoo hevig

tegen de soldaten, die hem hadden aangevat, dat zij groot geweld moesten inspannen om hem uit de kamer te sleuren.

Men bracht hem op de opene plaats en stelde hem onder bewaking van vier sterke soldaten. De jongeling had het hoofd op de borst gelegen en scheen kalm, of ten minste overwonnen door het gevoel zijner volstreckte machteloosheid.

Alles werd dus stil, terwijl de burgemeester met den priester in eenen hoek der kamer was geweken en daar zich bereidde om vaarwel te zeggen aan de booze, valsche wereld.....

Maar zonder dat iemand in het huis het wist, geschiedde er op dit oogenblik iets, dat het ongelukkige slachtoffer nog hoop tot redding zou ingeboezemd hebben, indien hij er kennis had van gehad.

De knecht van den abt de Mouzon, die op verzoek des graven in de keuken was gebleven, had niet alleen de paters zien binnenkomen, maar tevens gehoord, hoe Warfuzée hun zeide, dat de burgemeester moest sterven. Deze knecht, vreezende een zelfde lot voor zijnen meester, was in stilte de trap opgeklommen, die naar de kamers der dienstboden leidde, en, na lang zoeken, had hij eindelijk een dakvenster bereikt. Daar zat hij nu sedert eene wijl schrijlings op het dak en deed, langs den kant der *Sauvenière* en langs de St.-Jansplaats, allerlei teekens tot de voorbijgangers, om hunne hulp in te roepen en hun te doen begrijpen, dat men daaronder in het huis bezig was met eenen ijselijken moord te plegen.....

Men verstond zijne gebaren niet. Eenigen meenden, dat de man zinneloos was; velen evenwel werden ongerust door het voorgevoel, dat er in de woning

van den graaf iets gewichtigs, iets schrikkelijks misschien gebeurde, maar in hunnen twijfel deden zij niets dan elkander hunne vooronderstellingen mededeelen. Zoo vergaderde allengs veel volk op de St.-Jansplaats en op de Beggaarden kaai.

Grandmont, die bij de deur der kamer stond, waar de burgemeester nog voor den priester geknield zat en zijne vertroosting en aanhoorde, trad binnen en zeide:

“ Eerwaarde, gij moet vertrekken. Uw plicht is hier vervuld..... Wilt gij tegenwoordig zijn bij het bloedige schouwspel? ”

“ O, hoe wreed, hoe doodelijk mij zulk akelig vertoog moge wezen, ik zal blijven, ” antwoordde de priester.

“ Onmogelijk. Ik heb bevel u uit de kamer te leiden; gij moet gehoorzamen; gekerm en gebeden zijn hier overbodig. ”

Hij fluisterde een woord aan het oor van eenen korporaal; en deze met nog eenen anderen soldaat grepen de geestelijken bij de armen en brachten ze over de opene plaats in den tuin. Grandmont verliet insgelijks de kamer.

“ Sa, heer burgemeester, verwek eene akte van berouw, ” zeide een soldaat; “ uw laatste uur is verschenen. ”

“ Maar, vrienden lief, ” smeekte Laruelle, “ gij zijt soldaten, maar geene beulen. Hoe kunt gij koelbloedig dus een mensch vermoorden, die u nooit, die nooit iemand eenig kwaad heeft gedaan? Denkt, dat wij altemaal Christenen en broeders zijn op de wereld. Ik heb eene vrouw; mijnen armen zoon hebt gij gezien. Redt mij! O, neen, doopt uwe handen niet in mijn onschuldig bloed! ”

“ Gave God, dat gij verre van hier waart en wij ook, mijnheer, ” werd hem geantwoord. “ Maar wij zijn soldaten; onze wapens staan ten dienste onzes konings. ”

De graaf van Warfuzée kwam bulderend aan de deur der kamer en riep in het Spaansch :

“ Hoe? Hij leeft nog? Moet ik twijfelen aan uwen moed? Slaat den verrader dood, dat het gedaan zij! ”

“ Wij zijn niet met de uitvoering van het vonnis belast, ” zeide hem een der soldaten. “ Mijnheer Gilles De Pas is de beulen gaan halen. ”

Inderdaad, op dit oogenblik verscheen Grandmont op de opene plaats met vier of vijf kerels, op wier norsch en woest gelaat de koelste wreedheid te lezen stond.

“ Maar wat beteekent dit allemaal? ” schreeuwde Warfuzée stampvoetende. “ Waarom voert gij mijne bevelen, de bevelen des keizers niet uit? Ik gun u nog twee minuten, en is alles dan nog niet volbracht, wee u! ”

“ Wees gerust, heer graaf, ” antwoordde Grandmont, “ nog eene halve minuut, en zijne ziel zal de lange reis ondernemen. Hier zijn kerels, die hunnen slag niet zullen missen. ”

“ Welaan, haast gemaakt! ”

Grandmont trad met zijne mannen in de kamer.

“ Doet uwen plicht! ” zeide hij.

Nauwelijks was dit woord zijnen mond ontsnapt, of Sebastiaan Laruelle, de deugdzame en vrijheid-lievende burgemeester van Luik, kreeg eenen sabelslag op het hoofd, die hem eene diepe wonde toebracht.

Het arme slachtoffer wankelde op zijne beenen, doch riep nog met eene akelige kracht :

“ God, o mijn God! Genade, genade, ik sterf! ”

Die kreet, die snijdende doodsschreeuw klonk in de ooren van Daniël. Hij beantwoordde hem met een wanhopig gehuil en wrong en spande zijne leden zoo geweldig, dat hij de koorden, waarmede hij gebonden was, door zijn eigen vleesch rukte en, tot verbazing der wachten, wezenlijk zijne banden brak.

Snel als de bliksemende gedachte der menschen sprong hij vooruit, stormde in de kamer en hief de handen op om de sabel te grijpen, die voor de tweede maal op zijns vaders bloedend hoofd ging nedervallen.... Maar hem trof een schrikkelijke kolslag in den nek; hij draaide op zich zelven, wilde nog de handen uitsteken, maar rolde stuiptrekkend tot tegen den muur, waar hij als een lijk gevoelloos bleef liggen.

Terzelfder tijd vielen vier der beulen te gelijk op den reeds zieltogenden burgemeester : zij doorhakten hem het hoofd en lichaam met hunne sabels, en dewijl het leven hem niet spoedig genoeg scheen te verlaten, sprong een dier tijgers naar buiten, vroeg aan Grandmont zijnen langen degen en doorboorde daarmede het lijk des burgemeesters verscheidene malen (1).

Warfuzée, die op de opene plaats het einde van zijn onmenschelijk verraad afwachtte, trad nader, bekeek van in de deur het lichaam des burgemeesters,

(1) Wie meer en nauwkeuriger bijzonderheden over dezen afschuwelijken aanslag verlangt, leze : *Histoire tragique, ou relation véritable de ce qui se passa au tragique banquet Warfuséen, tant de l'assassinat commis en la personne de feu le sieur B. de La Ruelle, de glorieuse mémoire, qu'attenté es personnes des seigneurs abbé de Mouzon, estant en la ville de Liège pour le service de S. M. Très-Christienne, baron de Saizan, etc., par les traitreuses menées du diloyal René de Renesse, comte de Warfusée.*

dat in eenen bloedplas lag uitgestrekt, lachte zegevierend, wreef zich de handen, als hadde hij een wonderschoon werk gedaan, en liep naar de eetzaal, waar hij als een zinnelooze verscheen, met de handen boven het hoofd en juichend roepende :

“ Leve de keizer! leve de koning! leve de prins van Luik! ”

Maar niemand antwoordde hem; allen stonden daar, bevend en bleek en vreezende den blik van dit monster te ontmoeten.

De twee predikheeren waren in de zaal tegenwoordig en hadden zonder twijfel het ijselijk vonnis aangekondigd; daarenboven, tot in dit vertrek had de laatste noodkreet van het slachtoffer herklonken.

Clara lag zonder gevoel in den arm van Lucia, hare zuster; en de barones de Saizan, alhoewel zelve schier bezwijmend van schrik, deed pogingen om het arme meisje tot het leven op te wekken.

De abt de Mouzon alleen was nog stout, nog vermetel genoeg om, van achter de soldaten, den graaf toe te roepen :

“ Ha, vurige slang, valsche Judas! gij durft u edel noemen, gij, die niets zijt dan een laffe sluipmoordenaar! Beef, gij zult uwe ongehoorde misdaad honderdvoudig betalen; in mijnen persoon hoont gij den koning van Frankrijk, dien ik hier vertegenwoordig. Moest hij half Europa er voor in vuur en vlam stellen, hij zal zijne gekrenkte eer op u wreken, zinnelooze booswicht! ”

“ Nog één woord, en ik doe u insgelijks vermoorden! ” schreeuwde Warfuzée. “ Soldaten, zwijgt hij niet, de verwaande babbelaar, rukt hem weg in de

kamer ginder, en legt hem ter ruste nevens den andere! »

De Mouzon, die niet twijfelde, of dit bevel zou onmiddellijk worden volbracht, begon te sidderen en hield zich stil.

Dan verhief de graaf van Warfuzée de stem opnieuw en zeide tot de kanunniken en den advocaat Marchant, die met gebogen hoofde in eenen hoek der zaal stonden :

« Gij, mijnheeren, hebt niets te vreezen. De burgemeester Laruelle is gestorven op bevel des keizers, wel gebiecht en berouwend over zijne zonden. Heden is de miskende overheid der vorsten in Luik hersteld; heden ben ik gewroken over al de lasteringen mijner vijanden; heden ben ik hersteld in mijne eer, in mijne goederen, en ik word landvoogd van Luik, in naam van uwen prins, Ferdinand van Beieren..... Gij, soldaten, mijne dappere vrienden, zult onder vinden, hoe ik moed en verkleefdheid beloon; geen uwer, dien ik niet tot kapitein zal verheffen, en wien ik daarenboven niet eene somme gelds zal schenken, genoeg om hem rijk te maken. Hebt goeden moed : er zijn tienduizend man, die de wapens in de handen hebben, om mij in mijne onderneming te ondersteunen en te helpen! Ha, ik weet wel, dat de koning van Frankrijk uit wraak tegen mij mijnen zoon Albert te Parijs zal doen vermoorden; maar wat geeft het mij, dat hij sterve, indien het is tot meerdere eer van den keizer en den koning van Spanje! »

De kanunniken en de predikheeren smeekten hem nogmaals hen te laten vertrekken.

« Nu zal ik u laten uitgaan, mijnheeren, » zeide

hij. « Indien ik u heden hier deed komen, het was niet, omdat ik u kwaad wilde, m'ar omdat ik van u eenen dienst noodig had. Dezen dienst gaat gij mij bewijzen. »

Hij opende zijne tasch, haalde er een gansch pak geslotene brieven uit en stelde aan elk der kanunniken er eenige van ter hand.

« Ziedaar, » zeide hij, « brieven, door welke ik aan het kapittel van St.-Lambertus, aan de leden van den schependraad en andere aanzienlijke personen, wier namen er op vermeld staan, kennis geef van het bevel des keizers en van den dood des burgemeesters. Gaat, mijnheeren, draagt deze bevelen metterhaast, en gij zult in eenige oogenblikken zien, dat Sebastiaan Laruelle de eenige hinderpaal was tot de verzoening van het Luiksche volk met zijne wettige vorsten. Vergeet niet, dat ik desnoods in naam des keizers u beveel deze boodschappen getrouw te volbrengen. Komt, mijnheeren, ik zal de poort voor u doen openen. »

Het vertrek der kanunniken sloeg al de anderen met eenen onbeschrijflijken schrik. Zij meenden, dat hun laatste oogenblik ging naderen. De barones de Saizan, als verdwalend van angst, greep den kanunnik Kerckhem bij de kleederen en poogde hem te wederhouden; maar een soldaat, door het woevend geschreeuw van Warfuzée aangedreven, stiet de edele dame zoo wreedelijk met de kolf van zijn musket tegen de borst, dat zij, wankelend van pijn, terugsprong. Ook de drie oudste dochters van Warfuzée vervulden de kamer met een akelig misbaar en vielen geknield op den vloer, genade, genade! » roepende tot hunnen onmenschelijken vader.

„Om mijnen plicht jegens den keizer te vervullen, » riep de graaf, « ken ik noch zonen, noch dochters, noch vrienden. Soldaten, doet die vrouwen zwijgen en, willen ze niet gehoorzamen, vermoordt ze evenals de anderen! »

Na die uitzinnige woorden te hebben gesproken, ging hij de zaal uit met de kanunniken, met de priesters en met den advocaat Marchant, die allen, om dit huis des moords en der misdaad te mogen ontvluchten, zich bereid toonden tot het volbrengen der hun opgelegde boodschap.

Eene wijl daarna hoorden de gevangenen eensklaps op de St.-Jansplaats een groot gerucht van stemmen ontstaan; verwarde galmen, noodkreten misschien, die ten minste getuigden, dat op het plein, voor het huis des graven, veel volk moest vergaderd zijn.

„Ha, ha, » riep de Mouzon met eene plotselijke hoop in de oogen, « Gods oordeel nadert! De kanunniken hebben den verrader bij het volk aangeklaagd. Er gaat een schrikkelijke storm ontstaan. Misschien zal hij mij insgelijks wegrukken; maar toch, het bloed van den vuigen Judas zal de misdaad betalen! »

Na deze woorden bleef hij evenals de anderen, met kloppend hart en gespannen ooren luisteren op het geheimzinnig gerucht, dat als het verre gebruis eener ontstelde zee in de lucht scheen te zweven. Misschien de tienduizend man, waarvan de graaf had gesproken, en die nu in aantocht waren om hem te komen helpen? Misschien integendeel de noodkreet, die door de stad klonk en het volk te wapen riep, om wraak te nemen over den snoodsten aanslag, die ooit den grond van het prinsdom had bezoedeld!

Terwijl elkeen met de strakke oogen in de ruimte,

bevend van angst en hoop, dus den minsten galm, het minste gesuis van buiten poogde op te vangen, ontsnapte aan allen een kreet van verbazing.

Daar trad Daniël in de eetzaal, met eenen krampachtigen lach op het gelaat, met het vuur eener uiterste blijdschap in de verwilderde oogen en de handen boven het hoofd zwaaiende, als juichte hij over eene behaalde zegepraal :

« Ha, ha, ik ga trouwen ! » riep hij uit ; « heden is het mijn verlovingsfeest ; morgen de bruiloft, de schoone, de gelukkige bruiloft !..... bergen en dalen, levende wateren, vogelen en bloemen, vrede en liefde..... op den St.-Martijnsberg..... Kom, kom, gij engel van goedheid, kom, de priester wacht ons voor het altaar ! »

En dit zeggende, greep hij de handen van mevrouw de Saizan en wilde haar met woest geweld naar de deur der zaal rukken.

« Clara, Clara, kom ! » schreeuwde hij als uit-zinnig.

Die stem, die roep deed de arme Clara uit hare lange bezwijming opschieten. Met de handen in de hoogte rechtspringende, liep zij tot Daniël, onder het stamelen van zijnen naam, en scheen hem aan den hals te willen vliegen.

Hij deinsde eenen stap terug, trof haar met beweegloosheid door den vurigen haat, die in zijne oogen vlamde, en hilde, als ware zijne stem de stem van een dier geworden :

« Ho, weg, gij slang ! Zie, zie, gij zijt niets dan bloed, rookend bloed van het hoofd tot de voeten ! Gij, gij hebt mijnen vader vermoord. Gruwel, gruwel, wat gij daar in de hand hebt, is het hart van den

onschuldigen martelaar! Dat God u vermaledijde in der eeuwigheid, u en alwie den naam van Warfuzée draagt! »

Clara was met eenen versmachten doodskreet achterover ten gronde gevallen. De krankzinnige jongeling, wien het schuim der razernij op de lippen stond, sprong naar haar toe en riep :

« Dáár, sterf, Judas, sterf, moordenaar! »

En hij hief den voet op, om het ongelukkige meisje het hoofd te verpletten ; maar de soldaten grepen hem aan en rukten hem met geweld naar de andere zijde der eetzaal. Hij worstelde met zulke woestheid, dat vier der sterkste mannen hem nauwelijks konden bedwingen ; ja, hij beet eenen der soldaten zoo wreedelijk in de hand, dat het bloed uit de wonde sprong.

« Hij is dol ; bindt hem, bindt hem ! » riepen zijne gezellen.

In min dan een oogenblik waren de armen des jongelings op zijnen rug gebonden en, dewijl hij desniettegenstaande met de voeten zich poogde te verweren, werden hem ook de beenen geboeid.

Daar lag hij nu nedergeworpen tegen den muur als een boos gedierte, spartelend en huilend..... en aan de andere zijde lag Clara, gevoelloos en met paars en bleek gelaat als een lijk.

Wat er nu op de St.-Jansplaats geschiedde, wekte zooveel hoop in de gevangenen en zooveel bekommerdheid in de soldaten op, dat de aandacht der aanwezigen van de beide slachtoffers werd afgekeerd. Men hoorde, dat er met groot geweld op de poort werd gestampt, ja misschien deed men pogingen om ze met hamers te verbrijzelen ; want de galmen dezer slagen weerklonken door het gansche huis.

Intusschen hing er in de lucht een gebruis van stemmen, zoo machtig en zoo ontzettend, als ware geheel het Luiksche volk voor het huis vergaderd.

Eensklaps riep de Mouzon met blijdschap uit :

“ Dank, o God, wij zijn gered ! Ziet, ziet, daar in den tuin ; gewapende burgers, onze verlossers ! ”

Inderdaad, een zeker getal Luikenaars, waaronder slechts twee of drie met musketten, waren langs den kant der *Sauvenière* over den hofmuur geklommen en naderde nu tot de eetzaal, zonder bemerkt te zijn geweest door de soldaten, die meest allen achter de voorpoort waren verzameld.

De baron de Saizan zeide op plechtigen toon tot de soldaten in de zaal :

“ Vrienden, gij ziet wel wat er geschiedt : het Luiksche volk gaat dit huis stormenderhand innemen. Ik beklaag uw lot ; gij zult in stukken gescheurd worden ; maar leg uwe wapens neder, ik beloof u het leven. ”

De Spanjaards, die waarschijnlijk meenden, dat duizenden mannen langs den tuin gingen binnenstroomen, legden hunne wapens op den vloer en gaven zich gevangen.

Op den roep der vrouwen, die door de staven der vensters de hulp der burgers afsmeeften, kwamen dezen in de zaal en vroegen, wat er eigenlijk in het huis desgraven was voorgevallen ; maar de verschrikte dames vielen geknield voor hunne voeten en riepen :

“ Redt ons, verlost ons ! Ach, wij verkeeren in een akelig levensgevaar. Om Gods wil, leidt ons van hier weg ; brengt ons in veiligheid ! ”

En zij trokken de gewapende burgers uit de zaal en naar den tuin. De jonge baron de Saizan, door

zijn knecht geholpen, hief het gevoellooze lichaam der ongelukkige Clara van den grond en droeg het uit de zaal. De Mouzon ontbond de armen en de beenen van Daniël, om hem het ontvluchten mogelijk te maken; maar de zinnelooze jongeling, die tot dan onophoudend van huwelijk, van geluk en liefde had geraaskald, begon te midden der zaal te dansen en weigerde volstrekt zijnen redder te volgen.

Op dit oogenblik kwam er een musketschot van den kant der poort, en de jonge *page* van den baron de Saizan kreeg eenen kogel in het been. Zijn noodkreet sloeg al de anderen met zulken schrik, dat zij in allerhaast naar den kant der *Sauvenière* vluchtten en langs het poortje, dat zij nu van binnen konden openen, behouden ontsnapten.

Grandmont kwam in de eetzaal geloopt.

“ Wat beteekent dit? ” viel hij uit tegen de soldaten, wier wapens nog ten gronde lagen. “ Waar zijn de gevangenen? ”

“ Er zijn gewapende burgers gekomen, ” werd hem geantwoord. “ Zij hebben de gevangenen verlost en zijn er mede heengegaan. ”

“ Langs waar? ”

“ Langs het poortje in den hofmuur. ”

“ Komt, geene lafheid! Neemt uwe wapens op, begeeft u naar het poortje en schiet al neder wie zich daar vertoont! Haastig! Moeten wij sterven, verkopen wij ten minste ons leven zooals het ouden soldaten betaamt! ”

De soldaten, alhoewel morrend, gehoorzaamden aan zijn bevel, te meer daar hij hun zwoer den eerste, die eenige aarzeling toonde, zonder medelijden met zijnen degen te doorboren.

Hij liep terug in de gang, deed de voorpoort, waarop geweldig werd gebeukt, nog met eenen dwarsbalk versperren, en ging dan op de opene plaats, waar de graaf van Warfuzée, bevend van angst en bleek als een doode, met het hoofd in de handen stond.

“ Ha sa, heer graaf, hoe staat gij daar als een radeloos kind? ” bulderde hij met woede. “ Waar zijn nu de tienduizend man, die bij de tijding des moords van Laruelle moesten te wapen loopen om uwe onderneming te doen gelukken? Er staan daar op de St.-Jansplaats tienduizend Luikenaars, die dorsten naar ons bloed. O, gij hebt mij en mijnen mannen den gruwelijksten, den schandelijksten dood toegewijd. Gij roemt op uw verstand, op uw vernuft, op uwe listigheid? Gij zijt dom, boos en laf! ”

Warfuzée stamelde eenige verontschuldiging en drukte de hoop uit, dat de toestand nog zou veranderen, indien men slechts de poort kon verdedigen, totdat zijne brieven op hunne bestemming zouden gebracht zijn.

Maar Grandmont, die als een waar krijgsman zijnen moed met het gevaar voelde aangroeien, wierp hem eenige woorden van misprijzen en verachting toe en liep terug naar de poort.

Warfuzée, in wiens beklemd hart elk gebons op de poort als een doodvonnis weergalmde, deinsde terug tot bij de fontein.

Hier zat nog, met de handen op den rug gebonden, Jaspas, de trouwe knecht van den burgemeester. Hij smeekte den graaf hem toch de vrijheid te gunnen, dewijl hij, een eenvoudig dienaar, niet schuldig kon zijn aan welke staatsmisdad ook.

Er lichtte eene plotselijke hoop in de oogen van Warfuzée. Hij maakte met haast de armen van Jaspar los en zeide hem :

“ U heb ik nooit eenig kwaad gewenscht, mijn vriend. Wat ik gedaan heb, was slechts om den wil des keizers te gehoorzamen. Gij kunt alles nog redden. Kom, volg mij. Het volk kent u en acht u. Klim op het balkon en spreek tot de burgers. Zeg hun en doe hun begrijpen, dat Sebastiaan Laruelle gestorven is op bevel van den keizer en den prins van Luik. Getuig, dat hij het land aan Frankrijk had verkocht en zijn verraad in de biecht heeft beleden. ”

En dit zeggende, leidde hij Jaspar naar boven en wees hem van verre het balkon ; want hij zelf dorst zich niet aan het volk vertoonen.

Jaspar ging aan het balkon staan, verroerde de lippen, doch sprak niet ; want, hoezeer ook door den schrik beheerscht, gevoelde hij zich de macht niet om zijnen onschuldig vermoorden meester valschelijk van misdaad te betichten.

“ Gij zegt niets, Jaspar ? ” riep Warfuzée. “ O, ik smeeke u, mijn vriend, spreek, red mij, ik zal u rijk maken als een edelman ! ”

“ Heer graaf, zij zijn te verre en zouden mij niet hooren. ”

“ Beproof het, om Gods wil ! ”

“ Zij richten hunne musketten naar het balkon, heer graaf. ”

“ Zijn er velen, Jaspar ? ”

“ De gansche plaats krielt van volk. ”

“ Eilaas, eilaas, ” zuchtte Warfuzée, “ zou er dan geene hoop meer zijn ! ”

Eensklaps kwam Jaspar van het balkon gelooopen en stamelde bevend :

“ Vlucht, vlucht ! Daar brengt men een groot kanon op de plaats, naar de poort ! Vlucht, vlucht ! nog een oogenblik, en het bloed zal hier vlieten bij stroomen ! ”

De graaf volgde den knecht, en beiden verdwenen in eene deur, die toegang gaf tot de vertrekken tegen den tuin.

Er heerschte eene wijl van doodsche stilte, zoowel buiten als binnen de deur.

Dan deed een kanonknal als een donder het klooster van St.-Jan op zijne grondvesten daveren ; de poort, door den ijzeren kogel op het slot getroffen, sloeg achterover, en het razende volk stroomde als een stortvloed in het huis en op de opene plaats.

Nog poogden de Spaansche soldaten, in eene benedenkamer verschanst, zich te verdedigen, en schoten hevig onder de burgers ; maar niets kon den onzaglijken stroom wederstaan. De eerste, die viel, was Grandmont, door de *havrresse* van eenen koolgraver in den nek getroffen. De anderen leefden slechts een oogenblik langer ; onmiddellijk lagen zij tot den laatste toe op den vloer, badend in hun bloed en vertrapt door het uitzinnige volk.

Eenige stappen verder ging eensklaps een akelig misbaar in de hoogte : kreten van wanhoop, doormengd met gruwelijk wraakgeschreeuw. Dáár vloten tranen, dáár rukte men zich de haren uit, dáár kermde men :

“ Wee, wee, de stad Luik ! Wee, wee, onze vader is dood ! ”

Welk vertoog in die noodlottige kamer ! Het mis-

vormde lijk van den burgemeester, en daarnevens, in den bloedplas geknield, een jongeling, die lachte en riep, dat hij trouwen ging!

Maar uit den schoot van de aanschouwers dezer ijselijkheid ging eensklaps een andere kreet op.

De kapitein van het gilde van St.-Pholiaan riep tot eenigen zijner mannen :

« Wij zullen straks weenen, vrienden; nu, nu de wraak! Warfuzée, den moordenaar, moeten wij hebben. Komt, wij zullen het huis doorzoeken en, moet het zijn, den grond omwoelen, waarop het staat! »

Jaspar, die op dit oogenblik van eene trap daalde, zeide tot den kapitein :

« Gij zoekt den graaf van Warfuzée? Volg mij, ik zal u den snooden verrader wijzen. »

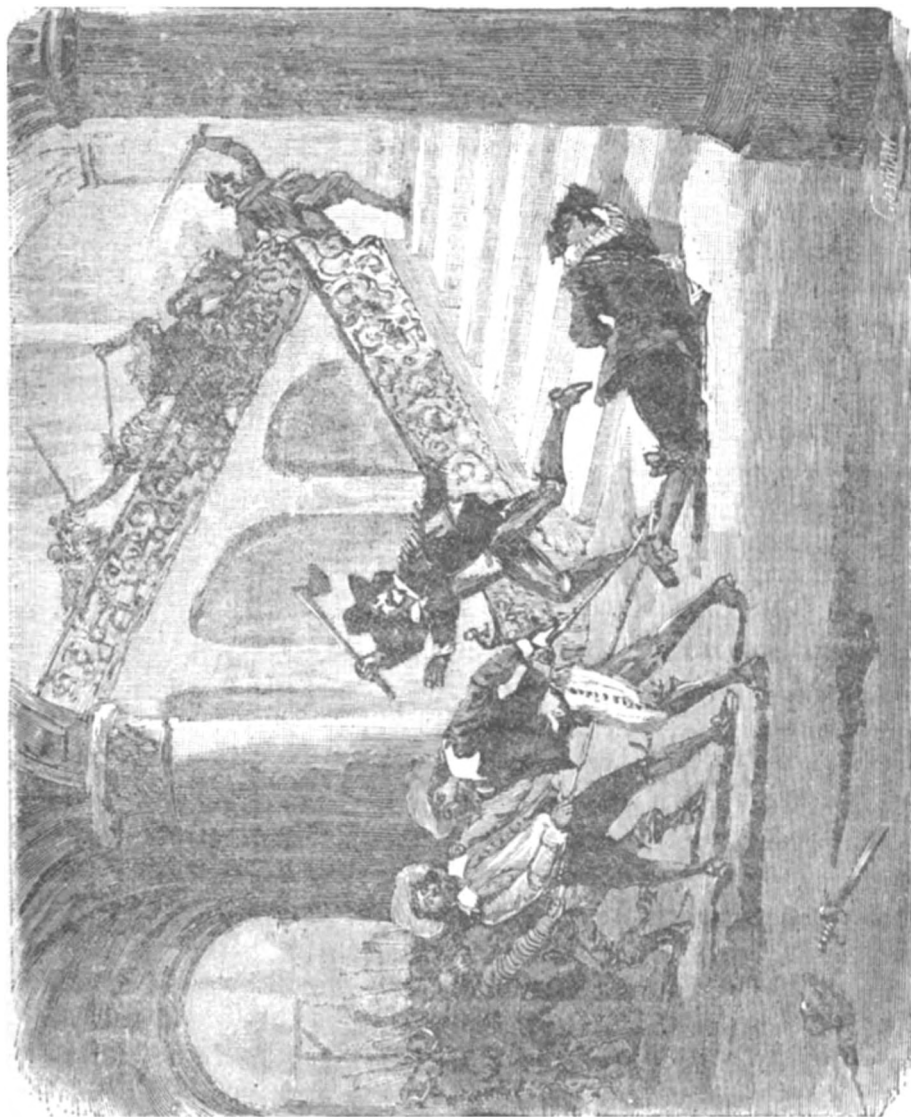
De schutters liepen met den knecht naar boven. Jaspar richtte den vinger naar een ledikant.

« Dáár, dáár in het bed, verborgen onder het deksel ligt de Judas! » riep hij.

Men sloeg de handen van alle kanten aan den graaf en rukte hem zoo geweldig uit het bed, dat hij als een steen op den vloer viel. Reeds werden er sabels en geweerkolven opgeheven, om hem het hoofd te verbrijzelen; maar de kapitein weerhield zijne mannen.

« Neen, neen, slaat hem nog niet dood, » zeide hij, « het ware te gauw gedaan; de booswicht moet nog lijden, lang en veel lijden, om zijn ongehoord schelmstuk te boeten. »

Warfuzée had zich op de knieën opgericht en smeekte met de bevende handen uitgestrekt om genade. Hij sprak van den keizer en van hoogverraad;

Eenige mannen, die een koord ten gronde hadden zien liggen, bonden dit aan de voeten van het lijk
(bladz. 346).

hij bood schatten en gunsten aan; maar hij kreeg niets tot antwoord dan eenen ijselijken vuistslag op den mond.

„Beneden, naar beneden! „ riep de kapitein.

Warfuzée werd bij de beenen gegrepen; men sleurde hem van al de trappen tot op de opene plaats en wierp hem daar ten gronde.

Honderd verwoede mannen wilden hem oogenblikkelijk verscheuren; maar de kapitein van St.-Pho-liaan deed hem door zijne gezellen omringen, terwijl hij de lederen tasch des graven hem van het lijf rukte en daaruit eenige papieren nam.

„Hemel, hoe is dit mogelijk! „ riep de kapitein. „De advocaat Marchant en de schepen Fleron medeplichtigen van dit monster? Nochtans zij beloven hem in zijne ondernemingen tegen den burgemeester te helpen. Hier is hunne eigenhandige verbintenis! „

Hij werd belet in het verder onderzoek der papieren; want de drukking der toestroomende menigte was zoo machtig, dat hij en zijne mannen er schier onder bezweken. De lucht weergalmde van wraakgehuil, de wapens glinsterden boven de hoofden van het woedende volk.

Op dit oogenblik drong Jaspar tusschen de schutters door tot bij den graaf.

„Heer van Warfuzée, „ riep hij, „gij hebt mijnen armen meester beschuldigd van eene afschuwelijke misdaad; gij hebt gezegd, dat hij zijn vaderland aan Frankrijk had verkocht. De dood staat nu voor uwe oogen; gij gaat voor God verschijnen. Durft gij uwe snoode beschuldiging herhalen? „

„Neen, neen, o vrienden, „ stamelde de graaf.

“ Sebastiaan Laruelle bleef trouw aan volk en vaderland; maar de keizer had bevolen..... ”

Het woord bleef hem in de keel; want op dit oogenblik boorde een degensteek hem door de zijde. Hij viel op de knieën en meende zich nog op te richten; maar als ware die eerste slag een sein geweest, de schutters werden overhoop gedrongen, en bijlen en sabels en havressen en musketkolven vielen als een hagel op den moordenaar.

Het was als een uitzinnig gevecht boven zijn lijk: ieder wilde het ondiep verpletten, ieder wilde de slang vermalen, die door haren vergiftigen beet het Luiksche volk van zijnen vader en de vrijheid van haren machtigsten verdediger had beroofd.

Lang duurde echter dit tooneel van wilde wraakzucht niet. Eenige mannen, die een koord ten gronde hadden zien liggen, bonden dit aan de voeten van het lijk; en, zich er aan spannende als aan eenen zegewagen, liepen zij juichend over de St.-Jansplaats, en dwars door het volk en tot op de Markt, voor het stadhuis. Hier hingen zij het verminkte lijk van den graaf René van Warfuzée met de voeten omhoog aan de galg.....

Na de reeds koude overblijfsels door slijk en vuiligheid en door degensteken en door bijlslagen te hebben onkennelijk gemaakt, liepen zij naar de woningen van den advocaat Marchant, van den schepen Fleron en van al degenen, wier namen waren aangeduid door de papieren, welke men in de tasch des graven had gevonden.

Dien dag werden er in Luik vele menschen, half schuldig of geheel onplichtig, wreedelijk vermoord; huizen geplunderd, afgebroken en verbrand.....

Het was reeds bijna middernacht, toen nog het woedende volk de straten vervulde en, bij het licht der in vlam staande woningen, nieuwe slachtoffers zocht.....

Men had dien avond hier en daar eenen jongeling gezien, die van den eenen brand naar den anderen doolde en den gloed aanlachte, als zage hij vreugdevuren ter viering van een vroolijk feest.

En lang na middernacht droeg men door de straten van Luik eenen armen jongeling, die, uitgeput door eene akelige zenuwskoorts en van vermoeidheid bezwijkend, zonder gevoel op de trap der St.-Lambertuskerk was nedergevallen.

EINDE

